

Ernest Thompson Seton

DVA DIVOŠI

O dobrodružstvích dvou chlapců,

kteří žili jako Indiáni ,

a o tom,   co všechno se naučili

ALBATROS PRAHA

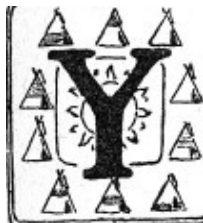
*Protože jsem poznal muka žíznivé touhy, chtěl bych vyhloubit
.studnu, z které by i jiní mohli pít.*

T. T S.

ČÁST PRVNÍ
YAN V GLENYANU

SVĚTÁLKO POZNÁNÍ

an se v podstatě podobal svým živým zájmem o Indiány a o život v přírodě jiným dvanáctiletým chlapcům, ale lišil se od většiny tím, že z toho nikdy nevyrostl. A opravdu, čím byl starší, tím víc ho těšilo sbírat drobné zkušenosti o životě v lese a indiánskou moudrost, které ho bavily jako chlapec.

Jeho otci se nevedlo dobře. Byl to přímý člověk ušlechtilého založení, ale byl nedbalý - v obchodě se mu nic nedařilo, k okolí se choval netečně, na rodinu byl přísný. Nikdy neprojevil zájem o synovu zálibu v lese a přírodě; a když se mu zazdalo, že by to mohlo mít špatný vliv na chlapcovo učení, zakázal mu to úplně.

Ale opravdu nemohl Yanovi vytýkat, že zanedbává školu. Byl nejlepší žák ve třídě, ačkoliv s ním chodilo mnoho žáků starších. Měl vůbec rád knihy, ale nejbližší mu byly knihy o přírodních vědách a indiánských zvycích a zkušenostech. Neměl jich však mnoho - tehdy bylo takových knih velmi málo a ve veřejné knihovně byly zastoupeny velmi chudě. „Lloydovy skandinávské lovy“, „Grayova botanika“ a několik románů Fenimora Coopera, to bylo všechno, a Yan k nim přilnul z celého srdce. Byl to plachý hoch, většinou poslušný, ale nerozumný příkaz, aby se vzdal toho, s čím tak srostl, ho jen přiměl k neposlušnosti - změnilo to hodného chlapce v neposlušného. Příliš se otce bál, než aby zjevně neposlechl, ale vykrádal se při každé příležitosti do polí a lesů a každý nově objevený pták nebo rostlina ho neobyčejně uchvacovali, radostně a bolestně zároveň - bolestně proto, že nedovedl ptáka nebo rostlinu pojmenovat ani neměl možnost zjistit, co to je.

Jeho největší vášní byl vroucí zájem o zvířata, a proto bývala jeho cesta ze školy a do školy velmi klikatá, spojená s častým přecházením ulice, neboť tak mohl projít nejdříve kolem hostince, za jehož výlohou byla barvotisková reklama na šampaňské víno, představující dva teriéry, jak pronásledují krysou; pak byla přímo naproti trafika, kde měli ve výloze krásnou sošku slona s nákladem tabáku. Když si ještě trochu zašel, dorazil k obchodu se zvěřinou, kde někdy měli pár kachen, ale vždy aspoň vycpanou hlavu jelena; a za tím obchodem bylo kožešnictví s úžasným vycpaným medvědem. Na jiném místě vídal psa z nájemní stáje, o kterém se vyprávělo, že prý zabil mývala, a jinde v Jervieské ulici byl domek s

vysokou verandou, pod kterou prý kdysi měli přivázaného medvěda. Nikdy toho medvěda neviděl. Nebyl tam už celá léta, ale Yana těšilo tamtudy procházet. Na rohu Pembertonské ulice a Hlavní třídy byl podle klukovské tradice před lety zabit skunk a doposud se tam za deštivých večerů šířil jeho zápach. Yan se tu vždy zastavil, když tudy za vlhkého večera šel, a číchal a těšil se ze zápachu skunka. To, že se z toho nakonec vyklubal plyn někudy unikající ze stoky, nemohlo ho nikdy připravit o potěšení, které tu původně zakoušel.

Yan nedovedl nijak omluvit tyto slabůstky a červenal se hanbou, když mu starší bratr „rozumně“ rozmlouval jeho pošetilé nápady. Věděl pouze, že ho takové věci okouzlují.

Ale korunou všeho byl obchod s vycpanými zvířaty, který měl na Hlavní třídě nějaký pan Sander. Když se to dohromady sečte, strávil tam Yan celkem mnoho týdnů, zíral uchvácen do výkladu a tiskl na sklo nos, až mu zbělel. Ve výkladě bylo několik liščích a kočičích hlav, které se zuřivě šklebily, a asi padesát ptáků, krásně vystavených. Příroda mohla získat z této výlohy mnohá cenná poučení, jak ukázat své peří v tom nejlepším světle. Jeden pták se zdál úžasnější než druhý.

Bylo jich tam vystaveno asi padesát a z těch mělo dvanáct štítky, neboť kdysi tvořili součást výroční krajské výstavy. Štítky pro Yana znamenaly vzácné poučení a on si ptáky

orla říčního severoamerického jeřábka
ledňáčka bukače
sojku chocholatou datla zlatého
dlaska červenoprského severoamerického sýce
drozda rudohlavého vlhovce
tanagru nachovou * * *

a jejich jména vryl hluboko do paměti a doplnil jimi své znalosti o lese, ačkoliv ne zcela bez omylů. Neboť takzvaný drozd rudohlavý nebyl vůbec rudohlavým drozdem a vyklubal se z něho drozd rudoocasý. Posledním ptákem seznamu byl hnědavý pták s dlouhým ocasem a bílým bříškem. Štítek byl umístěn tak, že jej Yan zvenčí nemohl přečíst, a tak k jeho každodennímu programu patřilo jít se podívat, zdali podstavec neobrátili tak, aby si mohl název na štítku přečíst. Ale to se nikdy nestalo, a tak se nikdy nedověděl jméno toho ptáka.

Když už tudy procházel rok nebo dva, usmyslil si zoufalý plán. Nic menšího než *vstoupit do obchodu*. Trvalo mu několik měsíců, než sebral

dost odvahy, protože byl plachý a ostýchavý; ale tolik po tom toužil! Je velmi pravděpodobné, že kdyby byl otevřeně vstoupil do obchodu a požádal o dovození, byl by si směl všechno prohlédnout; ale toho se nikdy neodvážil. Výchova doma v něm odvahu jen potlačovala. Vybral si nejpodivnějšího z malých ptáčků ve výloze - severoamerického sýce -, zaťal zuby a vstoupil dovnitř. Jak strašlivě se rozezvučet kravský zvonec na dveřích! Pak nastalo ještě děsivější ticho, potom krok a vyšel sám mocný majitel.

„Co - co - co stojí ten sýc?“

„Dva dolary.“

Tu se Yanova odvaha zhroutila. Vzal nohy na ramena. I kdyby byl slyšel deset centů, bylo by to nedosažitelné. Sotva vnímal, co ten člověk říká. Vyřítíl se ven s neurčitým pocitem, že byl v nebi, ale že nebyl hoden tam zůstat. Z nádherných věcí kolem sebe nespátřil nic.

NYCTALA ACADICA (GMELIN)

II

JARO

Yan si liboval v siláckých kouscích, ačkoliv silný nebyl. Raději by byl Samsonem než Mojžíšem - Herkulem než Apollónem. Všechny jeho záliby ho přitahovaly k životu v přírodě. Každého roku na začátku jara pociťoval vrozený pud sebrat se a odejít. První vrána, která se mu počátkem března rozkrákala nad hlavou, ho rozechvěla po celém těle. Avšak krev mu vzkypěla, když zvonivě táhly k severu v dlouhém dvojitým klínovitým šiku divoké husy. Toužil letět s nimi. Kdekoliv se objevil nový pták nebo zvíře, pocítil zvláštní trnutí v páteři a zádech, jako by měl hřívu, která se mu ježí. Tento pocit sílil, jak Yan vyrůstal.

Všichni jeho spolužáci říkali, že mají jaro „rádi“, některá děvčata dokonce prohlašovala, že „hrozně milují“ jaro, ale nemohli porozumět blouznivému lesku, který zaplál Yanovi v očích, když jaro opravdu přišlo, jeho rozpaleným tvářím, těžkému dechu, neúnavné touze něco dělat, jeho vzteku a zábleskům vzpoury proti školnímu omezování, záplavě neklidné energie, krvežíznivosti v žilách, nutkání utéci, utéci na sever, když se známky jara břeškně ohlašovaly všem jeho smyslům.

Ted' byly vítr a obloha a země nabitý napětím. Všechno se rozeznělo, a přece odnikud ani slůvko. Uvnitř i navenek bylo vše v pohybu. V husím kejhání zněla výzva, ale byl to jen pouhý povyk a Yan sám nechápal, proč je tak rozechvěn. Byly to hlasy, které nemohl uslyšet, poselství, která

nemohl rozluštit; všechno se slilo ve zrně jazyků. Toužil jen dostat se pryč. „Kdybych jen mohl pryč! Kdyby - kdyby - ach bože!“ koktal a mučilo ho, že není schopen vyjádřit, co cítí; a pak těžce dýchaje vrhl se někam na mez a zahryzl se do větviček kolem, chvěl se a divil se sám sobě.

Jen jedna věc mu bránila, aby se nedopustil něčeho bláznivého a sebevražedného - aby se nepřidal k nějaké potulné indiánské tlupě nahoře na severu nebo k Cikánům někde v okolí -, a to byly pevné rodinné otěže.

III

YANŮV STARŠÍ A MLADŠÍ BRATR

Yan měl více bratrů, ale na jeho život měli vliv jen dva: bratr o stupínek starší a mladší. Rad byl o dva roky starší - byl to silný chlapec, který se honosil svým „zdravým rozumem“. Ačkoliv byl o tolik starší, ve škole zůstával za Yanem pozadu. To mu vadilo a rád se při každé příležitosti vychloubal svou větší tělesnou zdatností. Měl sklon k nábožnosti a potrpěl si na slušné chování a vyjadřování. Nikdo nikdy neslyšel, že by vykouřil cigaretu, zalhal nebo řekl „hergot“ nebo „sakra“. Byl odvážný a vytrvalý, ale byl chladný a tvrdý, nebylo v něm kouska lidskosti, neměl v těle jediné vřelé kapky krve. Už jako chlapec se chvástal, že se nedá ničím strhnout, že věří ve zdravý rozum, že nazývá věci jejich pravými jmény a že zbytečně neplýtvá slovy. Byl nadprůměrně inteligentní, ale tak úzkostlivě se snažil, aby si o něm mysleli, jak je vzácně chytrý a bystrý a jak nepodléhá citům, že se dokázal chovat třeba i bezcitně, jen když to nějak odpovídalo jeho domnělému charakteru. Nebyl nijak zvlášť sobecký, a přece předstíral sobectví jen proto, aby o něm lidé významně a s obdivem říkali: „Vidíte, jak je mazaný? Jak dovede myslet na svůj prospěch!“ Ta troška lidské vroucnosti, kterou kdy měl, záhy odumřela, a jak dospíval, dařilo se mu jen být lidem stále protivnější.

Jeho vztah k Yanovi ukáže jedna událost.

Yan jednou prolézal pod domem, stojícím na kůlech, v nízkém a širokém prostoru mezi podlahovými trámy a zemí, kde bylo plno pavučin. Nádherný pocit badatele ho vedl dál a dále (a nakonec až k otcovskému výprasku za umazané šaty), až objevil při jedné straně prohlubeň, kde se mohl téměř postavit. Ihned ho napadl plán - vytvořit si zde tajnou nebo aspoň svou vlastní dílničku. Věděl, že kdyby požádal o dovolení, nedostal by je; ale kdyby šli spolu s Radem, rodiče by možná přijali prosbu příznivě vzhledem k pověsti o zdravém rozumu, kterou Rad o sobě rozšiřoval. Nápad kupodivu Rada zaujal, ale hned s určitostí prohlásil, že by „bylo lépe, kdyby nešli tatínka poprosit spolu“. On by tu část plánu „mohl zařídit sám líp“, a také zařídil. Pak se pustili do práce. Nejdříve musili všude prohloubit jámu z jednoho metru na dva a zbavit se vykopané hlíny tím, že ji odhazovali pod podlahu domu. Stálo je to mnoho dní dřiny a Yan každý den po příchodu ze školy vytrvale pracoval. Rad měl pokaždé mnoho výmluv, proč mu nemůže v práci pomoci. Když byla jáma, veliká třikrát čtyři metry, hotova, potřebovali prkna na obložení a na podlahu. Stavební

dříví bylo velmi laciné - o horší, podřadné dříví stačilo jen poprosit - a Yan našel a nanosil dost prken, aby stačila na dílničku. Rad dovedl zručně tesařit a vzal si teď stavbu na starost. Pracovali spolu večer co večer, Yan zaníceně a nadšeně debatoval o všemožných plánech - co budou dělat v dílně, až bude hotová - jak si budou moci časem opatřit lupenkářskou pilku a vyřezávat rámy na obrazy, aby si vydělali nějaké peníze. Rad projevoval souhlas zabručením nebo občasným citátem z Písma - to byl jeho způsob. Každý den říkal Yanovi, co má za jeho nepřítomnosti udělat.

Konečně dokončili stěny; na jednu stranu zasadili okno; vyrobili dveře a přidělali k nim zámek. Yan zářil štěstím a pýchou nad slavným splněním svého plánu. Před závěrečnou oslavou zametl podlahu a posadil se na lavici, aby se pokochal pohledem na nádherné dílo, když tu Rad příkře řekl:

„Teď se to zamkne.“ To znělo příjemně a důležitě. Yan vyšel ven. Rad zamkl dveře, strčil klíč do kapsy, pak se obrátil a řekl s chladným, surovým důrazem:

„Teď tě už ve své dílně nechci vidět. Není vůbec pro tebe. Je moje. Já jsem dostal povolení si ji postavit“ Mohl to všechno dosvědčit a také dosvědčil.

Alner, nejmladší bratr, byl o půldruhého roku mladší než Yan a přibližně stejně velký, ale tím jejich podobnost končila. Jeho hlavním životním cílem bylo vypadat elegantně. Jednou ohromil matku naprosto upřímným přáním, které vložil do své dětské modlitbičky: „Prosím tě, pane bože, ať jsem úžasný švihák pro větší slávu Ježíše Krista.“ Jeho slabůstkou byla marnivost a jeho hříchem lenost.

Lichotkami se dal přemluvit k čemukoliv, co neznamenalo námahu. Strašně toužil po slávě. Sžírala ho touha, aby si na něho lidé s obdivem ukazovali jako na člověka proslulého tím nebo oním - na důvodu proslulosti nezáleželo, jen když bude středem pozornosti. Ale nikdy ho ani v nejmenším nenapadlo, aby se pro to namáhal. Ve škole zůstával žalostně pozadu. Byl o tři třídy níže než Yan a nejhorší žák ve třídě. Odcházel každý den do školy spolu, protože to otec nařídil, ale zřídka tam došli současně. Neměli nic společného. Yan překypoval vřelostí, nadšením, opravdovostí a energií, ale měl nesmírně vášnivou a neovladatelnou povahu. Rozzuřil se pro maličkost, ale brzy bylo po všem a pak docházelo k stejně prudké reakci, kdy se pokaždé úzkostlivě snažil vyprosit si odpuštění a zase se smířit. Alner se vyznačoval lenivou dobromyslností a velkým smyslem pro humor. Zajímal se jen o hřiště. Pro Yanovy indiánské záliby neměl vůbec porozumění - „Indiáni v ošklivých, odrbaných šatech. Fuj! Hnusné!“ říkával pohrdavě.

To tedy byli nejbližší Yanovi bratři.
Není divu, že se jim Yan každým dnem odcizoval.

IV

KNIHA

Tu se však odehrála největší událost tehdejších Yanových mladých let. Ze školních učebnic se dověděl o Wilsonovi a Audubonovi, prvních i posledních amerických přírodovědcích. Yan se divil, proč po nich nevystoupil žádný další velký prorok. Ale jednoho dne oznámily noviny, že se konečně objevil. Konečně tu bylo dílo o kanadských ptácích od..., cena jeden dolar.

Peníze se nikdy předtím nezdály Yanovi tak vzácné, potřebné a vznešené. „Kdybych tak měl ten dolar!“ Pustil se do práce, aby mohl něco nastřádat a sehnat. Vyhrál ve hře kuličky, kuličky vyměnil za káči, káči za kapesní nože, jak se jednotlivé hry střídaly s podivnou a přesnou pravidelností. Pak zase vyměnil kapesní nože za králíky a králíky za sumičky drobných mincí. Nosil dříví cizím hospodářům; sháněl po drobtích a to, co nasháněl, schovával; a za několik měsíců to dotáhl až na devadesát centů. Ale na ten poslední desetník se přilepila strašlivá smůla. Jako by pro něho už nikdo neměl další příležitostnou práci; obchodní štěstí ho opustilo. Tuzba po té knížce ho spalovala. Nikdo z rodiny neprojevil o něho takový zájem, aby mu půjčil hotové peníze, ani na lichvářský úrok (dvou nebo tří set procent), ke kterému se chtěl ochotně zavázat. Uplynulo šest týdnů, než ten poslední desetník získal, a nikdy už neměl zcela čisté svědomí při pomyšlení na způsob, jak se to stalo.

Museli s Alnerem štípat dříví do kuchyně. Oba měli svůj denní příděl spolu s jinými povinnostmi. Yan vykonal svou práci vždy spolehlivě, ale bratr se jí všemožně vyhýbal. Každý ho znal jako malého parádníka. Nemohl si pro otcovu chudobu dovolit větší přepych v oblékání než jeden papírový límeč týdně, ale nosil v kapse gumu, kterou pečlivě udržoval papírový límeč v pořádku. Yan o oblékání vůbec nedbal - spíše měl sklon k nepořádnosti. Proto nejstarší bratr, aby využitkoval Alnerovy slabosti, nabídl tomu, kdo bude po celý měsíc nejlépe vykonávat své povinnosti, cenu dvaceti pěti centů na vázanku, kterou by si vítěz sám vybral. První týden držel Alner s Yanem krok, pak to Alnera přes oslňující odměnu omrzelo. Tempo bylo příliš ostré. Yan pracoval jako vždy a dostal po zásluze dvacet pět centů, aby je utratil za vázanku. Ale v obchodě ho svedl skvělý nápad. Za vázanku by určitě nikdo nedal víc než patnáct centů: zbývající deset centů by mu umožnil získat knížku. A tak k hromádce přibyl

poslední desetník. A pak se Yan, překypující radostí a pýchou boháče, vydal ke knihkupci, aby požádal o vytouženou knihu.

Dlouho potlačované city ho naplňovaly napětím. Čekal, že knihkupec prohlásí, že cena stoupla na tisíc dolarů nebo že je kniha rozebrána. Ale to se nestalo. Knihkupec se mlčky obrátil, vytáhl knihu z hromady stejných svazků, zaváhal a řekl: „V zelené nebo červené vazbě?“

„V zelené,“ řekl Yan, který tomu stále ještě nemohl uvěřit. Knihkupec nahlédl dovnitř, pak knihu položil a řekl chladným obchodním tónem: „Devadesát centů.“

„Devadesát centů,“ vydechl Yan. Ach kdyby se jen byl vyznal v knihkupeckých zvyklostech a slevách při placení za hotové. Po šest týdnů nesměl vstoupit na tuto posvátnou půdu - hladověl, zpronevěřil peníze, potřísnil své svědomí, a to jen proto, aby získal těch deset centů, tenhle zbytečný desetník.

Po celou cestu domů s úctou pročítal knihu. Nedávala mu to, co potřeboval, ale za to může bezpochyby on sám. Zahloubal se do knihy, studoval ji, laskal se s ní, vůbec nezapochoyboval, že teď má klíč ke všem divům a tajemstvím přírody. Trvalo pět let, než se zcela přesvědčil, že text knihy je nejbezpečnější tlach, jaký byl kdy podstrčen netečné veřejnosti. Nicméně měla kniha několik užitečných věcí; předně seznam jmen ptáků; za druhé asi třicet hanebných parodií Audubonových a Wilsonových obrázků ptáků.

Ptáci, kterým bylo takto ukřivděno, byli:

sokol stěhovavý	brkoslav severní
poštolka vrabčí	tuhýk šedý
orel bělohlavý	skřivan ušatý
dlask červenoprký	vlhovec rýžový
výr virginský	sova sněžní
datel rudohlavý	datel zlatý
lelek křiklavý	lelek virginský
ledňáček šedý	tyran
drozd rudohlavý	drozd karolínský
brhlík běloprsý	šoupálek dlouhoprstý
trupiál linduščí	sojka chocholátá
jeřábek severoamerický	volavka modrá
volavka bukač	sluka otavní
koliha americká	slípka purpurová
husa kanadská	kachnička karolínská
morčák americký	kormorán chocholatý

rybák dlouhoocasý	potáplice lední
buňáček malý	papuchalk severní
alkoun obecný	vlaštovka

CIZINEC BEZ LÍMEČKU

O porozumění, to nejvznešenější, co má člověk ve vínku.

Nejpevnější pouto mezi lidmi.

*Nejsilnější článku všech řetězů přátelství.
Jediná trvalá opora příbuzenských citů.*

Pochodni planoucí tam, kde génius rozžihá svou lampu.

Desetkrát ušlechtilý základe nejušlechtlejší lásky.

Jediné nezničitelné vlákno manželských svazků.

Nad lásku hlubší, nad nenávisť silnější, jsi největší v celém vesmíru - zákone všech zákonů.

Budiž člověku dán jen tento největší božský dar - propůjčen tento jediný spojovací článek, a vše ostatní je už v něm obsaženo nebo bezcenné.

Ale i když byly obrázky špatně nakresleny, přece Yanovi něco řekly a vryl si je do paměti jako trvalý přínos ke svým znalostem o přírodě.

Ovšem znal už několik ptáků, jejichž jména jsou běžná každému školákovi: drozda stěhovavého, salašníka modrého, tyrana, čížka žlutého, datla, vlaštovku, střízlíka, sýkoru babku, holuba stěhovavého, kolibříka, lejska lesního, a tak se jeho seznam neustále rozšiřoval.

Každého roku se to dávné jarní blouznění zmocňovalo Yana silněji. Každého roku se cítil méně schopný odolávat, a jednoho nádherného dne v pozdním dubnu svého dvanáctého jara se Yan zatoulal na sever k lesíku několik mil od města. Lesík byl plný bezejmenných květin, hlasů a tajemství. Každý strom a houština měly svůj hlas, dlouhá strouha plná vody jich měla celou spoustu, volaly ho. Jako by ho zvaly, aby se šel podívat: „Píp-píp-píp.“ Několikrát se přiblížil k příkopu, pozoroval a čekal. Silně

pískání se ozývalo jen asi o deset metrů dále, „píp-píp-píp,; ale všude ustalo, když se tam přiblížil - zaznívalo hned před ním, hned za ním - jenom ne tam, kde právě byl. Prohledal rukama malou kaluž, prohrabal klestí a listí, ale nic tam nenašel. Nějaký rolník, který šel kolem, mu řekl, že je to jen „jarní pípálek“, zkratka „nějaká vodní havět“.

Nedaleko od tohoto místa našel Yan pod kmenem malou ještěrku, ale ta sebou mrskla a zmizela mu v díře. Byl to jediný živočich v okolí, a proto usoudil, že pípálek musí být nějaká hvízdající ještěrka. Ale byl pevně rozhodnut spatřit je, jak pípají. Jak je to možné, že kaluže všude kolem jsou jich zřejmě plné, že ho volají a hrají si na schovávanou, a přesto vzdorují jeklo nejpečlivějšímu pátrání? Hlasy umlkaly, jakmile se k nim přiblížil, a postupně se zase rozlaholily v kalužích, od kterých odešel. Svou přítomností je umlčoval. Dlouho vleže pozoroval kaluž, ale žádný ten hlas se v dohledu jeho očí znova nerozezvučel. Nakonec si uvědomil, že se mu vyhýbají, a proto se připlížil k velmi hlučné kaluži tak, aby ho nebylo vidět, blíž a ještě blíž, až byl na metr od hlasitého pípálka skrytého v plovoucích vodních travinách. Určil místo, odkud se ozývalo pípání, na deset centimetrů přesné, a přece nic nespátřil. Byl z toho celý pryč, a tak ležel a lámal si tím hlavu, když tu se náhle všichni pípálkové v okolí odmlčeli a Yana vylekaly kroky; ohlédl se a uviděl pár kroků od sebe muže, který ho pozoroval.

Yan se začervenal - cizí člověk je vždy nepřítel; měl vrozený odpor ke všem cizím lidem, a tak rozpačitě zíral, jako by byl dopaden při zločinu.

Muž vypadal zvláště, byl starší, chatrně oblečený a bez límečku. Měl plechovou torbu, zavěšenou na řemeni přes schýlená ramena, a v ruce držel sítku s dlouhou rukojetí. Rysy jeho obličeje, ačkoliv se ztrácely v prošedivělé bradě, byly výrazné a drsné. Ukazovaly na duševní sílu, trochu přisnou, ale z šedomodrých očí hleděla laskavost.

Na hlavě měl obyčejný, neslušivý tvrdý plstěný klobouk, a když jej zvedl, aby uvolnil vlasy příjemnému vánku, Yan spatřil, že má vlasy stejné jako on - hrubou hřívu člověka starší doby kamenné, navršenou na krabatém čele jako množství chaluh, uvázlých na nějaké skále bičované bouří.

„Copa to hledáš, chlapče?“ řekl a silný skotský přízvuk nijak nezastřel vlídný tón.

Yan, kterému cizincova přítomnost ještě dost vadila, odpověděl

„Nic nehledám. Pokouším se jen zjistit, jak vypadá hvízdající ještěrka.“

Cizinci se zaleskly oči. „Před čtyřiceti lety jsem ležel u kaluže zrouna tak jako ty dnes ráno a díval se a mermomocí se pokoušel rozluštit tudle

hádanku jarního pípálka. Ležel jsem tam celý den, jo, mnoho dalších dní, jo, skoro tři roky to trvalo, než jsem to objevil. Rád ti ušetřím takové dlouhé hledání, jaké jsem si prodělal já, jestli máš chuť. Ukážu ti toho pípálka.“

Pak opatrně prohrabal listí u strouhy a brzy chytil droboučkou rosničku, dlouhou asi dva centimetry.

„Tak tohle je ta tvoje hvízdající ještěrka: není to vůbec ještěrka, ale rosnička. Študovaní lidé ji říkají *Hyla pickeringii* a byl by z ní dobrý Škot, podívej na ten kříž svatého Ondřeje, co má na zádičkách. Víš, hvízdádkové ve vodě vystrkují ven jen hubičky a to je těžko vidět. Pak klesnou na dno, jak se přiblížíš. Ale vem si tudleto domů a dobře ji opatruj a uvidíš, jak se jí nafoukne hrdlo, až je bude mít veliké, jako je sama, a zahvízdá ti jako lokomotiva.“

Yan roztával. Pověděl o ještěrce, kterou spatřil.

„To nebyla ještěrka, nikdá jsem ji v těhlenc místech neviděl. Bude to asi *Spelerpes* s dvojím proužkem. *Spelerpes* má hodně blízko k žábě - je to takový suchozemský mlok, kdežto ještěrka je jenom had s nožičkama.“

To byl záblesk nebeského světla. Yan ztratil všechnu nedůvěru. Rozehřál se před cizincem. Zahrnul ho otázkami; vyprávěl mu, že si opatřil knihu o ptácích. S jakým opovržením se cizinec vysmál tomu „žvanivému braku“! Yan mu vykládal o svých nesnázích. Cizinec ho pozorně vyslechl a moudře odpovídal. Rozřešil záhadu černého ptáka běhajícího po zemi s hnědou samičkou; jde o pipila rudookého. Neznámý nádherný hlas jarního jitra, který ze vzdálených lesů vysílá své „klak-klak-klak-klaka,;“ velký šedý datel, který se vrtá v nějakém vysokém pahýlu stromu a vzlétá v zlatém plameni, a nádherný kropenatý pták s červenou hlavou a žlutými křídly a ocasem z výkladu obchodu s vycpanými zvířaty je, jak se ukázalo, jeden a týž pták - datel zlatý. Košíčkový hnízdil a trupiál jsou jeden a týž pták Neznámou modrou vosu, která vypadá tak jedovatě a sedí s kmitajícím se tělíčkem na blátě, a podivné neviditelné stvoření, které si staví hnízda z bláta uvnitř starých stodol a cpe si do nich zmrzačené pavouky, ty oba cizinec určil jako kutilku podušťáka neboli *Pelopoëus*.

Nad nimi přelétl černý motýl a Yan se dozvěděl, že je to černopláštník neboli babočka osiková (*Vanessa antiopa*) a že tenhle motýl jistě přečkal zimu, když se objevil tak záhy na jaře, a co víc, že toto krásné stvoření je nádhernou proměnou obyčejné černohnědé dlouhé housenky.

Usedli a nad hlavami jim vysoko létala velká hejna holubů stěhovavých a Yan se dozvěděl o jejich obrovských hnízdištích na dalekém jihu a o

jejich úžasném, ale přesném tahu, neovlivněném ničím jiným než potravou; o tom, jak se stěhují na sever, aby sbírali v Kanadě křídlatá semena jilmů plavých; v srpnu přelétají na rýžová pole v Karolíně; když padají zralé žaludy a bukvice, putují do údolí Mississippi.

Jaké to bylo šťastné, plodné dopoledne! Všechno jako by se jim odhalovalo. Když přecházeli návrší, porostlé jehličnatými stromy, dva velcí ptáci vzletli se země a s frkotem odletěli mezi stromu.

„Jeřábci nebo lesní koroptve, jak jim říkají farmáři. Párek jich tu žije někde v okolí. Létají sem na břeh na bobule libavky polehlé.“

A Yan si pospíšil, aby si několik bobulí utrhl a ochutnal. Naplnil si kapsy aromatickou rostlinou - bobulemi i vším ostatním - a žvýkal ji cestou. Když šli dál, zaslechli slabé vzdálené bubnování. „Co je to?“ zvolal Yan, který měl smysly vždycky nastražené. Cizinec se zaposlouchal a řekl:

„To je ten pták, kterého jsi zrouna viděl; to je jeřábek a vábí samičku.“

Pták, kterému Yan říkal v raném dětství kniha, se proměnil v lejska lesního. Onoho dne se zpěvák z břehů potoka změnil v pěnkavu zpěvnou; trylkující hnědý pták byl drozd hnědý. Bílé i červené trilium, americký kandík, elaytonie, pozemník - všechny tyto rostliny dostaly poprvé jména a proměnily se z nepostižitelných, krásných, ale sklíčujících záhad v skutečné přátele.

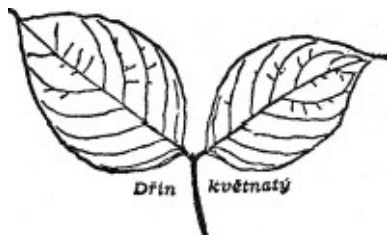
Také cizinec roztál a drsná tvář se mu rozhořela; viděl v Yanovi chlapce, jakým byl v mládí i on, hocha stejných zálib, kterého také tak trápí žíznivá touha po vědění; a on teď měl neocenitelnou příležitost ušetřit chlapci něco z muk, která sám prožil. Rozhořel sek Yanovi uznáním a Yan - ten hltal každé slovo; nic z toho, co slyšel, nezapadlo. Byl jako ve snu, protože konečně našel to nejvelkolepější na světě - porozumění - široké, chápající, moudré porozumění.

To jarní dopoledne pak navždy znamenalo nové období v Yanově mysli - nejen jako vzpomínka, ty patří minulosti -, ale v jeho mysli jako živá přítomnost.

A nejsilněji, nejskutečněji na něho nezapůsobil ani drsný cizinec laskavého chování, ani noví ptáci a rostliny, ale vůně libavky.

Cernoplátník
Vanessa antiopa

Dřín květnatý

Vliv čichu na paměť je patrnější, silnější, skutečnější než kteréhokoliv jiného smyslu. Indiáni to vědí; mnozí z nich časem objeví vůni, která jim pak vyvolává nejšťastnější chvíle, a nosí ji s sebou v kouzelném váčku, v amuletu. Ta hrst jehličí, kousek pižma ondatry nebo úlomek jedlové pryskyřice je pro ně drahou skutečností. Korunuje jejich snění šťastnou vzpomínkou.

A přesto pošetilí bílí lidé, kteří hlásají, že přinášejí rudochovi v jeho temnotě osvětlení, útočí nejdříve na tuto víru. Ve své nevědomosti ji odsuzují jako nesmyslnou, ačkoliv vědci znají její prostou pravdivost.

Yan nevěděl, že narazil na tajemství indiánského kouzelného váčku. Ale kdykoli později si dovedl vybavit ten úžasný den, přivolat si jej „kouzlem“, tím prostým, přirozeným kouzlem, vůní libavky.

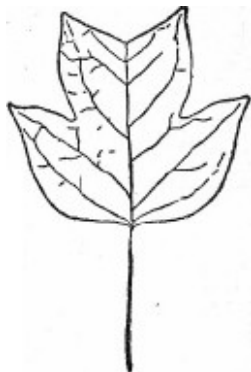
Cenil si to ranní setkání nevýslovně, ale přesto provedl charakteristickou hloupost, která ho v cizincových očích natrvalo postavila do špatného světla.

Přešlo poledne. Zdrželi se dlouho; cizinec vyprávěl o mnoha věcech, které má doma; nakonec řekl, že už musí jít. „Tak na shledanou, chlapče; doufám, že tě zas uvidím.“ Podal mu ruku. Yan ji srdečně stiskl, ale hlava se mu točila přemýšlením a dojmy; nezbavil se zcela nedůvěry a ostychu; nereagoval na zastřenou cizincovu nabídku. Nechal ho odejít, aniž se vůbec dozvěděl jeho jméno nebo adresu.

Když už bylo příliš pozdě, Yan poznal svou chybu. Potuloval se často po všech okolních lesích v naději, že ho s cizincem opět svede náhoda, ale nikdy se mu to nepoštětilo.

GLENYAN

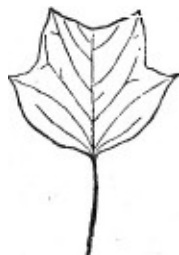

Jakou píseň zpívaly toho roku divoké husy! Jak mu jejich zvonivé troubení rozehvívalo srdce, dotýkalo se nových a skrytých strun, které se rozvlnily a zněly v odpověď. Byl někdy ušlechtilější pták než ta veliká, černokrká labuť s dlouhou šjí, která nezpívá svůj labutí zpěv umírajíc, ale v proudu života, svou píseň domova a míru, píseň o vzrušujících činech a o lovu ve vzdálených zeměpásech - o hladu a o potravě, o strašlivé zízni, kterou ukájí chladivý nápoj? Píseň větru a putování, píseň rašící zeleně a pukajícího ledu, arktických tajů a tajemných cest. Píseň rozlehlé černé bažiny, nízké rudé oblohy a slunce,

kteřé nezapadá.

Jakýsi Indián, uvězněný pro krádež, se statečně držel po celou zimu, ale když jaro přineslo zvonivou píseň divokých hus na temné noční obloze, vyskočil, skácel se k zemi a odebral se do svých posledních, věčných lovišť.

Kdo vysvětlí, proč Jericho padlo při zvucích trub? Kdo pochopí nebo změří sílu zpěvu divokých hus? Jakou píseň zpívaly toho roku divoké husy! Ale byla to nová píseň? Ne, stará, prastará píseň, ale Yan ji slyšel novými ušima. Začínal rozumět jejímu smyslu. Toulal se po jejich nepostřehnutelných stopách, kdykoli jen mohl, směrem na sever, stále na sever, podél řeky za město a dále, a vyhledával nejpouštěnější cesty a dny. Řeka se stáčela na východ, ale ze severu do ní vtékal potůček: Yan se vydával podél potoka houstnoucím lesem, mezi strmými břehy, které se stále přibližovaly, víc a víc, až se téměř sevřely v pouhou roklinu, pak se

opět rozšířily v údolíčko, zarostlé ještě původním pralesem. Spousta obrovitých kanadských jedlí-tsug, borovic, bříz a jilmů přikrývala průzračný potok věčným stínem. Na volném prostranství se pjala divoká

réva, bujely vzácné divoké květiny, ze stromů pokřikovaly veverky. V blátě u potoka byly stopy mývala a minka a jiných neznámých čtvernožců. A nahoře ve větvích stromů zpíval v zlatém přísunu poledního lesa své sladce slavnostní melodie drozd hnědý, drozd rudoocasý, nebo dokonce drozd rudohlavý. Yan je neznal ještě všechny jménem, ale vnímal jejich neurčité kouzlo a tajemnost. Místo se mu zdálo tak vzdálené a osamělé, tak nedotčené člověkem, až si namluvil, že je určitě první lidskou bytostí, která zde stojí, a že mu údolíčko patří právem objevitele, a tak si je přivlastnil a pojmenoval po objeviteli Glenyan - Yanovo údolí.

K tomu místu se soustřeďovaly všechny Yanovy myšlenky. Vydával se tam při každé příležitosti, ale nikdy se nikomu neodvážil zmínit o svém objevu. Někdy zatoužil po někom, komu by se mohl svěřit, přál si potkat toho cizince a zavést ho sem, ale přesto se bál, že by se tajemství vyzradilo. Bylo to jeho malé království; přivedly ho sem divoké husy, jako rackové přivedli Kryštofa Kolumba k Novému světu - a mohl zde v krátkých údobích vést zálesácký život, který byl jeho ideálem. Byl tak citlivý, že ho rozplakalo i vykácení skupiny krásných jilmů v městě, když se místo, kde stály, prodávalo jako stavební parcela. A pociťoval jakousi toužebnou lítost, když starší usedlíci vyprávěli o někdejší hojnosti vysoké zvěře. Ale teď měl pro své bolesti útěchu, neboť tady bylo ještě místo, kde budou obrovské stromy stát a růst jako v zářné minulosti; kde budou navždy žít a prospívat mývalové, minkové a jeřábci. Ne, opravdu se už nikdo nesmí o tom místě dovědět, protože kdyby se tajemství rozneslo, přinejmenším by sem přišly davy návštěvníků a Glenyan by poskvrnily. Ne, raději si „vezme tajemství do hrobu,“ říkal si. Nevěděl přesně, co to znamená, ale někde ten výraz četl a zalíbil se mu. Možná že prozradí tajemství až na své smrtelné posteli.

Ano, to je to právě, a Yan si představoval drásavou scénu, jak jsou kolem něho shromáždění plačící příbuzní, jak je středem jejich pozornosti, jak přestanou hořekovat a údivem otevřou ústa, až jim Yan odhalí své velkolepé životní tajemství - to je rozkoš, pro kterou téměř stojí za to zemřít.

Tak si nechával údolí pro sebe a měl je čím dál tím radši. Občas pohlédl vzhůru mezi husté koruny tsug - kanadských jedlí, skvrny zelených lip nebo propletené listy ořešáku a říkal si: „To je moje, moje.“ Nebo sedával u některé tůňky na čirém potoce a hleděl na bělice rychlé jako šíp a opakoval: „Vy všichni mi patříte, jste moji. Nikdo vám nikdy neublíží, nikdo vás odtud nevyžene.“

U zeleného paloučku vytékal ze stráně pramen a tam jídal Yan namazaný chléb, který doplňoval oříšky a bobulemi; nechutnaly mu, ale jedl je, neboť byl zálesák. Zamilovaně se rozhlížel po stinných paloučích u potoka a dolů k úzkému přístupu do údolí a říkal si, myslel si a cítil: „To je moje, moje, dočista moje.“

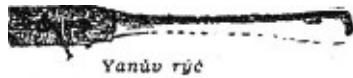
VII

CHATA

Měl jen velmi ubohoučké nástroje, ale rozhodl se, že si postaví chatu. Nebyl příliš vynalézavý. Úsilí, s jakým se snažil získat knihu o ptácích, bylo u něho zcela neobvyklé, neboť vůbec neměl obchodní sklony. Když se o celé záležitosti dověděla rodičovská vládní místa, pokárala ho, že vykonával „práce nevhodné pro panské dítě“, a zakázala mu pod strašnými tresty „ještě vůbec někdy se uchýlovat k vydělávání peněz takovým ponižujícím způsobem“.

Nedávali mu žádné peníze, a tak neměl ani cent. Většina chlapců by si byla někde sehnala dobrou sekyru a rýč. Neměl ani jedno, ani druhé. Jediné, co mu sloužilo za sekyru i rýč, byl starý nůž z hoblíku přibitý hřebíky k holi, a přesto se s ním pustil do práce a ubohost svého nástroje vyrovnával zarytou houževnatostí. Nejdříve si vybral nejpokojnější místo u pramene - stráňku skrytou za hustým listím. Neměl žádný zvláštní důvod, proč chatu skrývat, kromě toho, že měl rád tajuplnost. Četl v jedné své knížce, „jak lstiví zvědové šli před ostatními neproniknutelnou džunglí, odhrnuli větev a před očima se objevilo pohodlné obydlí, které by naprosto nemohl odhalit někdo nezasevěný“; a tak se mu zdálo docela vhodné, aby chatu uchoval v naprosté tajnosti - jakési tajné dveře v začarovaném zámku -, a představoval si, jak je lstivý zvěd a vede své udivené druhy k chatě, ačkoliv se ovšem rozhodl neprozradit své tajemství nikomu. Často si přál, aby tu měl Radovy silné paže a vhodné nástroje; ale příhoda s dílnou byla jen jedním z mnoha případů, které ho naučily nepočítat s bratrem.

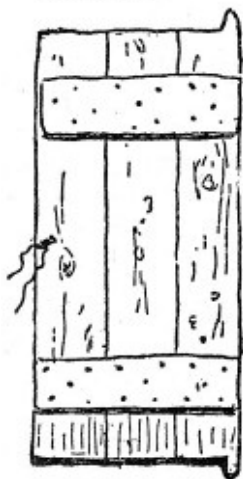
Matka země je nejlepší ochránkyně tajemství a Yan začal svým primitivním rýčem hrabat jámu v stránce. Tuhý modrý jíl brzdil práci, ale po dvou dnech školního prázdna, které Yan věnoval vytrvalé dřině, vyhrabal ve stráni jámu přes dva metry širokou a něco přes metr hlubokou.

V té jámě začal stavět chatu. Musil si dopravit na místo kmeny dlouhé dva až dvaapůl metru - byl by jich potřeboval aspoň pětadvacet nebo třicet a nevěděl, jak je porazit a zpracovat svou špatnou sekyrou. Ani nikdy nesháněl lepší. Nejasná představa, že Indiáni nemají lepší, ho stačila utvrdit a statečně se lopotil dál, používal každého kusu materiálu potřebné velikostí, jaký kde našel. Jakmile nějaký kus přinesl, hned jej stavěl na místo. Někteří chlapci by si byli nejdříve nanosili kmeny a pak postavili

vše najednou, ale to nebylo v Yanově povaze; nemohl se dočkat, až uvidí stěny růst. Pracně a pomalu sehnal dost kmenů na tři stěny, když tu se vyskytla otázka dveří. Nemohl je ovšem vyříznout v kmenech obvyklým způsobem, na to by bylo třeba nejlepších nástrojů. Proto vytáhl všechny přední kmeny až na ty nejnižší a po krajích místo nich postavil kameny a špalky, aby držely stěny. Tak neočekávaně získal dva kmeny, kterých zase použil na ostatní stěny. Teď byla chata asi metr vysoká, ale ani dva kmeny nebyly stejné: některé byly příliš dlouhé, většinou se kroutily a některé byly zpola shnilé, a to všechno proto, že si neuměl žádné lepší porazit. Vyčerpal zásobu kmenů v okolí a musil jít na vzdálenější místa. Teď si vzpomněl, že viděl vhodný kus dřeva na půl míle daleko na stezce k domovu (vždycky hovořil o „stezkách“, nikdy jim neřikal „cesty“ nebo „pěšiny“). Vypravil se tam a k svému překvapení a radosti zjistil, že je to jeden z tuctu starých cedrových sloupů, které kdysi dávno někdo nakácel a odhodil jako vyřazené nebo nepotřebné. Unesl jenom jeden sloup najednou, takže přinést jeden znamenalo cestu půldruhého kilometru a sloup se pokaždé zoufale pronesl, než měl Yan cestu za sebou. Aby přinesl dvanáct klád, musil ujít osmnáct kilometrů. Zabralo to několik sobot, ale Yan zarytě v práci vytrval. Dvanáct dobrých klád doplnilo chatu, která byla přes půldruhého metru vysoká, a ještě mu zbyly tři trámy na krovy. Položil je rovně přes stěny a nechal mezi nimi pravidelné mezery. Na ně položil

*Cep, na kterém
se dveře otáčejí*

hromadu snítek a větví, až byla střecha hustě přikrytá. Potom zašel na žírnu, bujnou louku a tam několik hodin řezal trávu na seno. To pak rozprostřel v husté vrstvě na střechu a pokryl pruhy jilmové kůry; potom na to všechno naházal jíl, který nakopal ze strážky, nahnul jej pěkně dozadu, uplácal a zarovnal na okrajích. Nakonec naházal navrch smetí a listí, takže se vše spojilo v jednu směsici.

Tak dokončil střechu, ale celá přední část byla otevřená. Neměl už odvalu hledat ještě nějaké kmeny, a tak se pokusil o něco nového. Nejdříve našel nějaké tyčky asi dva metry dlouhé a pět až sedm centimetrů v průměru. Protože neměl sekyru, aby je otesal a zatloukl, vydlabal po dvou jamkách, hlubokých asi 30 centimetrů, po obou koncích předního základového trámu a dvě asi uprostřed.

Do každé jamky postavil dvě tyčky svisle vzhůru k okapovému trámu tak, že jedna tyčka stála na vnitřní a jedna na vnější straně, a potom kolem nich udusal do jamek hlínu. Pak zašel k potoku a nařezal si množství dlouhých zelených vrbových prutů, na konci širokých asi centimetr. Tyto pruty stočil kolem konců každé dvojice tyček do tvaru osmičky a umístil je tak, aby nahoře i dole pevně přidržovaly tyčku k hornímu a spodnímu přednímu trámu.

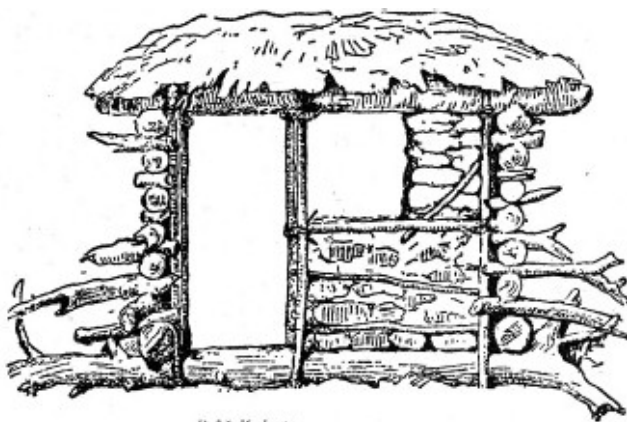
Potom vykopal dole u pramene jámu a smíchal hlínu s vodou, aby měl maltu; pak si vyřízl z kousku šindele zednickou lžící, nanosil v staré putně maltu a potom postavil mezi tyčkami zeď, přičemž kladl zvenčí klacky a do bláta zasazoval kameny, až zastavěl celou přední stranu kromě otvoru pro okno a velkého otvoru pro dveře.

Pak se pustil do poslední úpravy vnitřku. Nasbíral v lese mech a ucpal jím všechny škvíry v horních částech stěn, a škvíry u země vyplnil kameny a hlínou. Tak byla chata hotova; chyběly jí však dveře.

Otvor byl metr dvacet vysoký a šedesát centimetrů široký, a tak Yan doma v dřevníku nařezal tři prkna, každé široké dvacet centimetrů a dlouhé metr dvacet, ale na jednom prkně nechal na obou koncích vyčnívat dlouhou špičku. Protože pracoval doma, měl výhodu, že mohl použít pily. Pak prkna vzal spolu s dvěma kratšími po šedesáti centimetrech délky a patnácti centimetrech šířky a vykradl se do Glenyanu. Tam z nich sbil několika hřebíky dveře, místo kladiva používal kamene. Do spodního trámu vydlabal otvor, dost velký, aby se tam vešla jedna špička, a podobný otvor udělal v spodní části horního trámu. Pak nadzvedl okapový trám a zavěsil dveře, okapový trám zase spustil a dveře byly na místě. Zvenčí je zavíral provázkem, který omotával kolem suku vyčnívajícího ze stěny, a za vnitřní zástrčku sloužil kolík, který vrážel do otvoru. Uvnitř byla pryčna, vytvořená z několika jedlových větví a trochy suché slámy. Zbývalo jen okno, a jelikož neměl lepší výplň, připevnil přes ně kus bavlněné látky, který přinesl z domova. Ale špinavě bílá barva působila rušivě, a proto nasbíral hrnc ořechů, vyčíhal si doma příhodný okamžik a vyvařil látku ve vodě, do které přidal ořechy; dosáhl tak pěkného nažloutle hnědého odstínu.

Posledním úkolem bylo odstranit všechny stopy nepořádku a úplně skryt chatu v křoví a divokém víně. Tak Yan konečně po týdnech lopoty dokončil svůj lesní domov. Vnitřek chaty byl jen málo přes půldruhého metru vysoký, dva metry dlouhý a dva metry široký - chata byla špinavá a nepohodlná, ale Yan byl nesmírně šťastný, že ji má.

Zde poprvé v životě pocítil radost nad tím, že něco ze svých velkých tužeb uskutečnil vlastníma rukama.

Průčelí chaty

VIII

ZAČÁTKY LESNÍ MOUDROSTI

Po celou tu dobu se Yan s veškerou svou energií tak soustředil na stavbu chaty, že si sotva všimal ptáků a divokých rostlin. Takovou měl povahu - dokázal se oddat jediné myšlence, ale té se věnoval ze všech sil.

Srdce mu stále více tíhlo k jeho království; toužil po tom, aby se tam mohl odstěhovat. Ale odvážil se jen snít, že bude jednou smět přenocovat v chatě. Tady by žil svým vysněným životem - životem Indiána, ale s vyloučením všeho špatného a krutého. Zde by ukázal lidem, jak se dá žít, aniž se musí vykácet všechny stromy, zkalit všechny potůčky, vybit všechno živé. Sám by se naučil plně vychutnávat život v lese a pak by tomu učil druhé. Ačkoliv ho ptáci a čtyřnožci okouzlovali, neváhal by některého zastřelit, kdyby měl možnost; ale vždycky ho velmi rozlítostnilo, když viděl poražený strom. Snad si uvědomoval, že se pták dá rychle nahradit, ale strom ne.

Aby uskutečnil svůj plán, bude muset pilně pracovat ve škole, neboť v knihách je mnoho z toho, co potřebuje. Snad se mu jednou poštěstí spatřit Audubonovy kresby a vyrovnat se tak pomocí jediné knihy se vším, co mu o ptácích není jasné.

Toho léta pomohl Yanovi doplnit výzbroj vědomostí pro život divocha nový žák ve škole. Nebyl to ani dobrý, ani chytrý chlapec; špatně se učil a byl vyloučen z internátu pro špatné chování, ale vynikal řadou klukovských dovedností, které mu dodávaly nádechu přechodné slávy. Uměl zavázat motouz na mnoho různých pozoruhodných uzlů. Uměl nádherně předvádět ptačí trylkování a hovořil jazykem, kterému říkal tatnejština. Yana zajímalo všechno, ale tatnejština nejvíc. Naléhal a uplácel, až byl do tajemství zasvěcen. Řeč spočívala v tom, že se každé slovo hláskovalo, přičemž se ponechávalo všech pět samohlásek beze změny, ale každá souhláska se zdvojovala a doprostřed se kladlo „a“. Tak „b“ dávalo „bab“, „d“ „dad“, „m“ „mam“ a tak dále, až na „h“, které dávalo „haš“, a „x“, které dávalo „zax“.

Příklad, který nový chlapec uváděl „dad-rar-žaž-haš-u-bab u“, byl prý způsob, jak požádat o ticho.

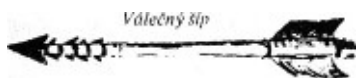
Tento jazyk byl „strašně užitečný“, jak říkal nový chlapec, aby ostatní lidé nerozuměli, co člověk povídá, což bylo docela pravda. Yan jej pilně cvičil a za několik týdnů byl z něho odborník. Dovedl vytvářet nemotorné věty lépe než jeho učitel a zvláště dobře uměl přidávat přízvuk a hrdelní

tóny, které dodávaly jeho řeči příjemně divošského nádechu, a dělalo mu radost brebkat ostošest s novým spolužákem v přítomnosti kamarádů, kdy se mohl kochat nechápavým výrazem v tvářích těch, kdo tatnejštinu neovládali.

Udělal si luk a šípy. Vyrobil je špatně a nic s nimi nemohl zasáhnout, ale když napjal šípem tětivu, cítil se tak podobný Indiánovi, že v tom našel nové potěšení.

Vyrobil si zásobu šípů se špičkami ze starých železných obručí: ty si mohl pilovat doma v dřevníku. Špičky měly vroubky a jednu nebo dvě řady ostnů. Šípy vypadaly hrozivě. Zdály se být přímo ďábelsky ukrutné, a tím větší z nich měl Yan radost. Říkal jim „válečné šípy“ a občas některý z nich vystřelil do stromu a pozoroval, jak se šíp chvěje; pak zahučel: „Uch, být moc dobrá,“ a radoval se z toho, jak se svíjí domnělý nepřítel, kterého právě proklál.

Našel kus ovčí kůže a ušil z ní pár velmi nepodařených mokasinů. Nabrousil si odložený starý sklenářský nůž na skalpovací nůž; zářez na lámání skla mu nepříjemně vadil, až si vzpomněl, že si někteří Indiáni zdobí zbraně vroubkem za každého zabitého nepřítele, a tak by to mohlo sloužit jako seznam pobitých. Z odřezků kůže, které mu zbyly z mokasinů, si udělal pouzdro na nůž. Vodové barvičky, které získal výměnou ve škole, a kus rozbitého zrcátka, zasunutého do rozštípnutého klacku, tvořily nezbytné pomůcky jeho indiánského líčení.

Když se líčil, zápasila mu v tváři strašlivá indiánská posupnost s radostným úsměvem z úspěchu, jak ďábelsky si dovedl zmalovat tváře. Pak si nasadil do vlasů pero a pyšně si vykračoval s namalovaným obličejem po svém malém lesním království a ukládal do mysli každý drobet poznání, s kterým se setkal v lese či který si vynašel nebo který se dozvěděl od spolužáků.

Nanosil si do chaty různé podivné předměty, které nacházel v lese: pokroucené klacky, peří, kosti, lebky, houby, mušličky, starý kravský roh - věci, které ho zajímaly, aniž věděl proč. Vyráběl indiánské náhrdelníky z mušlí, které navlékal střídavě s obratli rybí páteře. Nechal si narůst vlasy, jak nejdelší mohl, a vymýšlel různé válečné lsti, včetně toho, že se s

velkým přemáháním učesal, jen aby ušel matčiným nůžkám, kterými mu každý měsíc přistříhovala vlasy. Po celé hodiny ležel s obličejem vystaveným pražícímu slunci, aby se opálil na indiánskou barvu, a jediný náznak marnivosti, který se v něm kdy projevil, byl radostný pocit, když slyšel nelichotivé poznámky o své temné pleti. Snažil se dělat všechno jako Indián, nasazoval indiánské pózy, opatrně našlapoval se špičkami obrácenými k sobě, označoval si místa ulámanými větvičkami, odhadoval čas podle slunce, a kdykoliv byl něčím překvapen, bručel si „uch“ nebo „uaf“. Důležitou složkou jeho kratochvíle byly neuctivé poznámky o běloších; vyslovované jakoby v indiánském nářečí. Rčení „Uch, běloši moc ne dobré“ a „Uaf, bledá tvář - bledá hlupák v lese“ byla z jeho nejoblíbenějších.

Mocně na něho působily výrazy, které někde zaslechl. Mezi ně patřila například „snědá svalnatá paže Indiána“. Upozornila ho na to, že jeho vlastní paže jsou bílé jako mléko. Na to však byl prostý lék. Vykasal si rukávy až po ramena a vystavil paže plnému slunečnímu žáru. Později, okouzlen známou větou „Bojovník byl nahý až po pás“, šel ještě dále - rozhodl se, že se opálí až po pás - a tak odložil košili na celý jeden den, kdy neměl školu. Vždycky zacházel do krajnosti. Teď si vzpomněl, že někteří Indiáni zasvěcují mladé bojovníky takzvaným tancem slunce, a tak tančil nahý kolem ohně v slunečním žáru a zůstal po celý den svlečený.

Před večerem pozoroval, že je mu horko po celém těle, ale teprve v noci pocítil trest za svou neopatrnost. Spaloval ho nesnesitelný žár. V noci sotva oči zamhouřil. Ráno mu bylo hůře a paže a ramena měl pokryté puchýři. Snášel to statečně, jen se bál, aby na to nepřišla rodičovská vládní místa, neboli pak by se mu vedlo ještě hůře. Četl někde, že si Indiáni natírají sluncem spálenou pokožku omastkem, a tak zašel do koupelny a použil husího sádla, když neměl bizoni lůj. Tím se mu trochu ulevilo a za několik dní mu bylo lépe a s radostí pozoroval, jak se mu z ramen a paží loupe odumřelá kůže.

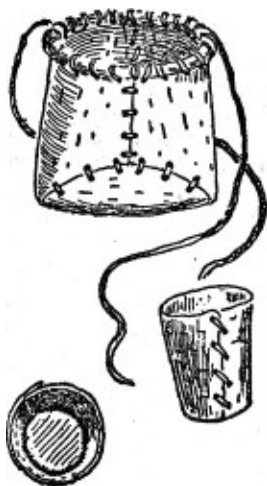
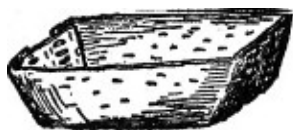
Yan vyrobil několik nádob z březové kůry, přičemž sešil okraje vláknitými kořínky, dno vyplnil kulatou dřevěnou destičkou a škvíry ucpal pryskyřicí, aby nádoby netekly.

Ve vzdálené řece ulovil několik vlkoušů a odnesl si je domů - totiž do své chaty. Tam si rozdělal ohýnek a ryby upekl - velmi špatně -, ale snědl je jako vzácnou lahůdku. Schoval ostré kůstky z bočních ploutví, na silnějším konci v nich provrtal díрку a uhladil je: tak si opatřil jehly na sešívání březové kůry. Jehly uložil do krabice z kůry, kde měl kousky pryskyřice s proužky kůry, pazourkovou špičku indiánského šípů, kterou mu dal spolužák, a drápy obrovské sovy, které našel na smetišti za obchodem s vycpanými zvířaty.

Yanův
náhrdelník

Jednoho dne spatřil na hromadě popela na jejich dvoře v městě nového, neznámého ptáka. Stále někde vídal nové ptáky, ale tento pták byl obzvlášť zajímavý. Když se pták krotce krmil v jeho blízkosti, nakreslil si jeho obrázek. Pták měl kalně šedivou, popelavou barvu s bronzově žlutými skvrnami na temeni hlavy a na zadečku a s bílými pruhy na křídlech: Kniha „Kanadští ptáci“ Yanovi nic neřekla; hledal ve všech knihách, na které přišel, ale nikde nenašel ani stopy, která by ho přivedla ke jménu ptáka. Teprve po letech se

dozvěděl, že to byl mladý sameček hýla křivčího.

Jindy našel pod křovím nedaleko své chaty uhynulého malého dravce. Vrhel se na něho jako na úžasnou kořist a strávil celou hodinu prohlížením drápů, zobáku, křídel, každého pírka; pak se pustil do kreslení. Vyšel z toho velmi špatný výkres, ačkoliv se na něm Yan lopotil několik dní a pták byl prolezlý červy, než kresbu dokončil. Ale zachytil na papír přesně každé pero a každou skvrnu. Jeden kamarád mu řekl, že je to jestřáb Cooperův. Jméno utkvělo Yanovi v paměti. Od té doby znal jestřába a všechny jeho charakteristické rysy. I když se v pozdějších letech dozvěděl, že to byl asi mladý krahujec, měl vždy pohotově na rtech jméno jestřába.

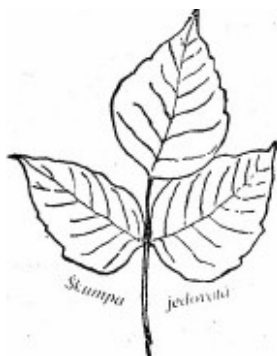
Ale
brzy

nato se setkal s dalším odlišným sokolovitým dravcem. Tenhle pták byl živý a třepetal se mu nad hlavou ve větvích stromu. Byl velmi malý - dlouhý necelých třicet centimetrů. Měl velmi krátký zobák, dlouhé nožky, křídla a ocas; hlavu měl namodralou a hřbet měděně červený; na hřbetě měl široký černý příčný pruh. Jak pták poletoval a udržoval se v rovnováze na větvích, pohupoval ocasem. Podle toho všeho Yan poznal, že jde o dravce sokolovitého, a pamatoval si, že má zbarvení samečka poštolky vrabčí, neboť tady mu jeho knížka svou hrubou napodobeninou Wilsonovy kresby tohoto ptáka pomohla. Uviděl zblízka ještě dva jiné ptáky a nakreslil je zčásti z paměti. Kresby vypadaly takhle a z obrázku na kalendáři se dozvěděl, že jeden je chřástal; podle kresby v knize o ptácích byl druhý vlhovec rýžový. Už nikdy ta jména nezapomněl.

Zpočátku měl o kreslení pochybnosti - zdálo se mu to neindiánské, až si vzpomněl, že si Indiáni malují obrázky na štíty a na své stany - týpí. Pro něho to byl opravdu nejlepší způsob, jak provádět spolehlivá pozorování.

Přibližně v tu dobu měl knihkupec v městě za výlohou několik nových knih. Yan toužil po tom, aby si mohl prohlédnout jednu z nich, nádhernou práci s názvem „Jedovaté rostliny“. Po nějakou dobu byla kniha vyložena ve výkladě. Z ulice byly vidět dva velké obrazy; jeden představoval blín, druhý durman. Yan se na ně chodil dívat, kdykoliv mohl. Za týden zmizely, ale jejich jména a tvary se mu navždy vryly v paměť. Kdyby se byl odvážil vstoupit a požádat o dovolení si knihu prohlédnout, byla by jeho paměť většinu obsahu zvládla za hodinu.

STOPY

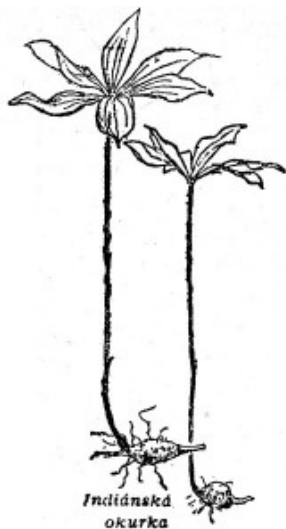
Jednoho dne našel ve vlhkém písku u srázu potoka podivné otisky - zřejmě stopy. Yan si je důkladně prohlédl a pak si jednu stopu obkreslil ve skutečné velikosti. Bystře postřehl, že by to mohla být mývalí stopa - nic nemohlo být pro jeho údolí příliš dobré, ani příliš divoké, ani příliš vzácné. Jakmile se naskytla příležitost, ukázal stopu majiteli stáje, jehož pes prý kdysi zabil mývala, takže ten člověk je jistě autoritou na mývaly. „Je to mývalí stopa?“ zeptal se ostýchavě Yan.

„Jak to mám vědět?“ řekl muž hrubě a pokračoval ve své práci. Ale neznámý muž, který stál nedaleko - byl to podivný člověk v ošumělých šatech a v novém cylindru, posunutém na hlavě hodně dozadu -, řekl: „Ukaž mi to.“ Yan mu stopu ukázal.

„Je to skutečná velikost?“ „Ano, prosím.“

„Jo, to je mývalí stopa, to se ví, že jo. Prohlédni si všechny velké stromy v okolí místa, kde jsi tohle viděl; potom až najdeš strom s dírou, podívej se na kůru a uvidíš pár mývalích chlupů. Pak budeš vědět, žes našel mývalí strom.“

Yan využil hned první příležitosti. Dal se do hledání a našel velkou lípu, na jejíž kůře se zachytilo několik šedivých chlupů. Vzal si je domů, protože si nebyl jist, či jsou. Hledal toho neznámého člověka, ale ten už byl pryč a nikdo ho neznal.

Nevěděl, jak má chlupy určit, ale pak si vzpomněl na přítele, který má kočárový přehoz z mývalích kůží. Několik chlupů z přehozu srovnal s chlupy ze stromu a to mu mimo veškerou pochybnost potvrdilo, že šplhavec je mýval. Tak se v Yanovi zrodila myšlenka, že dokonce i chlupy se stejně jako stopy u každého živočicha liší. Potvrdilo se mu také, že je moudré nakreslit si všechno, co chce pozorovat nebo popsat. Stalo se to náhodou, nebo snad pudově, ale přišel na zdravou zásadu, že se nic nevyrovná kresbě, chceme-li

shromáždit nebo podat přesné informace o podobě - že nic lépe nepomáhá vývinu přesné pozorovací schopnosti.

Jednoho dne si povšiml prosté rostliny, podobné deštníku. Vykopal ji s kořenem a na jeho konci objevil dlouhou bílou cibuli. Ochutnal ji. Hodně připomínala okurku. Vyhledal si ji v „Grayově školní botanice“ a v seznamu našel její jméno, indiánská okurka (*Medeola Virginiana L.*). Zdálo se mu, že se popis - pokud stačil porozumět odborným výrazům - shoduje, ačkoliv tomu bylo jako ve všech podobných případech; popis bez obrázku zdaleka nestačil. Tak Yan připojil do své lesní moudrosti znalost indiánské okurky.

Při jiné příležitosti rozžvýkal listy neznámé rostliny, protože slyšel, že je to první zkouška, které užívají Indiáni. Brzo dostal strašné žaludeční křeče. Spěchal domů v nesmírných bolestech. Matka mu dávala vodu s hořčicí, až vše zvrátil, a pak mu napohlavkovala. Mezitím přišel otec a zručně trest doplnil. Pak mu na místě zakázali vůbec chodit do lesa. Ovšem že neposlechl. Jen se stal ve všem opatrnější a radost z chaty si kořenil vědomím tajného hříchu.

BIDDIN PŘÍSPĚVEK

Tehdy se stala členem jejich domácnosti Irsko-kanadská služebná ze Sangeru. Její babička byla proslavená kořenářka. Často ji lidé obviňovali, že je čarodějnice, ačkoliv měla pověst dobré katoličky. Děvče časem pochytilo něco z babiččiných bylinářských znalostí a jednou, když celá rodina šla na hřbitov, vrhala se do různých houštin a přinášela rostliny, které jmenovala spolu s neduhem, proti kterému jich babička používala.

„Kašta bělavá, z toho se dělá čaj na kožní nemoce; všeho, ten se dobře prodává; krevnice na krev na jaře; koptis léčí boláky v ústech; zimozelen proti zimnici a horečce; bělochova noha naroste všude, kam vkročí běloch; indiánský kalich vyroste na místě, kde zemřel Indián; kořeny krigie na kávu; odvar šanty kočičí na nachlazení; odvar levandule se pije při jídle; indiánský tabák se míchá s nakoupeným tabákem; kůra tsugy barví na růžovo; koptis barví na žluto a slupka ořešáku popelavého na zeleno.“

Pro ostatní to byly jen chvilkové zajímavosti, ale pro Yana jimi dýchal život a chlapec si všechno pečlivě zapamatovával. Biddiny informace se hemžily omyly a pověrami:

„Podrž pavouka s dlouhýma nohama za jednu nohu a říkej přitom: ‚Pověz mi, kde jsou krávy,‘ a pavouk ti to ukáže zrovínka pod druhou nohou, a jednou mi řek, kde najdu své korále, když jsem je ztratila.“

Střílej vlaštovky, a krávy budou dojit krvavé mléko. Takhle se starý Sam White připravil o svou mléčnou farmu - střílením vlaštovek.

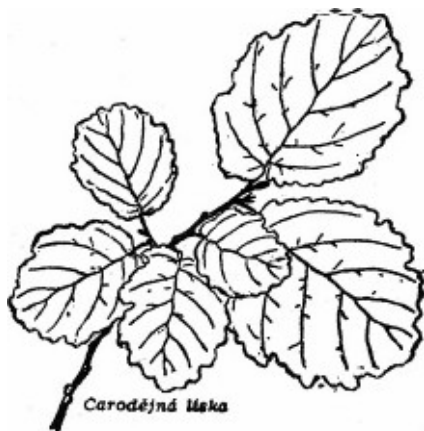
Nikdá neuhodí do stodoly, kde hnízdí vlaštovky. Táta neměl klid, když postavil novou stodolu, dokud se mu tam neuhnízdily vlaštovky. Pojistil si ji na sto dolarů, dokud se tam neobjevily vlaštovky a nezačaly mu ji hlídat.

Když po tobě leze píďalka-měřilka, dostaneš nové šaty. Můj švagr říká, že po něm píďalky lezou v létě každý rok, a opravdu vždycky dostane nový oblek. Ale nikdá nelezou v zimě, protože v zimě nové šaty nedostává.

Podřízní vráně jazyk, a bude mluvit jako holka. Babička znala člověka, který měl někde za Marou bratra, a ten chytil vránu a podřít jí jazyk a řek babičce, že to bylo docela takové, jako by mluvila holka! A to mi vyprávěla babička!

Namoč koňskou žíni do dešťové vody, a promění se v hada. Copak není hromada hadů kolem rybníků, kde se napájejí koně? Tak vidíš!

Zabij pavouka, a den nato bude pršet. Tak to se vyplatí vědět. Vzpomínám si, jak jeden rok, když se na 12. července chystal výlet protestantů, maminka nás navedla, abychom na chytali dvacet pavouků, a všechny jsme den předtím zabili, a panečku, jak pak po celý ten výlet lilo! To jsme se neřehtali. Většinou se museli vrátit domů na loďkách, tak to psaly naše noviny. Ale příští rok nám to oplatili na svatého Patrika, ale 16. března jsou pavouci vzácní, a tak nepršelo, spíš sněžilo, takže se to vyrovnalo.

Ropuchy dělají bradavice. Viděl jsi dvojčata McKennů - ruce mají samou bradavici. Teda já jsem viděla, jak si ti dva kluci hrají s ropuchami, jako by to byly kuličky. Tak vidíš!

A mohli vědět, co z toho bude. Copak není každá ropucha pokrytá bradavicemi tak hustě, jak se jen na ni vejdou?

No a tohle je indiánský tabák. Indiáni kouří vždycky jenom ten a babička taky někdy.“ (Yan si to pečlivě zapamatoval - bude si muset nějaký opatřit a vykourit jej, když je to indiánský tabák.)

„Proutek vilínu, čarodějné lísky, začne nad skrytým pramenem poskakovat a ukáže, kde se má kopat. Denny Scully to dovede náramně. Dostává dolar za to, když ukáže, kde mají hloubit studnu, a jestli se neobjeví voda, tak je to proto, že nekopali, kde jim ukázal, nebo nějak zkazili to kouzlo, a pak se to musí zkusit znova.

A tohle je krigie. Z jejích kořenů je strašně dobrá káva. Babička ji pije pořád. Říká, že je zdravější než káva z obchodu, ale maminka říká, že má nejradši kupované věci, a čím jsou dražší, tím víc jí chutnají.

Tady je všeho. Na jaře strašně hezky kvete. Posílají se ho celé tuny do Číny. Babička říká, že ho Číňané jedí, aby měli dobrou náladu, ale asi ho nejedí dost.

Tohle je jilm plavý. Strašně dobře působí na nachlazení, jestli vypiješ odvar, v kterém jsi povařil kůru. Jednou na jaře toho babička navařila celý hrnec. Postavila ho ven, aby vystyd, a naše prase to všechno vypilo, a muselo být nastydlé, protože to na ně působilo tak silně, že mu vypadaly stoličky. Na vlastní oči jsem je viděla ležet venku na dvoře. Jo, namouduši.

To je libavka. Hromada chlapců, co znám, žváká libavku, aby je měly holky rády. A hromada holek si taky tak opatřuje mládence. Já jsem to taky mockrát udělala.

Tak tomuhle někteří lidi říkají indiánský árón a děti tomu říkají panáček na kazatelně, ale babička to nazývá lítostka, protože říká, že kdo ji sní, lituje poslední hlouposti, kterou provedl. Dám jí trochu do kávy tvému otci, až ti příště nařeže, a možná že toho nechá. Už se na to nemůžu dívat, jak jsi bit pro každou maličkost, když za to ani nemůžeš.

Hadí jazýček kouše jako had. Jen šlápní na hada a uvidíš, jak tě bude chtít uštknout. A hadí ocas neumře až do slunce západu. Já jsem to sama jednou viděla a babička to taky říká, a co babička neví, to nestojí za věděním - to jsou jenom učenosti z knih: ,

Takové byly její pověry a většinou připadaly Yanovi více či méně nesmyslné; ale také trochu znala zálesáckou moudrost a tu Yan lapal, jak jen mohl.

Věděla tolik z toho, co potřeboval znát, že se jí téměř rozhodl říci, kam chodí každou sobotu, jakmile skončí své domácí povinnosti.

Za nějaký týden či dva by s ním byla sdílela jeho velké tajemství, ale přihodilo se něco, čím jejich přátelství skončilo.

PLICNÍ BALŠÁM

Když s ním jednoho dne šlo děvče hájkem na okraji města, Biddy se u jednoho stromu zastavila a řekla:

„Jestlipak to není střemcha pozdní!“

„Myslíš trnku, střemchu virginskou?“

„Ne, střemchu pozdní. Střemcha virginská není k ničemu, ale kůra střemchy pozdní je moc dobrá na plicní neduhy. Babička pořád nějakou má. Mně je poslední dobou taky nějak divně.“ (Ve skutečnosti byla zdravá jako řípa.) „Víš co, já si jí trochu naloupu.“ A tak si s Yanem smluvili výpravu. Tak odváznou, až to chlapce polekalo. Děvče si vzalo

sekyrku z bedny na náradí - z posvátné otcovy bedny na náradí.

Yanova matka ji uviděla se sekyrkou a zeptala se, nač ji potřebuje. Biddy s pohotovou drzostí řekla, že chce zatlouci hák, na který se přivazuje šňůra na prádlo, a s úsměvem to šla udělat, aby zamaskovala lež. Tak naučila Yana něčemu novému, ale nebylo to nic pěkného. Sekyrka hned zase putovala zpět do bedny, aby ji později ukradli s větší opatrností.

Biddy oznámila, že jde ke kupci. Sešla se s Yanem za rohem a vydali se na místo. Naprosto nedbajíc vlastnických práv, ukázala Yanovi, jak se loupe kůra střemchy. „Neodšupuj ji kolem dokola; to přináší smůlu - ber jen kůru ze sluneční strany.“ Naplnila kousky kůry košík a vrátila se domů.

Doma nakladla plátky lýka do láhve, pak na to nalila vodu a nechala týden stát. Voda se proměnila v temně hnědou tekutinu s hořkou chutí a sladkou aromatickou vůní. Biddy přidala do tekutiny whisky a trochu cukru a přilepila na nádobu štítek s nápisem Plicní balšám.

„Je to strašně účinné,“ řekla. „Babička má vždy trochu po ruce.

Uzdravilo to už spoustu lidí. Například Buda Ellise - doktoři už ztratili naději. Říkali, že mu nezbyvá ani kousek plic, a on přišel za babičkou. Předtím se babičce posmíval, ale teď byl celý vylekaný. Nejdřív ho babička vyhnala; když pak viděla, že je strašně nemocný, bylo jí ho líto a řekla mu, jak se dělá plicní balšám. Měl ho pokaždé připravit devět litrů a pak jí ho přinést.

Potom s tím něco udělala, takže toho bylo o polovinu víc, a vrátila mu to. No, a jak se z toho do půl roku vylízl!“

Biddy si teď každý večer stěžovala, že je jí „divně“ na prsou. Na to její „divně“ působila jenom jedna nebo dvě skleničky plicního balzámu. Muselo to s ní být moc špatné, protože jednou večer se po několika dávkách balzámu zdálo, že jí nemoc stoupla do hlavy. Začala nadávat paní domu a koncem měsíce byla na jejím místě méně zajímavá pomocnice.

Yan si z toho mohl vyvodit mnoho dobrých i špatných poučení; ale zapamatoval si jen jedno, že kůra střemchy pozdní je vynikající lék. Domácí lékař mu to potvrdil, a Yan si to uchoval v paměti jako nový a vzácný zlomek lesní moudrostí.

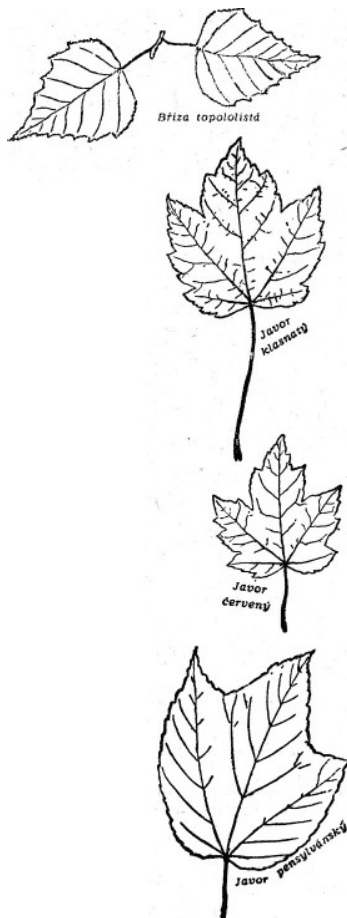
Když se už se stromem seznámil, překvapilo ho, že se vyskytuje poměrně často, a s radostí zjistil, že se mu daří i v jeho Glenyanu.

To ho přimělo k tomu, aby si zapsal na kus papíru všechny stromy, které zná, a udivilo ho, jak málo jich zná a jak nepřesně.

- Javor
- Buk americký
- Vejmutovka
- Jalovec virginský
- Jilm - bílý a plavý
- Jedle balzámová
- Habrovec virginský
- Tsuga kanadská
- Bříza - papírová a černá
- Střemcha
- Jasan - bílý a černý

Slýchal že Indiáni znají jméno a vlastnosti každého stromu a rostliny v lese, a toužil, aby to mohl říci o sobě.

Jednoho dne zpozoroval na břehu řeky hromádku prázdných mušlí sladkovodní dávky. Mušle byly docela obyčejné, ale proč jsou všechny pohromadě a všechny jsou stejně poškrábané? Kolem hromádky byly v

blátě podivné stopy a otisky. Bylo jich tolik, že mu dalo hodně práce najít jednu dokonalou stopu, ale když se mu to podařilo, vzpomněl si na mývali stopu a obkreslil si i tuto. Na stopu jeho starého známého byla příliš drobná. Nenašel nikoho, kdo by mu pověděl, čím je, ale jednoho dne spatřil kulaté hnědé zvířátko, které shrbeno na břehu požíralo Slávku. Jakmile se přiblížil, ponořilo se do vody, ale objevilo se o kus dál a plavalo pryč. Když se pak opět ponořilo, Yan poznal podle dlouhého štíhlého ocasu, že je to ondatra, stejná jako ta vycpaná, kterou vídal ve výkladní skříní obchodu s vycpanými zvířaty.

Brzy přišel na to, že čím více studuje tyto stopy, tím rozličnější druhy nachází. Hodně jich vypadalo dost záhadně, takže si je mohl nakreslit a uložit s nadějí, že se o nich jednou něco dozví. Jedna z nejpodivnějších a nejméně pochopitelných byla stopa, z které se vyklubala stopa želvy kajmanky, a o jiné zjistil, že je to jen stopa vrány, která chodí na břeh pít.

Pozoruhodnosti, které sbíral a ukládal v chatě, se stále rozrůstaly a získávaly na zajímavosti. Čím dále tím více s tím místem srůstal. Jak opět houstlo listů kolem chaty, byla lépe skryta, a Yan se radoval z divoké samoty a tajuplnosti a s lukem a šípy se potuloval po lesích; mířil neškodnými smrtícími ranami na chichotivé veverky - ačkoli by ho bylo jistě mrzelo právě tak jako ty veverky, kdyby některou opravdu zasáhl.

Yan brzy zjistil, že není jediným obyvatelem chaty. Když tam jednoho dne seděl a uvažoval, proč si vlastně nepostavil ohniště, aby mohl vyseďávat v chatě u ohně, spatřil, jak se mezi dvěma trámy zadní stěny mihlo tiché drobné zvířátko. Yan se ani nepohnul. Krásná lesní myška, neboť to byla ona, se brzy objevila celá a posadila se, aby se podívala na Yana a umyla si čumáček. Yan sáhl po luku a šípech,

ale myška zmizela jako blesk. Přiložil k těživě tuhý šíp a čekal; když se myška vrátila, vystřelil. Šíp myšku minul, narazil na kládu, odskočil Yanovi do obličeje a uštědřil mu palčivou ránu do tváře. A když se Yan převaloval po chatě, hekal a třel si tvář, napadlo ho: „To jsem chtěl udělat myšce.“ Od té doby se Yan nijak nepokoušel myšce ublížit; naopak ochotně se s ní dělil o jídlo. basem se spřátelili a Yan zjistil, že s ním chatu v lesích sdílí ne jedna myš, ale celá rodina.

Biddina poznámka o indánském tabáku padla na úrodnou půdu. Yan nebyl kuřák, ale teď cítil, že se musí naučit kouřit. Našel trochu toho tabáku, dal jej sušit a pustil se do výroby dýmky - opravdové indiánské dýmky míru. Neměl na dýmku červený pískovec, ale kus měkké cihly jej zcela nahradil. Nejdříve ořezal nožem kousek cihly do hrubého tvaru a týmž nástrojem se pokoušel hlavičku vydlabat, když tu si vzpomněl, že v jedné školní čítance byl popis indiánské metody vrtání kamene pomocí obloukové vrtačky a vlhkého písku. Jeden jeho spolužák, syn řezbáře, viděl svého otce pracovat s obloukovou vrtačkou. To mu přidalo v Yanových očích na vážnosti. Pod jeho vedením sestrojil Yan obloukovou vrtačku a používal jí často a na mnoho věcí, až se s ní naučil pracovat; teď mu prokázala skutečnou indiánskou službu tím, že mu navrtala hlavičku a otvor pro troubel dýmky.

Troubel udělal z bezové větvičky, které doma vyrazil duši dlouhou jehlicí na pletení. Nakrátko přistříhl několik bílých pírek z holubích křídel, každé na špičce trochu natřel smolou a pírkou pak navlékl na silnou nit a přivázal k troubeli jako poslední vylepšení; a potom sedával u svého táborového ohně a slavnostně kouřil -

jen několik tahů, protože mu to nechutnalo - a pak prohlášoval: „Uch, strašná hlad,“ vyklepal popel a pokračoval v práci, kterou měl právě rozdělanou.

Tak trávil blahé soboty a pokaždé před návratem domů ukryl svou výzbroj v chatě, umyl si v potoce nalíčený obličej a znovu si navlékl nenáviděný papírový límeček, který hrdost a chudoba jeho rodiny učinily denní nutností. Byl to malý snilek, ale jak krásné to byly sny! Ať ho doma potkávaly jakékoli dětské trampoty, mohl se sem pokaždé uchýlit,

zapomenout na vše a být šťastný jako král - být skutečným králem v království, které bylo zcela podle jeho srdce a které mu dočista patřilo.

XII

KRIZE

Ve škole byl vzorným žákem až na jednu věc - měl podivné, vrtkavé výbuchy neúcty ke svým učitelům. Jednoho dne se bavil tím, že pokryl tabuli žertovnými karikaturami ředitele školy, který si ho zřejmě oblíbil. Obrázky byly docela vtípné a právě tak jedovaté. Ředitel začal důkladně a plánovitě vyšetřovat, aby zjistil autora obrázků. Svolal celou školu a zahájil křížový výslech nejhoršího a nejhlopějšího žáka, kterého považoval za viníka. Chlapec to zmateně a provinile popíral; ředitel byl přesvědčen o jeho vině, sáhl po karabáči a odsouzenec spustil pronikavý řev. K údivu všech přítomných se v té chvíli ozval Yan a řekl unaveně netrpělivým tónem:

„Ale nechte toho. To jsem udělal já.“

Jeho chování i okolnosti byly takové, že se všichni rozesmáli. Ředitel byl vydrážděn k zuřivosti. Zapomněl na to, že je muž; popadl Yana za límec. Yana považovali za ostýchavého chlapce; zbledl v obličejí, semkl rty. Ředitel ho zbil karabáčem tak, až celá škola křičela: „Fuj!“, ale z Yana nedostal ani hlesu.

Když se Yan večer před ulehnutím svlékal, spatřil jeho bratr Rad dlouhé černé podlitiny od hlavy až k patě a Yan musel s pravdou ven. Nedovedl lhát; rodiče se dozvěděli o jeho darebáctví a přidali další tvrdé tresty. Příštího dne byla sobota. Yan nařezal obvyklou dvojitou neboli sobotní dávku dříví pro domácnost a pak se vydal, samá modřina a pohmožděnina, na jediné šťastné místo, které znal. Jak se tam blížil, stíny v jeho duši mizely. Už si vytvářel plán, jak si k domku přistaví krb s komínem. Šel po tajné stezce, kterou si vybudoval jen proto, aby zvýšil tajuplnost místa. Přešel přes otevřenou mýtinu a octl se téměř u chaty, když tu zaslechl hlasy - hlasité hrubé hlasy -, *které vycházely z jeho chaty*. Připlížil se blíže. Dveře byly otevřené. Tam v jeho milované chatě hráli tři tuláci karty a popijeli z láhve. Na zemi vedle nich ležely jeho korále z mušlí přetržené, tuláci si z nich udělali hrací známky na poker. Venku v doutnajícím ohni ležely zbytky jeho luku a šípů.

Chudák Yan! Odhodlání vydržet muka jako Indián mu pomohlo přečkat učitelův surový výprask i tresty doma, ale tohle bylo přespříliš. Utekl do vzdáleného tichého zákoutí a tam se vrhl na zem a vzlykal žalem a vzteky - byl by ty tuláky zabil, kdyby mohl. Asi za hodinu nebo dvě se celý

rozechvělý vrátil a poznal, že tuláci končí hru a dopíjejí kořalku; pak chatu znečistili a zanechali ji v troskách.

Ztratil nejmilejší předmět svého života - byl králem zbaveným koruny, trůnu. Teď cítil na zádech a na nohou každou podlitinu a rozmrzele šel domů.

To bylo v pozdním létě. Rychle se přiblížil podzim s krátkými se dny a mrazivými větry. Yan neměl možnost spatřit své údolí, i když po něm hodně toužil. Stal se pilnějším; teď byly jeho radostí knihy. Pracoval usilovněji než kdy jindy, ve škole vynikal, ale doma, kde vládla jen zbožnost, o něho nikdo nedbal.

Učitelé i někteří chlapci si všimli, že Yan bledne a hubne. Nebyl nikdy silný, teď však vypadal nemocně; ale doma nikdo nepozoroval změnu. Všechny matčiny myšlenky se soustřeďovaly k jeho darebnému mladšímu bratrovi. Po dva roky matka na Yana sotvakdy vlídně promluvila. Měl v srdci hladové místečko, když každé ráno odcházel bez povšimnutí do školy a viděl, jak jeho nehodného bratra matka líbá a hladí. Ve škole tomu bylo naopak. Yan se stal pýchou ředitele. Nekreslil už karikatury a učitel si lichotil, že právě ten výprask napravil hlavu bledému chlapci, nejlepšímu žáku ve škole.

Yan hubl a hladověl v srdci téměř do vánoc; pak se zhroutil.

Ošetřovala ho ve dne v noci; plnila jeho přání, starala se o jeho pohodlí, jak nejlépe dovedla. Modlila se u jeho lůžka a často prosila boha, aby jí odpustil, že Yana tak dlouho zanedbávala. Yan poprvé okusil mateřské lásky. Nikdo nevěděl, proč o něho tak dlouho nedbala. Prostě jen chybovala, ale teď si uvědomila jeho skvělé nadání a vyhraněné, vážné životní zaměření, které už mělo svůj cíl.

„Má pokročilou tuberkulózu,“ řekl lékař. „Nebude žít déle než měsíc nebo dva.“

„Musí žít!“ vzlykala matka, v které se probudilo svědomí. „Musí žít - ó bože, musí žít!“

Učinila všechno, co dokázala náhle probuzená mateřská láska. Zkušený lékař dělal, co mohl, ale Yana zachránila matka.

XIII

RYS

Jak zimy ubývalo, vracelo se Yanovi zdraví. Byl dost moudrý, aby využil svého nového vlivu k získání knih. Správce veřejné knihovny, muž širokého vzdělání, k němuž se musel sám probojovat, se začalo Yana zajímat a pomáhal mu poznat mnohá díla, ke kterým by se byl Yan jinak nedostal.

Wilsonova ornitologie a Příručka o Indiánech byly z nich nejdůležitější. A v zemi vyprahlé žízní byly jako perlivé prameny.

V březnu se Yan rychle zotavoval. Už se mohl vydávat na dlouhé procházky; a jednoho dne si vyšel ve sněhu s bratrovým psem. Zamířil ke svahu kopce. Vzduch byl průzračný a svěží, Yan si vykračoval s netušenou energií a vydal se ke vzdálenému Glenyanu, i když tam zpočátku nemířil. Ale šel dál, přitahovala ho stará touha. Tajná stezka už nevypadala tak tajně, neboť listí opadalo; ale když došel k palouku, údolí mu bylo drahé a známé.

Padla mu do oka veliká zvláštní stopa ve sněhu, zcela čerstvá. Byla dvanáct centimetrů široká, dost velká, aby to mohla být stopa medvěda, ale nebylo tu ani známky po drápech nebo bříškách prstů. Kroky byly krátké a stopy nebyly tak hluboko vryté jako u zvířete těžkého jako medvěd.

Jelikož byla každé stopa náznakem prstů, mohl zjistit, kudy zvíře šlo, a sledovat, je údolím. Pes neklidně očichával stopu, ale neprojevoval ochotu jít dál. Yan prošel kolem trosek své chaty, která byla teď, když opadalo listí, až trapně odhalena, a při pohledu na ni ho zabořilo u srdce. Stopa vedla vzhůru údolím, překračovala po kládě potok a v Yanovi se probouzelo přesvědčení, že je na stopě velkého rysa. Pes Chňapák dovedl sice nádherně štěkat, ale každý ho znal jako zbabělce, a teď se kradl za chlapcem, věřil velkou stopu a naprosto odmítal jít dál.

Yan byl uchvácen dlouhou řadou otisků tlap, a když došel na místo, kde zvíře bez zjevného důvodu přeskočilo tři až čtyři metry, potvrdilo se mu, že objevil rysa, a touha po dobrodružství ho poháněla dál, ačkoliv neměl v ruce hůl ani v kapse nůž. Sebral nejlepší klacek, jaký mohl najít - suchou větev přes půl metru dlouhou a pět centimetrů silnou, a šel po stopě. Pes teď odmítal vůbec jít; zůstával vzadu a každých sto metrů ho Yan musel volat.

Konečně se dostali do hustého tsugového lesa na horním konci údolí, když tu se ozval zvláštní zvuk, podobný hlubokému kočičímu hlasu:

„Jou!, Jou!, Jou!“

Yan znehybněl. Pes, ačkoliv to byl velký, statný ohař, zakňučel, roztrásl se a příkradl se k Yanovi.

Zvuk zmohutněl. Štěkávé mňoukání se zesilovalo, zesilovalo a přibližovalo se, pak náhle zaznělo zcela zblízka a zřetelně, jako by zvíře něco obešlo a dostalo se na mýtinu. Teď z toho opravdu stydla krev. Pes to už nemohl vydržet; obrátil se a pelášil domů, co nejrychleji mohl, nechávaje Yana jeho osudu. Už nebylo pochyb, že je to rys. Yan byl už předtím nesvůj a podlý útěk psa na něho zapůsobil. Uvědomil si, jak je bezbranný, stále ještě slabý po nemoci, a obrátil se a následoval psa. Zpočátku šel krokem. Ale jakmile se poddal strachu, obavy vzrůstaly; a jak štěkání pokračovalo, nakonec běžel, co mu síly stačily. Zvuky zůstaly vzadu, ale přesto se Yan vůbec nezastavil, dokud se nedostal z úžlabiny a neoctl se opět v otevřeném údolí řeky. Tam objevil chrabrého ohaře, jak se třese po celém těle. Yan ho přivítal pohrdavým kopnutím, a jakmile se mu podařilo nalézt nějaké kameny, po klukovsku jimi hnal psa domů.

Většina chlapců má jakýsi smysl pro lov, a ačkoliv Yanův starší bratr neměl s Yanem stejné zájmy, nebyl proti tomu, vyjít si s puškou, jen když měl naději na kořist.

Yan se rozhodl, že prozradí Radovi tajemství údolí. Nikdy nedovolili Yanovi dotknout se pušky, ale Rad jí měl, a Yanova barvitá zpráva o dobrodružství měla žádaný účinek. Yan použil osobitého postupu.

„Rade, šel bys na hon, kdyby bylo hodně zvěře?“

„No samozřejmě.“

„Tak já vím o místě, ani ne patnáct kilometrů odtud, kde je spousta všelijaké divoké zvěře - celé stovky.“

„To určitě! Ani bych neřek. Hm!“

„Ano, vím, a řeknu ti kde, když mi slíbíš, že se o tom nezminíš živě duši.“

„Hm.“

„Tak já jsem tam zrovna teď zažil dobrodružství s rysem, a jestli tam půjdeš s puškou, můžeš ho zastřelit“

Pak Yan vyprávěl, co všechno se přihodilo, a jeho vyprávění příhodu nijak neochudilo. Na bratra zapůsobil natolik silným dojmem, že se příští sobotu vypravil za Yanova vedení na ono místo.

Yan velmi nerad prozrazoval svému uštěpačnému, přízemnímu bratrovi všechny radosti a žaly, které zažil ve svém údolí, ale když se to teď zdálo nezbytné, vychutnával prudkou radost z úlohy lstivého průvodce. Zprvu vedl Rada se zbytečnou opatrností špatným směrem, a když se pak

bezvýsledně znovu pokusil vymámit na Radovi slib, že zachová tajemství, otočil se v určitém úhlu, ukázal ke vzdálenému stromu a řekl, vkládaje do svých slov co nejvíce důrazu: „Deset kroků za tím stromem je stezka, která nás dovede do tajného údolí.“ Po rozmanitých jiných podobných obřadech se přiblížili k ústí údolí, když tu z houštin vyšel nějaký člověk. Nesl něco na ramenou. Když přišel blíže, spatřil Yan k svému velkému rozčarování, že to něco je rys - ano, určitě to je *jeho* rys.

Dychtivě zahrnuli muže otázkami. Řekl jim, že ho vlastně zabil už předchozího dne. Rys se skrýval po celý týden, možná i déle v okolí Kernorova lesíka; pravděpodobně se sem zatoulal ze severu.

To vše bylo pro Yana nesmírně poutavé, ale zároveň se ho to nepříjemně dotklo. Ten člověk zřejmě má údolí - Yanovo údolí - za obyčejný, známý kus háje, který možná patří k jeho farmě - v žádném případě nepovažuje údolí za hluboké tajemství, jakým je chtěl mít Yan.

Rys byl pěkný, velký kousek. Pruhy na mordě a široce rozevřené žluté oči mu dodávaly zvláštního divokého, tygrovitého výrazu, který značně potěšil Yanovu romantickou duši.

Nebylo to ani tak dobrodružství, jako spíše ztracená příležitost k dobrodružství, ale zanechala v chlapci hluboký dojem a také ukázala přesnost, s jakou pudově určoval živočichy, jež předtím nikdy neviděl, ale které znal z pouhého povrchního popisu ve velmi neuspokojivých knihách.

XIV

PĚNA

Od těch chvil až do jara Yan denně nabýval sil a sblížoval se s matkou. Pokoušela se projevit zájem o záliby, kterým byl oddán tělem i duší. Ale také se vydatně snažila, aby v něm vzbudila zájem o svůj svět. Byla to chorobně nábožná žena. Její řeč se hemžila citáty z Písma. Měla jich obrovskou zásobu - vlastně je znala všechny; a používala jich při všech možných i nemožných příležitostech s omračující dovedností.

Kdykoliv spatřila skupinu mladých lidí, kteří tančili, dováděli, hráli nějakou hru, nebo se dokonce srdečně smáli, přerušila je slovy: „Děti, jste si jisty, že můžete žádat od Boha, aby vám takové chování požehnal? Což si myslíte, že bytosti s nesmrtelnou duší pro věčnou spásu mohou popustit uzdu takové lehkovážnosti? Obávám se, že hřešíte, a buďte si jisti, že vás váš hřích odhalí. Pamatujte si, že budeme muset zodpovídat za každé plané slovo a skutek velkému soudci na nebesích i na zemi.“

Myslíla to všechno naprosto upřímně, ale nikdy s tím nepřestávala, až na dobu synovy nemoci, kdy se z lékařova příkazu vyhýbala nepříjemnému tématu věčné blaženosti a pokoušela se předstírat zájem o Yanovy záliby. Bylo to požehnané příměří a to je sblížilo.

Poprvé od doby, kdy se setkal s cizincem bez límečku, měl někoho, komu se mohl svěřit, a vyprávěl jí o svých zaujetích a obavách, které prožíval mezi lesními tvory a v lesním prostředí. Vykládal o tom či onom ptáku nebo květině a doufal, že se dopátrá jejich jmen, až se matka nejednou zhrozila, že tvor s nesmrtelnou duší pro věčnou spásu může hovořit tak zaníceně o něčem jiném než o bibli; pak vlídně napomenula syna a také sebe řadou citátů.

Mohl odpovídat jinými citáty, protože jich také hodně znal. Měla však vždy poslední slovo: „Jen jedno je potřebné. Co platno člověku, když získá celý svět a ztratí vlastní duši?“

Jak se Yan zotavoval a lékař odvolal svůj zákaz, bývala tato střetnutí stále častější.

Po jednom takovém nezvykle prudkém střetnutí Yana zamrazilo, když si uvědomil, že matka celý svůj zájem o jeho záliby jen předstírá. Dlouho mlčel, pak řekl: „Maminko! Ráda hovoříš o své bibli. Říká ti věci, které toužíš poznat, které se ráda učíš. Byla bys nešťastná, kdyby prošel den a ty sis nepročítla pár kapitol. Jsi tak založená od přírody, bůh tě takovou udělal.“

Já jsem musel číst bibli po celý život. Každý den přečtu jednu kapitolu, ale nedělám to rád. Čtu to, protože musím. Neříká mi to nic, co bych chtěl vědět. Neučí mě to milovat boha, což je, jak říkáš, jediné potřebné. Ale chodím do lesů a každý pták a květina, které spatřím, mi pronikají až do srdce něčím, nevím, co to je; ale miluji je z celého srdce a budí ve mně dojem modlitby, kdežto tvá bible tak nepůsobí. Jsou mou bibli. Jsem tak založen. Bůh mě takovým udělal.“

Pak už matka mlčela, ale Yan viděl, že se za něho modlí jako za ztracenou duši.

O několik dní později si v časném jarním ránu vyšli na procházku. Na hroudě pěkně zahvízdal skřivan ušatý, který cítil, jak slunce víc hřeje.

Yan napjal oči i pozornost, aby si ptáče zapamatoval. Přikradl se k němu. Pták vzlétl, a jak se vzdaloval, Yan po něm hodil krátkým klackem, který měl v ruce. Klacek zakroužil vzduchem a ptáčka zasáhl. Skřivan spadl třepetavě na zem. Yan se k němu divoce vrhl a zachytil ho, přestože ho matka volala zpět.

Vrátil se v ruce s ptáčetem, které však nezůstalo naživu déle než několik

minut. Matku to zarmoutilo a znechutilo. Řekla: Tak to je ta tvá velká láska k přírodním tvorům; musíš utlouci klackem prvního jarního ptáčka, který zazpívá. Nerozumím tvým zálibám. Což se dva vrabci neprodávají za čtyřák, a přesto jediný z nich nepadne na zem bez vědomí našeho otce nebeského?“

Yan byl zdrcen. Držel v ruce mrtvého ptáka a řekl nedůsledně, se slzami v očích: „Mrzí mě, že jsem to udělal, ale byl tak krásný!“

Nemohl to vysvětlit, protože tomu nerozuměl, ale přesto nebyl pokrytec.

Za několik týdnů měl Yan při laciném výletě poprvé v životě příležitost spatřit Niagarské vodopády. Stál a sledoval s matkou ženoucí se záplavu,

když tu v roklině pod vodopádem zpozoroval slámu, bubliny a pěnu, které jako by se vlastně pohybovaly proti proudu. Řekl:

„Maminko, vidíš pěnu, která, jak se zdá, pluje proti proudu?“

„Ano!“

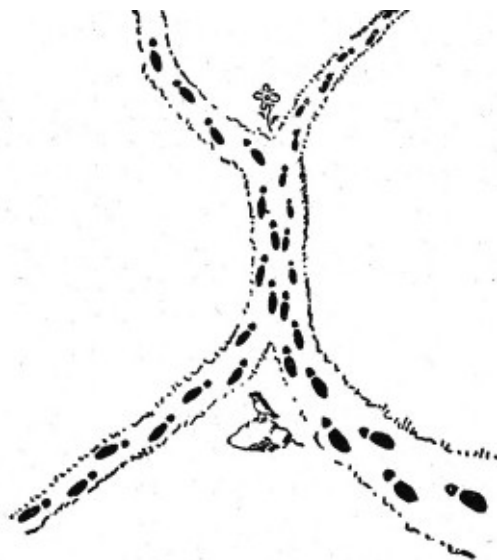
„A přece víme, že je to maličkost, která nic neznamená. Víme, že hned pod tou pěnou je hluboký, široký; strašný, nepřemožitelný, jako šíp bystrý proud, který se valí právě opačným směrem.“

„Ano, synku.“

„A když jsem, maminko, zabil skřivana, bylo to jako ta pěna, která plyne nesprávným směrem. Měl jsem ptáčka opravdu rád. Teď vím, proč jsem ho zabil. Protože mi chtěl uletět. Kdybych ho byl mohl vidět zblízka a mohl se ho dotknout, nebo mu mohl dokonce každý den naslouchat, nebyl bych mu vůbec chtěl ublížit. Nemínil jsem ho zabít, chtěl jsem ho jenom mít. Ty trháš květiny, protože je máš ráda kolem sebe, ne protože je chceš zničit. Zahynou a je ti jich líto. Snažil jsem se jen chytit skřivana, jako ty bys utrhla květinu. Zahynul a mně to bylo hodně, hodně líto.“

„Ale přece,“ odpověděla matka, „milosrdný člověk je milosrdný i k svému zvířeti. Ten, který naslouchá křiku mladých krkavců, si toho jistě všiml, a v jeho velké knize hříchů je to zapsáno tobě k tíži.“

A od té doby šli ovšem každý svou cestou.

ČÁST DRUHÁ
SANGER A SAM

NOVÝ DOMOV

anovi teď bylo čtrnáct let, byl nohátý, hubený a rychle rostl. Lékař si toho všeho povšiml a řekl: „Pošlete ho na rok někam na farmu.“

A tak bylo dohodnuto, že Yan bude pracovat za stravu na farmě Williama Raftena v Sangeru.

Sanger byla osada, která právě překonala rané neboli zálesácké období.

Uznávaná období vývoje jsou nejprve pionýrské čili lovecké, kdy jsou jen nekonečné hvozdy se spoustou vysoké zvěře; pak údobí zálesácké, kdy se objevují malé mýtiny, pak osadnické, kdy je přibližně stejně lesů jako mýtin a kdy mizí vysoká zvěř; nakonec vzniká zemědělský okres, kde už zůstávají jen zbytky lesů.

Před třiceti lety byl Sanger „obsazen“ obyvatelstvem složeným převážně z irských přistěhovalců, většinou houževnatých rolníků, kteří si s sebou přivezli pradávny svár, jenž tak dlouho rozděloval Irsko - trpký spor mezi katolíky neboli „dogany“ (nikdo neví, proč se jim tak říká) a protestanty, kterým se častěji přezdívalo „protisyni“. Barvy katolíků byly zelená a bílá; protestantů oranžová a modrá, a od toho se odvozovalo další označení protestantů „oranžovci“.

Tyto dvě strany rozřaly společenské složení osady vedví jakoby svistou čarou. Mimoto dělilo společnost několik vodorovných trhlin, které protínaly oba úseky jako geologické vrstvy.

Tehdy na začátku devatenáctého století pomáhala britská vláda vhodným osobám, které chtěly emigrovat z Irska do Kanady. Pomoc spočívala v bezplatné cestě přes oceán. Mnozí, kdo nedokázali přesvědčit vládu o své vhodnosti, a přece sehnali peníze, zaplatili obvykle cenu za místo v podpalubí, 15 dolarů, a připluli s nimi. Obě skupiny byly pro okolní svět stejné, ale ne navzájem. Ti, kdo si cestu zaplatili, byli „cestující“ a stáli podle vlastního mínění o mnoho společenských vrstev výše nad těmi, kterým pomohla vláda a kterým se říkalo „Emmy Granti“. Mezi sangerskými usedlíky se na tento rozdíl nikdy nezapomnělo.

Existovaly ještě dva jiné společenské stupně. Každý muž a chlapec v Sangeru dovedl zručně zacházet se sekyrou; byli úžasně obratní. Obvyklé rčení „Je to dobrý chlap“ mělo dva uznávané významy: jestliže se tím zřejmě myslel osadník při pravidelné sobotní irské rvačce v městečku

Downeyho Skládka, znamenalo to, že se dobře ohání pěstmi; ale jestliže se hovořilo o domácím životě na farmě, značilo to, že se neobyčejně dovedně ohání sekyrou. Člověk, který nedosáhl ani jednoho, ani druhého, upadl v opovržení. Jelikož domky stavěli sami majitelé, byly svědectvím, jak zručně zachází jejich majitel se sekyrou. Srubová architektura měla dva slohy: chatám, které měly trámy v rozích křížem přes sebe, se říkalo „vepřince“ a domky s pěkně vypracovanými rohy byly stavěny „na rybinu“. Bydlet v domku prvního typu znamenalo v Sangeru společenskou ostudu. Ti obyvatelé byli „chamradí“ nebo „sebrankou“ pro ty, kdo si dovednějším zacházením se sekyrou zajistili úhlednější obydlí. Když byla později postavena cihelna, vkradlo se mezi „rybinkáře“ další rozdělení. Úspěšnější osadníci si postavili pěkné cihlové domky. K všeobecnému překvapení jakýsi Phil O'Leary, chudý, ale dětmi pozeňnaný dogan, se vzmožil z „vepřince“ rovnou na pěkný zděný dům a způsobil tím nekonečné zmatky královnám vládnoucí společnosti, kterým prostě rozbil jejich společenský žebříček, neboť jeho devět tlustých dcer si teď dělalo nárok na místo mezi nejlepšími dámami Sangeru. Avšak mnozí, kteří měli zděné domy teprve pět let, odsuzovali O'Learyovy jako povýšence a dlouho je

Vepřinec

Lepší lidé

společensky neuznávali. William Raften jako nejúspěšnější člověk v obci byl první, kdo začal s pálenými cihlami. Jeho nesmiřitelný nepřítel Charles Boyle, popichován manželkou, se hned také vrhl na pálené cihly, i když se obešel bez zedníků a stavěl sám se svými sedmnácti syny. Ti dva muži, ačkoliv oba oranžovci, byli nepřátelé na život a na smrt, právě tak jako jejich manželky soupeřily ve společnosti. Raften byl silnější a zámožnější, ale Boyle, jehož otec si zaplatil podpalubní jízdenku sám, znal historii Raftenova otce a uzavíral každou debatu tím, že vmetl Raftenovi do tváře: „Nemluv na mne, ty šplhoune. Každý ví, že jsi jenom obyčejný Emrny Grant“ To také byla jediná skvrna na Raftenově štítě. Nemělo cenu to popírat. Jeho otec opravdu přijal nabídnutou cestu zdarma, a Boyle zase

dostal zdarma pozemek, ale to už nic neznamenalo. Starý Boyle byl „CESTUJÍCÍ“, starý Raften jen „EMMY GRANT“.

Taková byla nová obec, kam přišel Yan, a slova „dogan“ a „protisyn“, „zelený“ a „modrooranžový“ dostávala velký význam zároveň s myšlenkami a nepřátelstvími, jejichž byla výrazem.

Sangeřané mluvili různě. Především bylo slyšet silně irské nářečí s příměsí mnoha irských slov; tak hovořili ponejvíce staří lidé. U takových lidí, jako byl Raften, zůstal irský nádech při hovoru jasně patrný, ale ne v takové míře, jak je zvykem zapisovat irskou výslovnost v knihách, leda když byl mluvčí velmi rozčilen. Mladá generace neměla z irštiny téměř nic, ale všichni propadli zvláštnímu huhňání a ráčkování zálesáckých Kanadánů.

Pan Raften a jeho manželka přijeli Yanovi naproti na nádraží. Povečeřeli spolu v hostinci a pak ho odvezli do svého domova, kde ho zavedli do velké obytné kuchyně a jídelny v jednom. Za sporákem stál vysoký nemotorný chlapec, který měl ryšavé vlasy a v nesmírně smutném obličejí černá, hodně šikmo posazená očka. Paní Raftenová řekla: „Same, pojď se s Yanem pozdravit“ Sam se ostýchavě přiblížil, podal Yanovi ochable ruku a řekl protáhle: „brý večer,“ pak zalezl za sporák a zíral s melancholickou vážností na Yana, pokud to mohl činit nepozorovaně. Manželé Raftenovi odešli po své práci a Yan zůstal sám se svým zármutkem. Těžko se smířil s myšlenkou, že místo na studia musí na farmu, ale ač nerad, podvolil se otcovu rozkazu a pak se mu časem vyhlídka na odchod z Bonnertonu na venkov zalíbila. Koneckonců to bude jenom na rok a slibovalo to tolik radostí. Nebude muset do nedělní školy. Do kostela v míře co nejmenší. Žít stále jenom venku, na polích a v lesích - to je jistě velké štěstí; ale teď, když se sem opravdu dostal, jako by na něm Lpěla hrozná bezútěšnost a po celý večer pociťoval zármutek, který se nedal ničím zmírnit. Nemohl si na nic stěžovat, ale jako by mrak temného zoufalství zahalil svět. Pevně tiskl rty k sobě a mrkal, aby se mu oči nezalily slzami, když tu do místnosti vstoupila paní Raftenová. Na první pohled poznala, co se děje. „Stýská se mu,“ řekla manželovi. „Zítra už bude v pořádku,“ a vzala Yana za ruku a odvedla ho do prvního poschodí, aby se uložil k spánku.

Za dvacet minut se přišla podívat, zdali mu nic nechybí. Narovнала mu příkrývky, pak se shýbla, aby ho políbila na dobrou noc, a tak zjistila, že má uplakaný obličej. Na chvíli ho objala, několikrát ho políbila a řekla mu: „Nic si z toho nedělej, zítra ti bude zas dobře,“ a pak ho moudře nechala o samotě.

Yan nikdy nevěděl, odkud se vzalo to břímě utrpení a hrůzy, ani kam se podělo. Víckrát se neobjevilo a druhý den ráno se začal zajímat o svůj nový svět.

William Raften měl více farem, všechny dobře vedené a bez dluhů; a každým rokem jeho majetek vzrůstal. Byl střízlivý, bystrý, dokonce mazaný a většina sousedů ho nenáviděla, protože byl na ně příliš chytrý a stále bohatl. Vnějšímu světu ukazoval svou tvrdou stránku a své rodině měkkou. Ne že by byl nějak změkčilý. Musel se sám probojovat životem, začal z ničeho a četné tvrdé rány ho zatvrdily, ale těch několik lidí, kteří ho nejlépe znali, mohlo dosvědčit, že se v něm vřelé irské srdce nezměnilo, ačkoliv bylo každým rokem hlouběji pod povrchem. Choval se všude, i doma, úsečně a pánovitě. Jeho rozkazy byly jednoznačné a neomluvil nikoho, kdo jich neposlechl. Byl vždycky něžný pouze ke svým dětem, dokud byly maličké, a ke své manželce, a ti, kdo ho znali jako chladného a chamtivého člověka, který -přechytračí i mazané obchodníky obilím, by o hodinu později doma sotva poznali statného laskavého otce se šťastným výrazem, když dělal koně maličké dcerušce nebo se neobratně jako student dvořil své usmívající se manželce.

Měl málo „zdělání“; sotva dovedl číst, a proto na něho silně působila cena „školské učenosti“ a rozhodl se, že se jeho dětem dostane toho nejlepšího, „co se dá v tom ohledu za peníze pořídit“, což pravděpodobně znamenalo, že se musí naučit plynně číst. Jeho vlastní četba spočívala každou neděli dopoledne v pracném přeslabikování důležitých článků v týdeníku; „důležitý“ znamenalo mít vztah k zemědělským trhům nebo boxerskému ringu, neboť kdysi býval známým a uznávaným boxerem, a tak si velmi liboval ve zvláštních podrobnostech nejnovějších zápasů. Jednou za měsíc chodíval s manželkou do kostela, aby jí udělal radost, a považoval proto za velkou nespravedlnost, že se žena nezajímá o jeho zamilovaného koníčka - mužný sport box.

Ačkoliv jednal s lidmi tvrdě, a dokonce i hrubě, nemohl vidět, když někdo špatně zacházel se zvířaty. „Když se lidem ubližuje, můžou řvát, ale ta ubohá nemá tvář nemá žádnou ochranu.“ Byl jediný farmář v kraji; který neprodával ani neodstřeloval vysloužilé koně. „Chudák hovado se už dost nadřelo a vydělalo si na živobytí až do svých posledních dnů.“ A tak Duncan, Jerry a několik jiných koní byli „v penzi“ a prožívali své stáří v zahálce, v jednom případě déle než deset let.

Raften zmlátil několik sousedů za to, že bili koně, a jednou za svůj zásah sám dostal výprask, protože nešťastnou náhodou padl na

profesionálního rohovníka. Ale to na něho dlouho neúčinkovalo. Dále se zastával němé tváře vlastním surovým způsobem.

U sousedů patřily kůže z telat jako odměna chlapcům. Kravské mléko bylo žádané a telata neměla velkou cenu, proto se zabíjela ještě zcela mladá na maso. Chlapci měli na starosti porážku, což pro ně bylo víceméně zábavou, a kůže, za které dostávali v koželužně po padesáti centech za čerstvé a po pětadvaceti centech za suché, byly jejich řádnou odměnou. Raften nikdy synovi nedovolil telata zabíjet. „Já sám ubohé nevinné tele zabít nemůžu a nechci, aby to dělal můj kluk,“ říkával. Tak byl Sam připraven o odměnu, která mu podle zvyku náležela, a nikdy na tu křivdu nezapomněl:

Paní Raftenová byla skvělá žena, výtečná hospodyně, která milovala svůj domov a rodinu a věrně a velmi schopně svému manželovi pomáhala, ačkoliv si myslila, že William je někdy na hochy „moc ostrý“. Měli kdysi početnou rodinu, ale většina dětí zemřela. Zbýval patnáctiletý Sam a tříletá Minnie.

Yanovi určili hned jeho povinnosti. Má na starosti drůbež a polovinu prasat a krav. Mimoto bude v různých jiných úkolech pomáhat Samovi.

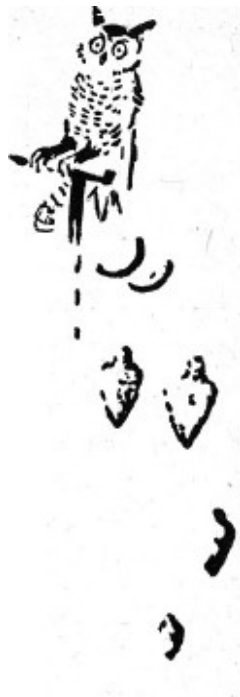
Chlapci měli hodně práce a přesné předpisy, jak co dělat. Ale skoro každý den měli čas na jiné věci, které spíše vyhovovaly Yanovu vkusu, neboli i když byl Raften na chlapce v pracovní době přísný, dbal na to, aby se při hraní dobře pobavili. Yan se ho pro jeho příkrost a sílu bál, a protože Raften neměl ve zvyku něco říkat, dokud si to zcela nerozvážil, a pak to řekl „pořádně“, Yan byl na pochybách, zdali dělá svou práci dobře, nebo ne.

II

SAM

Ukázalo se, že Sam Raften je příjemnější, než se zdálo na první pohled. Jeho pomalý, protáhlý způsob řeči vzbudil v Yanovi mylný dojem, že je hloupý, ale když pak pan Raften formálně provedl Yana po domě, ujal se vedení pravého průzkumu Sam. „Tohle je náš salóón,“ oznámil, odemykaje jakési temné sklepení v přízemí, a tápal potmě, aby otevřel něco, z čeho se potom vyklubalo slepé, ukryté a téměř zapomenuté okno. V osadě Sangeru není farmářský salón pouhým pokojem; patří mezi pamětihodnosti. Zůstává zavřený po celý týden, otevírá se jen při návštěvě faráře a u Raftenů byl zařízen zcela typicky. Nábytek se skládal ze šesti natřených židlí (po padesáti centech), dvou houpacích křesel (po jednom dolaru 49 centech), harmonia (za dvaatřicet bušlů pšenice - obchodní cestující jich žádal čtyřicet), kredence, vyrobené podomácku z bedny, v které přišlo harmonium, jednoho domácího koberce z odstřížků nastříhaných doma, nasnovaného a utkaného výměnou za vlnu, jednoho lakovaného(!) stolu uprostřed místnosti (za 9 dolarů v hotovosti, cena v katalogu 11 dolarů). Na stole bylo album fotografií, bible a několik velkých knih pro návštěvníky. Ačkoliv je každý týden oprašovali, nikdy je nepřendali z místa a až po letech se zjistilo, že se trvale přilepily k lakovanému stolu. Na stěnách visely v hrozně laciných rámech destičky z rakví zesnulých členů rodiny. V Sangeru bylo zvykem uctívat mrtvé tím, že se z pohřbu přinesla destička se jménem zesnulého a zarámovali ji na černém pozadí spolu s domněle vhodným úryvkem z Písma.

Celkové ovzduší pokoje bylo zatuchlé a nábožné, protože se otvíral pouze v neděli nebo při farářově návštěvě, což znamenalo dočasně také jakousi zvláštní neděli, a obě okénka zůstávala vždy zavřená, ucpaná a

přikrytá zelenými papírovými roletami a bavlněnými záclonami. Pokoj byl v domě něčím výjimečným - jakýmsi pokojem rodinných strašidel, komnatou hrůzy, kterou obyvatelé navštěvovali jen jednou týdně.

Ale byla v něm aspoň jedna zajímavá věc - něco, co okamžitě sblížilo Sama s Yanem. Byla to sbírka asi dvaceti ptačích vajec. Ležela pomíchána ve staré krabici na kravaty se skleněným víkem a zcela naplněné otrubami. Žádné z nich nemělo štítek ani nebylo pořádně vyfouknuté. Sběratel by se byl na ně sotva důkladněji podíval, ale ukázal se jejich velký význam. Jako by se dva newyorští občané, jeden přestrojený za Číňana a druhý za černocho, náhodou setkali v Grónsku a jeden z nich náhodně učinil znamení tajného spolku, ke kterému oba patří.

„Zajímají tě takové věci?“ zeptal se Yan přes skličující prostředí místnosti s náhlým zájmem a vřelostí.

„No jestli!“ řekl Sam. „A měl bych jich ještě jednou tolik, jenže táta říkal, že to není k ničemu a že ptáci jsou pro farmu užiteční.“

„Ale víš, jak se jmenují?“

„No, to bych řek. Zním každého ptáka, který má křídla, a vím o něm všechno nebo skoro všechno,“ protahoval Sam s přeháněním u něho nezvyklým, neboli jinak se obvykle nechlubil.

„To bych si taky přál znát. Nemohu si nasbírat nějaká vajíčka a vzít si je domů?“

„Ne, táta povídal, že jestli je přestanu sbírat, půjčí mi svou pušku po indiánském náčelníku na střelení zajců.“

„Co? Vy tu máte zajíce?“

„No, to bych řek. Loni v zimě jsem zastřelil tři.“

„Ale já myslím teď,“ řekl Yan se zřejmým zklamáním.

„Teď se jim těžko dostaneš na kůži, ale můžeme to zkusit. Až bude jednou všechna práce hotova, poprosím tátu o jeho pušku.“ „Až bude všechna práce hotova“ byl u Raftenů oblíbený výraz pro ustavičné odkládání nějakého plánu; znělo to tak rozumně, a bylo to ve skutečnosti tak zamítavé.

Sam otevřel dolní dvířka kredence a vytáhl několik pazourkových špiček šípů, které někdo vyoral na poli, bobří zuby, pocházející z první doby osady, a velmi špatně vycpanou sovu. Při pohledu na takové vzácnosti Yan celý zahořel. „Jé!“ bylo všechno, nač se vmohl. Sama takový účinek rodinných sbírek potěšil a vysvětloval: „Tu zastřelil táta ve stodole a náš čeledín ji vycpal.“ Chlapci si teď už dobře rozuměli. Jak se po celý den setkávali při práci, vyměňovali si důvěrná sdělení. I když byly přestávky dlouhé, sblížili se tak, že Sam po večeři prohlásil: „Poslouchej,

Yane, něco ti ukážu, ale musíš slíbit, že to nikomu nikdy nepovíš - aťsezatra!“ Yan ovšem slíbil a připojil naprosto závazné a nestrozumitelné slovo - „aťsezatra“.

„Pojď do stodoly,“ řekl Sam. když byli v polovině cesty, řekl: „Teď se jakoby pro něco vrátím. Ty jdi dál a zahni za roh a sejdem se pod ,renátou, v sadě.“ Když se setkali pod velkou renetovou jabloní, Sam zamhouřil jedno ze svých melancholických oček a řekl zbytečně tlumeným hlasem: „Pojď za mnou.“ Šel napřed na druhý konec sadu, kde stál starý srub, který býval domovem Raftenů, než si postavili dům zděný. Teď ho užívali jako skladiště náradí. Sam přistavil žebřík na půdu (bylo to vše nesmírně okouzující). Tam na nejzazším konci, u okénka v lomenici, znovu napomenul Yana, aby uchoval tajemství, a když se pak Yan znovu na jeho žádost „aťsezatral“, hrabal chvíli v špinavé staré bedně a vylovil luk, několik šípů, rezavou ocelovou past, starý řeznický nůž, několik udic, pazourek a ocílku, plnou krabičku zápalek a jakousi špinavou, mastně vyhlížející hmotu, o které prohlásil, že je to sušené maso. „Víš,“ vysvětloval, „vždycky jsem chtěl být lovcem, a táta se zařek, že budu zubař. Táta říká, že si lovci nic nevydělají, ale jednou musel jít k zubaři a stálo ho to čtyři dolary, a tomu chlapovi to netrvalo ani půl dne, tak chtěl, abych byl zubařem, ale já chtěl být lovcem, a jednou mně a Budovi nařezal. (Bud, to byl můj bratr, co loni umřel. Když uslyšíš maminku o něm vyprávět, budeš si myslet, že to byl andílek, ale já si vždycky myslel, že je to blázen bláznivá, a ve škole to byl zdaleka nejhorší rošťák.) No, táta nás strašně zřezal, že jsme nedali prasatům žrát, a tak se Bud chystal, že uteče, a nejdřív jsem byl taky pro a řek jsem, že půjdu taky a že se dáme k

Indiánům. V každém případě bych byl určitě šel, kdybych byl ještě jednou bit, a tohle jsme si připravili jako výzbroj. Bud chtěl tátovi ukrást pušku, ale já nechtěl. Říkám ti, tenkrát jsem vyváděl jako pominutý a Bud ještě hůř - ale mne to přešlo a promluvil jsem si s Bodem. Povídám: „Koukej se, Bude, to by trvalo tak asi měsíc cesty, než bychom se dostali na Západ, a kdyby od nás Indiáni chtěli jenom naše skalpy, to by taky nebyla žádná legrace, a táta vlastně ani není tak zlý, protože jsme opravdu nechali ta prasata hladovět, až jedno z nich pošlo., Počítám, že jsme si to všechno zasloužili - byla to vůbec hrozná pitomost s tím útekem, ačkoli bych si strašně přál být lovcem. No a Bud tenkrát v zimě umřel. Viděl jsi na zdi největší destičku z rakve? Tak to je on. Tuhle jsem viděl, jak se na ni maminka dívá a pláče. Táta říká, že mě pošle na vysokou školu, jestli chci být zubař nebo advokát - advokáti vydělávají hromadu peněz; táta měl jednou nějaký proces -, a jestli nechci, říká, že můžu táhnout - víš kam.“

Ted' Yan našel blízkou duši a otevřel Samovi své srdce. Pověděl mu vše o své chatě v lese, jak se s ní nadřel a jak ji měl rád. Byl jako kdysi samé nadšení, překypoval odhodlaností a energií, a uvědomoval si, že Sam má aspoň dvě z věcí, které mu chybějí - zručnost s nástroji a chladnou rozvahu. Jako by se nejlepší vlastnosti jeho bratra Rada přenesly do opravdové lidské bytosti. A když si Yan vzpomněl na radost ze svého údolí, řekl:

„Pojď, postavíme si v lese u potoka chatu; tvému otci to přece nebude vadit, že?“

„Jemu určitě ne, jen když bude práce hotova.“

III

VIGVAM

Pustili se do toho hned druhého dne. Jakmile měli hotovu všechnu práci, šli si do lesa vybrat místo. Potok nebo „říčka“, jak mu říkali, protékal loukou, pak odtékal pod plotem do lesa. Les byl zpočátku řídký a travnatý, ale dále po potoku přecházel v močál, hustě porostlý virginským jalovcem. Tudy nevedla žádná stezka, ale Sam prohlásil, že dál je pěkné vyvýšené místo. Zdálo se, že vyvýšenina je daleko v lesích, ačkoliv močálem to bylo jen sto metrů, ale bylo to právě místo k táboření - vysoko položený, suchý, řídký listnatý les, vpředu ohraničený potokem a kol dokola močálem s virginským jalovcem. Yan byl okouzlen. Sam se hodně nakazil jeho nadšením, a protože si přinesl sekýru, chtěl hned začít stavět chatu. Ale Yan už po celé dopoledne usilovně přemýšlel a teď řekl: „Same, nechceme být bílymi lovci. T'i nestojí za nic; chceme být Indiány.“

„Vidíš, tak v tom se zrovna pleteš,“ řekl Sam. „Táta říká, že Indián nedovede nic, co by běloch nedovedl líp.“

„Ale co to povídáš?“ rozohnil se Yan. „Bílý lovec nedovede sledovat stopu mokasínu na tvrdé žulové skále. Bílý lovec nedokáže jít do lesa jenom s nožem a udělat si všecko, co potřebuje. Bílý lovec přece nedovede lovit lukem a šípy a nedovede chytat zvěř do pasti. A ještě se nenašel běloch, který by si uměl udělat kánoe z březové kůry.“ Pak Yan změněným tónem pokračoval: „Ale poslouchej, Same, chceme být přece nejlepším typem lovců, abychom byli připraveni, až půjdeme na Západ. Buďme Indiány a dělejme všecko jako Indiáni.“

Koneckonců v tom byla výhoda, že to bude romantické a malebné, a Sam přistoupil na to, aby „to teda chvilku zkusili“. A teď Yan došel k podstatě své námitky. „Indiáni nebydlí v chatách, bydlí v týpí. Proč bychom si nepostavili místo chaty týpí?“

„To by bylo prostě ohromné,“ prohlásil Sam, který viděl dost obrázků týpí a nepotřeboval žádné vysvětlování. „Ale z čeho je uděláme?“

„No,“ odpověděl Yan, který se pohotově ujal vedení a měl radost, že může mluvit jako znalec, „Indiáni z prerie si stavějí stany z koží, ale lesní Indiáni používají většinou březové kůry.“

„Vsadím se, že v tomhle lese nenajdeš dost koží ani březové kůry na postavení ani tak velkého týpí, aby si v něm mohla veverka louskat oříšky.“

„Můžeme použít jilmové kůry.“

„To je o moc jednodušší,“ odpověděl Sam, „jestli se to hodí, protože loni v zimě jsme porazili hromadu jilmových kmenů a kůra si už asi dá říct a půjde sloupnout. Ale nejdřív si připravíme plán.“

To bylo správné a Yan by na to jistě nebyl přišel. Byl by pravděpodobně nanosil spoustu materiálu a pak si nakreslil plán, ale Sama naučil otec postupovat v práci metodicky.

Tak tedy Yan načrtl na hladké poleno obrázek, jak si pamatoval, že vypadá indiánské týpí. „Zdá se mi, že mělo asi tenhle tvar; tyče vyčnívaly takhle, tady byl otvor pro kouř a tam jiný otvor jako vchod.“

„Vypadá to, jako bys nikdy žádné týpí neviděl,“ poznamenal Sam věcně, i když ne zdvořile, „ale můžeme to zkusit. No a jak asi bude velké?“

Dohodli se, že by dvaapůl metru výšky a dvaapůl metru v průměru přibližně stačilo. V několika minutách měli čtyři tyče, každou přes tři metry dlouhou, a jakmile je Sam nařezal, Yan je odnášel na rovné místo nad potokem.

„Tak a teď čím je svážeme?“ „Myslíš provaz?“

„Ano, jenže si musíme všechno sehnat v lese; pravý provaz není dovolen.“

„To můžu zařídit,“ řekl Sam. „Když táta zpevňoval v sadu plot, přivazoval tyčky nahoře po dvou k sobě vrbovými houžvemi.“

„To je pravda - na to jsem dočista zapomněl,“ řekl Yan. V několika minutách se pustili do práce a pokoušeli se svázat čtyři tyče kluzkými, neohebnými vrbovými pruty, ale to nebylo lehké. Tyče musely být zcela staženy, nebo vyklouzly a sesypaly se pokaždé, když je chlapci zvedli, a nakonec se zdálo, že budou musit porušit pravidla hry a použít drátu, když tu zaslechli tiché zabručení, obrátili se a spatřili Williama Raftena, který stál s rukama za zády, jako by je byl pozoroval už celé hodiny.

Chlapci se pořádně polekali. Raften se uměl objevovat všude, kde se něco dalo, přesně odhadnout situaci, a když pak s něčím nesouhlasil, dovedl několika slovy, pronesenými se silným irským přízvukem, zdrtit výsměchem. Chlapci neměli ani potuchy, v jakém světle posoudí jejich zábavu, a čekali v obavách, co bude. Kdyby byli mařili čas, který patřil práci, pak by je byl zcela určitě hrubě poslal po nějaké užitečnější činnosti, ale tohle bylo v době pravoplatně určené na hraní, a když na ně Raften zkoumavě pohlédl, řekl pomalu: „Kluci!“ (Samovi se ulevilo; kdyby se byl otec opravdu zlobil, řekl by „Harantí“.) „Proč ztrácíte čas,“ (Yanovi se zastavilo srdce) „s vrbovými pruty na takovou práci? Nedokážete, aby držely. Proč si nevezmete ve stodole kus drátu na seno nebo provaz?“

Chlapcům se značně ulevilo, ale stále ještě mohl tento přátelský úvod znamenat pouhý úskok, jak připravit situaci k pádné ráně. Sam mlčel. Proto Yan ihned řekl: „Nesmíme použít nic, co Indiáni neměli nebo nemohli najít v lesích.“

„A kdo vám to zakazuje?“

„Pravidla hry.“

„Á,“ pronesl William pobaveně. „Rozumím! To jsou mi věci.“

Šel do lesa, rozhlížel se sem a tam a za chvíli se zastavil u skupiny nízkých křovin.

„Víš, co to je, Yane?“

„Ne, prosím.“

„Ukaž, jaký jsi chlap, a zkus to ulomit“

Yan to zkusil. Dřevo bylo docela křehké, ale kůra; tenká, hladká a ohebná, byla pevná jako kůže a Yanova síla nestačila ani na tenký proužek.

„To je ohebný židelník,“ řekl Raften. „Indiáni používali právě židelníku; sami jsme ho taky používali v prvních dobách zdejší osady.“

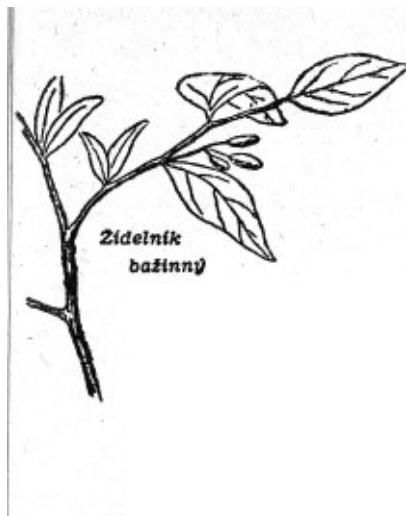
Chlapci čekali napomenutí, a místo toho se jim dostalo pomocné ruky. Bylo to všechno proto, že teď byl „čas na hraní“. Raften odešel a na rozloučenou řekl: „Za půldruhé hodiny se krmí prasata.“

„Vidíš, že je táta dobrák, jen když nezapomínáme na práci,“ řekl Sam blahosklonně. „Rád bych věděl, proč jsem si na ten židelník nevzpomněl sám. Slyšel jsem

často, že ho za starých časů používali na vázání pytlů, když byla o provazy nouze, a Indiáni ho taky používali, svazovali jím zajatce. Tak co, že tohle je to pravé?“

K svázání čtyř tyček u horního konce použili několika pruhů židelníku, pak tyčky postavili a roztáhli jejich spodní konce, aby měli kostru týpí, nebo lépe vigvamu, když mají postavit stan z kůry.

Po poradě si přinesli dlouhý, pružný vrbový prut, silný dvaapůl centimetru, ohnuli jej do kruhu a přivázali židelníkem ke všem tyčím ve výši metr dvacet od země. Pak uřízli čtyři krátké tyčky, aby dosáhly od

země k tomu prutu. Přivázali je na horním konci k vrbovému prutu a teď bylo vše připraveno pro kůrové desky. Chlapci došli k jilmovým kmenům a opět se osvědčila Samova zručnost se sekyrou. Rozsekl kůru podél vršku jednoho kmene a ostřím sekyry a pomocí několika dřevěných klínů odloupli velký svitek, dlouhý dvaapůl metru a metr dvacet široký. Byli příjemně překvapeni, když viděli, jak velký kus kůry jim malý kmen poskytl.

Ze tří kmenů měli tři pěkné, velké desky kůry a z jiných kusy různé velikostí. Postavili velké kusy na kostru tak, aby jich co nejvíc využili. Nahoře byly ovšem příliš velké a dole příliš úzké; ale malé kusy kůry by stačily na záplaty, jen kdyby našli způsob, jak je připevnit.

Sam navrhl, aby je přibili k tyčím, a Yan se zhroutil pomyšlení, že by měli použít hřebíků. „Žádný Indián nemá hřebíky.“ „Tak čeho by teda použili?“ řekl Sam.

„Používali řemenů a - a - snad dřevěných čepů. Já nevím, ale zdá se mi, že to by šlo.“

„Ale ty tyče jsou z tvrdého dřeva,“ namítl praktický Sam. „Můžeš zatloukat dubové čepy do borového dřeva, ale nemůžeš zatloukat dřevěné čepy do tvrdého dřeva, když si předtím nenavrtáš nějaké otvory. Co kdybych došel pro nebozez?“

„Tak to bys mohl, Same, rovnou najmout tesaře - *tohle* by vůbec nebylo indiánské. Hrejme si podle pravidel. Něco najdeme. Myslím, že bychom je mohli přivázat židelníkem.“

Sam si tedy přísahal sekyrou ostrý dubový kolík a Yan ho použil k vypichování dírek do každého kusu kůry, a pak se pustili do primitivního sešívání, až se jim zdálo, že je vigvam krásně pokrytý. Ale když se šli podívat dovnitř, nepříjemně je překvapilo, kolik je tam dř. Nebylo možné, aby je všechny zakryli, protože kůra na tolika místech praskala, ale chlapci nejhorší díry ucpali a pak začali chystat veliký posvátný obřad - zapálení ohně uprostřed vigvamu.

Nasbírali spoustu suchého paliva, pak Yan vytáhl zápalku. „To mi nepřipadá moc indiánské,“ protáhl Sam kriticky. „Nemyslím, že by Indiáni měli sirky.“

„Nu, nemají,“ přiznal pokorně Yan. „Ale nemám křesadlo ani ocílku a neumím zacházet s třecími dřívky, a tak musíme použít zápalek, jestli opravdu chceme mít oheň“

„Ale samozřejmě že chceme mít oheň. Já proti tomu nebrblám,“ řekl Sam. „Jen si tím svým ohnivým dřívkem škrtni o kalhoty. Tábořiště bez ohně, to by bylo jako ptačí hnízdo od loňska nebo jako dům bez střechy.“

Yan škrtl zápalku a položil ji mezi dříví. Zhasla. Škrtl druhou - se stejným výsledkem. Další také zhasla.

Sam poznamenal:

„Tak se mi zdá, že toho o rozdělávání ohně moc nevíš. Půjč, já ti to ukážu. Nechť bílý lovec naučí Indiána něčemu o životě v lesích,“ řekl s poťouchlým pohledem.

Sam vzal sekyru a nasekal pár štěpinek ze suchého borového kořene. Pak odkrojil nožem dlouhé kroutící se třísky, kterých nechal na konci každé hůlky třet celý chomáč.

„Vždyť já jsem viděl obrázek Indiána, který to tak dělal. Říkají tomu ‚modlicí dřívka,‘“ řekl Yan.

„Tak ta modlicí dřívka jsou moc dobrá na podpal,“ odpověděl Sam. Škrtl zápalku, a v minutě zaplátl uprostřed vigvamu oheň. „Stará babička z Neuvillu - ona je čarodějnice - ta ví všechno, co se dá o lese vědět, a bláznivý Jimmy dává všechno, co babička říká, do veršů. On o ní říká, že ona říká, že když chceš v lese zapálit táborový oheň, musíš mít -

Nejdřív svitek kůry z břízy, co nejsušší musí být, pak z měkkého dřeva větve, suché z kmene ulomit, aby vřela v kotli voda najdi soušky na sosně, a máš plamen - ani v krbu neplane tak radostně.“

„Kdo je to ta babička z Neuvillu?“

„Ale to je ta stará čarodějnice, co bydlí tam dole v záhybu potoka.“

„Co? Nemá vnučku, která se jmenuje Biddy?“ řekl Yan, který si náhle vzpomněl, že jeho dávná spojenkyně pochází z této části Sangeru.

„A jejej! Že nemá? Biddy je přece úžasná holka - pije jako duha a každému do omrzení vypráví o těch časech, když byla ‚na návštěvě, v Bonnertonu. Každou poštou dostává dopis, kde ji prosí, aby se vrátila a byla u nich ‚na návštěvě dál.“

„Není to nádherné?“ řekl Yan, když seděl ve vigvamu na hromadě jedlových větví.

„Zdá se, že je to ono,“ odpověděl Sam na druhé straně ohně. „Ale poslouchej, Yane, už přestaň topit, je tu nějak horko, a jako by něco neklapalo s komínem - asi potřebuje vymést - nebyl tu kominík, už se ani nepamatuju.“

Oheň vzplál a kouře ještě přibylo. Jen troška si našla cestu kouřovým otvorem ve střeše, pak se kouř rozhodl, že je to nedorozumění, a od té chvíle rozhodně odmítal použít průchodu. pást vycházela trhlinami a velký proud se valil dveřmi, ale zdaleka největší část kouře se zřejmě cítila spokojena uvnitř vigvamu, takže za minutu nebo ještě dříve se oba chlapi vyškrábali ven. Z očí jim proudily slzy od kouře a, tím nezdar vyvrcholil.

„Se mi zdá,“ poznamenal Sam, „že jsme popletli otvory. Dveře měly být nahore, když se kouří tak zalíbily, a pak bychom snad měli ještě nějakou naději.“

„Indiánům to klape,“ řekl Yan. „Bílý lovec by měl vědět, jak na to.“

„Tak teď ať to zkusí Indián,“ řekl Sam. „Možná že to chce, aby byly dveře zavřené, pak bude muset kouř horem.“

Zkusili to a trochu kouře tím ovšem vypudili, ale až dávno po tom, co kouř vypudil chlapce.

„Zdá se mi, že se ten kouř, co se dostane ven děrami, zase vtahuje zpátky tím komínem s dvojitým tahem,“ řekl Sam.

Bylo to velké zklamání. Oba chlapce vábila romantická představa, jak sedí u ohně ve vlast

ním týpí, ale kouř jim působil takové utrpení, že se to nedalo vydržet. Jejich sen se zhroutil a Sam navrhl: „Snad by bylo nejlíp, kdybychom se pokusili o chatu.“

„Ne,“ řekl Yan s obvyklou umíněností. „Vím, že to musí jít, protože to Indiáni dokážou. Časem na to přijdeme.“

Ale veškerá námaha byla marná. Vigvam se jim, pokud se týče ohně, nepovedl. Také byl příliš malý a nepohodlný; táhlo tam stovkou puklin, které se rozšiřovaly, jak jilmová kůra vysychala a praskala. Jednou je překvapil prudký liják a byli docela rádi, že se mohou schovat do ponurého obydlí, ale kouřovým otvorem a zároveň i stěnami vydatně přšelo, a tak je týpí sotva ochránilo.

Modřici dřívka

„Se mi zdá, že je tu mokřejí než venku,“ řekl Sam a první vyrazil domů.

V noci přišla prudká bouře a druhého dne chlapeci zjistili, že vítr jejich chatrný vigvam strhl - zbývala jen hromádka trosek.

Nějakou dobu nato se zeptal Raften při jídle svým charakteristickým způsobem: „Kluci, co se děje ve vašem táboře? Už jste dodělali ten svůj vigvam?“

„Nebyl k ničemu,“ řekl Sam. „Strhl ho vítr.“ „Jak to?“

„Já nevím. Čadilo tam jako já nevím kde. Nemohli jsme v něm vydržet“

„Asi jste ho správně nepostavili,“ řekl Raften; pak řekl s náhlým zájmem, který prozrazoval, s jakou dychtivostí by se byl k nim přidal před čtyřiceti lety: „Proč si nepostavíte opravdické týpí?“

„Nevíme jak a nemáme z čeho.“

„No tak, že jste se činili a nezanedbávali práci, můžete si vzít starou plachtu od vozu. Bratranec Bert by vám moh ukázat, jak se to dělá, jen kdyby tady byl. Snad to ví Caleb Clark,“ dodal a významně přimhouřil oko. „Tak se raději zeptejte jeho.“ Pak se obrátil a nařizoval něco čeledínům, kteří jídali s rodinou u stolu.

„Tati, máš něco proti tomu, abychom zašli za Calebem?“

„Nemám nic proti tomu, dělejte si s ním, co chcete,“ odpověděl otec.

Raften nemluvil do větru a Sam to věděl, a tak jakmile „padla“, šel s Yanem vytáhnout starou vozovou plachtu. Když ji rozprostřeli, zdálo se, že je plátna celý akr. Jakmile se plachty zmocnili, uklidili ji zase do kravína, svého království, a Sam řekl: „Mám velkou chuť jít hned ke Calebovi; ten určitě ví o týpí ze zdejších lidí nejvíc, ačkoliv to ještě moc neznamená.“ „Kdo je to Caleb?“

„Ale to je ta stará kozlí brada, co jednou po tátovi střelil, zrovna když ho táta předtím napálil při nějakém koňském handlu. To víš, že to neměl dělat: však on na to brzo přišel, když pak táta lacino skoupil nějaké jeho staré směnky a pořádně ho zmáčk, dokud mu je Caleb neproplatil. Od té doby měl Caleb samou smůlu.

Je to náramně divný starý pavouk, ten Caleb. O lesích toho ví hromadu, protože býval lovcem kožešin a stopařem. Já, ten by se do mne pustil, kdyby věděl, kdo je můj táta! Ale nemusí to vědět“

IV

SANGERSKÁ G,ARODĚJNICE

*Sangerská čarodějnice bydlela v ohbí potoka
a nedovedla ani část, ani psát,
ale za den věděla víc než někdo do roka,
neboť uměla věšteckým zrakem předvídat
„Číst?“ říkala, „dvojnásob znám číst
vy pošetilci pera a inkoustu,
nepočítáte nikdy vajáčka, jen snítky hnízd
vidíte jen šaty, a já v lidských duších čtu.“*

Sangerská balada bláznivého Jimmyho

Chlapci se vydali za Calebem. Šli proti proudu potoka, stranou od tábořiště. Jak se blížili k zákrutu potoka, spatřili malou dřevěnou chýši a u jejích dveří pár slepic a jednoho vepře.

„Tady bydlí ta čarodějnice,“ řekl Sam. „Kdo - ta stará babička z Neuvillu?“

„Ano, a do mne je dočista zamilovaná. Víš, asi tak, jako je stará kvočna zamilovaná do jestřába. Myslím, že v noci ze samé lásky ke mně nemůže spát“

„Proč?“

„Ale já bych řek, že to začalo těmi prasaty. Ne, počkej: nejdřív to bylo s těmi stromy. Táta vykácel spoustu jilmů, na které byl z jejího okna pěkný pohled. Je strašně divná, co se týče stromů. Hrozně se jí nelíbí, když vidí, jak je někdo kácí, a kvůli těm jilmům zahořkla, jako by jí patřily. Pak ta věc s prasaty.“

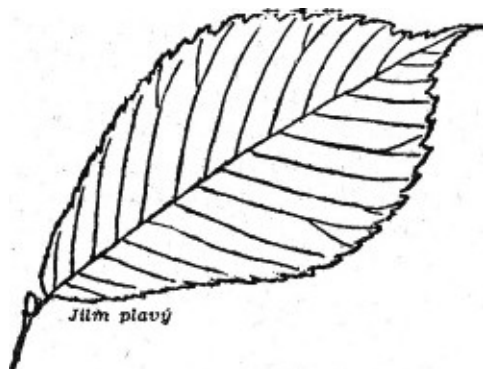
Víš, jednou v zimě měla strašnou nouzi o peníze, a měla dvě prasata tak asi po pěti dolarech - aspoň říkala, že mají takovou cenu, a musela to vědět, protože s nimi bydlela přímo v chalupě - a přišla za tátou (myslím, že to nejdřív zkoušela u všech ostatních) a táta ji zmáčk a dostal obě prasata za sedm dolarů. On to tak vždycky dělá. Pak přišel domů a řek mamince: „Mně se zdá, že se té babce vede špatně. Vem k sobotě dva pytlíky mouky a kus vepřového a brambory a dones jí to a postarej se, aby měla, co potřebuje. Táta vždycky takhle jedná, aby nikdo nevěděl. Tak se tam maminka vypravila a vzala s sebou asi za patnáct dolarů zásob. Ta stará čarodějnice se chovala tak nějak upjatě. Moc toho nenamluvila. Maminka nepospíchala, nevěděla, jestli jí to má rovnou dát, nebo říct, že si to bude moci odpracovat příští rok, nebo jiný rok, nebo až budou na nebi dva měsíce, nebo někdy, až bude všecka práce hotová. No a ta stará čarodějnice moc nemluvila, dokud nebyly zásoby uloženy ve sklepě, a pak popadla pořádnou hůl a pustila se do maminky:

„Tak teď táhněte z mého domu, vy špinavá, nafoukaná ženská. Od takových, jako jste vy, nepřijímám žádné almužny. To stvoření, kterému říkáte manžel, mě okradlo o prasata a ještě nejsme vyrovnáni, tak táhněte a neopovažujte se mi ještě někdy vkročit do domu!

No, byla na nás naštvaná, když táta koupil ta její prasata, ale byla ještě pětkrát horší, když shrábla ty zásoby. Zdá se, že jí v žaludku zkysly.“

„To je nestydatost od té staré báby,“ řekl Yan, který hned Raftenovy litoval.

„Ale ne,“ odpověděl Sam, „je jenom divná. Hodně lidí se staví na její stranu. Ale je strašně divná. Nedovolí vykácet jediný strom, pokud tomu může zabránit, a když se na jaře objeví květiny, chodí po lese a posadí se k nim na celé hodiny a říká jim: „Vy mé krasavice - krasotinky moje, a ptáky

přímo zbožňuje. Když ji chtějí kluci naštvat, vezmou prak a střílejí po ptácích v její zahradě, a ona se dočista rozzuří. Každou zimu skoro hladoví, jen aby mohla krmit všechny ptáky, co se objeví. Spousta jich jí zobe přímo z ruky. Táta říká, že si ptáci myslí, že je to kus borového pařezu, ale ona je umí takovým strašně pěkným způsobem přilákat. Stojí tak na mraze a volá na ně: „Krasotinky moje..“

*Železné dřevo
neboli
habrovec virginický*

*Javor
stříbrný*

Vidíš to okénko tam vzadu?“ pokračoval, když se přiblížili k chalupě čarodějnice. „Tak to je seník a je plný všelijakých rostlin a kořenů.“

„Nač?“

„Ale na léčení. Je vyhlášená kořenářka.“

„Aha, už si vzpomínám, že Biddy říkala, že má babičku, která je úplný doktor.“

„Doktor? No doktor zrovna ne, ale vsadil bych se, že zná všechny kytky, co rostou v lese, a určitě budou mít silný účinek, když se u ní válejí rok na půdě a kocour na nich spí..“

„Rád bych se k ní podíval.“

„Snad bychom mohli,“ zněla odpověď. „Cožpak tě nezná?“

„Zná, ale počkej, jak to s ní sehraju,“ protáhl Sam. „Nic na světě jí není milejší, než když je někdo nemocný.“

Sam se zastavil, vykasal si rukávy a prohlédl si obě paže, zřejmě bez úspěchu, protože pak stáhl šle, spustil kalhoty a začal prohlížet nohy. Vždyť každý chlapec má větší či menší počet škrábaců a modřin, čerstvých nebo už téměř zahojených. Sam si vybral to nejlepší, hned pod kolenem, škrábnutí od hřebíku v plotě. Předtím si toho ani nevšiml, ale teď si řekl, že by to stačilo. Olůvko, které si vypůjčil od Yana, dodalo okolí ranky snětivý nádech, zelená slupka ořechu přidala nepříjemně nažloutle hnědou barvu fyzického rozkladu a výsledkem byla strašně vyhlížející morová rána.

Rozžvýkal trochu trávy, vyrobil tím žlutozelené barvivo, vyplivl je na kapesník a tím si ránu zavázal. Pak sebral klacek a s bolestným kulháním zamířil k obydlí čarodějnice. Když se přiblížili, přibouchl kdosi pootevřené dveře s prudkostí, která nevěstila nic dobrého. Sam, kterého to vůbec nepřivedlo z míry, pohlédl a mrkl na Yana, pak zaklepal. Odpověděl mu štekot psíka. Znovu zaklepal. Ozval se hluk, jako

by se někdo uvnitř pohyboval, ale žádná odpověď. Zaklepal potřetí, a tu se ozval vířskavý hlas: „Táhněte odtud. Táhněte od mé chalupy, vy špinavá holoto!“

Sam se na Yana zašklebil. Pak řekl, protahuje ještě silněji než obvykle:

„Je tu ubohý chlapec, babičko. Doktoři mu nedovedou pomoci,“ a aspoň ta poslední slova byla pravdivá.

Nikdo neodpovídal, a tak se Sam odvážil otevřít dveře. Za kamny seděla stařena, její zlostné zarudlé oči hleděly chmurně, na klíně měla kočku, v ústech dýmku a na návštěvníky vrčel pes. „Nejsi ty Sam Raften?“ zeptala se zuřivě.

„Ano, prosím. Poranil jsem se o hřebík v plotě. Lidi říkají, že tak může člověk dostat otravu krve,“ řekl Sam, slabě zasténal a snažil se vypadat zajímavě. Slovo „táhni“ strnulo čarodějnici na rtech. Její dobré irské srdce zvroucnělo při pohledu na trpícího. A koneckonců je docela příjemné, když se nepřítel tak pokorně dožaduje pomoci, a proto zabručela:

„Podívám se na to.“

Sam se s neustálým sténáním pokoušel odhalit odpornou mazanici, kterou si napadal kolem kolena, když tu se zvenčí ozvaly kroky. Dveře se otevřely a do chalupy vstoupila Biddy.

Poznali ses Yanem okamžitě. Od jejich posledního setkání Yan hodně přibral do výšky a Biddy do šířky, ale přivítali se jako dva srdeční lidé, kteří se zase rádi setkávají.

„A jak se vede tvému otci a matce a jak se vede celé rodině? Panečku, vzpomínáš si na ten střemchový plicní balšám, který jsme si vařili? Jeje, to jsme ale byli zelenáči! Vzpomínáš si, jak jsem ti vyprávěla o babičce? Tak to je ona. Babičko, to je Yan. My jsme spolu užili spoustu legrace, když jsem byla ,na návštěvě, u jeho maminky, vid', Yane? Tak tohle je babička, ta ti může říct všecko o bylinkách.“

Táhlé Samovo zasténání obrátilo hned všechnu pozornost k němu.

„Ale, není tohle Sam Raften?“ řekla Biddy chladně.

„Je, a má smrt na jazyku,“ dodala babička. „Jejich vlastní dochtor se už vzdal naděje a řekl, že žádný smrtelník ho už vůbec nemůže vyléčit, a tak mu nezbývalo než přijít za mnou.“ Další táhlé zasténání to dostatečně potvrdilo.

„Podíváme se na to. Podej mi nůžky, Biddy, budu mu muset ustříhnout nohavici“

„Ne, ne,“ vyhrkl Sam s náhlou energií, neboť se obával, jaké by to mělo následky doma. „Mohu si nohavici vykasat“

„Ták, to bude stačit. No tohle,“ řekla čarodějnice, „to je ale divoké maso. Měla bych to vyříznout,“ řekla a začala se hrabat v kapse (Sama napadlo, že hledá nůž, a chystal se vyrazit ze dveří), „ale počkej, ne - to by doved kdejaký hloupý dochtor. Já to umím i bez řezání.“

„Ano, určitě,“ chytil se Sam jejího nápadu, „tak by to udělal kdejaký hloupý dochtor, ale vy mi můžete dát něco na užívání, co by pomohlo mnohem líp.“

„To víš, že můžu,“ a Yan se Samem volněji vydechli. „Teď polkni tohle,“ a podala mu plechový hrnek s vodou, do které nasypala trochu suchého listí, rozdrobeného na prášek. Sam to vypil. „A tenhle svazek si vezmi, považ to v deseti litrech vody a vypij každou hodinu sklenici, a ať dvakrát denně rozseknou živé kuře a dávají ti ho teplé na ránu, dokud divoké maso nezmizí, a všecko bude zase v pořádku - jen ať je to pokaždé čerstvé kuře, to si pamatuj.“

„Nebyli by - krocani - lepší?“ sténal ochable Sam. „Jsem mamínčin mazánek, babičko, a na výlohách nezáleží,“ - a neubráníl se zafunění, které však mohlo znamenat i smrtelná muka.

„To už je jedno. O svém otci ani o své matce radši nemluv, ti jsou už pořádně potrestáni. Nedej bože, aby ztratili pro své hříchy ještě vás, poslední děti. Já nejsem z těch, kdo by někomu přáli něco zlého.“

Táhlé zasténání přerušilo řeč, která vypadala na úvod k pěknému kázáníčko.

„Co je to za rostlinu, babičko?“ zeptal se Yan, opatrně se vyhýbaje Samovo pohledu.

„Ale to víš, roste v lese.“

„Ano, ale chtěl bych vědět, ke kterému druhu patří a jak se jmenuje.“

„To víš, že k ničemu nepatří. Patří jen sama k sobě a jmenuje se vilín.“

*Virginský vilín kvete v podzimní měsíce,
aby vyléčil vsecky horečky a zimnice,
jak říká bláznivý Jimmy.“*

„Jednou ti nějaký ukážu,“ řekla Bidy.

„Nedá se z něho uvařit plicní balšám?“ zeptal se zlomyslně Yan.

„Řek bych, že už budeme muset jít,“ zasáhl slabým hlasem do hovoru Sam. „Už je mi mnohem líp. Kde mám hůl? Ty, Yane, bys mi mohl nést tu medicínu, a dej na ni veliký pozor.“

Yan vzal svazek, ale neodvážil se pohlédnout Samovi do obličeje.

Babička je oba pozvala, aby zase přišli, vyprovodila je ke dveřím a srdečně se s nimi loučila. Ale najednou řekla: „Počkejte!“ Vrátila se k jediné posteli v místnosti a také jediné v celém domě, shrnula pokrývky a uprostřed postele odkryla množství růžových jablek. Vybrala dvě nejlepší a podala každému chlapci jedno.

„To víte, musím je tam schovávat před prasetem, protože to jsou ta nejlepší jablka, jaká kdy vyrostla.“

„To bych řek, že jsou,“ zašeptal Sam, když se odbelhal z doslechu, „protože její syn Larry je ukrad loni na podzim v našem sadě. Je to jediný druh, který tak dlouho vydrží. Jsou opravdu nejlepší, jaká rostou, ale teď“ jsou trošku moc teplá.“

„Na shledanou a mnohokrát děkuju,“ řekl Yan.

„Už - je - mi - líp,“ protahoval Sam. „Ten malátný pocit se už ztratil a od té chvíle, co jsem zkusil váš lék, žádný jiný už neberu.“ Stranou však řekl: „Kdybych tak mohl to svinstvo vyzvracet, než mě to otráví,“ a pak chtěl s bystrým smyslem pro malebný efekt odhodit hůl a vyběhnout do lesa.

Yan ho stěží přemluvil, aby zachoval aspoň zdání slušnosti a trochu kulhal, dokud je v dohledu. I tak byla vidět patrná změna a dobrácká stará čarodějnice hlasitě volala na Bidy, aby se na vlastní oči přesvědčila, jak rychle pomohla mladému Raftenovi, „když se všichni dochoťi v kraji vzdali naděje“.

„A teď k velectěnému panu S. P. Calebovi,“ řekl Sam.

„S. P.?“ zeptal se jeho přítel.

„Někdo myslí, že to znamená státní poradce, a jiní zase tvrdí, že je to sakramentský podivín. Možná že jedna nebo druhá strana mají pravdu.“

„Chodíš podivuhodně dobře na mrzáčka, u kterého se už doktoři vzdali naděje,“ poznamenal Yan.

„Ano, to si tak vyšlapuje to divoké maso v mé pravé noze. Ta druhá noha je docela obyčejná“

„Schovejme to někde, než se vrátíme,“ a Yan ukázal svazek vilínu.

„Já to schovám,“ řekl Sam a mrštil svazkem daleko do potoka.

„Ale Same, to je sprosté. Možná že to sama potřebuje.“

„Ále, to staré koště k ničemu jinému není. Udělal jsem víc než svou povinnost, když jsem vypil ty splašky. Jasně jsem v tom cítil kočku.“

„Co jí příště řekneš?“

„No, řeknu jí, že jsem otýpku uložil tam, kam patřila a kde nejlíp prospěla. Máčel jsem ji ve vodě a vypil jsem té tekutiny akorát tolik, kolik jsem potřeboval.“

Sama uvidí, že jsem se z toho opravdu dostal, a bude zatraceně radši, než kdybych vypil to jedovaté chrastí a musel volat opravdického, nefalšovaného doktora.“

To Yana umlčelo, ale neuspokojilo. Zdálo se mu nezdvorné, že zahodili to proutí - aspoň to neměli dělat hned; mimoto byl zvědav, co to vlastně bylo a jak to účinkuje.

CALEB

O míli dále byla chatrč Caleba Clarka, který teď žil na cizím, ačkoli to všechno byla kdysi jeho vlastní farma.

Jak se chlapci blížili, spatřili vysokého muže s ohnutými rameny a dlouhou bílou kozí bradou, nesl náruč dříví.

„Vidíš tu starou kozlí bradu?“ řekl Sam.

Yan až zafuněl, když pochopil, proč je ta přezdívka.

„Já bych řek, že bys měl vzít mluvení na sebe; s Calebem není tak snadné vyjít jako s tou čarodějnici, a má na tátu zrovna takovou pítku.“

Proto Yan vykročil dost opatrně a zaklepal na otevřené dveře chalupy. Odpověděl mu hlubokým štěkotem pes, objevila se dlouhá brada a její majitel řekl: „Co je?“

„Vy jste pan Clark?“

„Jo. Lehni, Turku,“ řekl muž černohnědému ohaři, který s vrčením vyběhl ven.

„Přišel jsem - já - my jsme se chtěli na něco zeptat - jestli vám to nevadí.“

„Jápkak ti říkají?“

„Yan.“

„A kdo je tohle?“

„To je můj kamarád Sam.“

„Já jsem Sam Horn,“ řekl Sam, což bylo do jisté míry pravda, protože se jmenoval Sam Horn Raften, ale byl to natolik podvod, že se Yan cítil nesvůj.

„A odkud jste přišli?“

„Z Bonnertonu,“ řekl Yan.

„Dneska?“ zněla pochybovačná námitka.

„Ale ne,“ spustil Yan, ale Sam, který se snažil neupoutávat pozornost, protože se bál, aby nebyl poznán, viděl, že jeho bezelstný přítel ze sebe dá snadno tahat rozumy a brzy se dá chytit, a proto hned zasáhl: „Víte, pane Clarku, my táboříme v lese a chceme si postavit týpí, abychom měli kde bydlet. Máme materiál a řekli nám, že vy moc dobře víte, jak bychom to měli udělat“

„Kdo vám to řekl?“

„Ta stará čarodějnice u zákřutu potoka.“

„Kde teď bydlíte?“

„Teda,“ řekl Sam, který si opět pospíšil, aby předešel Yana, jehož prostě přimosti se bál, „abych řek pravdu, postavili jsme si v lese tam dole vigvam z kůry, ale nepoved se nám.“

„Čí je to les?“

„Ale asi půldruhého kilometru odtud proti proudu.“

„Hm! To musí být Raftenův nebo Burnsův les.“

„Řek bych, že je,“ řekl Sam.

„*A ty se nápadně podobáš Samu Raftenovi.* Ty zatracené štěně, ty si sem dovoluješ přijít a lhát a chceš mi všet bulíky na nos. Koukej mazat, nebo ti pomůžu kopancem.“

Yan zrudl. Vzpomněl si na text z Písma: „Bud' si jist, že hříchové tvoji nalezení budou,“ a ustoupil o krok. Sam vybouřil tvář jazykem a šel za ním. Ale byl synem svého otce. Obrátil se a řekl:

„Podívejte, pane Clarku, řekněme si to poctivě a přímo: my jsme se vás prostě přišli zeptat na něco o táboření v lese. Vy jste jediný, kdo to zná, jinak bychom vás neobtěžovali. Vím dobře, že nejste s tátou zadobře, a tak jsem se pokusil vás podfouknout, a nepovedlo se to. Měl jsem radši přijít rovnou a říct: „Já jsem Sam Raften; řeknete mi to, co chci vědět, nebo mi to neřeknete? Nevěděl jsem, že máte něco proti mně nebo proti mému kamarádovi, který se mnou táboří.“

Mezi všemi tábořníky je silné pouto porozumění. Pouhá skutečnost, že někdo směřuje touto cestou, stačí, aby mu druzí věnovali pozornost. Ačkoliv starý Caleb zahojkl trampotami a byl popudlivý, měl dobré srdce; chvíli se bránil prvnímu popudu, aby jim přibouchl dveře před nosem; ale jak poslouchal, padl pokušiteli do tenat, neboť Sam ho navnadil velice jemnou lichotkou. Řekl Yanovi:

„Jmenuješ se Raften?“

„Ne, prosím.“

„Jsi s nimi nějak příbuzný?“

„Ne, prosím.“

„Nechci mít nic společného s nějakým Raftenem, ale cos chtěl vědět ty?“

„Postavili jsme si vigvam z kůry, ale není k ničemu, a teď máme velkou plátěnou plachtu a chceme vědět, jak se dělá týpí.“

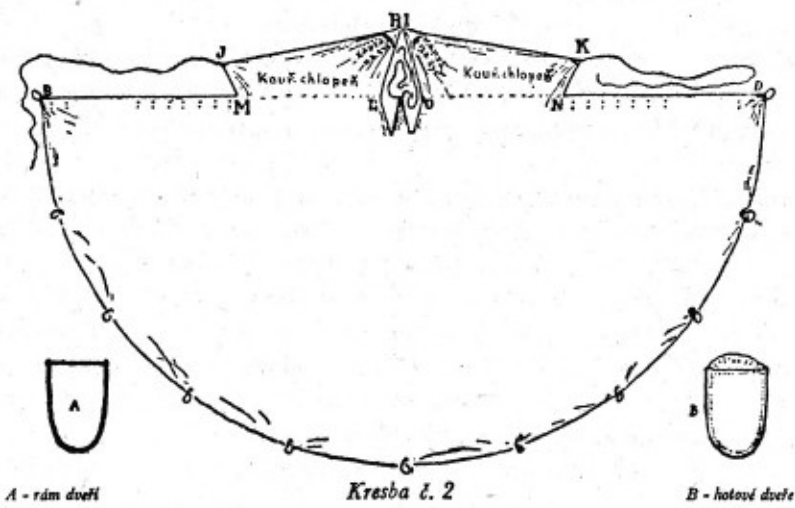
„Týpí. Hm - m -“ řekl stařec zamyšleně.

„Říkají, že jste v nich bydlel,“ troufl si říci Yan.

„Hm - nějakých čtyřicet let, ale něco jiného je šaty nosit a něco jiného je šaty ušít. Myslím, že to vypadalo asi takhle,“ a vzal ohořelé dřívko a kus balicího papíru.

„Ne - počkej. Ano, už si vzpomínám; viděl jsem jednou pár squaw, jak šily týpí.

Nejdříve sešily kůže. Ne, nejdřív byla spousta modlení; v tomhle bodě se zaříďte podle svého - pak sešily kůže a napjaly je v prérii na zem kolíky (B D HI, kresba č. 1). Pak zarazily uprostřed jedné strany kolík (A). Pak ohořelým dřívkem a provazem - ano, musely mít provaz - nakreslily půlkruh - takhle (B C D). Pak to odřízly a ze zbytků vystříhaly dvě chlopně

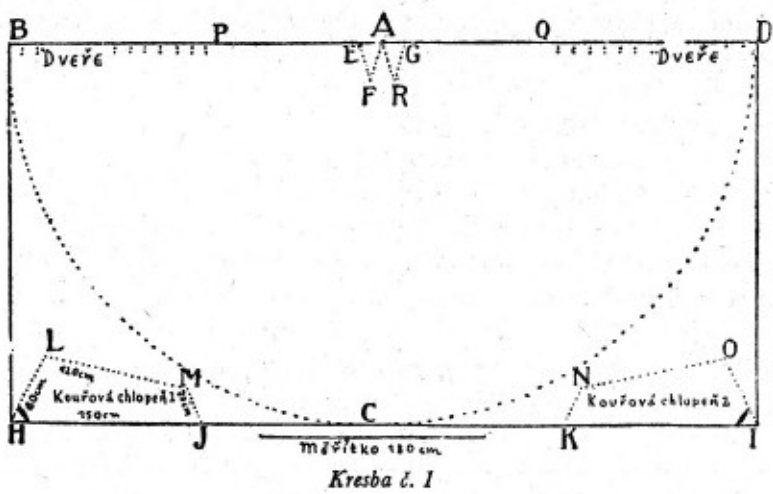
„Co brání, aby týpí nestrh vítr?“

Ya
prc
slo
dol

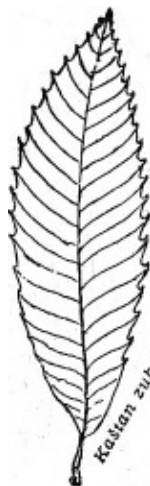
otá
sto

ale
ma
na

Dub bílý

Kaštan zubatý

Du.

Zdalo se, že už je toho až dost, a tak Yan opatrně složil špinavý papír s plánem, vsunul jej do kapsy, poděkoval a odcházel. Na pozdrav Caleb chlapcům neodpověděl, ale když už odcházeli, obrátil se a zeptal: „Kde táboříte?“

„Na vršku u potoka v Raftenově močálu.“

„Hm - m, možná že se na vás přijdu podívat“

„Přijďte,“ zavolal Sam, „dejte se od živého plotu po zásekové stezce.“

„Ale Same,“ řekl Yan, jakmile byli z doslechu, „žádná záseková stezka tam není; proč jsi to říkal?“ „Ále, mně se zdálo, že to hezky zní,“ odpověděl Sam klidně, „a docela snadno si značky vysekáme, až budeme chtít, a to bude zatraceně dřív, než se podle všeho Caleb po nich vypraví“

STAVBA TÝPÍ

Raften pobaveně zafuněl, když slyšel, jak chlapci opravdu byli za Calebem a že dosáhli toho, co chtěli. Nic ho víc netěšilo než poznání, že jeho syn je úspěšný diplomat.

„Starý Caleb si nebyl dvakrát jist tím týpí, jak jsem ho odhad,“ poznamenal Sam.

„Myslím, že jsme se toho dověděli pro začátek dost,“ řekl Yan, „a jestli uděláme nějakou chybu, z toho se ještě nestřílí.“ Opět rovně rozprostřeli a urovnali plachtu na zemi ve stodole a strany přidrželi kameny a několika hřebíky.

Hned zpočátku jim padlo do oka, že je to hrubý a potrhaný starý hadr.

A Sam poznamenal: „Už vím, proč nám táta řek, že si ji můžeme vzít. Počítám, že budeme muset plachtu vyspravit, než z ní vystříhneme týpí.“

„Ne,“ řekl Yan, který se ujal vedení jako vždy, když se to týkalo lesa, „radši si nejdříve nakreslíme plán, abychom nespravovali nějaký kus, který se pak odstříhne.“

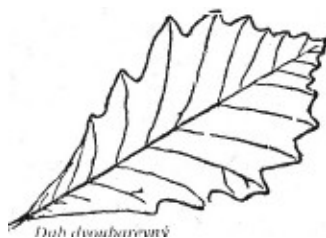
„Moudrá hlavo! Ale bojím se, že ty záplaty nebudou vypadat moc ozdobné,“

„Ty patří k věci,“ odpověděl Yan. „Indiánská týpí mají často záplaty na místech prostřílených kulkami a šípy.“

„To jsem rád, že jsem tam nebydlel zrovna v době nepřátelství,“ a Sam ukázal asi na tucet nebo ještě větší počet děr. „Radši z té plachty slez a podej mi ten provaz.“

„Pozor,“ řekl Sam, „pamatuj na mé podebrané koleno. Dneska mě trápí skoro tak jako tenkrát, kdy jsme šli k té staré čarodějnici.“

Yan měřil. „Podívejme se. Můžeme odstříhnout všechny tyhle hadry, a ještě nám zbude dost na čtyřmetrové týpí. Čtyři metry vysoké - to bude osm

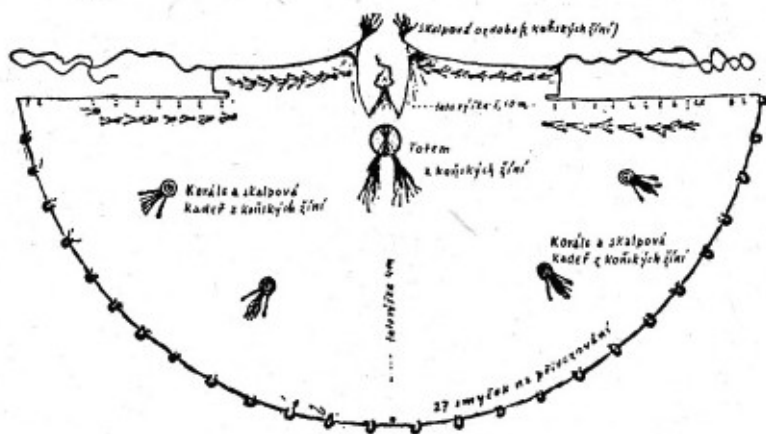

metrů na spodním konci plátna. Báječné! To potřebujeme. Teď vyznačíme okraj.“

„Přestaň s tou křídou,“ namítal jeho přítel, „na to nemůžeš brát křidu. Caleb říkal, že Indiáni používali ohořelého dřívka. Nemáš právo používat křidu. To je, jako by si Indián objednal tesaře.“

Zdobení typů Černého býka a dvě ukázky dveří

Typů Hromového býka

„Ale jdi. Sežeň ohořelé dřívko, a jestli žádné nenajdeš, přines mi místo toho nůžky.“

A tak s šťastným nahlížením do Calebova nákresu týpí nastříhali - bylo to skutečně velmi jednoduché. Pak se museli věnovat záplatování.

Použili motouzu a jehel a velmi dlouhých stehů, ale práce pokračovala pomalu. Věnovali záplatování všechen volný čas jednoho dne. Sam ovšem stále klábosil své charakteristické poznámky ke každé záplatě, kterou přišíval. Yan šil vážně a mlčky. Zpočátku Sam přišíval záplaty lépe, ale Yan se rychle učil a nakonec šil daleko lépe.

Večer ukazovali chlapci svou ruční práci čeledínům. Si Lee, starší člověk s obrovským opaskem, na ni pohlédl se sotva skrývaným, ale dobráckým úsměškem a pak řekl:

„Proč jste nepřišli záplatu zevnitř?“ „Nenapadlo nás to,“ odpověděl Yan.

„Jelikož uvnitř budeme bydlet a potřebujeme tam dost místa,“ řekl Sam.

„Proč jste kolem téhle díry udělali deset stehů? Mohly na to stačit zrovna tak čtyři stehy,“ a Si ohrnul nos a ukázal na velké, neohrabané stehy, dlouhé na dvaapůl centimetru. „Tomu říkám zbytečná práce.“

„Tak koukejte,“ vyhrkl Sam, „jestli se vám naše práce nelíbí, ukažte nám, že to umíte líp. Ještě máme hodně co dělat“

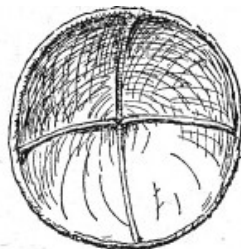
„S čím?“

„Ále, zeptejte se Yana. On práci řídí. Starý Caleb mě k tomu nechtěl pustit. Úplně mi to zlomilo srdce. Celou cestu domů jsem probřečet, vid', Yane?“

„Zbývá nám ještě přišít a olemovat kouřové chlopně a kapsičky na konci chlopni - a - myslím,“ dodal Yan, opatrně to zkoušel, „bylo - by - lepší - olemovat - je celé - dokola: ,

Dešťová stříška a její umístění

Dešťová stříška - pohled zespoda

STŘÍŠKA PROTI DEŠTI

Čím jsou tyče na horním konci, kde se setkávají, tenčí, čím je otvor v plachtě menší a tím je zároveň menší nebezpečí, že bude do týpý pršet V krajích, kde hodně prší, je výhodné nechat vyčnívající konce tyče hodně krátké a připevnit nad ně „stříšku proto dešti“ nebo „štít,; který vyrobíme z plachtoviny natažené přes prut ohnutý do metrového kruhu Tohoto zařízení používali Mandanaové nad kouřovým otvorem svých stanů v období prudkých dešťů.

„Tak já vám něco povím. Jestli mi, kluci, dnes večer dojdete do Koutů pro boty, které mám u příštipkáře, přišiju vám ty kouřové chlopně“

„Přijímám,“ řekl Yan, „a poslyšte, Si, vůbec na tom nezáleží, která strana plachty bude navenek. Můžete plachtu obrátit tak, aby byly záplaty uvnitř.“

Chlapci dostali peníze na opravu bot a po večeři vyrazili pěšky ke Koutům, vzdáleným tři kilometry.

„Je to divný pták,“ a Sam trhl palcem dozadu, aby ukázal, že míní Si Leea, „a jméno má jako čínská prádelna. Řek bych, že je to taky jediné, čím není. Dovede udělat všechno na světě, jen svůj život si nedovede zařídit. Byl už vojákem a majitelem pohřebního ústavu a kuchařem. Hraje na housle, které si sám vyrobil; jsou zatraceně mizerné, ale pořád ještě lepší než jeho hra. Vycpává ptáky - ta sova v salóne, to je jeho dílo; kalí břitvy, umí léčit koně nebo spravit hodinky, a dělá to všechno přibližně stejným způsobem; koni pustí žílu, to už je jedno, co mu je, a z hodinek, když je čistí, pokaždé vyndá nějaké další kolečko. Jednou rozebral staré hodinky Larryho z Neuvillu, aby je vyčistil - říkal, že tomu náramně rozumí -, a když je dal zase dohromady, zbývalo mu dost koleček ještě na jedny hodinky.

Je moc šikovný a zase ne dost šikovný. Není na světě nic, co by trochu neuměl, a jedinou věc pod sluncem nedovede pořádně, ale v šití plachet je chválabohu zdaleka nejlepší. Víš, on byl tři roky námořníkem - to je nejdelší zaměstnání, v jakém vydržel, ale to opravdu není jeho vinou, protože to byla velrybářská loď na tříleté plavbě“

VII

TICHÝ VEČER

Byl tichý červnový večer, čas, kdy se podruhé rozhlaholí ptačí zpěv, čas uklidnění po denním shonu. Zdálo se také, že zpěvu je nezvykle mnoho. Téměř každé příhodné místo sloužilo za hřadu nějakému ptáčkovi, který jako by měl co nejdříve puknout samou radostí a jako by se zároveň pokoušel zabránit takové příšerné katastrofě.

Když šli chlapci po silnici podél plotu jejich sadu, zakroužil nad nimi dravec a svým příchodem umlčel v určitém okruhu všechny zpěv. Mnoho zpěváčků se skrylo, až na trupiála linduščího, který si na volném prostranství hvízdal na kůlu a teď marně hledal v širém poli útočiště. Dravec se hnal za ním. Trupiál kličkoval a ze všech sil se snažil dosáhnout sadu, ale dravec mu byl už v patách - doháněl ho - ve chvílce by byl vyděšeného hudebníčka uchvátil, ale z jabloní vyrazil malý černobílý ptáček - tyran královský. S hlasitým drsným cvrlikáním - svým válečným křikem, který bez ustání opakoval - s rozčepýřenými pírkou na hlavě, až bylo vidět spodní hřebínek v barvě krve a plamene - jeho válečných barvách - vrhl se přímo na velkého lupiče.

„*Kliky - a - kliky*“, téměř zaječel a zamířil na dravce, desetkrát většího, než byl sám.

„*Kliky - a - kliky!*“ zavřískal, jako když skotský zbojník vykřikuje své heslo, řítil se jako černobílá šipka na dravce a pořádně ho zasáhl mezi lopatky právě ve chvíli, kdy trupiál v zoufalství klesl na holou zem a schoval hlavičku v očekávání smrtící rány.

„*Kliky - a - kliky*“, a dravec se v náhlém ohromení otočil. „*Kliky - a - kliky*“, - a neohrožený malý válečník se mu snesl mezi křídla a bil a trhal.

Dravec vyhazoval jako mustang, odhodil tyrana, ale ten se hbitými perutěmi zase na něho vyhoupl.

„*Kliky - a - kliky*“, a udeřil jako před chvílí. Vánek unášel velká hnědá pera. Dravec zapomněl na trupiála. Myslil jen na to, jak uniknout.

„*Kliky - a - kliky*“, bylo ještě slyšet heslo. Dravec sbíral všechny síly, aby uprchl, ale na zádech mu téměř neustále seděl tyran. Několik hnědých per se sneslo na zem, dravec se v dálce zmenšil na vrabce a tyran na mouchu, která jako by mu tančila na hřbetě. Dravec se nakonec vrhl do houští a tyran se vracel domů jako vítězný král, vydávaje ještě jednou nebo dvakrát pronikavý válečný pokřik, pravděpodobně proto, aby upozornil svou královnu, že se vrací, neboť samička vyletěla na vysokou větev

jabloně, aby mohla pozdravit vracejícího se hrdinu. Přilétal s občasným „kliky - a - klikr,“ a když pak byl už dost blízko, vyletěl patnáct metrů do výšky, ječel bez přestání své heslo, vrhal se s nejpřekvapivějšími obraty a zákruty sem a tam - dopředu, dozadu, stranou a dolů, sázel neviditelnému nepříteli smrtelné rány vpravo vlevo, pak se vznesl do výše a znovu to asi třikrát opakoval, jen aby ukázal, že není ani zdaleka unaven a oč lépe by vše vykonal, kdyby to bývalo bylo zapotřebí. Pak se naposled střemhlav snesl, vydávaje celou salvu „klikrů“, a vrhl se do křovin, aby přijal blahopřání té, které to vše předváděl, jediného diváka, na jehož pochvale mu záleží.

„No jestli tohle není nádhera,“ řekl Sam se zřejmou upřímností a potěšením. Jeho hlas vyplašil Yana a přivedl ho zase na zem. Byl ponořen do tichého obdivu a úžasu nad neohroženým malým tyranem.

Po silnici před nimi běžela pěnkava večerní, popolétla asi o metr dopředu pokaždé, když ji dohonili, a při letu jim ukazovala bílé vnější opeření ocasu.

„To je šedáček,“ poznamenal Sam.

„Ne, to není žádný šedáček, to je pěnkava večerní,“ zvolal překvapený Yan, neboť věděl, že má pravdu.

„No dobře,“ řekl Sam a ustoupil.

„Říkal jsi myslím, že znáš všechny ptáky, co mají křídla, a všechno, co se dá o nich vědět,“ odpověděl jeho druh, protože měl ještě v živé paměti události prvního dne na farmě.

Sam ohrnul nos:

„To jsem tě ještě neznal. Jen jsem tě tak lakoval, aby sis myslel, jaký jsem skvělý chlapík, a to sis opravdu myslel - aspoň na chvíli.“

Datel rudohlavý, který si nesl žlutého motýla, přiletěl na kůl plotu před nimi a po očku se rozhlížel, jak se blížili. Zapadající slunce na jeho pestrém peří, světle fialový kůl a žlutý motýl vytvářeli nádherný barevný obrázek a naplnili Yana pronikavou radostí. Na vzdáleném kůlu seděl trupiál linduščí, na jiném salašník modrý a na kameni pěnkava večerní, a všichni dohromady uchvacovali zrak i sluch, až Sam zvolal: „No řekni, není to strašně hezké?“ a Yan oněměl jakousi posmutnělou radostí.

Ptáci nemají rádi vítr, a byl to takový ptačí den, jaké bývají jen za naprostého bezvětří.

Přešli kolem stodoly, kolem které přelétalo a štěbetalo na dvě stě vlaštovčích párů, minuli příkop silnice, kde byla osada celého tisíce břehuli, v potůčku chřestili ledňácci a močál byl hřištěm mnoha červenokřídlých vlhoveců.

Yana při pohledu na tolik krásných živých tvorů povznášela radost milovníka přírody. I Sam měl takový pocit; docela zmlkl a poslední kilometr do Koutů ušli bez jediného slova. Vyzvedli boty. Sam si je přehodil kolem krku a chlapci se vydali k domovu. Slunce zmizelo, ale ne ptáci, a kouzlo večera v nich zůstalo. Pěnkava zpěvná u potoka a drozd stěhovavý vysoko na jilmu chrlili v soumraku ještě své plynné tóny.

„Chtěl bych tu zůstat navždy,“ řekl Yan, ale trochu se zarazil při vzpomínce, jak nerad sem jel.

Když se loudali ztemnělou silnicí, nastalo dlouhé ticho. Oba usilovně přemýšleli.

Tu se jim ozvalo nad hlavami ze stromů hlasité, děšivé, ale měkké „uhú-u-hú-u-húúú“ jako vrkání obrovské holubice. Zastavili se a Sam zašeptal: „Sova, velká houkavá sova.“ Yanovi poskočilo srdce radostí. Po celý život četl o sovách, a dokonce viděl živé sovy v kleci, ale poprvé slyšel slavné houkání skutečné živé sovy, a byl to nádherný zážitek.

Zatím se zcela setmělo, ale mnoho zvuků ukazovalo, že je kolem živo. V lese volal lelek křiklavý, na sto skokanů a ropuch kvákalo a trylkovalo a oba překvapil podivný zvučný chechtavý křik na bažinatém potoce, pak z husté tmy neproniknutelného křoví vytryskl sladký drobný sluneční nápěv pěnkavy zpěvné, s veškerou silou a radostí, jak nejkrásněji zpívá za dne.

Pečlivě naslouchali, zdali neuslyší opakovanou serenádu, když tu k nim z háje velkých stromů dolehlo vysoké, ačkoliv ne hlasité „ua - ua - ua - ua - ua - ua - ua - ua!“ „Slyšel jsi to?“

Ozvalo se to znovu jako chvějivé zaječení, zřejmě mnohem blíže. Byl to dost ostrý zvuk, zcela nepodobný ptačímu, a Sam zašeptal:

„Mýval - to je mývali štěkot. Můžeme sem jednou jít, až se bude opékat kukuřice, a můžeme si udělat hon na mývala.“ „Ale to by bylo nádherné, Same!“ řekl Yan. „Chtěl bych, aby to už bylo. Nikdy jsem neviděl hon na mývala ani žádný jiný hon. Musíme počkat, až se budou opékat klasy kukuřice?“

„No ano, oni se dají líp najít na podzim. Řekneš těm svým mývalům: „Čekám na vás se svými psy u nejbližšího políčka, kde se opéká kukuřice, a oni určitě na schůzku přijdou.““

„Ale tady někde jsou, protože jsme právě jednoho slyšeli, a teď je slyšet dalšího.“

Ze stromů se teď ozvalo protáhlé slabé „lil-lillil-lil-lil-li-lúú!“ Znělo to jako před chvílí, ale mnohem jemněji a sladčeji.

„Tak to se teda pleteš,“ odpověděl Sam, „a hodně lovců se tím dá splést. To, co jsi slyšel teď, je volání sovy ušaté. Slyšíš, jak je měkčí a pisklavější než štěkot mývala.“

Slyšeli to ze stromů zas a zas. Byl to sladký hudební zvuk a Yan si pamatoval, jak vřískavě znělo mývali volání ve srovnání se sovou ušatou, a přesto se mnoho lovců nenaučí je rozeznávat. Když se přiblížili ke stromu, odkud se v přestávkách ozývala sova ušatá, přeletěla jim přes hlavu šedivá skvrna a zakryla na okamžik, kdy nad chlapci letěla, hrst hvězd, ale nevydala ani hlásku. „To je ona,“ zašeptal Sam. „To je sova ušatá. to není štěkání, vid’?“ Krátce poté objevil Yan v Lowellovi větu, která zněla: „Zpěv sovy ušaté je nejsladší zvuk v přírodě,“ - a uznal, že se mývalímu štěkotu nepodobá.

„Chci jít na lov mývaly,“ pokračoval Yan a jeho slovy probleskovala zarytá umíněnost, která se obvykle ztrácela za zdvořilým chováním.

„Tím je to dohodnuto,“ odpověděl Sam, neboť už věděl, co takový tón znamená. „To určitě půjdeme, když mluvíš takovým způsobem, protože se to samozřejmě dá zařídit. Víš, já toho znám o čtyřnožcích víc než o ptácích,“ pokračoval. „Když se na to díváš prakticky, tak ze mne zřejmě může být zrovna tak zubař jako lovec, ale rozhodně bych se rád stal na chvíli lovcem, a přemluvil jsem tátu, aby mi slíbil, že se mnou jednou půjde na lov. Možná že ulovíme jelena, když si zajdeme patnáct kilometrů k Dlouhému močálu. Jen bych byl rád, kdyby se táta nebyl rozkmotřil se starým Calebem, protože Caleb určitě zná les a ten jeho starý lovecký pes vystopoval víc mývaly, než se ti podaří zahlédnout do skonání světa.“

„Tak jestli je to jediný pes na mývaly v okolí, dostanu ho. Uvidíš,“ odpověděl Yan.

„Já ti to věřím,“ řekl na to Sam zpola obdivně, zpola pobaveně.

Když došli domů, bylo už deset hodin a všichni až na pana Raftena už spali. Chlapci si šli hned lehnout, ale když ráno přišli do stodoly, zjistili, že Si nejen přišel a olemoval kouřové chlopně, ale že přešil nejhorší záplaty, olemoval celý dolní okraj týpí a protáhl lemem provázek, takže zbývalo jen doplnit týpí kolíky a tyčemi.

Ihned odnesli plachtu na tábořiště. Yan nesl sekyru. Když přišli k živému plotu nad potokem na pokraji močálu, řekl: „Same, chtěl bych označkovat tu stezku pro Caleba. Jak se to dělá?“

„Poznamenej každých pár metrů stromy sekyrou.“

„Takhle?“ a Yan osekkl strom na třech místech, aby obnažil tři bílá místa neboli záseky.

„Ne, to je znamení pro lovce kožešin, kde klade past, neboli ‚zvláštní záseky,‘ ale ‚záseky na cestě,‘ se dělá po jedné zásece na přední a na zadní straně stromu - takhle - pak můžeš stezku sledovat z obou stran, a když chceš jít stezkou v noci, děláš záseky hustěji.“

VIII

POSVÁTNÝ OHĚŇ

„Deset silných tyčí a dvě dlouhé tenké,“ četl Yan. Ve chvílce je měli useknuté a přinesli je na tábořiště.

„Přivaž je k sobě v té výšce, kam dosahuje plachta týpí -“

„Přivaž? Čím?“

„Řemínkem z nevydělané kůže, říkal, ale taky říkal: „Udělej kryt z kůží. Bohužel budeme muset prozatím použít obyčejného provazu,“ přiznal Yan trochu zahanbeně.

„Počítal jsem s tím,“ protahoval Sam, „a tak jsem schoval do plachty klubko půlcentimetrové šňůry, ale netroufal jsem si ti to říct ve stodole.“

Pevně šňůrou svázali stojan ze tří tyčí. Opřeli podle návodu devět tyčí kol dokola v čtyřmetrovém kruhu, protože čtyřmetrové týpí má obvykle čtyřmetrovou základnu. Tyto tyče upevnili dalším provazem a poslední tyč s plachtou týpí přivázanou uprostřed mezi chlopněmi postavili proti dveřím. Plachtu přetáhli kol dokola konci obou kouřových tyčí. Pak potřebovali kolíky na sepnutí plachty. Yan se je pokusil udělat z větviček ořechovce, ale místo špičky, kterou potřebovali, se objevila široká měkká dřevina, a tak Sam řekl: „Není nad kolíky z bílého dubu.“ Usekl si špalek z bílého dubu, rozsekl uprostřed, pak rozsekl polovinu ještě jednou a tak dále, až byly kousky dost malé, aby se daly ořezat a uhladit nožem. Zatím si Yan vzal sekyru, aby rozštípal jiné poleno, ale zjistil, že mu sekyra rozsekává poleno šikmo, místo aby sjela přímo podle vláken.

„To děláš špatně,“ poznamenal Sam. „Musíš pokaždé dřevo opravdu rozpůlit, jinak se ti sekyra uhýbá ven. Potřeboval bys štípat celou zimu šindele, aby ses to naučil.“

Vyrobili deset kolíků dvacet centimetrů dlouhých a půl centimetru v průměru. Použili jich stejně jako švadlena špendlíků, jen pro ně museli nejdříve udělat otvory, a ovšem bylo hezčí, když byly od sebe pravidelně vzdáleny. Tím napjali plachtu. Pak si všimli, že jim chybí kolíky na připevnění k zemi.

„Nasekej deset dubových kolíků třicet centimetrů dlouhých a dvaapůl centimetru silných, Same. Mám nápad, jak je připevnit“ Pak Yan nařezal deset kousků provazu, každý z nich šedesát centimetrů dlouhý, a udělal kolem spodku plachty přibližně na metr od sebe dírky nad provazem v obrubě. Jimi vždy provlékl konec krátkého kusu provazu a pak udělal uzel.

Získal tak deset smyček na kolíky a připevnil jimi týpí k zemi a to teď vypadalo opravdu nádherně.

Teď nastal slavnostní obřad zapálení prvního ohně. Chlapcům se zdálo, že je to vrcholný, téměř nábožný okamžik. Je zvláštní, že jim bylo u srdce stejně jako divochům při takové příležitosti - cítili, že postavení nového týpí a zapálení prvního ohně v něm má hluboký význam a že se musí provést s řádným zřetelem k jeho šťastné budoucnosti.

„Radši dvakrát měř a jednou řež s tím ohněm. To by byla strašná smůla, kdyby to hned napoprvé kikslo.“

„To je pravda,“ odpověděl Yan se stejně pověřčivým strachem. „Řekni, Same, nebylo by to nádherné, kdybychom jej opravdu mohli zapálit třecími dřívky?“

„Mnoho zdaru!“

Chlapci se obrátili a nedaleko nich stál Caleb. Přistoupil blíže a kývl na ně. „Už máte to své týpí, co? Není špatné, ale proč jste je stočili na západ?“

„Směřem k potoku,“ vysvětlil Yan.

„Zapomněl jsem vám říct,“ řekl Caleb, „že indiánské týpí je vždycky obráceno na východ; předně tam vždy svítí ranní slunce; za druhé většina větrů duje od západu, a tak bude mít kouř lepší tah.“

„A co když povane východní vítr?“ zeptal se Sam, „a to se určitě stane, až začne pršet“

„A když je východní vítr,“ pokračoval Caleb, neoslovuje nikoho zvláště, jako by ani neodpovídal na otázku, „přehodíte chlopně dopředu, těsně přes sebe, takhle,“ a zkřížil ruce na prsou. „Tak zůstává východní strana vysoká a dovnitř neprší; jestli pak kouř nebude mít tah, trochu nadzvednete spodní část plachty pode dveřmi - to vždycky kouří pomůže. A až budete týpí stěhovat, nestavte je pod stromy. Stromy jsou nebezpečné; v bouři přitahují

blesk a padají z nich větve a po dešti z nich ještě celou hodinu kape. Na týpí potřebujete mít co nejvíc slunce.“

„Viděl jste někdy Indiány rozdělávat oheň třením dvou dřívěk, pane Clarku?“

„Ale ano. Většina Indiánů teď u sebe nosí zápalky, ale v dřívějších dobách jsem viděl dost často, jak to dělají.“

„Trvá to dlouho? Je to těžké?“

„Ani ne tak dlouho a je to docela snadné, když víš, jak na to.“

„Panečku! Radši bych uměl rozdělávat oheň dvěma dřívky než mít deset dolarů,“ řekl Yan s nadšením, které mluvilo za všechno, neboť nejvyšší hranice jmění, jaké kdy dosáhl, byl jeden dolar, a to ještě jen jednou v životě.

„No, já nevím. Přejde na to,“ prohlásil Sam opatrněji. „Vy to dovedete?“ zeptal se Yan.

„No ano, jen když seženu správný materiál. Víš, každé dřevo se k tomu nehodí. Musí být to pravé. Indiáni z rovin užívají kořene topolu bavlníkového a Indiáni z hor používají kořene pelyňku trojzubého. Viděl jsem kanadské Indiány, kteří používali lipového, jalovcového a suchého dřeva vejmutovky, ale Čipeváci většinou používají balzámové jedle. Nejsnadněji to jde s obloukovou vrtačkou. Máš kus jelenice?“

„Ne.“

„Nebo proužek měkké kůže?“

„Mám v botách kožená šněrovala,“ řekl Yan.

„To je trochu tenké, ale vezmeme je dvojité a pak to půjde. Provaz by taky šel, ale moc rychle se roztřepí.“ Caleb vzal šněrovala a sekyru, pak řekl: „Najdi mi kámen velký jako vajíčko, s malým důlkem - jako jamkou - asi půl centimetru hlubokým.“

Chlapci se vypravili k potoku hledat kámen a Caleb zašel do lesa.

Slyšeli, jak něco seká, a za chvíli se vrátil s plochým kouskem pěkně vysušené balzámové jedle, asi čtyřicetcentimetrovou hůlkou ze stejného

Pieganové

Mandanové

dřeva, asi metrovým slabě ohnutým klackem, trochou suché borové zápalné hubky a trochou suchého jalovcového dřeva.

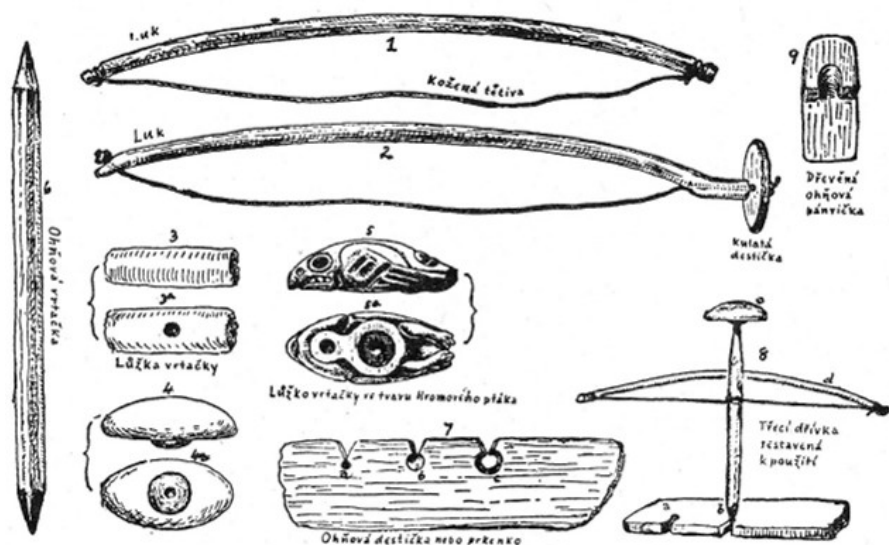
Hůlka měla v průměru asi půldruhého centimetru a byla otesána tak, že byla zhruba osmiboká, tak aby šněrovadlo neklouzalo a „chytalo“. Na obou koncích byla zašpičatělá, Připevnil šněrovadlo k ohnutému klacku jako tětivu k luku, jenže volně, takže se zcela napjalo, až když se jednou otočilo kolem hůlky. Plochý kus balzámové jedle ořezal tak, že byl asi centimetr tlustý. Po straně vyřízl zářez asi půl centimetru široký a centimetr hluboký, pak nahoře na této zápalné destičce nebo polínku vydlabal špičkou nože malý důlek.

Potom oškrábal a na drobnou rozštípal trochu suchého cedrového dřeva jako třísky. Pak udělal v zemi centimetr hlubokou jamku, položil do ní plochý kousek borové zápalné hubky a přes něj ohňovou destičku. Špičky hůlky nebo vrtačky vložil do důlku v destičce, kterou si přidržoval jednou nohou; šněrovadlo otočil jednou kolem hůlky a na horní špičku hůlky položil důlek kamene, který chlapi přinesli. Kámen držel Caleb pevně levou rukou.

„Někdy,“ poznamenal, „když nemůžeš najít kámen, stačí borový suk - důlek si v něm můžeš udělat špičkou nože.“ Ohnutý klacek držel v pravé ruce a začal jej tahat sem a tam dlouhými pravidelnými pohyby, což způsobilo, že se hůlka roztočila v jamce. V několika vteřinách se začal ze zářezu v ohňové destičce sypat na hubku hnědý prach. Jamka se zvětšovala a černala, prach dostával tmavší barvu a z jamky se vyvalilo trochu kouře. Caleb ještě trochu přitlačil levou rukou a rychleji tahal pravou. Kouře pomalu přibývalo a v zářezu se začínal vršit černý prach. Pod hůlkou se valil v malých obláččích kouř, a dokonce se zdálo, že vychází i z hromádky prachu. Jakmile to Caleb zpozoroval, odložil klacek a lehce hromádku prachu ovíval. Ještě stále doutnala. Odstranil ohňovou destičku, nadzvedl hubku a ukázal, že je pod prachem řehavý popel. Na ten položil cedrové třísky a navrch další hubku. Pak vše zvedl, zamával tím ve vzduchu a zlehka na to foukal. Chvilí to doutnalo a pak náhle vzplanul plamen. Vše ostatní bylo připraveno a zakrátko plál uprostřed nového týpí oheň.

Na všechny tři byl pohled jako na rozradostnělé děti. Obličej starého muže celý vítězoslavně zářil. Kdyby se mu jeho pokus nebyl podařil, byl by odešel rozzloben na chlapce, ale když se setkal s tak skvělým úspěchem, byl ochoten milovat všechny, kdo byli při tom, i když byli jen zaujatými diváky.

TŘECÍ DŘÍVKA NA ROZDĚLÁVÁNÍ OHNĚ

„Je zapotřebí dvou nástrojů a dvou kusů dřeva. Nástroje jsou luk a lůžko vrtačky; kusy dřeva jsou vrtačka a ohňová destička.

1. Nejjednodušší typ luku - ohnutá hůlka s pevným řemínkem připevněným na obou stranách. Hůlka nesmí být pružná, je asi 70 centimetrů dlouhá a 1,5 centimetru silná

2. Náročnější luk s otvorem po obou stranách na provlečení řemínku. Na konci, upraveném jako držadlo je řemínek provlečen kulatou dřevěnou destičkou. To proto, aby se při použití řemínek napjal tlakem ruky na destičku.

3. Nejjednodušší typ lůžka vrtačky - borový nebo jedlový suk; v němž je vydlabán mělký otvor nebo jamka. 3a je pohled na lůžko ze suku zespoda.

4. Náročnější lůžko vrtačky - obláček přilepený do dřevěného držáku pryskyřicí. 4a pohled zespoda.

5. Velmi náročný typ lůžka vrtačky; dělá se z lyrovníkového dřeva a je vyřezán ve tvaru Hromověho ptáka. Oči má ze zeleného živce zasazeného do pryskyřice. Na spodní straně 5a je uprostřed vidět maskové lůžko zapuštěné do dřeva a přilepené borovou pryskyřicí a na hlavě otvor, kde se chová tuk k natření špičky vrtačky před použitím.

6. Vrtačka, 30 až 35 centimetrů dlouhá a asi centimetr silná; je zhruba osmiboká, aby řemínek neklouzal, a na obou kaucích špičatá. Nejlepším dřevem na vrtačku je stará suchá, křehká, ale ne shnilá balzámová jedle nebo kořeny lindy; ale hodí se také lipové dřevo, bílý cedr, kanadský černý modřín a někdy i bílá borovice.

7. Ohňová destička nebo prkénko, asi dva centimetry vysoké a přiměřené délky; a je zářez s právě načatým důlkem, b ukazuje důlek po jednom použítí a v dobrém stavu pro další použití; c ukazuje důlek zcela provrtaný a teď už nepotřebný; zářez je 1 centimetr široký a 1,5 centimetru hluboký.

8. Způsob, jak nástroje použít. Prkénko *a* se přidržuje nohou, špička vrtačky *b* se vloží do jamky, lůžko vrtačky *c* přidržuje na horním konci levá ruka, jeden konec luku *d* drží pravá ruka, která tahá lukem sem a tam.

9. Malá dřevěná pánvička na oheň, která není nezbytná, ale dobře se hodí; její tenký okraj se klade pod zářez aby zachytila padající prášek.

LUKY A ŠÍPY

„Moc se mi ta tvá artilérie nezdá,“ řekl jednoho dne Yan, když stříleli v sadě Samovou „západní výzbrojí“. „Je přibližně stejná jako ta první, kterou jsem si udělal, když jsem byl malý.“

„Tak nám teda, dědečku, ukaž, jak to umíš udělat dnes.“

„Luk by byl pětkrát silnější, to předně“

„Nenapjal bys ho.“

„Ne tak, jak ty držíš šíp! Ale loni v zimě jsem si vypůjčil v knihovně knížku o lukostřelbě a dozvěděl jsem se z ní ledacos užitečného. Když takhle stiskneš šíp, utáhneš tři nebo čtyři kila, ale když zaklesneš prsty za tětivu - takhle - můžeš utáhnout pětkrát tolik, a tak se má správně střílet“

„Zdá se mi to pořádně nešikovné,“ řekl Sam, když to zkusil. „Ovšem, zpočátku, a musíš mít na šípku hluboký zářez, nebo se ti to vůbec nepovede.“

„Nezdá se, že by ti to šlo líp než mně“

„To je poprvé, co mám příležitost to vyzkoušet od té doby, co jsem o

tom četl. Ale chci si udělat prvotřídní luk a spoustu šípů. To nemá cenu, chodit jen s jedním.“

„Tak se teda do toho pusť a udělej si střeleckou výstroj, jestli víš jak. Jaké dřevo se na to nejlíp hodí? Co říká ta tvoje kniha?“

„Nejlepší dřevo je španělský tis.“

„Neznám.“

„A hned po něm oregonský tis.“

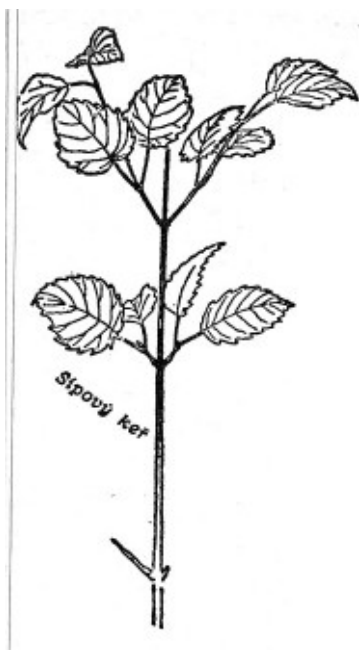
„Taky ne.“

„Pak brslen a maklura.“

„Dál.“

„Tak asi jediné stromy, které tady někde rostou, jsou červený jalovec, jabloň, ořechovec a jilm.“

„V životě jsem neviděl žádný červený jalovec, ale ostatní by šlo.“

„Musí to být dokonale vyztáhlé dřevo, narubané v zimě, a řezat se musí tak, aby mělo jádro na jedné straně a mlád' na druhé.“

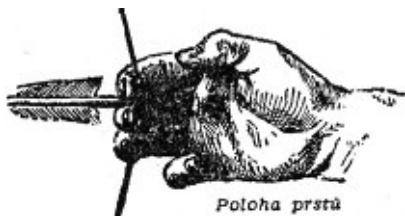
„Co říkáš tomuhle?“ a Sam ukázal na spoustu polookrouhlých ořechovcových tyčí na krovech srubu. „Tyhle tu jsou už pár let“

Hoši si vybrali jednu pěknou tyč dlouhou půldruhého metru a tu rozštípli a opracovali sekýrou, až měli dvě tukové hole přes půldruhého metru dlouhé a pět centimetrů v průměru, s hranicí mezi jádrem a mládí přesně uprostřed.

Yan dozíral na výrobu, řídě se vzpomínkou na tu vzácnou knihu a na dlouhé anglické luky, které kdysi spatřil v obchodě v městě. Sam dovedl zacházet s nástroji velmi zručně a brdy měli hotové dva luky, dlouhé půldruhého metru a o tahu asi dvanácti kilogramů. Uprostřed byly široké čtyři centimetry a silné přes dva centimetry. Tato šíře jim zůstávala čtvrt metru po obou stranách, čímž vznikala půlmetrová střední část, která se neohýbala; ale oba konce uhladili a oškrábali sklem, až se pravidelně ohýbaly, a to v mezích jejich chlapecké síly.

Další obtíž byla tětíva. Všechny obyčejné motouzy, které sehnali na farmě, se ukázaly příliš slabé, nevydržely v žádném případě více než dvojí nebo trojí vystřelení, až si Si Lee všiml jejich nesnázi a poslal je k příštípkáři pro přadeno rezné niti a trochu ševcovské smůly. Na dva kolíky vzdálené od sebe něco přes dva metry napjal několikrát sem a tam tolik nitě, kolik jí bylo na spletení silné tětivy zapotřebí, pak svazek u jednoho kolíku rozstříhl, rozdělil na tři prameny, slabě je natřel smolou a zlehka upletl. Na Yanův návrh pak udělal na jednom konci smyčku a jemnou nasmolenou nití omotal patnáct centimetrů uprostřed, kam se měl přikládat šíp; stejně omotal smyčku. Smyčka jim umožňovala povolit luk, když ho nepoužívali. „Tak,“ řekl, „tuhle šňůru nepřetrhnete.“ Chlapci nakonec natřeli luky slabou vrstvou fermeže, kterou našli mezi zásobami barev.

„Vedle toho vypadá můj starý luk jako chudinka,“ poznamenal Sam, když zvedl skutečně krásnou novou zbraň a srovnával ji s ubohým malým ohnutým klackem, který ztělesňoval jeho původní představy. „Tak, a co víte o šípech, vážený?“ zeptal se, zkoušeje k novému luku starý šíp.

Poloha prstů
při střelbě

„Vím, že tenhle za nic nestojí,“ odpověděl Yan, „a to ti řeknu, že je mnohem těžší udělat šíp než luk - totiž dobrý šíp.“

„To je mi pěkné povzbuzení, vzhledem k celé té práci, kterou jsme si s tím už dali.“

„Tak jsem to nemyslel, ale stejně potřebujeme každý tučet šípů.“

„Jak je dělají Indiáni?“

„Většinou používají rovných hůlek z šípového keře; ale já jsem tady nikde šípový keř neviděl, a většinou není také právě nejrovnější. Šíp musí být rovný, víš, nebo letí křivě. Rovný jako šíp, je od toho. Můžeme si pořídit lepší šípy než Indiáni, protože máme lepší nástroje. Můžeme je naštípat z tvrdého dřeva.“

„Z jakého dřeva? Z nějakého zatracené exotického dřeva, které žádný běloch nikdy předtím neviděl a o kterém ani neslyšel?“

„Ne, prosím. Není nic lepšího než dřevo vejmutovky na šípy pro střelení do terče a jasanové nebo ořechové dřevo na lovecké šípy. Jaké si uděláme my?“

„Já jsem lovec. Jsem jen pro lovecké šípy. Co na ně potřebujem?“

„Vyzrálé jasanové dřevo dlouhé šedesát centimetrů, rozštípané na centimetr silné tyčky, horký klič a peří z krocaních křídel.“

„Opatřím peří a ty si vem na starost ostatní,“ řekl Sam a vytáhl svazek krocaních křídel, schovaných na čištění kamen, a pak v rozporu se svým prohlášením přinesl ještě jasanové poleno, rozštípl je na polovinu a pak zase na polovinu, až měl hromádku dvou tučtů rovných hůlek asi centimetr silných.

Yan jednu vzal a začal ji ořezávat nožem do správného tvaru a velikostí, ale Sam řekl: „To já vím něco lepšího,“ pak vzal všechno k truhlářskému ponku a dal se do práce s hoblíkem. Yan vypadal ustaraně a nakonec řekl:

„Indiáni neměli hoblíky.“ „Kudly taky ne,“ odsekl Sam.

To bylo pravda, ale Yan jaksí toužil po ideálu Indiána z doby před Kryštofem Kolumbem, když neznal ani pomoc, ani nástroje bílého člověka.

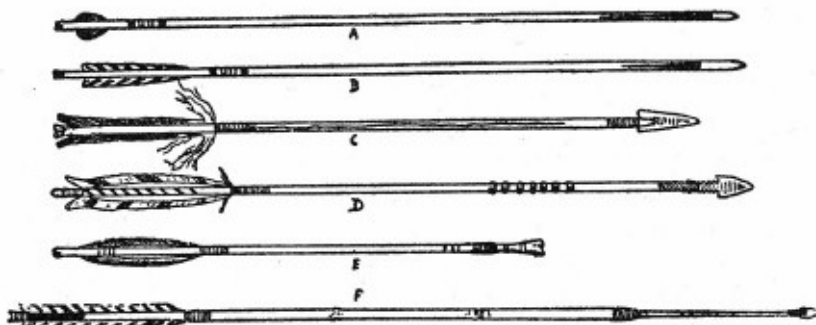
„Zdá se mi, že je to indiánštější, když ty šípy uděláme jen s tím, co najdeme v lese. Indiáni neměli kudly, ale za starých časů měli ostré pazourky.“

„Pane, dej se do toho s ostrým kamenem. Když si sundáš boty a půjdeš bos, najdeš jich na silnici spoustu - strašně ostrých; a já zůstanu při hoblíku a uvidíme, kdo vyhraje.“

Yan nebyl spokojen, ale uklidnil se slibem, že jednou udělá několik šípů z prutů šípového keře a teti že aspoň jeden zpracuje nožem. To také učinil, ale Sam zatím vyrobil šest mnohem lepších šípů hoblíkem.

„Co bude se špicemi šípů?“ řekl.

„Přemýšlel jsem o tom,“ odpověděl Yan. „Indiáni ovšem používali kamenných špicí připevněných šlachami, ale nemáme, z čeho bychom to udělali. Nejlepší jsou koupené železné špice s kroužkem, který se nasadí na konec šípů, ale ty neseženeme. Budou nám muset stačit špice kostěné a rohové. Jednou jsem udělal několik docela pěkných tak, že jsem opiloval kosti do správného tvaru, ale byly strašně křehké; několik dalších jsem si udělal z velkých usekaných hřebíků, které jsem při zasazení ovázal na konci jemným drátem, aby se dřevo nerozštípl. Některé indiánské šípů nemají špice, jen přiostrěnou hůlku, kterou předtím opálili, aby byla tvrdší „

ŠEST ŠÍPŮ S RŮZNÝM OPEŘENÍM

A je dalekodosný šíp s ocelovým hrotem a se zastříženým peřím, výborný ve větru.

B je další výborný šíp s hrotem z rohoviny. Za bezvětrí dolétl ještě dále než šíp A.

C je válečný šíp a šíp kmene Omaha k lovu na vysokou. Jak hroty, tak pera jsou přivázány šlachami. Dlouhé chomáčky chmýří jsou na perech ponechány proto, aby bylo možno šíp opět nalézt, neboť chmýří je bílé a ve větru vlaje. Vroubky na těle šípů jsou proto, aby kořist více krvácela a mohlo být snadněji vystopována.

D je jiný šíp kmene Omaha se zvláštní značkou majitele, sestavenou z kroužků vyřezávaných uprostřed.

E je šíp s kostěnou hlavicí na lov ptáků, vyráběný Indiány na řece Mackenzie.

F je válečný šíp vyrobený Geronimem, slavným apačským náčelníkem. Tělo šípů je ze tří kolének rovného rákosu. Hrot je z tvrdého dřeva a na něm jemná špička z křemene; všechno je svázáno dohromady šlachami.

„To se mi zdá docela snadné,“ řekl Sam, „uděláme si jich pár tímhle způsobem.“

Tak vyrobili šípů, pro každého šest se špicemi z hřebíků přiostrěných pilníkem a přidráťovaných drátem na vázání košťat. Ty pojmenovali

„válečnými šípy“ a pak si udělali po šesti šípech s dřevěnou špicí ztuženou v ohni jakožto lovecké šípy.

„Teď opeření,“ a Yan ukázal Samovi, jak se brko rozštipne a oddělí se peří.

„Tak počkej, potřebuješ dvakrát dvacet čtyři - to je čtyřicet osm per.“

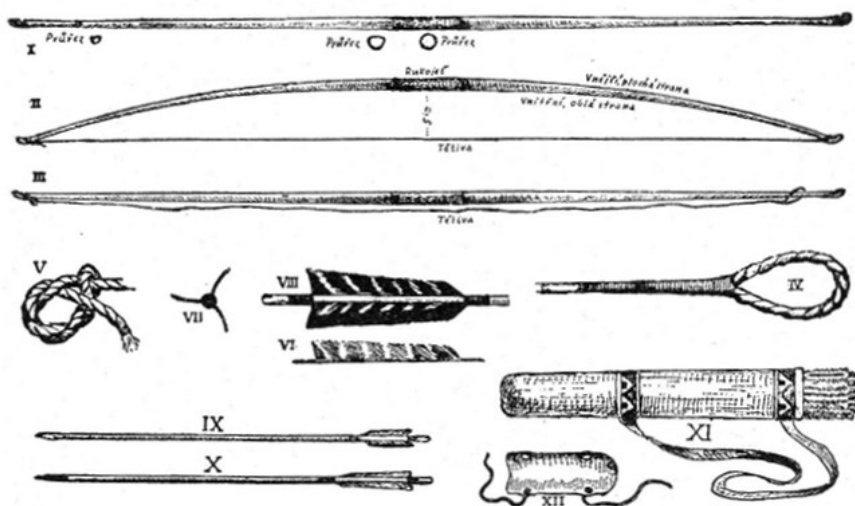
„Ne,“ řekl Yan, „to by bylo slabé opeření, na každém šípě jen dvojí. Potřebujeme tři pírka na šíp - celkem sedmdesát dvě pírka, a dej si pozor, potřebujeme mít všechna tři pírka na jednom šípě ze stejného křídla.“

„Já vím. Řek bych, že to nese smůlu, když se pomíchají strany; šípy pak nevědí, na kterou stranu letět“

LUČIŠTNICKÁ VÝZBROJ

(všechny kresby nejsou ve stejném měřítku)

1. Hotový luk dlouhý 1,5 m s ukázkami průřezu.
2. Luk připravený ke střelbě.
3. Uvolněný luk se staženou smyčkou.
4. Volná smyčka, které se používá na horním konci luku.
5. Zvláštní uzel, jehož se užívá k trvalému upevnění tělívky na dolním konci nebo zářezu luku.
6. Krocení pero s rozpůleným brkem připravené k navázání.
7. Pohled zespoda na šíp se zářezem a rozložení tří per.
8. Část šípu ukazující opeření a způsob navázání.
9. Sangerský lovecký šíp s dřevěným hrotem, dlouhý 75 centimetrů.
10. Sangerský válečný šíp s hřebíkovým hrotem a obzvlášť dlouhými pery, je 75 centimetrů dlouhý.
11. Toulec s indiánskou ozdobou, 50 centimetrů dlouhý.
12. Chráníč zápěstí na levou paži, ze silné kůže s dvěma šněrovadly na přivázání. Je dlouhý 75 centimetrů.

Vtom k nim přišel Si Lee. „Jak jste daleko s těmi luky?“ „Už čekáme jenom na šípy.“

„Jak na ně přiděláváte peří?“

„Běloši lepí peří kličem a Indiáni je přivazují,“ odpověděl Yan, cituje z paměti z „té knihy“.

„Co je lepší?“

„Lepené lépe letí, ale vázané lépe vzdorují počasí.“ „Proč neuděláte obojí?“

„Nemáme šlachy.“

„Tak já vám něco ukážu. Kde máte klich a režnou nit?“ Přinesli je a Si dodal: „Zdá se mi, že byste měli peří přidělávat až na konec. Lepší by bylo nejdřív udělat zářezy.“

„To je pravda; skoro jsme zapomněli.“

„Ty jsi skoro zapomněl, chceš říct. Mne do toho neplet’,“ řekl Sam s důstojností moudré sovy. Nejlépe se osvědčil malý zárez pilkou, vyčistěný a rozšířený kapesním nožem; hbitě udělali na každém šípů půlcentimetrové zářezy a Si se pustil do přilepování a zároveň přivazování peří, místo šlach použil nasmolené dratve.

Yan označil, kam každé pírkó přijde, aby žádné nemohlo zavazit při výstřelu o luk. Si nejdříve pírkó přilepil, pak vyčnívající konečky brku omotal ve výšce jednoho centimetru nahoře i dole a dolním koncem dratve omotal šíp až k začátku zářezu, aby se dřevo nerozštípl. Když ostříhal všechny volné konečky a plochým dřívkem na ponku nasmolenou dratve pěkně přihladil, nitě jako by zmizely a místo nich zůstal prostý hladký černý prstenec.

Tak dokončili šípy a uložili je stranou, aby klich uschl. Druhého dne Yan namaloval Samovy šípy červeně a modře, své vlastní červeně a bíle, aby je rozeznali a aby zároveň byly chráněny před vlhkem. Zbývala už jen jediná věc, a to byl toulec.

„Mají je Indiáni?“ zeptal se Sam, který si potrpěl na pravověrnost, když se z toho dalo vyvodit, že není třeba se pouštět do další těžké práce.

„To bych řekl, nemohli by bez nich být“

„Tak dobrá, pospěš si. Hořím už touhou po lovu. Z čeho se dělají?“

„Ále, skoro ze všeho.“

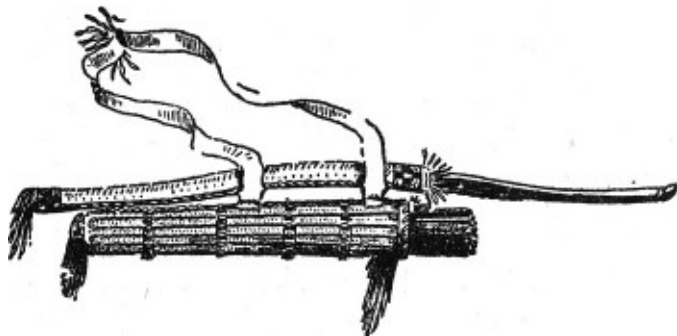
„To nemáme.“

„Nepospíchej tak. Ale někteří používají březové kůry, někteří nějaké zvířecí kůže a jiní, když teď nemají nic lepšího, používají plachtoviny.“

„Tak to jsme my. Pamatuješ se na odstřížky, které nám zbyly z týpí?“

„Budou stačit, než budeme mít něco lepšího.“ A tak si každý udělal plachtový pytlík, trochu kratší než šípy. Yan na každý toulec namaloval nějaký indiánský znak a byly hotové.

„Tak teď sem přiveď ty své medvědy,“ řekl starší chlapec a oba vyšli ven s pocitem, že jsou ozbrojeni až po zuby.

„Zkusme, kdo trefí tamten strom.“

Oba vystřelili současně - bez zásahu, ale Samův šíp narazil na jiný strom a rozštípl se.

„Řek bych, že bychom si měli radši pořídit měkkí terč,“ poznamenal Sam. Pak po debatě vzali velký starý pytel na zrní, nacpali jej senem, namalovali na něj několik kruhů kolem černého středu (Sam jej nazval bizoním okem) a postavili si jej na dvacet metrů.

Zpočátku je lukostřelba bolestně zklamala. Terč se zdál velmi snadným cílem, a byli zklamáni, když šípy pokaždé zalétly několik metrů doleva.

„Pojďme s terčem do stodoly a střílejme tam,“ navrhl Sam. „Možná že se strefíme, když dobře zavřeme vrata,“ odpověděl Yan optimisticky. Chlapci potřebovali cvik právě tak jako ovládnout několik základních pravidel lukostřelby. Ale Yan měl několik poznámek tužkou z „té knihy“ a několik dalších v hlavě a podle nich se vydatným cvikem postupně naučil: stát tak, aby byl střed pat v jedné čáře s cílem; mít pravý loket ve stejné čáře s šípem; levou rukou nehýbat, dokud šíp nevyletí; pravý palec mít při každém výstřelu na stejném místě na tváři a luk držet svisele.

Brzy zjistili, že potřebují chrániče na levou paži, kam udeří tětiva, a ty si udělali z holeně starých vysokých bot; pak potřebovali starou rukavici, aby si chránili prsty pravé ruky, když hodně cvičili. Jakmile se chlapci naučili dodržovat pravidla, aniž na ně mysleli, dělali rychle pokroky a brzy dokázali vystřílet všechny šípy do pytle sena ze vzdálenosti dvaceti metrů a

později vzdálenost postupně zvětšovali, až dokázali slušně střílet na čtyřicet metrů.

Nemálo je překvapilo, když zjistili osobitost každého šípů, ačkoliv je chtěli mít všechny naprosto stejné.

Sam měl jeden šíp, který se stále kroutil, až byl hodně ohnutý, a následkem toho létal v nejpodivnějších křivkách. Nazval jej „Bumerangem“. Jiný šíp s velmi krátkými pery dolétl dál než ostatní. To byl „Smrtonoš“. Nejlepší Samův šíp, kterému říkal „Jistá smrt“, měl dlouhá krocni pera lehkou špičku. Za klidného počasí byl velmi spolehlivý, ale ve větru se snadno odchyloval od své dráhy. Ale jiný s malými pery byl naopak spolehlivý jen ve větrném počasí. To byl „Větrovec“.

Šípů, který Yan ořezal nožem, říkali „Ořezánek“ a někdy „Šibal“. Byla to záhada sama; nikdy předem nevěděli, co provede. Nejraději měl šíp s dutým místem pod špicí, který vyluzoval při letu hvízdavý zvuk a kterému někdy říkal „Hvízdálek“, jindy „Drak Jabberwock“, „který funí lesem lesoucím a cestou brblá“.

HRÁZ

Když se jednoho horkého červencového dne koupali v mělké prohlubni potoka, Sam upozornil: „Voda klesá. Každé léto vysychá.“

To nebyla vábná vyhlídka a Yan řekl: „No a nemohli bychom postavit hráz?“

„To je skoro moc podobné práci.“

„Ale jdi! Bude to zábava a budeme pak mít po celé léto koupaliště. Jen pojď, dejme se do toho.“

„Nikdy jsem neslyšel, že by se Indiáni tak nadřeli“

„Tak si tedy přitom budeme hrát na bobry. Tak už pojď, tohle je pro začátek,“ a Yan přinesl velký kámen na místo, které se mu zdálo nejužší. Pak přinesl další a nadšeně pracoval, až přes koryto potoka vedla řada kamenů.

Sam stále ještě seděl nahý na břehu, kolena obemknuta pažemi až u brady. Válečné nalíčení mu stékalo v modrých a červených potůčcích po hrudníku.

„Tak pojď sem, ty kůže líná, a dej se do práce,“ zavolal Yan a hodil po něm hrst bláta, aby své pozvání zdůraznil.

„To mé zhnisané koleno se zase podebralo,“ odpověděl Sam. Nakonec Yan prohlásil: „Celé to sám stavět nebudu,“ a narovnal se.

„Podívej se,“ odpověděl Sam, „já jsem něco vymyslel. Sem se chodí dobytek napájet. Potok v létě vysychá, a pak musí dobytek chodit až na dvůr ke stodole, a pak se tam dobytek dlouhé hodiny potuluje a čeká, že mu někdo hodí trochu ovsa, místo aby běžel zpátky do lesa a tloustl. No a dvě klády tady přes potok by udělaly víc jak polovinu práce. Řek bych, že požádáme tátu, aby nám půjčil potah, který by nám ty klády přetáhl, a my tak uděláme napajedlo pro dobytek. Ten dobytek mi strašně leží na srdci. Celou noc jsem nespál, jak jsem na něj myslel. Z té duše je mi líto, když vidím, jak se musejí v tom horku trmácet až ke stodole, když se chtějí napít - to není správné.“ A tak Sam číhal na příhodnou chvíli, aby „zaútočil“ na otce. Příležitost se toho dne nenaskytla, ale příštího rána u snídaně se Raften zpříma zadíval přes stůl na Yana, zřejmě o čemsi usilovně uvažoval, a zeptal se ho:

„Pane, tahle místnost je velká sedmapůlkrát pět metrů, kolik linolea metr širokého bude potřebovat?“

„Třicet sedm a půl metru,“ odpověděl Yan ihned.

Raftena to ohromilo. Yanovo chování ho přesvědčilo, ale zdálo se mu záračné, že to všechno vypočítal z hlavy. Přezkoumali Yanův výsledek různými kostrbatými zkouškami a většina přítomných se shodla na názoru, že Yan má zřejmě pravdu.

Farmářův obličej poprvé zazářil obdivem. „Koukejte na to,“ řekl všem u stolu, „koukejte na to, co dělá ‚zdlání‘. Kdy to budeš taky tak umět?“ řekl Samovi.

„Nikdy,“ odpověděl jeho syn s pomalou pohotovostí. „Zubaři nemají zapotřebí, aby se počítali s linoleem.“

„Poslouchej, Yane,“ řekl Sam stranou, „řek bych, že bude líp, když zaútočíš s tou hrází na tátu ty. Je ti dnes nějak nakloněný; to tvoje ‚zdlání‘, ti ho naklonilo a soudím, že to vydrží tak do oběda. Kuj železo, dokud je žhavé.“

Proto po snídani Yan začal:

„Pane Raftene, potok vysychá. Chceme udělat rybník, aby měl dobytek kde pít, ale nemůžeme postavit hráz bez dvou velkých klád přes potok. Půjčíte nám na pár minut potah, abychom tam přetáhli ty klády?“

„Chceš tím říct, že to není na koupaliště, co?“ řekl Raften a přimhouřil oko.

„K tomu by to také sloužilo,“ a Yan se začervenál.

„Skoro jako by z Yana mluvil Sam,“ dodal Raften, který hned chytře prohlédl, oč běží. „Podívám se na to sám.“

Když přišel do tábora, zeptal se: „Tak kde má být ta vaše hráz? Tam? Tam by to nešlo. Je to sice užší, ale voda by po obou stranách vytekla, dřív než byste tam vůbec nějakou měli. Tamhle je lepší místo, trochu širší, ale za ním bude dobrá tůňka. Kde máte klády? Co - moje stavební dříví, které se mi tu suší? To vám nemůžu dát. Tohle je na podval nové stodoly; ani tohle ne - to tu suším na kůly ke vratům. Můžete si vzít tyhle dvě klády. Pošlu vám potah, ale ne abych vás nacytal, jak mi kradete mé suché stavební dříví, nebo z vás sedru kůži.“

S pravou raftenovskou pohotovostí dostali pár těžkých koní; řádně přetáhli obě velké klády přes poCOK a položili je tak, jak je chtěl Yan mít (metr dvacet od sebe, aby tvořily horní část hráze).

Chlapci teď zarazili na vnitřních stranách klád dvě řady kůlů, aby vzniklo jakési koryto, a začali zaplňovat prostor uprostřed kamením a hlínou. Kopali a stavěli současně. Jílu bylo málo a práce šla pomalu kupředu; voda, která ovšem stoupala spolu se stěnou, zvyšovala obtíže. Ale tu Yan řekl

„Počkej. Mám nový plán. Prorazme hráz a vykopejme po jedné straně hluboký příkop, aby všechna voda vytekla, pak necháme u příkopu hlíněnou stěnu a na druhé straně vykopeme hlubokou jámu. Tak budeme mít dost hlíny na hráz a zároveň to pomůže prohloubit rybník.“

Tak to provedli. Za týden byl vnitřek hráze plný napěchované hlíny a kamení. Pak nadešlo velkolepé vyvrcholení - uzavřít výpust v hrázi. Nebylo to snadné, neboť voda se prudce valila, ale pracovali jako bobři a nakonec vodu zastavili.

V noci byl prudký liják. Když tam ráno docházeli, zaslechli v lese temný hukot. Zastavili se a pochybovačně naslouchali, pak Yan radostně vykřikl: „Hráz! To teče voda přes hráz!“

Oba zaječeli a vyrazili, co jim nohy stačily. Když se přiblížili, spatřili tam, kde bývalo kamenité dno potoka, velkou plochu klidné vodní hladiny a pravidelný proud tekoucí přes nižší místo, které nechali uprostřed hráze pro přepad vody.

To bylo vzrušující radosti!

„Ten, kdo skočí poslední, je špinavec špinavý.“

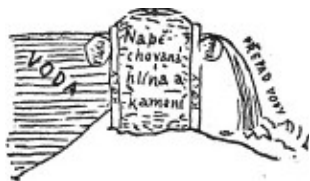
„Ber ohled na mé bolavé koleno,“ ozvala se odpověď.

Závod pak probíhal jako směs běhu a svlékání a pak oba chlapci skočili do vody současně.

Nádrž byla metr padesát hluboká a táhla se do dálky jednoho sta metrů, a to vše bylo jejich dílo.

„Tak co, nestálo to za to?“ zeptal se Yan, kterému dalo hodně námahy udržet Sama u hry, tak příliš podobné práci.

„Rád bych věděl, jak se tohle sem dostalo. Myslel jsem, že jsem to nechal v týpí,“ a Sam ukázal na špalek, kterého používal v týpí jako sedátka, ale který byl teď zaklesnutý v hrázi.

Yan byl dobrý plavec a jak si tak hráli a cákali, Sam řekl:

„Teď vím, kdo jsi. Už to přede mnou nemůžeš dál skrývat. Podezření se ve mně probudilo, když jsi pracoval na té hrázi. Ty jsi ten zatracený rudokožec, kterému říkají

Malý bobr.“

„Já jsem tě pozoroval,“ odsekl Yan, „a zdá se mi, že jsem se srazil s tím lotrem bronzové pleti - s Mladým-mužem-který-se-bojí-Lopaty.“

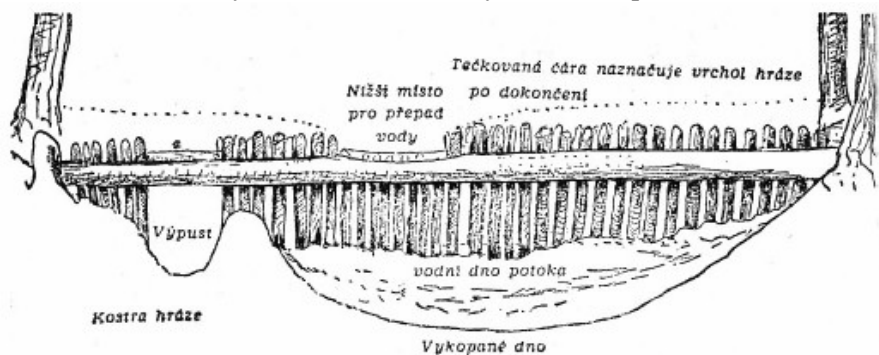
„Ne, nesrazil,“ řekl Sam. „A zrovna tak nejsem ani Opelichaný-orel-sedící-na-skále-jemuž-čouhá-ocas-přes-okraj. Vlastně se mi zrovna teď

nechce dát se poznat. Nedělá ti dobře, když si představíš, že už dobytek nebude muset chodit tak daleko?“

Sam se zřejmě pokoušel stočit řec jinam, ale Yan se nedal. „Slyšel jsem onehdy, jak ti Si říká Datle.“

„Jo. To jsem si přines ze školy. Když jsem byl tak malý, že mě maminka ještě kolíbala, tak máma mluvila o mých krásných zlatých vláscích, ale když jsem dorost a šel do školy, dověděl jsem se, že jsou jenom zrzavé, a začali mi říkat Datel rudohlavý. Zkoušel jsem je zmlátit, ale spíš zmlátili oni mne, a tím víc mi tu přezdívku vtoukali. Když jsem viděl, že praní k ničemu nevede, dělal jsem, jako že se mi to líbí, ale to už bylo moc pozdě. Většinou mi říkají jen krátce Datel.“

Ani nevím, že bych kvůli tomu někdy v noci nespal.“

Za půl hodiny seděli u ohně, který Yan zapálil třecími dřívky, a Yan řekl: „Poslouchej, Datle, budu ti vyprávět příběh.“ Sam se ušklíbl, povytáhl si uši a konal okázalé přípravy k posлуouchání.

„Jednou někde tam na severu jedna indiánská squaw padla do zajetí nějakého jiného kmene. Odvedli ji tisíc kilometrů daleko, ale ona jedné noci uprchla a vydala se k domovu - ne stezkou, věděla, že by ji pronásledovali a zabili, ale stranou. Neznala krajinu a zabloudila. Neměla žádné zbraně, jen nůž, a nic k jídlu, jen lesní bobule. Tak prchala několik dní, až přišla bouře s deštěm; a pak se cítila v bezpečí, protože věděla, že nepřátelé už nemohou sledovat její stopu. Ale blížila se zima a ona nemohla před jejím příchodem dorazit domů. Tak se pustila do práce na místě, kde právě byla. Udělala si z březové kůry vigvam a třecími dřívky vykresala oheň, přičemž použila za tětivu tkanice u mokasinů. Udělala si z vrbového lýčí a smrkových kořenů oka a také pasti, Hučky na zajíce. Zpočátku měla někdy hlad, ale jedla pupeny a březové lýčí, až objevila místo, kde bylo hodně zajíců. A když nějakého chytila, použila z něho všeho do posledního zbytku. Ze šlach

vyrobila šňůru na chytání ryb a udici si udělala z kostí a zubů, které svázala šlachami a slepila smrkovou pryskyřicí.

Vyrobila si plášť ze zaječích koží, ušila jej jehlami ze zaječích kostí a nití ze zaječích šlach; a také si udělala několik nádob z březové kůry sešité kořínky smrku.

Strávila tam sama celou zimu, a když přišlo jaro, našel ji slavný cestovatel Samuel Hearne. Nůž, který pro ni měl takovou cenu, byl už celý obroušený, ale byla tlustá a šťastná a připravená vydat se na cestu k svému lidu.“

„Já bych řekl, že je to velice zajímavé,“ řekl Sam, který pozorně naslouchal, „a nic bych si nepřál víc než to zkusit sám, kdybych měl pušku a kdyby bylo hodně vysoké zvíře.“

„Kdo by také nechtěl?“

„Moc málo lidí - a moc málo lidí by to dokázalo.“

„Já ano.“

„Co, všechno si udělat jenom nožem? Chtěl bych tě vidět, jak stavíš týpí“

Yan poznamenal: „Same, jenom jsme si na Indiány hráli; pojďme to teď dělat doopravdy. Vyrábějme všechno jenom z toho, co najdeme v lese.“

„Řek bych, že budeme muset znova navštívit sangerskou čarodějnici. Ta ví všechno možné o rostlinách.“

„Budeme sangerští Indiáni. Můžeme být oba náčelníky,“ řekl Yan, který se sám nechtěl navrhnout za náčelníka, ale nestál o to, aby byl Sam nad ním. „Já jsem Malý bobr. Tak co jsi ty?“

„Krvavé-odpolední-bouřkové-mračno.“

„Ne, zkus něco jiného. Vyber si něco, co dovedeš nakreslit, aby sis mohl udělat totem, a ať je to něco krátkého.“

„Které je nejchytřejší zvíře na světě?“

„Já - já - myslím, že je to rosomák.“

„Co? Chytřejší než liška?“

„Tak to stojí v knihách.“

„Napálí i bobra?“

„Nu, já bych řekl, že ano.“

„Tak to jsem já.“

„Ne, nejsi. Nebudu chodit s chlapíkem, který by mě napaloval. A vůbec, nesedí ti to tak dobře jako Datel. Vždycky když budu potřebovat zničit krásný strom nebo do něho vyklovat díry, zavolám tebe,“ odsekl Yan, který velkodušně nechal stranou osobní důvody pro toto jméno.

„To není tak špatné jako bobrování,“ odpověděl Sam.

Slovo *bobrování* mělo svou historii. V životě Sangeřanů hrály hlavní úlohu sekyry a stavební dříví. Zručné zacházení se sekyrou se cenilo ze všeho nejvíc. Staří osadníci si všechno v domě dělali ze dřeva a sekyra byla jejich jediný nástroj. Dokonce se říkalo, že někteří si ji v neděli trochu obtáhnou a oholí se jí. Když otec vypravoval syna do života, dal mu prostě sekyru. Sekyra byla k životu a k práci největší nezbytností a mělo se za to, že stačí na celou výzbroj. Všichni uměli zručně zacházet se sekyrou. Každý muž i každý chlapec v tom byli víceméně odborníky a ani nevěděli, jak vynikajícími, dokud mezi ně nepřišel nějaký skutečný „zelenáč“. Pro každé dřevo měli jiný způsob, jak je správně štípat, a přesný postup, jak kácet strom tak, aby padl potřebným směrem a s nejmenším vynaložením práce. To všechno je druhou přirozeností Sangeřanů. Bobr vyniká tím, že náhodně ohlodává strom kolem dokola, až se zřítí, a když se dřevorubec odchýlí jen trochu stranou od správného směru, říká se o něm, že „bobruje“; proto je „bobrování“ stromu výrazem nesmírné pohany, ačkoli „pracuje jako bobr“ znamená velkou chválu, a proto nikdo jiný než Sangeřan by nedovedl ocenit trpkost a přiléhavost Samova posledního rýpnutí.

YAN A ČARODĚJNICE

*Sangerská čarodějnice nenáviděla zálesáckou sekyru
a prý také na lesní požár byla vzteklá,
ale k lovcům měla nenávist nejhorší,
horší než k silám pekla!*

Sangerská balada bláznivého Jimmieho

Yan využil nejbližší příležitosti, aby opět navštívil sangerskou čarodějnici.

„Radši mě s sebou neber,“ radil Sam, když o tom slyšel. „Ani by se na tebe nepodívala, kdybych šel taky. Vypadáš zatraceně moc zdravě.“

Tak šel Yan sám a nemrzelo ho to. Ačkoliv měl Sama rád, zůstával Yan víceméně ve stínu Samova řečného jazyka a pohotového vtipu, zdál se vážný a těžkopádný, ale co bylo horší, Sam neustále odváděl hovor jinam, jakmile se blížil k nějakému předmětu, který Yana hluboce zajímal.

Když odcházel, Sam za ním zavolał: „Poslouchej, Yane, jestli tam chceš zůstat na oběd, můžeš - budeme vědět, proč ses neobjevil.“ Pak se zašklebil, zavřel jedno oko a šel do stodoly s obvyklým výrazem nevyzpytatelné melancholie.

Yan měl s sebou poznámkový sešit - používal ho stále víc - a také potřeby na kreslení. Cestou nasbíral hrst květin a bylin. Tentokrát ho stařena přijala docela jinak než při první návštěvě.

„Pojď dál, pojd' dál, pámbu ti žehnej, a jak se máš, a jak se daří panu otci a matce - pojd' dál a posaď se, a jak se vede tomu ničemovi Samu Raftenovi?“

„Sam je teď úplně zdravý,“ řekl Yan a začervenel se.

„Úplně zdravý! No bodejť že je úplně zdravý. Věděla jsem, že ho postavím na nohy, a on to věděl a jeho máma to věděla taky, když ho sem poslala. Říkala něco o jeho uzdravení?“

„Ne, babičko, ani slovo.“

„Ta děvka špinavá! Zachránila jsem klukovi život přesto, že mě okradli, a ona nemá ani tolik slušnosti, aby řekla pěkně děkuju - ta děvka špinavá! Ať jí bůh odpustí, jako jí odpouštím já,“ řekla stařena zřejmě s nesmiřitelným nepřátelstvím.

„Co to máš? Zaplat'pámbu, nemůžou je všechny zničit. Stromy můžou vykácet, ale květiny se vracejí každý rok, ty mé krasotinky - ty moje

krasotinky!“ Yan rozložil rostliny. Zvedla árón a pokračovala: „Tak to je lítostka, jenže někdo jí říká indiánský tuřín, a slyšela jsem děti, jak jí říkají panáček na kazatelně. Nikdy se jejího kořene nedotkni jazykem. Určitě by tě pálil jako oheň. Jak se nějakému klukovi dostane něco zeleného do ruky,

hned se do toho musí zakousnout. To víš, že to nikdá neudělá dvakrát. Indiáni vyvařují z kořene jed a pak kořen jedí; bodejt' že je to lepší než umřít hladu!“

Zlatou pečeť (*Hydrastis canadensis*), pryskyřníkovitou rostlinu, které použila na Samovo koleno, správně poznala a pochválila, a její zázračný zlatý kořen“ „nejlepší zlato, jaké se kdy dostalo ven z hlíny“, popsala tak, že prý má otisk pečeti moudrého krále.

„To je roholist a je už na něj hodně pozdě, a určitě jsi ho našel v lese. Někdo mu říká májová jablčka a jiní ho jmenují královský kořen. Indiáni ho používají proti střevním nemocem a vyléčil hodně koní z oděrek od náprav, jak jsem sama viděla.

A tomuhle já říkám -křečové koření. Proti křečím není nic lepšího - když se užívá jako čaj; nebyť toho, nepřežily by indiánské ženy všecka ta svá trápení, ale to není nic pro tebe. Podívej se, jak je listí celé roztažené, jako člověk v křečích. Sláva svatým na výstěch a Panence Marii, všecko je na světě zařízené pro nás a jasně označené, jen kdybychom si dali trochu práce a podívali se.

Tak koukni se na tohle,“ řekla, natáhla drápy nad kytič a zvedla střevíčník, „u Indiánů je to mokasínová bylina, ale pámbu buď milostiv těm zaslepeným ubohým pohanům. Nic neznají a nechtějí se nic naučit. Tohle je koření proti hysterii. Úžasně pomáhá proti hysterickým záchvatům. Podívej se na ně! Vidíš obličej ženské v hysterickém záchvatu, s rozčuchanými vlasy a skleslou bradou. Vzpomínám si, jak tenkrát ta malá

Larryho holka nechtěla jít do místa a dostala hysterický záchvat. Hned mě volali a já s sebou vzala koření proti hysterii. Nejdřív jsem řekla, bodejt', dejte mi trochu vařící vody, a udělala jsem odvar a podala jí ho úplně vařící. A

jakože jsem mrtvola nad hrobem, jestli se jí hned po první lžičce neudělalo líp. Och to je ale dar od pánaboha a z jeho milosti víme, jak ho máme užívat. A to nejde, aby sis ho šel trochu vykopat, kdy se ti zachce. Musí se vyhrabat, když nemá květ. Víš, síla není najednou na obou místech. Je buď v květu, nebo v kořenu, a když kvete, nestojí kořen za víc než stará sláma. Musíš ho hledat na jaře nebo na podzim, zrovna v době, kdy by sám čert nevěděl, jak ho najít.

A co to máme tady? Propánakrále, jestli tohle není tchoří býlí! Určitě jsi šel kolem zákrotu řeky. Roste jen tam.“

„Ano,“ odpověděl Yan, „právě tam jsem to našel. Ale počkejte, babičko, chci si všechny ty rostliny nakreslit a zapsat si jejich jména, a co o nich říkáte.“

„To jo, to bys měl pořádnou knihu, než bych byla hotová,“ řekla stařena pyšně a zapálila si dýmku, škrtačíc zápalku tam, kde by měla nohavici kalhot, kdyby byla mužem.

„A jistě si nepotřebuješ zapisovat, na co jsou dobré, protože to už dávno udělal sám pámbu. Tak teď se podívej! To je křečové koření a vypadá podle toho; to je mokasín proti hysterii a podle toho vypadá; no a tohle je tchoří býlí na oba neduhy, a že vypadá jako obě ty byliny dohromady?

Yan slabě přisvědčil, ale musel vynaložit hodně úsilí, aby viděl, co má rostlina společného s oběma druhými.

„A podívej se semhle! Tady máš lobelku, někdo jí říká indiánský tabák. Našel jsi ji u potoka a je na ni trochu brzo - ještě není její čas. Tohohle se používá, když potřebuješ zvracet. Podívej se; že má ten list tvar žaludku, jako by byl živý?

Tohle je vysoká lobelka; je to vysoká bylina a moc dobře účinkuje na vnitřnosti, když piješ odvar z koření.

Kořenné dříví,“ (*Lindera benzoin [L.] Bl.*) „horečná bylina, tyhle haluzky jsou báječné na čaj - ten léčí zimnici a horečku. A opravdu se klepe jako v zimnici pokaždé, když zafouká vítr.

To je svízel čili povázka,“ řekla a vzala do ruky svízel přítulu. „Tak co by sis myslel, na co je a co léčí?“

„Nevím. Na co?“

„Tak se podívej a koukni se, že to má na sobě napsané tak jasně, jako by to bylo vytištěné - jo, a ještě o moc jasnějc, no tak, čemu se podobá?“ řekla zvedajíc dvounažku.

„Mozku a páteři,“ řekl Yan.

„Ale dítě, mám lepší oči než ty. Tohle jsou určitě obě ledviny a ty taky odvar ze svízele vyléčí líp než všickni dochoťři na celém světě, a musíš jen vědět, jak na to. Víš, ledvinová nemoc je takový druh horečky; rozpaluje, proto děláš svízelový čaj ve studené vodě; kdybys ho udělal v teplé vodě, udělá ti zkrátka hůř a působí jako smrtelný jed. Tohle je potná bylina neboli sadec prorostlý,“ (*Eupatarium perfoliatum* L.) „to je to pravé, jestli se potřebuješ vypotit. Jednou jsem viděla jednoho člověka, který umíral od suchostí kůže a byl samá kost a kůže, a dochoťři se namáhali a namáhali, a nemohli mu pomoci ani za mák, až jsem dala jeho mámě trochu listů sadce prorostlého na čaj, a vypotil celé škopky potu, sotva si jen přičich, a dochoťři si mysleli, že to dokázali oni!“ a zakejhala radostí.

„Tady je koptil trojlístý na rakovinu úst a zimozelen, který léčí horečku a taky regma. Vždycky roste tam, kde lidi dostávají tyhle nemoce. Podívej se na květ, jak je zrovna postříkaný červenými a bílými skvrnami jako při horečce - a to je máta klasnatá, která tě zachrání, když se otrávíš křečovou bylinou, a opravdu roste v lese hned vedle ní!

Tady je merlík červopudný proti červům - podívej se na toho červíčka na listech,“ (*Chenopodium anthelminticum* L.) „a tohleto je klejicha hlíznatá, a tady! Tak to je nejlepší bylina, jakou kdy pámbu stvořil - to je všehoj. Některé byliny léčí to a jiné ono, ale když nevíš, co vzít, udělej z tohohle -koření čaj a nemůžeš se zmýlit. To mě naučil jeden Indián. Ten ubohý bídny lidský tvor pohanský znal ledacos a v tu chvíli, kdy mi tu bylinu ukázal, jsem poznala, že má pravdu, protože každý list byl tři v jednom a jeden ve třech a měl uprostřed znamení svatého kříže tak zřetelně, jak vidíš tamhle ten hrnc s vyvážkou na kamnech.“

Tak tlachala ostošest, kouřila krátkou dýmku, odplivovala na pláty rozpálených kamen, ale s pravou ženskou jemností si vždy pečlivě oťrela ústa hřbetem vyzáblé ruky.

„A tomuhle se říká šanta kočičí, bodejť, dobře si pamatuju ten den, kdy jsem se dověděla o téhle bylině. To mě nenaučil vůbec žádný Indián nebo doktor nebo vůbec nějaký člověk. Byl to ten starý černý kocour, a ať mě před jeho zelenýma očima chrání všichni svatí! Pámbu s námi a zlé pryč, někdy z něho mám až strach, jak všechno ví, ale nemám proti němu nic, jen že zabíjí ptáčky. Jednou byl celou zimu takový nanicovatý a polehával u kamen. Pokaždé když se otevřely dveře, šel se podívat ven, a pak se vrátil a mňoukal a kňučel a zase si leh - a tak to šlo dál a kocour byl pořád slabší a nemocnější, až sešel sníh a objevila se tráva, a pořád se ještě chodil dívat směrem k východu, hlavně v noci. Pak se tu objevila bylina, ktet'ou jsem

nikdá neviděla, zrovna tady, a kocour se na ni koukal a koukal, jako by ji chtěl, ale dost si netroufal. Tamhle tím směrem bylo pár pěkných stromů, tenkrát, než je ten zatracený mizera vykácel, a jeden z těch stromů měl velkou větev takhle - a jinou takhle -, a když vyšel v pravou chvíli měsíc v úplňku, stín dělal znamení kříže a padal mi na dveře, a když už měsíc nebyl v úplňku, nedělal už kříž. Tak teda, pámbu s námi a zlé pryč, vyšel konečně měsíc v úplňku a dělal stínové znamení kříže a ten starý kocour šel ven a koukal a koukal, jako by chtěl a netroufal si, až kříž pad přímo na ty byliny, a macek tam skočil a žral a žral, a od té doby byl ten kocour zdravý; a tak jsem se dověděla o šantě kočičí, a to mě taky uklidnilo, protože žádná posedlá kočka by nikdá nežrala ve stínu kříže.“

Yan psal jako divý, ale vzdal se pokusu kreslit, nebo si dokonce zapisovat poznámky mimo jména rostlin.

„Bodejt', dítě, dej si ty papírky se jmény na byliny a ty si schovej; tak to dělal dochtor Carmartin, když jsem ho učila. Tak, tak je to teď správně,“ dodala, když Yan podle návrhu začal navlékat na každý stonek papírový útržek se jménem rostliny.

„To je zvláštní koště,“ řekl Yan, když jeho pohled padl na symbol pořádku a čistoty, který nutil k podivným úvahám. „Jo, bodejt', to je bukové koště. Taková dělá Larry.“

„Larry?“

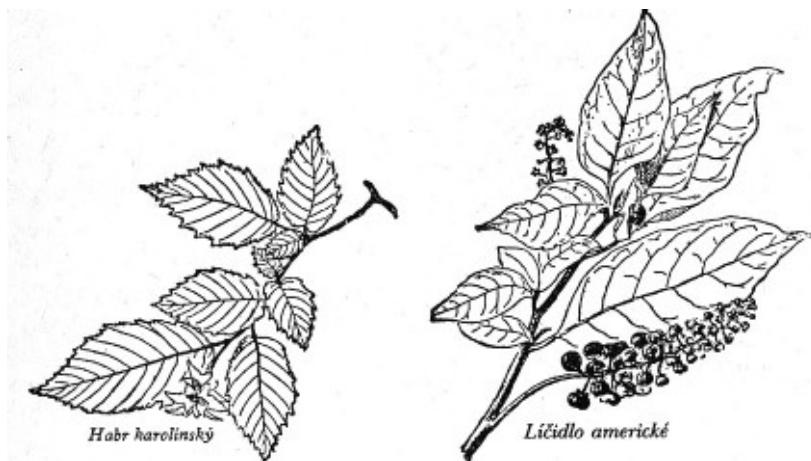
„Ano, můj chlapec.“ (Larrymu bylo skoro šedesát.) „Dělá je z karolínského habru.“

„Jak?“ zeptal se Yan, vzal koště a s nesmírným zájmem si je prohlížel.

„No bodejť, ořeže kus dřeva. Larry ořezává jako posedlý; opatří si mladý stromek karolínského habru, silný asi na tři palce, a dá se do řezání dlouhých odštěpků, ale nechá je na jednom konci na stromku, až stojí kolem dokola.“

„Co, jako podpalovač?“

„Jo, jo, takhlenc, jenomže větší, a karolínský habr je strašně pevný. Když je pak klacek už jenom na palec silný, obrátí všechny odštěpky na druhou stranu a sváže je pruhem židelníku a rukojeť ořeže, jak je zapotřebí, a zároveň konec koštěte sekyrkou a nechá koště vyschnout, a tady ho máš. Nikdo nikdá nevyrobil lepší koště a v rodině jsme nikdá žádné jiné neměli, až se oženil s tou Kitty Connorovou, s tou nejhorší chamradí - já sama jsem byla rozhodně proti ní, s tou její pýchou a mizerným nafoukaným chováním; nic jí nebylo dost dobré, jen koupené věci, jí, která nikdá neměla slušného chlapa, dokud jí nesed na lep můj Larry. Jo, je to řečeno hrubě, ale sednout na lep je to pravé slovo,“ pravila stařena zvyšujíc hlas, aby zdůraznila svá slova, což samo o sobě mluvilo o strašlivé historii.

V tu chvíli se otevřely dveře a vstoupila Biddy, a protože byla dcerou té nemožné Kitty, přenesl se hovor jinam.

„A to jsem ráda, že tě vidím, a kdy k nám přijdeš na návštěvu?“ vítala Bidy Yana, a zatímco spolu rozmlouvali, využila babička příležitosti, aby si pořádně přihnula z láhve, která vypadala a byla cítit jako plicní balšám.

„Jéje, Bidy, tys tady brzo,“ řekla babička.

„To se ví, a když jsem šla z domova, bylo pozdě, a učitel říká, že je to vždycky tak, když se jde z východu na západ.“

„A to jsem opravdu ráda, že tě tu mám, protože teď tu s námi zůstane Yan na oběd. Nemáme pečenou kachnu s hráškem, ale zaplat'pámbu; máme dost a zveme tě srdečně k tomu, co máme. Víš, Bidy mi chodí vařit oběd, jenom když je hezky, a já si ty ostatní dny už něco k zakousnutí a zapítí pro sebe udělám, a spím sama samotinká, až na psa a kocoura a jabka, zbývá jich už jenom hrst, ale to, co mám, je všecko tvoje. Ber si, dítě, a dej si chutnat,“ a odkryla našedlé ložní prádlo, aby ukázala poslední půltucet oněch růžových jablek.

„Nebojíte se tu spát sama v noci, babičko?“

„Bodej?, čehopak bych se měla bát? Nikdá tu nebyli zloději, jen jednou, a to se ví, že jsem z nich dostala jejich poslední krejcar. Přišli jednou v noci a vloupali se mi do chalupy, a já se posadila na posteli a povídám: ‚Tak co tu hledáte?‘

‚Peníze,‘ povídají, protože se tu všade vyprávělo, že jsem prodala za pětadvacet dolarů krávu.

‚Tak jo, vstanu a pomůžu vám,‘ povídám, ‚protože jsem od česání jablek neviděla ani falešný cent,

‚Chceme pětadvacet dolarů, nebo vás zabijem,‘

‚Namouduši, ani kdyby to bylo pětadvacet centů, nemohla bych nic dělat,‘ povídám, ‚a jsem připravena umřít,‘ povídám, ‚protože jsem byla minulý týden u zpovědi a zrovna teti si říkám modlitby,‘

Povídá ten menší, a ten ti byl tak malý a skoro tak široký jako tyhle dveře: ‚Copak jste neprodala krávu?‘

‚Najdete ji v chlévě,‘ povídám, ‚ačkoliv by mě moc mrzelo, kdybyste ji zburcovali ze spaní. Má z toho sny a to je špatné na mlíko,‘

A vtom se ti dva lupiči začali smát jeden druhému, co jsou za blázny. Pak ten malý povídá:

‚Tak vás, babičko, necháme na pokoji, když o tom nikomu nepovíte ani slovo,‘ - ale ten druhý se zdál nějak nadurděný. ‚Namouduši ani slovo,‘ povídám, ‚a budeme ještě dobrými přáteli, a oni zamířili ke dveřím, aby odtáhli, když já povídám: ‚Počkejte! Moji přátelé mi nesmějí odejít z domu a nepojíst ani nepopít; obraťte se, buďte tak laskaví, jen co si natáhnou sukni, a když jsem vstala a upravila se slušně a řekla, že se můžou dívat,

povídám: „Ochutnáte nejlepší plicní balšám v celém státě,, a ten malý chlapík začne kašlat, ale to byl strašný kašel - dočista mě polekal, bylo to dávení jako při záškrtu - a ten druhý vypadal strašně rozzlobeně a ten menší si z něho dělal legraci. Viděla jsem, že ten mizera je levák, nebo dělal, že je levák, ale když natáh ruku po láhvi, měl na pravé ruce jenom čtyry prsty, a oba měli obrovské, hrozně černé, strašné vousy - poznala bych ty dvoje vousy znova všude na světě - a ten menší měl kolem hlavy hadr, povídal, že ho bolí zuby, ale bodejť že člověka nemůžou bolet zrovna u kořínků vlasů. Když pak odcházeli, ten menší mi strčil do ruky dolar a povídá: „To je všecko, co dohromady máme, babičko., „Pámbu vám žehnej, povídám, „a beru si to ráda. To je první dolar, který vidím od česání jablek, a máte ve mně přítele, až budete nějakého potřebovat,“, a stařena se zachechtala nad svým vítězstvím.

„Babičko, víte, čeho používají Indiáni jako barviv k malování?“ zeptal se Yan, vraceje se k svému hlavnímu záměru. „Bodejť, Yane, jdou zkrátka do obchodu a koupí hotové barvy v balíčcích jako my.“

„Ale než byly hotové barvy, cožpak nepoužívali věci, které jsou v lese?“

„To jo, bodejť. Všecko, co kdy člověk potřeboval, roste v lese z vůle pánaboha.“

„Ano, ale které to jsou rostliny?“

„Namouduši, na různé věci jsou různé.“

„Ano, ale které to jsou?“ Když pak viděl, že všeobecné otázky nevedou k cíli, vzal to z jiného konce a začal se vyptávat na podrobnosti.

„Čím barví Indiáni na žluto dikobrazí ostny - totiž než přišly hotové barvy?“

„Tak na to je, bodejť, hezká žlutá kytička, která roste na podzim venku na poli a při plotech. Já jí říkám žlutinka a někdo zas celík. Vyvářejí ostny ve vodě s těmihle kytkami. Podívej se! Tady je tak obarvená vlna.“

„A červená?“ řekl Yan, který si spěšně dělal poznámky. „Namouduši, oni ti nemají opravdu dobrou červenou barvu. Dělalí takovou nějakou červenou z vývaru bobulí, a jednou jsem viděla strašně krásnou červenou barvu, kterou udělala stará squaw tím, že nejdřív vařila dikobrazí ostny chvíli v žluté barvě a pak chvíli v červené.“

„Z kterých bobulí je nejlepší červená, babičko?“

„Tak teda, není to zrovna z červených bobulí, jak by sis moh myslet. Můžeš ji udělat z malin nebo ze škumpy nebo z borůvek a z mnoha jiných, ale černý rybíz je červenější než červený rybíz, a nejlepší ze všeho jsou brusinky.“

„Jak vypadají?“

„Bodejť, tuhle tu rostlinu ti ukážu,“ a obešli v marném hledání okolí chalupy. „Je ještě moc brzo,“ řekla babička, „ale v srpnu jich tu rostou hromady a je to nejkrásnější červená barva, jaká vůbec roste. A taky líčidlo, to taky teprv sotva rozkvetlo, ale na podzim má bobule, které jsou tak rudé, že jsou skoro až černé, a barví na nejhezčí nachovou barvu.“

„Z čeho se dělá modrá?“

„Já jsem nikdá na ostnech žádnou modrou neviděla. Může nějaká být. Pánbůh zařídil, aby v lese rostlo všecko, ale já jsem modré barvivo nenašla a nikdá žádné neviděla. Můžeš si udělat zelenou barvu z mladých výhonků černého bezu, ale není to tak hezké jako tohle,“ a ukázala na strašnou smaragdově zelenou stuhu, kterou měla na sobě Biddy, „a hnědou ze slupky ořešáku popelavého a černou z třisek a kůry bílého dubu. Můžeš udělat jeden odsun zelené, když namočíš tu věc dvakrát, jednou do žluté barvy a jednou do černé. Můžeš barvit na černo kůrou ořechovce a na oranžovo (čert tu barvu vem) březovým lýčím a na žluto kořeny jasanu, a pěknou nachovou barvu dostaneš z kůry svídy, ale v lese není opravdická modř, a to já vždycky říkám těm oranžovomodrým protisynům, co slaví 12. červenec, protože co bůh nestvořil, to stvořil ďábel.“

Můžeš udělat takovou nějakou modrou barvu z indigové byliny, ale takovéhle to není,“ ukázala na křiklavou kobaltovou modř, „a jestli není v lese, nebylo nikdy v úmyslu pánaboha, abychom ji měli. Ano! Říkám ti, že je to vlastně barva ďáblova, ta modrá - oranžová a modrá jsou vlastně ďáblové barvy, bodejť, protože síra je žlutá; a je modrá; když hoří, to mám přímo od velebného pána - pámbu mu žehnej!“

OBĚD U ČARODĚJNICE

Biddy se zatím kolébala po světnici, pleskala širokýma bosýma nohama po prknech podlahy a chystala jim oběd. Zřejmě se snažila vypadat vznešeně, protože kladla nohy špičkami velice od sebe. Několikrát mluvila „o době, kdy byla na návštěvě u Yanovy maminky“, pak nakonec řekla: „Babičko, kde je ubrus?“

„No, poslouchej, jako bys nevěděla, že nemáme v celém světě kouska čertovského ubrusu a že jsme rádi, když máme na stole jídlo, neřkuli ubrus,“ řekla babička bez ohledu na ránu, kterou tím zasadila Biddině pýše.

„Chceš čaj, nebo kávu, Yane?“ řekla Biddy. „Čaj,“ vybral si Yan.

„Namouduši, to jsem ráda, že říkáš čaj, protože jsem neviděla zrníčko kávy od vánoc, a čaj si můžu natrhat v lese, ale mám tady něco, co ti můžu předložit a co v lese neroste,“ a stařena se odbelhala k polici v koutě, sundala starou krabici od doutníků a vybrala ze směsi zápalek, tabáku, pírek, připínáčků, špendlíků, nití a prachu šest kostek kdysi bílého cukru.

„Tak tady je, bodejť, a já si ho schovávala, až přijde velebný pán; chodí jednou za rok, pámbu mu žehnej! Ale to je až za čtyry týdny, kdo ví, co se může do té doby stát. Tumáš, a ať ti jde k duhu,“ řekla a hodila tři kostky Yanovi do čaje. „Ostatní schováme do druhého šálku. Chceš trochu smetany?“ a přistrčila mu misku na holení s lepkavým uchem, ve které byla výtečná smetana. „Biddy, dej Yanovi kus chleba.“

Biddy rozkrájela bochník, zřejmě jediný v domě, a vnutila Yanovi na talíř dva nebo tři krajíce.

„Možná že je máslo trochu žluklé,“ zvolala hostitelka, když si všimla, jak jí Yan šetří. „Počkej.“ Šla opět k polici v koutě a sundala starou skleněnou nádobu s vroubkovaným okrajem a plechovým víčkem. Zřejmě v ní byla marmeláda. Nadzvedla víko a vykřikla:

„Propánajána!“ Pak šla s nádobou ke dveřím, prsty vylovila pošlou myš a vyhodila ji ven s klidnou poznámkou: „Pořád jsem si říkala, kam se ta potvůrka poděla. Neviděla jsem ji tu už čtrnáct dní a myslela jsem, že ji macek sežral. Ať mi pámbu tu nespravedlnost odpustí. Zatracené mouchy! To víko vůbec nepřiléhá.“ A znovu měly prsty co dělat, tentokrát seškrabávaly povlak nešťastných much, které zahynuly jako Clarence ve svém oblíbeném nápoji.

„Tady máš, Yane, jez s chutí a sněz to všechno, jen si posluž. Ráda se dívám, jak jíš - a máme toho tam ještě víc“ ačkoliv bylo zřejmé, že snesla na stůl všechno, co měla.

Chudák Yan byl v rozpacích. Instinktivně cítil, že dobrák stařena štědrým pohostinstvím vyčerpává své týdenní zásoby, ale také cítil, že by se jí hluboce dotklo, kdyby neviděla, jak mu všechno chutná. Jediná věc, která mohla být čistá, byl chléb. Dal se do něho; byl to velmi špatný chléb; pár vlasů, které se mu zapletly do zubů, mu zchladilo odvalu, ale když kousl do kousku plátěného hadru i s knoflíkem, byl zcela otřesen. Podařilo se mu hadřík schovat, ale nemohl zastřít-náhlou ztrátu chuti k jídlu.

„Vezmi si ještě trochu tohotohle a trochu tohotohle,“ a ač se bránil, hromadila mu na talíř věci, které měl sníst, včetně spousty krásně uvařených brambor, ale bohužel je hostitelka přinesla z hrnce na kamnech v cípu své staré zčernalé zástěry a nandala mu je kostnatou tlapou.

Teď měl Yan úplně po chuti k jídlu - k velkému žalu laskavé hostitelky, „bodejť, ona mu něco připraví, aby se sebral,“ a Yanovi dalo hroznou práci, než ji uprosil, aby se nenamáhala.

„Chtěl bys vajíčko?“ zkusila navrhnout Biddy.

„Ale ano! Ach ano, prosím,“ vykřikl Yan až s přílišným nadšením. Myslel si: Nu, slepice jsou aspoň čistotná stvoření. Vajíčko bude určitě čisté.

Biddy se odkolébala do chléva a záhy se vrátila se třemi vejci.

„Vařené, nebo smažené?“

„Vařené,“ řekl Yan, který se snažil nic neriskovat. Biddy se rozhlížela po hrnci.

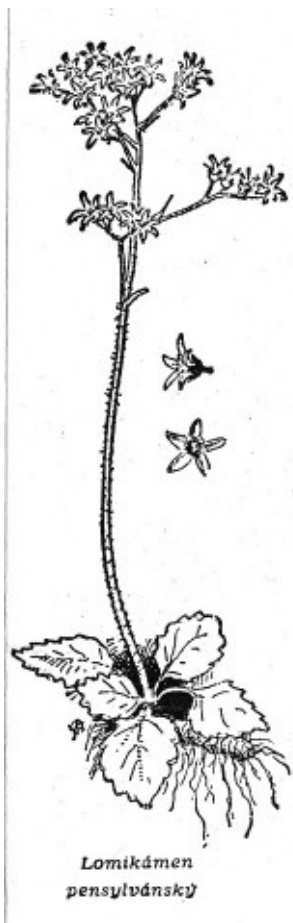
„Bodejt, tamhle se zrovna vaří voda,“ řekla babička a ukázala na velkou hromadu svého spodního prádla, která se vařila ve vyvářkovém hrnci, a podle její rady tam Biddy hodila vejce.

Yan se vroucně modlil, aby nepraskla. Avšak dvě opravdu praskla, a tak to poslední bylo vlastně jeho celým obědem.

Tu přihopkoval do dveří nachový vlhovec.

„Ale copak, to je Honzik. Kdes byl? Myslela jsem, že jsi zmizel navždycky. Bodejť že jsem ho zachránila před vrahem střelcem,“ vysvětlovala stařena. „Ať tu potvoru vezme čert! Myslím, že to byl oranžovec. Ale teď už je v pořádku a chodí si sem a ven, jako by mu ta chalupa patřila. Tak, Honzíku, vylez z toho kbelíku s vodou,“ řekla, když krásný pták skočil do poloprázdného vědra s pitnou vodou a začal se tam máchat.

„Tak se na to podívejte,“ křičela stařena, „ty malý darebo jeden, vylez z té trouby,“ neboť teď vlhovec využil otevřených dvířek a vyškrábal se do temné teplé trouby.

„Chodí si tam zahřát nohy. Ty darebo malá! Než se naděješ, někdo přibouchne dvířka, protože nebude nic vědět, a přiloží do kamen, a ty se mi upečeš zaživa. Bodejť že jsem v pokušení ti zakroutit tvůj hezký krček, abych ti zachránila život,“ a vyhnala ho ven nejdrsnějšími slovy, ale nejněžnějšíma rukama.

Pak se Yan s náručí plnou rostlin označených lístky vydal k domovu.

„Sbohem, dítě, přijď zas brzo na návštěvu. Přines si víc bylinek. Na shledanou a bůh ti žehnej. Doufám, že ta slova nejsou hříchem, protože vím, že jsi protisyn a že vy všichni přijdete do pekla, ale jsi dobrý chlapec. Je mi strašně líto, že jsi protisyn.“

Když se Yan vrátil k Raftenovům, zjistil, že jídelní stůl je prostřen pro jednu osobu, ačkoliv už byly tři odpoledne.

„Pojď se naobědvat,“ řekla paní Raftenová svým klidným mateřským způsobem. „Dám ti udělat řízek. Bude za pět minut“

„Ale já jsem obědval u babičky z Neuvillu.“

„Ano, já vím!“

„Míchala ti čaj jedním předním drápem a mazala chleba marmeládou druhým drápem?“ zeptal se poněkud hrubě Raften.

„Uvařila ti polévku ze svého ochočeného vlhovce?“ řekl Sam.

Yan silně zrudl. Zřejmě si všichni velmi dobře dovedli představit, co zažil, ale nepříjemně se ho dotýkalo, když slyšel, jak se posmívají dobrácké stařeně.

Odpověděl vřele: „Byla tak vlídná a laskavá, jak jen mohla být“

„Snad by sis teď měl přece jen vzít ten řízek,“ řekla paní Raftenová starostlivě a pochybovačně. Jak ho svádělo pomýšlení na šťavnatý hnědý řízek! Jak po něm prázdný žaludek toužil! Ale ustavičný posměch ho

popuzoval. Musí se přece zastat stařeny zlatého srdce, která mu bez váhání dala to nejlepší, co měla - dala mu všechno, co jí patřilo -, aby srdečně přivítala cizího člověka. Nikdy se nedozvědí, jak rád by byl teď jedit, a z věrnosti ke své nedávné hostitelce vyslovil první lež v životě: „Ne, děkuju mockrát, ale nemám ani trochu hlad. Měl jsem u babičky z Neuvillu výborný oběd.“

Pak navzdory svíravým vnitřním bolestem z hladu šel po své odpolední práci.

XIII

NEPŘÁTELSKÝ ZVĚD

„Rád bych věděl, kde našel Caleb ten velký kus březové kůry,“ řekl Yan, „potřeboval bych nějakou na nádobí.“

„Řek bych, že to vím. Zašel si tamhle do Burnsova háje. V našem lese žádné břízy nejsou. Můžeme si tam nějakou kůru opatřit“

„Řekneš mu?“

„Ne, kdo stojí o nějakou hloupou břízu? Půjdem si kousek vypůjčit, až nebude dávat pozor.“

Yan zaváhal.

Sam vzal sekyru. „Nazveme to válečnou výpravou do nepřátelského kraje. Tímhle směrem jsme opravdu na válečné noze. Je to jeden z tátových přátel.“

Yan šel za ním, stále ještě v pochybnostech, zdali je takové jednání přísně povité.

Za hranicí statku brzy našli pěkně velkou břízu, z jejíž kůry se dělají kánoe, a dali se do pilného osekávání, aby oddělili dlouhý svitek kůry, když tu se v dohledu objevil vysoký muž s malým hochem, podle všeho přilákání sekáním, a zamířili k chlapcům. Sam řekl tiše: „To je starý Burns. Zmizme.“

Neměli čas zachránit víc než sebe a sekyru. Běželi k hraničnímu plotu, zatímco se Burns spokojil tím, že křičel hrozby a nadávky. Ne že by mu jen za mák záleželo na bříze - v tom kraji nemělo stavební dříví žádnou cenu -, ale naneštěstí se Raften pohádal se všemi svými nejbližšími sousedy, a proto se Burns snažil, jak mohl, aby z drobné krádeže udělal strašlivý zločin.

Jeho udatný syn, o něco menší chlapec než Yan nebo Sam, zašel dost blízko k plotu, aby na ně vychrlil hanebná přívzviska. „Zrzku - zrzku! Ty zloději zrzavá! Jen počkej, až tě můj tatínek chytí - Raftene, Raftene, ty mizerný kořene,“ a jiné, stejně palčivé a ještě vybranější jemnosti.

Břiza černá

Břiza tuhá

„Válečná výprava unikla a zachránila si skalpy,“ a Sam klidně položil sekýru na obvyklé místo.

„Nic jsme neztratili, jen čest,“ dodal Yan. „Kdo je ten kluk?“

„Ale to je Guy Burns. Já ho znám. Je to mizerný darebák, který pořád číhá a čmouchá. Lže ostošest. Dostal cenu - velký rýžák - za to, že je nejšpinavější chlapec ve škole. Všichni jsme to odhlasovali a učitel mu ho dal.“

Příštího dne podnikli chlapci novou válečnou výpravu na březovou kůru, ale sotva se pustili do práce, když se nedaleko od nich ozval řev a hlas, který zřejmě patřil malému chlapci, se hlubokým basem pokoušel vydávat za mužský: „Hej, vy tam - - - táhněte z mého - - háje - - -“

„Pojďme toho malého darebáka chytit, Yane.“

„A upálíme ho u kůlu za strašlivého mučení,“ odpověděl Yan. Vydali se tím směrem, ale když se opět objevil Burns, útok válečné výpravy se změnil v rychlý ústup.

(Další pohana)

V příštích dnech byli chlapci často blízko hranice usedlosti, ale náhodou vždy pracoval nablízku Burns a Guy měl velmi pohotový zrak a sluch. Zdálo se, že je ta malá krysa stále na stráži. Brzy ukázal svými poznámkami na dálku, že zná vše o jejich činnosti - nepochybně navštívil za jejich nepřítomnosti tábor. Několikrát ho viděli, jak je s nesmírným zaujetím pozoruje při cvičení s lukem a šípy, ale jakmile se objevili, vždycky ustoupil do bezpečné vzdálenosti a pak se bavil tím, že na ně dštíil oheň a síru.

Jednoho dne přišli chlapci do tábora v neobvyklou hodinu. Když Yan vcházel do blízké houštiny, spatřil pod listím bosou nohu. „Hola, co je tohle?“ Sehnul se a objevil k chodidlu lýtko a na konci té nohy celého Guye Burnse.

Guy vyletěl s řevem “Tatí - TATÍ - - TATÍ!“. Běžel, jako by za ním hořelo, a Indiáni vyluzovali v jeho stopách zvuky, při kterých stydla krev. Ale Yan byl dobrý běžec a Guyovy tlusté nohy, i když okřídlené strachem,

neměly naději na záchranu. Dopadli ho a dovlekli ho ječícího spět do tábora.

„Nech mě být, Same Raftene - tak mě nech být!“ Ted’ však jeho poznámky nápadně postrádaly jakékoli urážlivosti. (U mládeže je taková jemnost velice chvályhodná.)

„Nejdříve musíme zajistit zajatce, Yane.“ Sam vytáhl provaz.

„Pche,“ řekl Yan. „Nemáš smysl pro styl. Přines mi kus židelníku.“

Židelník měli při ruce, a i když Guy ječel a rval se, byl slavnostně přivázán ke stromu - k zelenému -, protože jak Yan zdůraznil, zelený strom bude lépe vzdorovat ohni.

Oba válečníci seděli se zkříženýma nohama na zemi u ohně. Starší zapálil dýmku míru a začali uvažovat o osudu nešťastného zajatce.

„Bratře,“ řekl Yan s majestátními gesty, „je velmi příjemné naslouchat skučení této bídné bledé tváře.“ (Ve skutečnosti to už bylo silnější, než mohli snést.)

„Uch - moc dobrá,“ řekl Datel.

„Uděláte líp; když mě necháte být. Můj tatínek vám za tohle ukáže, vy špinaví zbabělci,“ zakvílel zajatec, který rychle ztrácel kontrolu nad svým jazykem.

„Uch! Nejdřív skalp vzít, pak ho upálit,“ a Malý bobr učinil několik názorných posunků.

„Uaf - bašta - já zlý moc,“ přidal se Datel, plivl na kámen a začal si brousit kudlu.

Břítké a významné „vít, vít, vít“ nože o kámen pronikalo do Guyových uší a nervů s hrozným účinkem.

„Bratře Datle, duch kmene si žádá krve oběti - do poslední kapky.“

„Velký náčelníku Datle, chceš říci,“ řekl Sam stranou. „Jestli mi nebudeš říkat náčelníku, já ti taky nebudu říkat náčelníku, uvidíš!“

Velký datel a Malý bobr vstoupili do týpí, znovu si navzájem namalovali obličej, upravili si čelenky a vyšli ven k výkonu rozsudku.

Datel si znovu nabrousil nůž. Nebylo toho třeba, ale jemu se líbil zvuk nože o kámen. Malý bobr přinesl spoustu měkkého palivového dřeva a narovnal je před zajatcem, ale Guy měl volné nohy a kopl do dříví, až se všechno rozletělo. Oba náčelníci odskočili. „Uch! Zpupný moc,“ řekl krutý Datel. „Přivaž mu nohy, ó bratře velký náčelníku Malý bobře!“

Dalším pruhem kůry mu přivázali nohy bezpečně ke stromu. Pak náčelník Datel přistoupil s nožem k zajatci a řekl:

„Velký bratře náčelníku Malý bobře, jestli ho budeme skalpovat, bude jen jeden skalp, a ty nebudeš mít nic, čím by ses moh pochlubit, ledaže bychom losovali.“

Tady se naskytla obtíž, neskutečná, a přece pravdivá, ale Yan navrhl:

„Velký bratře náčelníku Rudohlavý-datle-který-sedí-na-pařezu-a-jemuž-se-kymáci-ocas-přes-okraj, nescalpovat ho; stáhnout kůži s celá hlava, pak každý náčelník půlka kůže.“

„Uaf! Velmi dobrá, ó bratře velký indiánský náčelníku Velký Malý bobře-který-ohryzal-strom-až-pad.“

Pak vzal Datel kus dřevěného uhle a jal se v strašlivé vážnosti vyznačovat na konopné kšticí oběti to, co považoval za spravedlivé rozdělení. Malý bobr namítl, že má nárok na jedno ucho a půl temene, což je podstatná část skalpu. Datel poukázal na to, že zajatec má naštěstí kšticí až na čele, což vydá vlastně za temeno. To by mělo jako podíl mladšího náčelníka docela stačit. Smazali čáry nakreslené dřevěným uhlem pro nové dělení. Teď si oba válečníci vzali dřevěné uhlí a nakreslili nový plán na Guyově konopné hlavě a tak dlouho jej opravovali, až jej oba přijali.

Oběť dosud doopravdy neztratila odvalu, až teď. Její proud hrozeb a přívlastků neustával a bylo to trochu únavné. Guy hrozil, že to poví tatímu a panu učiteli a celému světu, ale nakonec pohrozil, že to poví panu Raftenovi. To byla první rána, která téměř sedla, a Datel se s jakýmsi rozpaky obrátil k Malému bobrovi a řekl:

„Bratře náčelníku, zdaž rozumíš řeči žvanivé blede tváře? Co říká?“

„Uch, já nevím,“ odpověděl Yan. „Snad už zpívá ve svém jazyce zpěv smrti.“

Guyovi nechybělo odvahy. Doposud si dodával srdnatosti vírou, že chlapci „si dělají legraci“, ale když ucítil, jak tito dva nelidští pomalovaní netvoří kreslí uhlem tu strašlivou čáru, aby si k vzájemné spokojenosti rozdělili jeho skalp, a když se po posledním „vít - vát - vít“ nože o kámen přiblížil neúprosný Datel a popadl jednou rukou jeho konopné kučery, tu se Guy zhroutil a usedavě se rozplakal.

„Prosím tě, né -tati, mami! Nechte mě už jít a já už to víckrát neudělám.“

Bližze neurčil, co neudělá, ale byl to naprostý důkaz, že se podrobuje.

„Zadrž, velký náčelníku,“ řekl Malý bobr. „Je zvykem kmenů, že propustí, nebo dokonce přijmou za své takové zajatce, kteří ukázali pozoruhodnou statečnost.“

„Ukázal statečnosti za šest, jestli se statečnost projevuje ječením,“ řekl Datel, který opět upadl do svého slovníku. „Přeřízneme mu pouta, aby mohl utéci ke svým lidem.“

„Bylo by stylovější, kdybychom ho tu nechali přes noc a zítra ráno zjistili, že nějak unik sám,“ řekl starší náčelník. Oběť zpozorovala, že se její situace zlepšila, a teď slibovala uprostřed vzlyků, že jim dá tolik březové kůry, kolik budou chtít - že udělá cokoli, když ho pustí. Dokonce pro ně ukradne nejvybranější plody otcova sadu.

Malý bobr vytáhl nůž a přeřezával pouto za poutem.

Datel si vzal luk a šíp a poznamenal: „Uch, moc psina střílet po něm, až utíkat“

Přeřízli poslední pruh kůry. Guy nepotřeboval pobízet. Běžel mlčky k hraničnímu plotu, až se dostal na druhou stranu; když pak zjistil, že je v bezpečí a že ho nikdo nepronásleduje, naplnil okolí hrozbami a nadávkami. Z jeho výroků by se tu nedal otisknout ani úryvek.

Po tak trýznivém zážitku by se byla většina chlapců močálu vyhnula, ale Guy znal Sama ze školy jako dobrosrdečného chlapce. Začal si myslet, že se zbytečně vystrašil. Hnalo ho tam několik příčin, z nichž snad nejdůležitější byla palčivá zvědavost. Výsledek byl, že když jednoho dne přišli chlapci do tábora, viděli, jak se odtamtud vykrádá Guy. Byla to zábava, chytit ho a přivléci zpět. Tvářil se velmi zarytě a už nenadělal tolik rámusu jako posledně, zřejmě už nebyl tak vystrašený. Náčelníci hovořili o ohni a mučení a o tom, že ho potopí v rybníce, aniž to na něho příliš působilo. Pak zahájili křížový výslech zajatce. Neodpovídal. Proč přišel do tábora? Co tam dělal - kradl? A tak dále. Tvářil se zarytě.

„Zavažme mu oči a pusťme mu po zádech gajaskútu,“ řekl Yan dutým hlasem.

„To je nápad,“ souhlasil Sam, který nevěděl o nic lépe než zajatec, co je to gajaskúta. Pak dodal: „Abychom byli milosrdní. Pak ho už nic nebude bolet“

Všechno neznámé budí hrůzu. Zajatcova duše se znovu otřásla. Ústa se mu v koutcích zachvěla. Byl na pokraji zhroucení, když Yan dodal: „Tak proč nám neřekneš, co tu děláš?“

Vyrazil s brekotem: „Já si chci taky hrát na Indiány.“

Teď zase chlapci byli na pokraji zhroucení. Neměli čas si namalovat obličej, takže při této příležitosti byly jejich výrazy zcela jasné.

Pak povstal Malý bobr a oslovil radu:

„Velcí náčelníci sangerského lidu! Když jsme posledně mučili a upalovali tohoto zajatce, udělal docela slušný dojem. Nikdy předtím žádný

z našich zajatců neukázal tolik různých schopností. Hlasuji, aby byl přijat do kmene.“

Pak povstal Datel a promluvil:

„Ó, hned po mně nejmoudřejší náčelníku kmene, to je docela správné, ale víš, že se k nám nesmí přidat žádný válečník, když nejdřív neukáže, že je z dobrého dřeva a čistého zrna, je udala a v něčem o chlup nad průměr. To se ještě nestalo. Tak musí třeba nařezat některému válečníkovi kmene. Dokážeš to?“

„Né.“

„Nebo nad ním vyhrát v běhu nebo ve střelbě nebo v něčem - nebo nám všem dát dar. Co umíš?“

„Umím krást melouny a dohlédnu dál než všichni kluci ve škole a umím se plížit líp než vůbec kdo na světě. Pozoroval jsem vás dva spoustakrát z tohohle křoví. Pozoroval jsem vás, když jste stavěli tamtu hráz. Plaval jsem tam dřív než vy a sedával jsem ve vašem týpí a kouřil, když jste tam nebyli, a slyšel jsem vás tenkrát, jak jste si umlouvali, že nám ukradnete březovou kůru.“

„Nezdá se mi, že by to všechno ukazovalo na velkou zmužilost. Máš nějaké dary pro nejstaršího hlavního náčelníka?“

„Přinesu vám tolik březové kůry, kolik budete chtít. Nemůžu vám přinést tu, co jste nasekali, protože tu jsme s tatím spálili, abyste ji nedostali, ale seženu vám jí mnohem víc, a možná - ukradnu pro vás sem tam nějaké kuře.“

„Jeho úmysly jsou zřejmě počestné. Přijmeme ho na zkoušku,“ řekl Yan.

„Tak dobře,“ odpověděl hlavní náčelník, „a může se k nám přidat, ale tím nepřestává můj nárok na levou polovinu jeho skalpu až k tomu chomáči žlutého mechu na zátylku, v místech, kde mu límeč odřel špínu. Mohu skalp požadovat kdykoliv, a patří k němu ucho.“

Guy to chtěl považovat za žert, ale Samova blýskavá očka a nevyzpytatelný obličej se hladově upínaly k tomu „žlutému chomáči“ takovým způsobem, že mu znovu naskočila husí kůže.

„Poslouchej, Yane - chci říci Velký Malý bobře -, ty to všechno znáš, jaké kousky vůbec museli lidé provádět, aby se dostali do indiánského kmene?“

„Různé kmeny to provádějí různým způsobem, ale sluneční tanec a zkouška ohněm jsou nejučtyhodnější a obojí je strašně těžké.“

„Tak které sis prodělal ty?“ otázal se Velký datel.

„Obojí,“ řekl Yan a zasmál se, když si vzpomněl na spálené paže a ramena.

„Určitě?“ řekl starší náčelník pochybovačným tónem.

„Ano, prosím, a snášel jsem to tak dobře, že každý uznal, že jsem nejsilnější z celého kmene,“ řekl Malý bobr, zapomínaje se zmínit o skutečnosti, že byl v kmeni sám. „Byl jsem jednohlasně nazván Vyjícím-východem-slunce.“

„Tak teda já chci být Vyjícím-východem-slunce,“ vypískl Guy svým pronikavým hlasem.

„Ty? Ty vůbec nevíš, jestli to dokážeš, ty Žlutý-mechový chomáči-na-krku.“

„Tak co, Mecháčku, kterou zkoušku si vybereš?“

Guy si vybral opálení až do pasu. Byl už opálený a pokryt pihami až po ramena, na pažích i na krku a chatrná bavlněná košile tak málo chránila před slunečními paprsky, že všude jinde měl tmavě žlutý odstín s občasným souhvězdím pih. A tak tančil Po celý den kolem tábora, oblečen pouze v kalhotách, a ovšemže se nespálil, když už byl tak otužilý.

Když se slunce schylovalo k západu, náčelníci se sešli k radě. Hlavní náčelník si prohlédl nového válečníka, vážně potřásl hlavou a řekl důrazně: „Příliš zelený, než aby se moh spálit. Tvé jméno buď Zelené dřevo.“

Protesty byly marné. „Zelenáčem“ byl a musel zůstat, dokud si nevyslouží lepší jméno. Vykouřila se v kruhu dýmka míru a byl prohlášen třetím válečným náčelníkem sangerských Indiánů (slovo válečný bylo vloženo na zvláštní žádost).

Byl zdaleka nejneškodnější člen tlupy, a proto obzvláště rád zaujímal pózu člověka, v němž hárá věčná lačnost po lidské krvi. Válečné maskování ho okouzlovalo a tím se mu značně dařilo opravit kulatý a úsměvný obličej na divokou tvářnost odpuzující sveřeposti. Malování bylo jeho koníčkem i pýchou, ale žel, jak často se skrývá uprostřed největší radosti naše nejhlubší bolest - nejhlubší jezero je dávný kráter na vrcholku nejvyššího horstva. Zelenáčovy oči nebyly zlověstné černé korále lstivého rudokožce, ale měly barvu vybledlé modři. Mohl přikrýt své střapaté kudrny barvy koudele chomáči koňských žíní, malování napravilo pihovatou pleť, ale proti bílým řasám a bledě modrým očím čuňátka nebylo léku. Skrýval však svůj žal, protože věděl, že kdyby druzí dva jen tušili, jak to pociťuje, změnili by mu pohotově jméno na „Panenka“ nebo „Ptáček“ nebo na jiné, stejně strašné a neindiánské pojmenování.

Před naličením

Po naličení

HÁDKA

„Poslouchej, Yane, dnes ráno jsem viděl drozda.“

„To je něco nového,“ řekl Yan pochybovačným tónem.

„No, je to nejhezčí pták v kraji.“ „Co? Kolibřík?“

„Ne-e. Ti nejsou hezcí, jen malí.“

„Tak teď jsi ukázal, co znáš,“ odsekl Yan.

„Protože tyhle skvělé okřídlené drahokamy jsou zároveň nejdrobnějšími a nejpestřejí zbarvenými představiteli celé opeřené rasy.“ Yan kdesi tuto frázi četl a jeho velice pohotová paměť si ji zapamatovala.

„Pche,“ řekl Sam. „Zní to jako z knihy, ale vsadil bych se, že jsem viděl stovky

kolibříků na zahradě kolem křivouše a zavinutky, a nebyli ani milióntinu tak hezcí. Přece je rudý jako krev, svítí jako oheň a má černá křídla. Ta stará čarodějnice říká, že mu Indiáni říkají válečný pták, protože když letěl nad stezkou, určitě došlo k válce, což je docela pravděpodobné, protože válčili pořád.“

„Ach, já vím,“ řekl Yan. „Tanagra nachová. Kde jsi ji viděl?“

„Ale vyletěla mezi stromy a pak se snesla na nejvyšší kůl týpí.“

„Doufám, že tam nedojde k žádné válce, Same. Chtěl bych nějakou tanagru mít, abych si ji mohl vycpat“

„Pokusil jsem se ji pro tebe ulovit, synku, navzdory zákazu. Bylo by se mi to povedlo, kdybych měl pušku. Vystřelil jsem na ni z luku a od té doby jsem neviděl ani ptáka, ani šíp. A k tomu to byl můj nejlepší šíp - starý Jistá smrt“

„Dáš mi ten šíp, když ho najdu?“ zeptal se Guy. „Tak to teda ne. Co bych z toho měl?“

„Dáš mi žvýkáci gumu?“

„Ne.“

„Půjčíš mi ji?“

„Jo.“

„Tak tady máš ten svůj hloupý šíp,“ řekl Guy a vytáhl jej mezi kůly, kam dopadl. „Viděl jsem, jak tam letí, a řek jsem si, že budu držet jazyk za zuby a počkám, jak se události vyvinou, jak říká Yan,“ a Guy se rozřehtal.

Časně ráno se válečně namalovaní Indiáni vypravili na číhanou. Přírozeně měli s sebou luky a šípy a počínali si co nejostřížetěji, chvílemi zkoumali stezku a poslouchali, zdali neslyší „nepřátelské zvuky“.

Jejich nohy, obuté v mokašiny, nevydávaly žádný hluk a bystré oči si povšimly každého lístku, který se pohnul, když jejich svalnaté postavy klouzaly mezi obrovskými kmeny pravěké vegetace - aspoň tak stálo v Yanově poznámkovém sešitě. Opravdu dělali při chůzi velmi málo hluku, ale vyplašili malého dravce a ten slétl z balzámové jedle - „ohnivé jedle“, jak jí teď říkali, protože objevili zázračné vlastnosti jejího dřeva.

Vystřelili za dravcem tři šípy, ale neublížili mu. Pak se Yan zadíval na strom a vykřikl:

„Hnízdo.“

„Vypadá to jako obrovský čarověník.“

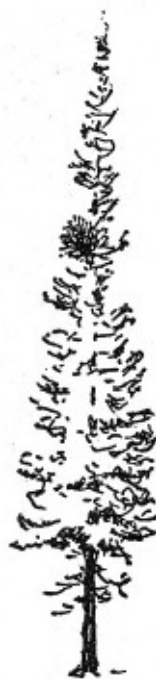
„Neřekl bych,“ odpověděl Yan. „Copak jsme nevyplašili dravce?“

Uměl dobře lézt na stromy, nejlépe ze všech tří, a proto shodil čelenku, svlékl kabát a kožené kamaše, odhodil zbraň a vyšplhal se po kmeni balzámové jedle, naprosto nedbaje na pryskyřici, která visela v kříšťálových kapkách, ani na pryskýře, kterých bylo na kůře plno a které snadno pukaly.

Nebyl ještě ani z dohledu na nižších větvích, když satan vstoupil do Guyova malého srdce a takto mu našeptával: „Něco mu provedme a pak utečme.“

Sama svedl smysl pro humor. Nacpali do Yanova kabátu a kalhot listí a smetí, pěkně je urovnali spolu s čelenkou, pak připíchnli jedním z jeho šípů prsa kabátu k zemi a utekli.

Zatím Yan vylezl na vrcholek stromu a zjistil, že „hnízdo“ byl jen čarověník, dosti častý na jedlích. Zavolal na kamarády, ale nedostalo se mu odpovědi, a tak slezl. Zpočátku mu směšný panák připadal komický, ale pak zjistil, že mu poškodili kabát a zlomili šíp. Zavolal na své druhy, ale nedostal

Jedle balzámová
s čarověníkem

odpověď, volal znovu a znovu a znovu, ale marně. Šel na místo, kam měli všichni v úmyslu jít, ale jestliže tam byli, schovali se před ním; a protože se cítil mrzce opuštěný, vrátil se do tábora v nijak růžové náladě. Nebyli tam: Chvíli seděl u ohně, pak se poddal zvyku stále něco kutit, svlékl si kabát a začal pracovat na hrázi.

Zabral se do práce a nevšiml si návratu uprchlíků, až když uslyšel hlas, který říkal: „Co je tohle?“

Když se obrátil, spatřil Sama, pohrouženého do jeho soukromého zápisníku; pak začal Sam číst nahlas:

„Lejstru směly“, cleocholatý, tys...

Ale Yan mu zápisník vyrval z rukou.

„Vsadím se, že tam bylo něco o ptáčku zpěváčku,“ řekl Sam. Yanovi planul obličej hanbou a zlostí. Měl sklon k básněni a byl chorobně citlivý na to, aby kdo jeho výplody spatřil. Epizoda s lejstrem-tyranem na jejich dlouhé večerní procházce byla pouze jednou z mnoha podobných. Zalíbily se mu odvážné útoky neohroženého ptáčka na dravce a vrány, a tak si je zveličoval ve veliké hrdinství, až si je musil zaznamenat ve verších. Pro něho to byla vážná věc a nesnesl, aby se někdo bavil na úkor jeho citů. Guy vyšel z týpí a šklebil se podle Samova vzoru. Pak poznamenal bezbarvým hlasem, jako by oznamoval všeobecnou zprávu: „Prý byl dnes v lese zastřelen neohrožený chocholatý Indián.“

Po tom, jak ho ráno opustili, neměl Yan náladu na dobírání. Správně vytušil, že za bezohledný kousek může Guy. Zuřivě se k němu obrátil a řekl významně:

„Tak už je dost té drzosti, ty špinavý slídile.“

„Já nemluvím s tebou,“ zachechtal se Guy a šel za Samem do týpí. Zevnitř se chvíli ozývaly tiché hlasy. Yan šel k hrázi a začal zaplácávat blátem místa, kde by snad mohly být skuliny. Ihned se ozvalo z týpí další chichotání, pak vyšel Guy sám, postavil se do divadelní pózy a začal přednášet ke stromu nad Yanovou hlavou:

*„Lejsku smělý, chocholatý,
tys jen zatracený zpěvák - -*

Ale Yan měl pěkně při ruce bláto a mrštil kusem po Guyovi, až ho celého postříkal a zahnal rozřehaného do týpí.

„To jsou pugéty,“ bylo slyšet Sama. „Jdi ven a přines ještě nějaké; namouduši že si je zasloužíš. Dáš mi vědět, až začnou vyvolávat autora?“ Pak následoval další chechtot. Yan se už nedokázal ovládnout. Popadl pořádný klacek a vešel do týpí, ale Sam zvedl na druhém konci plachtu a vyklouzl ven. Guy se pokusil udělat totéž, ale Yan ho chytil.

„Nech mě, já nic nedělám.“

Odpovědí byla pořádná rána, po které se Guy jen ošil.

„Ty mě nech na pokoji, ty velký zbabělče. Já ti přece vůbec nic nedělám. Necháš mě na pokoji! Same! S-A-M-E! S-A-A-A-M-E!“ křičel, jak znovu a znovu dopadal klacek.

„Neobtěžuj mě,“ volal Sam venku. „Píšu básničky - to je strašně háklivá práce, básničky. On to stejně myslí pro tvoje dobro.“

Guy začal řvát a usedavě plakal.

„Dostaneš jich víc, jestli budeš ještě na mne drzý,“ řekl Yan a vyšel ven, kde opět narazil na Sama se zápisníkem, do kterého zdánlivě psal, co mu síly stačily. Jakmile spatřil Yana, postavil se, odkašlal si a začal:

„*Lejsku smělý, chocholatý* - - -

Ale nedomluvil. Yan ho zuřivě uhodil přes ústa. Sam odskočil o několik kroků. Yan popadl velký kámen.

„Neházej to na mne,“ řekl Sam vážně. Yan hodil kamenem vši silou a mířil přesně. Sam uskočil a pak se v sebeobraně vrhl na Yana, hoši se pustili do křížku a zápasili, a Guy, který dychtil po pomstě, přispěchal Samovi na pomoc a přidál se několika bezvýznamnými ranami.

Sam byl těžší a silnější než Yan, ale Yan od svého příchodu do Sangeru náramně zesílil. Byl hubený, ale mrštný a ve škole se naučil slavný boční chvat, který pamatuje Kaina a Ábela. To bylo všechno, co věděl o zápasnickém umění, ale teď mu to přišlo vhod. Také vztek mu dodával síly - a téměř hned, jak se popadli, naskytla se mu příležitost. Sam vyletěl nohama do výše a válel se v prachu. Jedna rána přímo do nosu odrazila řvoucího Guye, a když Yan viděl Sama znovu na nohou, vrhl se na něho opět jako šelma. Za chvíli sletěl velký chlapec po hlavě do rybníka.

„Ty uvidíš, nechám tě od nás vyhodit,“ prskal Sam, teď už pořádně rozzlobený. „Řeknu tátovi, že zdržuješ v práci.“ Měl oči plné vody a Guy je měl plné hvězdiček a slz. Žádný z nich neviděl, že je nablízku čtvrtá osoba, ale Yan viděl. Ani ne dvacet metrů od nich stál William Raften, svědek celé rvačky. - v obličejí měl výraz ne zlosti, ale nekonečného žalu a zklamání - ne proto, že se pohádali, ne, znal příliš dobře chlapeckou povahu, než aby na to vůbec pomyslel, ale proto, že jeho syn, starší a silnější než Yan a podporován jiným chlapcem, jeho syn byl poražen v čestném boji hubeným, stonavým hochem.

Byla to nejhořčejší pilulka, jakou kdy musil spolknout. Mlčky se obrátil a zmizel a nikdy se už o celé věci nezmínil.

MINNIE SMIŘOVATELKA

Toho večera se jeden druhému vyhýbali. Yan jedl velmi málo a na vlídné, starostlivé otázky paní Raftenové řekl, že mu není dobře.

Po večeři seděli kolem stolu, muži mlčeli ospale, Yan a Sam rozladěně. Yan si už všechno v duchu rozvážil. Sam podá o celé srážce jednostrannou zprávu: Guy bude stát při něm. Raften sám byl svědkem Yanova násilí.

Je po veselých dnech v Sangeru. Je ztracen, a připadal si jako odsouzený zločinec, který čeká na vykonání rozsudku. V celé společnosti byl jediný čilý člen, a to malá Minnie. Byly jí sotva tři roky, ale byla to velká repetilka. Jako všechny děti měla hrozně ráda „tajemství“ a její oblíbený kousek bylo na někoho zakývat, položit růžový prstík na ještě růžovější rty, a když se pak k ní sklonili, zašeptala jim do ucha: „Nezikej to nikomu: , To bylo všechno. Tak si představovala „hru na schovávanou“.

Hrála si u bratrova kolena. Nadzvedl ji a šeptali si spolu, pak slezla na zem a šla za Yanem. Yan ji zvedl s něhou, která se zrodila z představy, že ho teď má ráda jenom ona. Kývla na něho, aby sklonil hlavu, položila mu buclaté paže kolem krku a zašeptala: „Nezikej to nikomu,“ pak sklouzla na zem a přidržela varovně před ústy sladký nevinný prstík.

Co to znamená? Řekl jí Sam, aby to udělala, nebo pouze opakovala svůj starý kousek? Ať tomu bylo tak či onak, Yanovo srdce zaplavil vřelý cit. Přilákal malého andílka zpět a zašeptal jí: „Ne, Minnie, nikomu to neřeknu.“ Začal si uvědomovat, jak bláznivě si počínal. Sam je dobrý chlapec, má ho velmi rád a chce se s ním smířit; ale ne - když mu Sam vyhrožoval, že ho dá vyhnat, nemůže prosit za odpuštění. Ne, nebude nic dělat, jen počká a uvidí.

Toho večera několikrát potkal pana Raftena a ten nic neřekl.

V noci spal špatně a ráno vstal brzy. Setkal se s panem Raftenem o samotě - dokonce to setkání vyhledal. Chtěl to mít za sebou. Nepatřil k lidem, kteří se modlí litanii o ochranu před „nenadálou smrtí“. Ale Raften se choval jako jindy. U snídaň si Sam počínal jako obvykle, až na chování k Yanovi, a ani to se příliš nezměnilo. Měl oteklý ret a prohlásil, že k němu přišel, když se „tak nějak popral s kluky“.

Po snídani řekl pan Raften:

„Yane, chtěl bych, abys se mnou jel do školy.“

„Už je to tady,“ napadlo Yana, neboť škola byla na cestě k nádraží. Ale proč neřekl Raften „na nádraží“? Nepatřil k lidem, kteří hovoří oklikou.

Také nikdo nic neřekl o jeho zavazadle, a vlastně ani na ně nebylo v bryčce místo.

Raften jel mlčky. V tom nebylo nic neobvyklého. Nakonec řekl

„Yane, co z tebe chce tatínek mít?“

„Malíře,“ řekl Yan a divil se, co to má společného s jeho vyhoštěním.

„Musí mít malíř jakseptíř ,zdlání,?“

„Je to pra něho lepší“

„Samozřejmě, samozřejmě, to říkám Samovi taky. ,Zdlání, to platí. Vydělávají malíři hodně peněz?“

„Ano, někteří. Ti, co mají úspěch, si někdy vydělají milióny.“ „Milióny? To bych neřek. Nepřidáváš si tak trochu?“

„Ne, prosím. Turner si vydělal milión. Tizian bydlel v paláci a Rafael také.“

„Hm. Já je neznám, ale může být - může být. To je úžasné, co dokáže ,zdlání, - to říkám Samovi pořád.“

Už dojeli ke škole. Byly prázdniny, ale dveře byly otevřeny a na schodech stáli dva šedobradí muži. Pokývli na Raftena. Byli to školní důvěrníci. Jedním z nich byl Charles Boyle; druhý byl starý Moore, chudý jako kostelní myš, ale bodrá duše, kterého vlastně dali do školní rady jako nárazník mezi Boylem a Raftenem. Boyle byl mnohem oblíbenější. Ale Raften se vždy stal školním důvěrníkem, protože lidé věděli, že se bude nesmírně dobře starat nejen o žáky, ale i o peněžní prostředky a školu.

Byla to mimořádná schůze, svolaná k projednání nové školní budovy. Raften vytáhl množství listin, včetně dopisů z ministerstva školství. Školní okres měl zajistit polovinu peněz na novou školu; ministerstvo věnuje druhou polovinu, budou-li splněny všechny podmínky. Hlavní z nich byla, že školní budova musí mít na každého žáka určitý počet krychlových metrů vzduchu. To bylo velmi důležité, ale jak mohli vědět předem, mají-li minimum a nepřesahují-li je příliš. To by nešlo, ptát se na to ministerstva. Nemohli se obrátit na učitele, protože ten už odjel, a pravděpodobně by jim podstrčil rozpočet na víc vzduchu, než je zapotřebí. Raften skvěle rozřešil tento strašný matematický problém tím, že objevil v hubeném bystrookém dítěti chrabrého přeborníka.

„Yane,“ řekl, podáváje mu půlmetrové pravítko, „můžeš mi říct, kolik je v téhle místnosti metrů vzduchu na každého školáka, když jsou všechna místa obsazená?“

„Chcete to v krychlových mírách?“

„Počkej,“ a Raften s Moorem zapíchali obrovské ukazováky do plánů, těžkopádně hrabali v značně ohmataných dokumentech a pak řekli

současně: „Ano, říká se tu krychlové metry.“ Yan rychle změřil délku a šířku místnosti a tyčí na zavěšování map výšku. Tři šedobradí muži na něho hleděli s úctou a obdivem, když viděli, jak sebejistě si počiná. Pak spočítal sedadla a řekl: „Počítáte také učitele?“ Muži o otázce debatovali, pak se rozhodli: „Snad raději ano, spotřebuje víc vzduchu než všechny děti dohromady. Cha, cha!“

Yan si napsal několik číslic na papír a pak řekl: „Pět metrů, spíše o něco víc.“

„Podívejte se na to,“ řekl Raften nadutým a vítězoslavným hlasem, „přesně se shoduje s vládním inspektorem. Já vám to povídal, že to svede. Tak teď přezkoušejme novou budovu.“ Zase přehrabali další papíry.

„Yane, jak je to - dvojnásobek dětí, jeden učitel a budova taková a taková?“

Yan minutu počítal a řekl: „Na každého přes šest metru.“ „Tak, neříkal jsem vám to,“ zahromoval Raften, „neříkal jsem vám, že ten zatracený architekt podvodnický nahrává do rukou podnikateli stavby? Myslel si, že mu naletíme - ta celá sakramentská věc je domluvená. Podívejte se na to! Je to jen banda zlodějů.“

Yan pohlédl na plán, kterým Raften šermoval ve vzduchu. „Počkejte,“ řekl s výrazem autority, jakého jistě nikdy-předtím vůči Raftenovi nepoužil, „musíte odpočítat předsíň a šatnu.“ Odečetl jejich objem a zjistil, že plán je v pořádku - měl minimum vzduchu předepsané vládou.

Boyleovými očima se jen lehce mihl záblesk vítězoslavné zlomyslnosti. Raften vypadal, jako by byl opravdu zklamán, že nepřišel na nějaké darebáctví.

„Nu co, je to stejně podařená sebranka. Neškodí, když je budeme hlídat,“ dodal ospravedlňujícím tónem.

„Tak, Yane, loňského roku byl školní okres daňově oceněn na 265 000 dolarů a my jsme vybrali 265 dolarů školní daně ve výši jedné tisíciny z každého dolaru. Letos je nové ocenění 291 400 dolarů; kolik vynese ta daň, jestli se bude vybírat stejně?“

„Dvě stě devadesát jeden dolar a čtyřicet centů,“ řekl Yan bez váhání - a všichni tři muži poposedli dozadu na židlích a zírali v úžasu.

Byl to největší triumf jeho života. I starý Boyle se rozplýval obdivem a Raften zářil, měl pocit, že nemálo z Yanova úspěchu patří jemu.

Bylo něco opravdu tklivého v naivitě těchto tří mazaných mužů, právě tak jako v jejich pokorné úctě k skvělé učenosti toho nezralého chlapce, a neméně dojemná byla jejich naprostá víra v jeho neomylnost v matematice.

Raften se na něho šklebil zvláštním způsobem téměř jako slabší na silnějšího. Yan předtím spatřil v jeho tváři takový výraz jen jedenkrát, a to když podával ruku známému boxerovi hned po tom, kdy vyhrál významný zápas. Yan nevěděl, zdali se mu to líbí, nebo ne.

Cestou domů hovořil Raften nezvykle důvěrně o svých plánech se synem. (Yan si začal uvědomovat, že se bouře přehnal.) Stále se vracel k svému oblíbenému tématu „zdělání“. Yan nemohl vědět, že je to jediné slovo útěchy, které si Raften našel, když viděl porážku svého syna: „To udělalo ,zdělání, . Jo, ten má pořádné ,zdělání,.“ Až po mnoha letech, když už byl Yan dospělý a hovořil s Raftenem o starých časech, dověděl se, jak si za nějakou dobu postupně získal úctu drsného a otevřeného farmáře, ale jak nakonec dosáhl vrcholné slávy svým bočním chvatem, kterého tehdy použil proti Sámovi.

Yan věřil, že to má s Raftenem dobré, ale co se Samem? Ještě spolu nemluvili. Yan si přál smířit se s ním, ale bylo to čím dál tím těžší. Sama zlost přešla a čekal jen na příležitost, ale nevěděl, jak na to.

Právě postavil obě své putny po krmení prasat, když se vybatolila Minnie.

„Same! Same! Odnes Minnii schovat,“ a když pak uviděla Yana, dodala: „Pane, udělej zidlictu, vem Sama za luku.“ Královnu je třeba poslechnout. Sam s Yanem si ostýchavě podali ruce, aby mladé dámě udělali královskou židličku. Popadla je oba kolem krku a přitáhla jim hlavy těsně k sobě. Oba měli rádi růžové a bílé dětátko, které teď bylo mezi nimi, a oba s ní mohli mluvit, aniž se oslovovali. Ale dotek má v sobě něco, co budí porozumění. Situace se stávala směšnou, když tu se Sam náhle rozesmál a pak řekl:

„Poslouchej, Yane, smiřme se.“

„Já - já - chci,“ koktal Yan a do očí mu stouply slzy. „Je mi to strašně líto. Už to víckrát neudělám.“

„Ále co! To je jedno,“ řekl Sam. „To všechno spískal ten špinavý slídilský spratek, ale to nic, to nevadí. Jedině mě trápí, jak jsi mě srazil, až jsem letěl. Jsem větší a silnější a starší, víc zdvihnu a zmůžu víc práce, ale tys mě shodil jako pytel pilin. Jen bych chtěl vědět, jak jsi to udělal.“

ČÁST TŘETÍ

V LESE

OPRAVDU V LESE

dá se mi, že ztrácíte strašně moc času tím stálým přecházením do tábora a z tábora; proč tam už nezůstanete natrvalo?“ řekl jednoho dne Raften svým bezbarvým způsobem, který pokaždé dělal všem starosti, protože nikdo nevěděl, zdali to tak opravdu myslí, či jde-li jenom o zlomyslnost.

„To by se mi hodilo. My za to nemůžeme, že musíme chodit domů,“ odpověděl mu syn.

„Nic by se nám tak nelíbilo, jako kdybychom tam mohli i přespávat,“ řekl Yan.

„Tak proč tam teda nespíte? Já být klukem a hrát si na Indiány, tak bych tam spal; rovnou bych se tam usadil a hrál si tam.“

„Tak teda dobře,“ protáhl Sam (vždycky mluvil protáhle v poměru k důrazu svých slov), „nám se to hodí a teď to teda uděláme.“

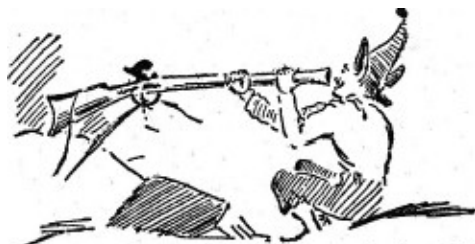
„Dobrá, kluci,“ řekl Raften, „ale ať každý den ošetříte prasata a dobytek.“

„Tak tomu říkáš, že nás necháš tábořit venku - a přitom máme chodit domů na práci?“

„Ne, ne, Williame,“ vložila se do hovoru paní Raftenová, „to není spravedlivé. Tohle by pro ně nebyly žádné prázdniny. Buď jim dej volno, nebo jim ho nedávej. Jistě by mohl některý z čeledínů zastat na měsíc jejich povinnosti.“

„Na měsíc - já o žádném měsíci nic neříkal.“ „Tak proč to teda neřekneš teď?“

„Ale za měsíc máme na krku žně,“ a když William poznal, že jsou všichni proti němu, vypadal jako člověk zahnaný do úzkých.

Hlupák, který nevěděl, že puška je nabitá

„Budu dělat čtrnáct dní Yanovu práci, jestli mi dá tamten obrázek, který tady odtud nakreslil,“ ozval se z nejzazšího konce stolu Michalův hlas, „mimo neděle,“ dodal, protože si vzpomněl na pravidelné zaneprázdnění, z kterého pro něho koukal jakýsi nesmírně významný užitek.

„Tak já si ji vezmu na starost v neděli,“ řekl Si Lee.

„Jste všichni proti mně,“ zabručel William v komickém zmatku. „Ale ať se mládí vydovádí. Tak si jděte.“

„Sláva!“ zařval Sam.

„Hurá!“ přidal se Yan, kterému to šlo ještě víc od srdce, ačkoliv se více ovládal.

„Ale počkat, ještě nejsem hotov -“

„Poslouchej, táto, potřebujeme tvou pušku. Nemůžeme tábořit bez pušky.“

„Tak počkat. Pust'te mě laskavě k slovu, abych domluvil. Můžete si jít na dva týdny, ale musíte tam bydlet; žádné tajné plížení domů na noc. Nesmíte mít žádné sirky a žádnou pušku. Nestřím, aby děti prováděly hlouposti s výmluvou „já nevěděl, že je nabitá,“ aby střílely na všechny ptáky a veverky, nebo dokonce jeden na druhého. Nechte si své luky a šípy, tím nenaděláte škodu. Můžete mít masa a chleba a ostatního, kolik budete potřebovat, ale musíte si to uvařit sami, a jestli uvidím sebemenší náznak, že podpalujete les, přijdu na vás s karabáčem a vytrískám z vás duši.“

Zbytek dopoledne věnovali přípravám, při kterých měla hlavní slovo pani Raftenová.

„Tak kdo bude kuchařem?“ zeptala se.

„Sam,“ - „Yan,“ řekli oba chlapci jedním dechem.

„Hm! Zdá se, že máte na věc stejný názor. Dejme tomu, že se budete střídát - první den začne Sam.“

Pak následovaly rady o přípravě ranní kávy, vaření brambor, smažení slaniny. Měli by si s sebou vzít dost chleba a másla - a také vajíčka.

„Nejlíp, když si budete chodit každý den domů pro mléko - nebo aspoň obden,“ poznamenala matka.

„Raději si ho ukradneme od krav na pastvě,“ navrhl Sam, „mé indiánské krvi je to přirozenější.“

„Jestli vás nachytám, jak něco provádíte s kravami nebo mi je kazíte, sedfu z vás kůži,“ zavrčel Raften.

„Můžeme přece chodit na jablka a na třešně?“ a Sam podal vysvětlení: „Nechutnají nám, když nejsou kradené.“

„Vemte si, kolik ovoce chcete?“

„A brambory?“

„Taky.“

„A vejce?“

„No když si nevezete víc, než budete potřebovat“

„A koláče ze spíže? Indiáni to dělají.“

„No tak počkejte. Musíte vědět, kde přestat. Jak si tam dopravíte věci? Je to pořádně těžké. Víte, že máte pokrývky a nádobí, a k tomu ještě jídlo.“

„Budeme si muset vzít k močálu vůz a pak nést náklad zásekovou cestou na vlastních zádech,“ řekl Sam a vysvětlil výraz „vlastní záda“ tím, že ukázal na Michala a Siho, kteří pracovali na dvoře.

„Cesta vede až k potoku,“ navrhl Yan, „udělejme si tam vor a převezme celý náklad po voru až ke koupališti; to bude opravdu indiánské.“

„Z čeho uděláte vor?“ zeptal se Raften.

„Z jalovcových klád, které sbijeme hřebíky,“ odpověděl Sam. „V mém voru nebude žádný hřebík,“ namítl Yan, „to není indiánské.“

„A nebude v něm žádná moje jalovcová kláda. Zdá se mi, že by byla menší práce a že by to bylo indiánštější, kdybyste si náklad naložili na záda, a bylo by to bez rizika, že si zmáčíte pokrývky.“

Tak se vzdali voru a řádně náklad odvezli na břeh potoka.

Raften vezl věci osobně. V jádře v něm bylo hodně chlapeckého a měl pro plán velké porozumění. Jeho poznámky ukazovaly na zájem smíšený s pochybnostmi, zdali je moudré tomuto zájmu tolik podléhat.

„Tak sem s nákladem,“ řekl k velkému překvapení chlapců, jakmile přišli na břeh potoka. Jeho široká ramena unesla polovinu nákladu. Záseková cesta byla jen dvě stě metrů dlouhá a po dvou pochodech složili celý náklad před týpí.

Sam pobaveně pozoroval neočekávané nadšení svého otce. „Poslouchej, táto, ty nejsi o nic lepší než my. Myslím, že by ses k nám rád přidal.“

„Připomíná mi to naše zdejší začátky,“ odpověděl Raften zjihlým hlasem. „často jsem tady přespal v noci s Calebem Clarkem, zrovna u tohohle potoka, když tahle pole byla jenom husté křoví. Umíte si udělat lůžko?“

„Vůbec nic neumíme,“ a Sam mrkl na Yana. „Ukaž nám to.“

„Ukážu vám to právě. Kde je sekyra?“

„Nemáme žádnou. Je tu jen velký tomahavk a malý tomahavk.“

Raften vycenil zuby, popadl velký „tomahavk“ a ukázal na malou balzámovou jedli. „Tak to je pěkný strom na lože.“

„Ale to je přece také ohňový strom,“ řekl Yan, když Raften dvěma mocnými údery strom skácel a pak rychle osekával zelené větve. Několika dalšími údery porazil hladký mladý jasan a rozsekl jej na čtyři díly, dva

dvoumetrové a dva dlouhé půldruhého metru. Pak usekl kmínek bílého dubu a udělal čtyři ostré kolíky, z nichž každý byl šedesát centimetrů dlouhý.

„Tak, chlapi, kde chcete mít postel?“ pak ho něco napadlo, ustal v práci a dodal: „Možná že jste nechtěli, abych vám pomáhal - chtěli jste si udělat všechno sami?“

„Uch, moc dobrá squaw. Jen dělej dál - uaf!“ řekl jeho syn a dědic, který klidně seděl na kládě a nasadil výraz povýšeného souhlasu, kterým napodoboval „indiánského reka“, jak nejlépe uměl.

Otec obrátil tázavý pohled na Yana a ten odpověděl:

„Jsme hrozně rádi, že nám pomáháte. Vždyť ani nevíme, jak na to. Myslím, že jsem jednou četl, že nejlepší místo v týpí je přímo proti dveřím a trochu na jednu stranu. Postavme lůžko tam.“ Tak Raften umístil čtyři kmeny jako postranice a čela postele a zatloukl do země ty čtyři kolíky, aby je držely. Yan přinesl několik náručí větví a Raften je začal klást jako šindele, začínaje od čelního trámce lůžka tak, aby hodně přečnívaly. Spotřeboval všechny jedlové větve, ale když bylo lůžko hotové, mělo pevnou vrstvu měkkých zelených vršků, přes čtvrt metru vysokou, a tvrdé části větví byly na zemi.

„Tak,“ řekl Raften, „to je *indiánský slavník*, bezpečný a teplý. Spát na zemi je strašně nebezpečné, ale takhle je to v pořádku. Tak teď si na tom ustelte.“ Sam s Yanem ustlali lůžko, a když byli hotovi, Raften řekl: „Tak teď přines tu malou plachtu, jak jsem říkal matce, aby ji přibalila; ta se připevní na tyče jako vnitřní stan nad ložem“ Yan stál nehybně a tvářil se rozpačitě.

„Poslouchej, táto, podívej se na Yana. Tváří se mrzutě, jako vždycky, když se porušují pravidla.“

„Co neklape?“ zeptal se Raften.

„Indiáni to nemají, aspoň jsem o tom nic neslyšel,“ řekl Malý bobr.

„Yane, slyšel jsi někdy o vnitřní stěně týpí neboli o rosné plachtě?“

„Ano,“ odpověděl, překvapen neočekávanými farmářovými znalostmi.

„Víš, jak vypadá?“

„Ne - totiž - ne -“

„Tak já ano, takhle to vypadá. Tohleto znám, protože jsem viděl, jak toho používá starý Caleb.“

„Ach ano, teď si vzpomínám, že jsem o tom četl, a vypadají takhle a Indiáni na ně malují své záznamy. Není to ohromné?“ dodal, když viděl, jak Raften přidává dvě dlouhé vnitřní tyče, aby podpíraly rosnou plachtu jako nebesa.

„Poslouchej, táto, nikdy jsem nevěděl, že jste s Calebem chodili spolu na lov. Myslel jsem, že jste nepřátelé na život a na smrt od narození.“

„Hm!“ zabručel Raften. „Kdysi jsme byli kamarádi. Nikdy jsme proti sobě nic neměli, až po tom koňském handlu.“

„Škoda že už kamarádi nejste, protože on je určitě náramně chytrý, co se lesa týče.“

„Neměl se pokoušet udělat z tebe sirotka.“

„Viš určitě, že to byl on?“

„Jestli to nebyl on, tak nevím, kdo by to byl. Yane, přines mi odtamtud pár těch borových větviček.“

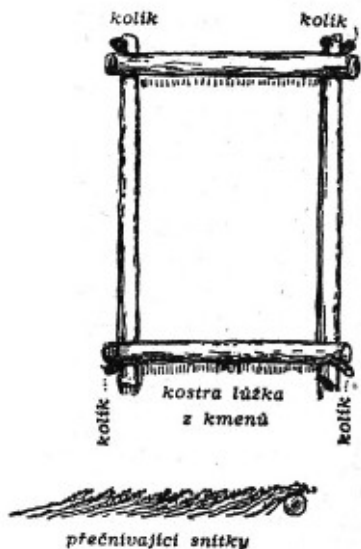
Yan šel pro větvičky; bylo to několik metrů hlouběji v lese a překvapilo ho, když tam spatřil za stromem vysokého muže. Při bližším pohledu poznal, že je to Caleb. Lovec kožešin položil prst na rty a-zavrtěl hlavou. Yan přikývl na souhlas, sebral větvičky a vrátil se do tábora, kde Sam pokračoval:

„Starý Boyle říká, žes ho obral o poslední halíř“

„A proč ne, když se on pokoušel obrat mne? Předtím jsem mu pomáhal, a co on si nezamane, než že si chce vyhandlovat koně. Zrovna tak mě mohl požádat, abych si s ním zahrál poker, a pak kňučet, že jsem shráb všechny peníze. Sousedství je jedna věc a koňský handl druhá. V koňském handlu je všecko dovolené a přátelé nemají handlovat koně, když si nemůžou dovolit

být ošizeni. To je hra sama pro sebe. Byl bych mu stejně po tom handlu pomoh, a ještě víc než pomoh, protože to byl dobrý chlap, ale copak musel tenkrát večer, jak jsem se vracel domů s prachama, po mně střelit, a tak potom samozřejmě -

Byl bych rád, kdybyste tu teď měli psa,“ změnil farmář tón a předmět hovoru, „pořád tu řadí pobudové a pes je proti nim nejlepší medicína. Nemyslím, že by tu s vámi starý Kapitán chtěl zůstat; ale snad jste dost blízko domu, a tak vás nebudou obtěžovat. A teď bych řek, že se bleďá tvář vrátí do osady. Slíbil jsem mamince, že dohlídnu, abyste měli

lůžko v pořádku, a jestli budete spát v teple a suchu a mít dost jídla, nic zlého se vám nemůže stát“

Tak se obrátil k odchodu, ale zastavil se, když vycházel z mýtiny - z obličeje mu zmizel zvláštní chlapecký zájem, hlas ztratil bodrost a Raften řekl svým obvyklým přísným, rozkazovačným způsobem:

„Tak, chlapci, můžete zastřelit svišťů, kolik budete chtít, protože škodí polím. Můžete zabíjet dravce a vrány a sojky, protože zabíjejí jiné ptáky, a zajíce a mývaly, protože jsou lovná zvěř: ale nechci slyšet, že jste zabili nějaké veverky nebo pruhované zemní veverky nebo ptáky zpěváčky, a jestli to uděláte, všechno vám zatrhnu a poženu vás zpátky do práce, a ještě na vás vezmu karabáč“

II

PRVNÍ NOC A RÁNO

Když chlapci uviděli pana Raftena odcházet, zmocnil se jich podivný a zcela nový pocit, a když konečně utichly na zásekové stezce jeho kroky, pocítili, že jsou doopravdy sami v lese, že skutečně táboří venku. Pro Yana to znamenalo splnění mnoha snů a vzpomínka na vysokého starce, kterého spatřil, jak je za stromy pozoruje, zesilovala tajuplné kouzlo. Na něco se vymluvil, aby tam mohl zajít, ale Caleb byl ovšem už pryč.

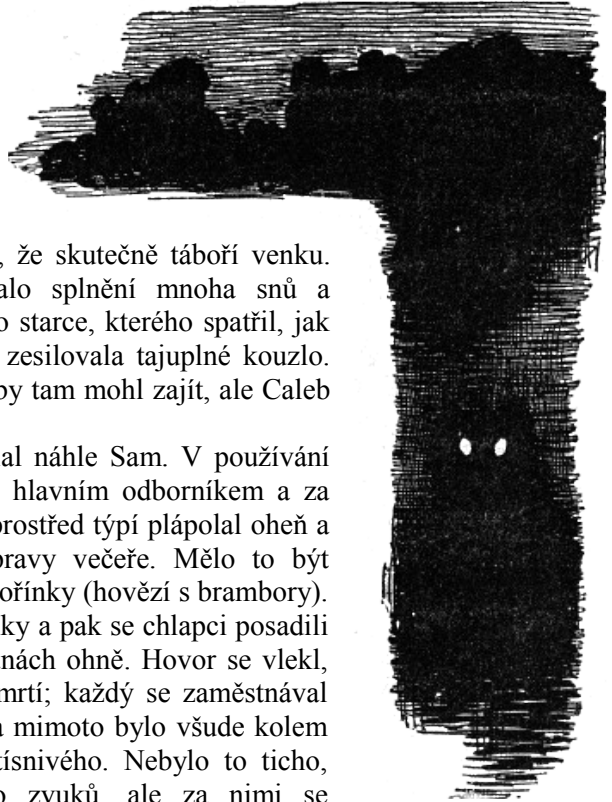
„Zapal oheň,“ zavolal náhle Sam. V používání třecích dřivek byl Yan hlavním odborníkem a za minutu nebo dvě mu uprostřed týpí plápolal oheň a Sam se pustil do přípravy večeře. Mělo to být bizoni maso a préríjní kořínky (hovězí s brambory). Snědli večeři téměř mlčky a pak se chlapci posadili proti sobě po obou stranách ohně. Hovor se vlekl, pak zašel přirozenou smrtí; každý se zaměstnával vlastními myšlenkami a mimoto bylo všude kolem nich cosi mocného a tísnivého. Nebylo to ticho, neboť tu bylo mnoho zvuků, ale za nimi se rozprostíralo jakési bezhlasé pozadí, které naznačovalo celou myriádu hlasů. Některé hlasy byly zřejmě ptačí, jiné hmyzí a v některých poznali rosničku. V blízkém potoce se ozývalo šplouchání nebo jako by se něco malého ponořilo.

„To bude asi ondatra,“ zašeptal Sam na němou otázku svého přítele.

Hlasité vzdálené „oho-oho-oho“ bylo oběma dobře známé jako volání výra, ale ve stromech nad nimi zaznělo podivné dlouhé zakvílení.

„Co je to?“

„Já nevím,“ to bylo všechno, co zašeptali, a oběma bylo úzko. Velebnost a tajuplnost noci na ně padla, a jak ubývalo světla, tížila je čím

dál tím více. Byl to skličující pocit. Žádný z nich neměl dost odvahy navrhnout, aby šli domů, neboť to by byl s tábořením konec. Sam vstal a prohrábl oheň, rozhlížel se kolem sebe po nějakém dříví, a když žádné neviděl, zabručel (pro sebe) a vyšel ven do tmy, aby nasbíral dříví. Teprve mnohem později se přiznal, že ho stálo hodně přemáhání, aby vyšel ven do tmy. Přinesl několik klacků a upevnil dveře, jak nejtěsněji mohl. V týpi zase vesele plápolal oheň. Chlapci si snad neuvědomili, že jejich zamlklost má v sobě nádech stesku po domově, a přece oba mysleli na pohodlné posezení doma v kruhu rodiny. Planoucí oheň trochu čadil a Sam řekl:

„Můžeš ten tah upravit? Ty se v tom vyznáš lip.“

Yan si už dodal odvahy, aby vyšel ven. Zvedal se vítr a změnil směr. Yan přehodil kouřové tyče tak, až se průduch stáčil po větru, pak chraptivě zašeptal: „Jaké je to teď?“

„Je to lepší,“ ozvala se odpověď v podobném tónu, ačkoliv se ještě neobjevila žádná zřetelná změna.

V nervózním spěchu vešel dovnitř a upevnil vchod. „Udělejme si pořádný oheň a pojdme spát“

Když se trochu odstrojili, šli si lehnout, ale nemohli po dlouhé hodiny usnout. Zvláště Yan byl ve stavu nervózního vzrušení. Když prve vyšel ven, srdce se mu prudce rozbušilo a ještě teď ho tížila tajemná hrůza. Jedinou příjemnou věcí byl oheň. Zdříml, ale několikrát se prudce probudil nějakým slabým zvukem. Jednou to bylo zvláštní „*tik, tik, škr-á-á-á-á-b, lik, škr-á-á-á-á-b*“ po týpi nad jeho hlavou. „Medvěd,“ napadlo ho nejdříve, ale při dalším uvažování rozhodl, že to byl jen list, který sklouzl po plachtě. Později ho probudilo „*škr-škr-škr*“ v těsné blízkosti. Chvilí tiše poslouchal. To není list, to je živočich! Ano, jistě - je to myš. Prudce plácl do plachty a zasyčel „šššš“, až utekla, ale jak naslouchal, zaslechl znovu ono podivné kvílení v korunách stromů. Téměř se mu z toho zježily vlasy. Natáhl ruku a přihrábl oheň tak, že vzplanul. Všechno utichlo a časem zdříml. Opět se naráz probudil a spatřil Sama, jak sedí na posteli a poslouchá.

„Co je to, Same?“ zašeptal.

„Já nevím. Kde je sekýra?“

„Tady.“

„Já si ji nechám po boku. Ty si můžeš vzít sekýrku.“

Ale nakonec usnuli a spali tvrdě, až slunce rozpalovalo plachtu a zalévalo týpi oslnivě prolínajícím světlem.

„Datle! Datle! Vstávej! Vstávej! Hejhó! Hejhó! Dááátlééé!“ křičel Yan na ospalého kamaráda.

Sam se probouzel pomalu, ale velmi dobře věděl, kde je, a řekl protáhle: „Vstávej si sám. Dneska jsi kuchař ty a já budu snídat v posteli. Zdá se mi, že se mi zase rozstonalo koleno.“

„Ale vstávej a pojď si před snídaní zaplavat“

„Ne, děkuju, mám zrovna moc práce; mimoto bude teď po ránu v rybníce zima a mokro.“

Ráno bylo svěží a jasné; zpívalo mnoho ptáků; ačkoliv to bylo v červenci, ťuhýk rudooký a drozd stěhovavý zpívali z plných hrdel; a když Yan vstal, aby připravil snídani, divil se, proč ho předchozí noci pronásledovaly tak podivné pocity. Teď to bylo nepochopitelné. Přál si, aby se opět ozvalo děsivé kvílení v korunách stromů atak je mohl vystopovat.

V popelu byly ještě řefavé uhlíky a v několika minutách měl planoucí oheň, v hrnci se vařila voda na kávu a slanina v pánvi zpívala hladovým nejsladší písničku.

Sam ležel na zádech, pozoroval kamaráda a pronášel kritické poznámky.

„Možná že jsi prvotřídní kuchař - aspoň doufám, že jsi, ale o palivovém dříví toho moc nevíš,“ řekl. „Ták teď se na to podívej,“ když z ohně vylétala jedna obrovská jiskra za druhou a dopadala na postel nebo na plachtu týpí.

„Co mohu proti tomu dělat?“

„Vsadím tátovu nejlepší krávu proti tvé kudle, že máš v tom ohni kus jilmu nebo tsugy.“

„Nu, mám,“ připustil Yan s výrazem, že se vzdává.

„Synu můj,“ řekl velký náčelník Datel, „v týpí jsou jiskry zakázány. Buk, javor, ořechovec nebo jasan nikdy nedělají jiskry. Borové větvičky a kořeny taky ne, vždyť ty čadíš jako - jako - ale ty víš, jako co. Tsuga, jilm, kaštan, smrk a jalovec patří k veřejným jiskrnáčům a nehodí se do slušné společnosti v týpí. Velký Indián nenávidět moc hlučná, prskavá oheň. Nepřítel ji slyšet, a - a - propaluje mu to pokrývky.“

„Tak dobře, dědečku,“ a kuchař si to zapamatoval, pak dodal s přízvukem smrtelné vyhrůžky: „Teď vstaneš, rozumíš!“ a popadl putnu s vodou.

„To by mohlo polekat velkého náčelníka Datla, kdyby velký náčelník kuchař měl zvláštní postel, ale teď se usmívá tak nějak pohrdlivě,“ těmi slovy se Sam vyrovnal s Yanovou hrozbou. Když pak viděl, že je snídane opravdu hotova, za několik minut se vyhrabal z postele. Káva účinkovala jako elixír - nálada se zvedla, a než skončila snídane, nebylo by snadné najít dva rozjařenější a nadšenější táborníky. I temné hrůzy noci se teď změnily ve zdroj zábavy.

CHROMÝ BOJOVNÍK A ALBUM Z BLÁTA

„Poslouchej, Same, co s Guyem? Vezmeme ho sem?“

„Tak to je tak. Kdyby to bylo ve škole nebo někde jinde, nechtěl bych se otravovat s tím špinavým malým darebou, ale venku v lese se člověk cítí nějak přátelštější, a tři je lepší než dva. Mimoto už byl přijat do kmene.“

„Ano, to také říkám. Spusťme na něho náš pokřik.“

Tak oba chlapci vyrazili dlouhý pokřik, který se vyluzuje střídáním vysoké fistule s normální polohou hlasu. To byl „pokřik“ a pokaždé Guye přivábil, aby se k nim přidal, ledaže měl zrovna nějakou práci a jeho „tatí“ byl příliš blízko a zabránil mu, aby přeběhl k Indiánům. Záhy se objevil mávaje větví, což bylo smluvené znamení, že přichází jako přítel.

Přicházel však velmi pomalu a chlapci viděli, že strašlivě kulhá a opírá se při chůzi o hůl. Byl bos jako obvykle, ale levou nohu měl zabalenou do rance hadrů.

„Buď zdrav, Zelenáci, co se stalo? Máš namířeno k řece Chromého kolena?“

„Ne. Taková smůla. Tatí si zamlul, že budu celý den jezdit na koni s pluhem, ale zastavil ho moc prudce a mně se podařilo z něho sletět, a tatí mi tak trošku nabral nohu. Panečku! To jsem řval, měli jste mě slyšet“

„To bych řek, že jsme tě slyšeli,“ řekl Sam. „Kdy to bylo?“

„Včera kolem čtvrté.“

„Správně. Slyšeli jsme strašné zaječení a Yan povídá: ‚To je odpolední vlak u Kellyho přejezdu, ale copak má zpoždění?, ‚Vlak!, povídám. ‚Pche. Vsadil bych se, že to Guy Burns zase dostává výprask.“

„Řek bych, že se teď uzdravím,“ řekl válečný náčelník Zelenáč a rozbil si nohu a tak odhalil škrábnutí, kterému by nevěnoval vůbec pozornost, kdyby si je byl přivodil při hře s míčem.

Pečlivě odložil hadry a spolu s nimi veškeré stopy po kulhání a pak se z plna srdce připojil k táborovému životu.

Teď se ukázala obrovská výhoda toho, že jsou tak časně ráno vzhůru. Na každém druhém stromě byly veverka, všude kolem ptáci, a když běželi k vodní nádrži, rozčeřila hladinu divoká kachna, přeletěla a hned se mihla z dohledu.

„Co to máš?“ volal Sam, když viděl, jak se Yan dychtivě sklání nad něčím u rybníka.

Yan neodpovídal, a tak šel Sam za ním a spatřil, jak zkoumá stopu v bahně. Pokoušel se ji nakreslit do svého zápisníku.

„Co je to?“ opakoval Sam.

„Nevím. Na ondatra je to moc oblé, na kočku to má moc velké drápy, na mývala je to moc malé, na vydru to má moc prstů.“

„Vsadil bych se, že je to vlkodlak.“

Yan odpověděl pouhým zachichotáním.

„Nesměj se,“ řekl Datel slavnostně. „Spíš bys natahoval moldánky, kdybys viděl takového vlkodlaka, jak nám leze do týpí a píská si na pišťalu, kterou má vzadu na ocase. To by pak bylo: ‚Ach Same, kde je sekýra?‘“

„Já ti povím, co si myslím, že to je,“ řekl Yan, aniž dbal strašidelného líčení, „je to skunk.“

„Malý bobře, synu můj! Myslel jsem, že ti to povím, a pak jsem si řekl: ‚Ne, ať si na to radši přijde sám. Nic tak z něho nevychová pořádného člověka jako snaživost v mládí. Moc by mu neprospělo, kdybych mu moc pomáhal, povídám si, a tak jsem ti to neřek.“

Při těch slovech poklepal Sam druhému válečnému náčelníkovi blahosklonně po hlavě a pochvalně přikývl. Nevěděl toho o stopách ovšem tolik jako Yan, ale brebtl dál:

„Malý bobře! Ty mít moc zájem o stopa - uch - dobrá být! Podle nich poznáš všechno, co projde v noci kolem. Uaf! Prima. Vypadá to, že budeš přírodovědcem našeho kmene. Ale nemáš kouska filipa. Víš, v tomhle tvém lovišti našeho kmene je jen jediné místo, kde můžeš najít nějakou stopu, a to je právě tenhle bahnitý břeh; všechno ostatní je tvrdá půda nebo tráva. Pak co bych já udělal, kdybych byl stopař? Já bych dal zvířatům pořádnou příležitost, aby po sobě nechávala stopy. Já bych to všude kolem zařídil tak, že by nic nemohlo přijít ani odejít, aby nám nezanechalo památku na svou návštěvu. Měl bych po jednom takovém místě na každém konci stezky, která sem vede, a po jednom na každé straně potoka, kudy sem přitéká a odtéká.“

„Máš ty chytrou hlavu, Same. Divím se, že jsem na to nepřišel sám.“

„Můj synu, přemýšlení obstarává velký náčelník. A chátra - to jako ty a Zelenáč - obstarává práci.“

Ale přesto se do toho hned s Yanem pustil a Zelenáč teď za nimi už jen slabě pokulhával. Odstranili v délce šesti metrů na každém konci stezky

větvičky a smetí a posypali ta místa vrstvou sedmi až deseti centimetrů černé hlíny. Břeh potoka vyčistili na čtyřech místech, na obou stranách tam, kde vtékal do lesa, a tam, kde odtékal do Burnsova háje.

„Teď,“ řekl Sam, „máme to, čemu říkám album návštěvníků, jako si ho pořídilo devět tlustých holek Phila Learyho, když se vzmohly na zděný dům a sláva jim stoupla do hlavy, takže každý, kdo k nim přišel, tam moh vepsat své jméno a něco jako ‚šťastná, přešťastná, nezapomenutelná chvíle návštěvy, - totiž ti, kdo uměli psát. Zdá se mi, že naši návštěvníci mají před nimi náskok, protože psát dovedou všichni, pokud mají nohy.“

„Divím se, že jsem na to nepřišel,“ říkal znovu a znovu Yan. „Ale na něco jsi zapomněl,“ řekl. „Potřebujeme také album kolem týpí.“

To udělali snadno, protože tam byla půda hladká a holá, a Zelenáč zapomněl na kulhání a pomohl nosit popel a písek z ohniště. Pak zabořil s pochichtáváním do prachu svá široká chodidla a nechal po sobě několik velmi zajímavých stop.

„Tomu říkám čistá stopa bosé nohy,“ řekl Sam.

„Tak do toho a nakresli ji,“ chechtal se Zelenáč.

„Proč ne?“ Yan vytáhl zápisník.

„Vsadil bych se, že to nesvedeš v životní velikosti,“ a Sam se střídavě díval na malý zápisník a pak na obrovský otisk.

Když Yan stopu nakreslil, Sam řekl: „Počítám, že se zuju a ukážu vám lidskou stopu.“ Za chvíli poskytl kreslíři otisk své nohy a později Yan přidal svůj otisk; všechny tři byly naprosto odlišné.

„Zdá se mi, že by bylo víceméně dobré, kdybys zachytil, kam směřují prsty, a vzdálenost otisků, aby bylo vidět, jak jsou nohy dlouhé.“

Tím dal Sam Yanovi nový dobrý podnět. Od té doby si Yan zaznamenával oba tyto body a jeho záznamy byly mnohem lepší.

„Vy tu teď, mládenci, nocujete?“ řekl překvapeně Zelenáč, když si všiml lože i nádobí.

„Jo

„Tak to já chci taky. Jestli se mi podaří najít mami bez tatího, tak to půjde.“

„Jen naznač, že tě nechceme, a tatínek tě pustí. Řekni mu, že tě starý Raften odtud vyhnal, a on tě sem přivede sám.“

„Řek bych, že v té posteli je dost místa pro tři,“ poznamenal třetí válečný náčelník.

„No, já bych řek, že ne,“ řekl Datel. „Aspoň ne, když ten třetí vyhrál první cenu jako nejšpinavější kluk ve škole. Můžeš si opatřit materiál a udělat si svou vlastní postel tamhle naproti na druhé straně ohně.“

„Nevím jak.“

„My ti to ukážeme, jenom si musíš jít domů pro pokrývky a pro jídlo.“

Chlapci za chvíli přisekali jedlových větví lože, ale Guy odkládal cestu domů pro pokrývky, jak jen mohl. z

Věděl, a druzí dva tušili, že nemá naději, že by se k nim ten den ještě vrátil. A tak si po západu slunce Zelenáč znovu namotal hadry na nohu a odbelhal se stezkou k domovu se slovy: „Jsem za pár minut zpátky,“ a chlapci velmi dobře věděli, že nebude.

Bylo po večeři; seděli u ohně a přemýšleli, zdali se budou opakovat hrůzy noci. Ve stromech zahoukala sova: „*Hú-hú*.“ Zvuk budil příjemný pocit romantiky. Chlapci udržovali oheň až asi do deseti hodin. Pak ulehli, rozhodnutí, že se tentokrát nedají vystrašit. Sotva usnuli, když tu se ozval blízko v lese nesmírně strašidelný výkřik, „jako vlk, když ho bolí v krku“, a pak vrískot lidské bytosti v nebezpečí. Chlapci se opět s hrůzou posadili: Zvenčí někdo zalomcoval stanem - ozvalo se dlouhé a vyděšené: „Hej - hej - hej - Same!“ Pak došlo k útoku na dveře. Kdosi jimi trhl, až se otevřely, a dovnitř se vřítel Guy. Byl strašně vylekaný; když však zapálili oheň a Guy se trochu uklidnil, přiznal se, že ho tatí poslal spát, ale jakmile všechno utichlo, Guy vyklouzl oknem a vzal si s sebou pokrývky. Už byl téměř u tábora, když se rozhodl, že postraší chlapce tím, že zavýje několikrát jako vlk, ale moc se tím vyděsil sám, a když se ozvala divoká odpověď z korun stromů - šeredné vřeštivé zaskučení -, ztratil dočista odvahu, pustil pokrývky a běžel s voláním o pomoc do týpí.

Chlapci hned popadli louče a šli rozechvěle hledat ztracené přikrývky. Ustlali Guyovi postel a za hodinu zase všichni spali. Ráno vstal a vyšel ven první Sam. Ze stezky směrem k domovu náhle zavolal:

„Yane, pojd' sem.“

„To myslíš mne?“ řekl s povýšenou důstojností Malý bobr. „Ano, velký náčelníku, hni sebou. Pospěš si. Něco jsem objevil. Poznáš, kdo nás včera v

noci navštívil, zatímco jsme spali?°, a ukázal na „album“ na začátku stezky. „Já jsem nadarmo nemazal každý týden tyhle boty sazemi ze spodku hrnců, abych nepoznal, že jeden pár měla na sobě máma a jeden táta. Ale pojď se podívat, jak daleko došli. Měl jsem se přece kouknout kolem týpí, než jsem to všecko zašlapal.“ Vrátili se a přesto, že jejich stopy značně zakryly stopy původní, našli jich kolem dveří dost a tak zjistili, že v noci, nebo spíše pozdě večer je otec a matka tajně navštívili - prohlédli si tábor, zatímco chlapci spali, ale když viděli, že se nikdo nehýbe a že chlapci zhluboka oddychují v zdravém spánku, odešli, aniž je vyrušili.

„Poslouchejte, chlapci - chci říct velcí náčelníci -, co v táboře potřebujeme, je pes, nebo nám jednou v noci někdo ukradne zuby z huby a my nebudeme nic vědět, dokud se nevrátí pro dásně. A vůbec, ve všech indiánských táborech mají psy“.

Příštího rána poručila rada, aby třetí válečný náčelník vstal, nejdříve se čistě umyl a pak aby na den zastával úřad kuchaře. Když se myl, bručel, že „to není k ničemu - za dvě minuty bude zase celý špinavý“, což nemělo daleko k pravdě. Ale do vaření se pustil s nadšením, které vydrželo téměř celou hodinu. Pak už v tom žádnou zábavu neviděl a najednou si začal uvědomovat, stejně jako ostatní, kolik práce pro ně doma udělá matka. V poledne prostřel Zelenáč všechny talíře špinavé a vysvětlil, že to nevádí, pokud každý bude jíst ze svého. Také ho v době jídla velmi zlobila noha. Prohlásil, že ho tak trápí po tom otáčení sem a tam, jak pospíchal, ale později, na výpravě s luky a šípy, ho to docela přešlo.

„Poslyšte, podívejte se na toho červeného ptáčka,“ vykřikl, když tanagra přelétla na nižší větev a zaplála v slunečním světle.

„Vsadíme se, že ho zasáhnou první!“ A vytáhl šíp.

„Poslouchej, Zelenáči,“ řekl Sam, „nech toho střelení na ptáčky. To je špatná medicína. Je to proti pravidlům; přináší to smůlu - strašlivou smůlu. Říkám ti, že nemůže být horší smůla než tátův karabáč - pokud já vím.“

„Ale k čemu si hrát na Indiány, když si nesmíme vystřelit na jediné mizerné zvíře?“ bránil se Zelenáč.

„Můžeš střílet vrány a sojky, jestli chceš, a taky sviště.“

„Já vím o svišti, který je velký jako medvěd.“

„Jů! Jako hodně velký medvěd?“

„Vážně, tak je velký. Jen se směj, jak chceš. Má v naší jetelině doupě a udělal si je tak veliké, že do něho zapad žatí stroj a vyhodil tatího tak daleko, jak je odtud do potoka.“

„A co koně, jak se dostali ven?“ „No! Polámalo to stroj, a měli jste slyšet, jak tati nadával. Jémine, to byl ale pořádný kousek! Tatí mi nabídl čtvrtdolar, jestli toho starého obra zabiju. Vypůjčil jsem si ocelovou past a nastražil jsem ji v díře, ale on se vám prohrabal pokaždé pod ní a kolem ní. Vsadím se, že není nic mazanějšího než takový starý svišť.“

„Je tam ještě?“ zeptal se válečný náčelník číslo dvě.

„To se vsad'te, že je. Přece už sežral půl pole jetele.“

„Pojďme na něj,“ řekl Yan. „Najdeme ho?“

„No to bych řek. Pokaždé když jdu kolem, tak Tam toho chlapíka starého vidím. Je tak veliký, že z toho má šedivou hlavu.“

„Pojďme si po něm střelit,“ navrhl Datel. „To je ta správná lovná zvěř. Možná že nám tvůj tati dá každému čtvrtdolar, jestli ho zabijem.“

Guy se zachechtal. „To asi tatího neznáte,“ pak se znovu klokotaně zachichotal nosem.

Když přišli na mez jeteliny, Sam se zeptal: „Kde je ten tvůj svišť?“

„Zrovna tady.“ „Já ho nevidím.“ „Ale je tady vždycky.“ „Tak se vsad', že teď ne.“

„Tak to je úplně poprvé, co jsem sem přišel a nevidím ho. Jej, to vám povídám, jde z něho hrůza. Vsadil bych se, že je setsakra větší než tamten pařez.“

„No, tady je aspoň jeho stopa,“ řekl Datel a ukázal na několik stop, které právě udělal svou vlastní širokou dlaní, když ho nikdo neviděl.

„Tak vidíš,“ řekl vítězoslavně Zelenáč. „Není to pořádný kousek?“

„To určitě je. Neztratily se vám v poslední době nějaké krávy? Divím se, že se nebojíš bydlet tak blízko!“

„VYVRAŽDĚNÍ“ BLEDÝCH TVÁŘÍ

„Poslyšte, pánové, já vím o pořádné bříze - nechcete březovou kůru?“

„Ano, chtěl bych nějakou,“ řekl Malý bobr.

„Ale počkejte, zdá se mi, že bude líp, když tam nepůjdem, protože je to zrovna na kraji našeho háje a tati je tam ještě na tuřínech.“

„Tak jestli chcete opravdu válečnou výpravu,“ řekl hlavní náčelník, „pojďme vyvraždit osadu bledých tváří nad potokem a přinesme si trochu mléka. Zrovna nám došlo a rád bych se podíval, jestli tam není něco nového.“

A tak chlapci schovali luky, šípy a čelenky, zapomněli si vzít vědro a vyšli husím pochodem po zásekové cestě; pečlivě kladli při chůzi nohy špičkami k sobě, a ukazující si mlčky stopy, dávali si znamení, že jsou ve velkém nebezpečí. Nejdříve se plížili pod ochranou plotu ke stodole. Dvěře byly otevřené a čeledíni tam na něčem pracovali. Ze dvora se tam zatoulal vepř. Pak chlapci zaslechli zvuky náhlého zápasu, vepř, který se prodíral ven, zakvičel a pak se ozval Raftenův hlas: „Čert vem ta prasata! Ti kluci by tu měli být, aby je hlídali.“ Tato znepokojující slova stačila poplašit bojovníky tak, že co nejrychleji zmizeli. Ukryli se v obrovském sklepe na brambory a tam zasedla válečná rada.

„Velcí sangerští náčelníci,“ řekl Yan, „hled'te, beru si tři stébla slámy. Dlouhé stéblo je pro Velkého datla, střední stéblo je pro Malého bobra a to krátké silné stéblo, dole vyboulené a nahoře puklé, je Zelenáč. Tak, teď je vezmu do hrsti a pustím je na zem, a pak musíme jít, ať ukážou kamkoliv, protože to je velké kouzlo.“

Tak stébla padla na zem. Samovo ukazovalo téměř k domu, Yanovo trochu na jih od domu a Guyovo přímo zpět k jeho domovu.

„Aha, Zelenáči, musíš jít domů, sláma tak rozhodla.“

„Na žádnou takovou hloupost nevěřím.“

„To přináší strašnou smůlu, jestli neposlechněš.“

„To je mi jedno, domů nejdu,“ řekl Guy umíněně.

„Tak mé stéblo říká, abych šel do domu; to asi znamená jít na výzvědy a vypátrat mléko.“

Yanovo stéblo ukazovalo k , zahradě a Guyovo směrem k usedlosti a pozemkům „váženého pána J. G. Burnse“.

„To je mi jedno,“ řekl Zelenáč, „já tam nepůjdu. Já půjdu do vašeho sadu na třešně, a taky to nebude poprvé.“

„Se všemi svými úlovky se pak sejdeme u lípy na konci cesty,“ řekl první válečný náčelník, odplížil se do křoví, odtamtud prolezl živým plotem a plazil se mezi kopřivami a hromadami hnoje na severní straně dvorku u stodoly, až se dostal k dřevníku, přistavěnému k domu. Věděl, kde jsou čeledíni, a mohl uhodnout, kde je asi matka, ale dělal mu starosti pes. Starý Kapitán možná leží na zápraží hlavního vchodu nebo třeba čihá zrovna někde, kde by mohl zmařit indiánské plány. Dřevník přiléhá ke stěně kuchyně. Mléko se ukládalo do sklepa a jedno sklepní okno ústilo do tmavého kouta dřevníku. Sam okno snadno otevřel a protáhl se dolů do chladného, vlhkého sklepa. Na policích stály dlouhé řady konví s mlékem. Zvedl víko konve, o které věděl, že byla uložena naposled, a s ústy až v konvi vypil důkladný dlouhý doušek; pak si olízl smetanu ze rtů a uvědomil si, že přišel bez vědra. Ale věděl, kde si nějaké opatří. Vystoupil lehounce po schodech, vyhýbaje se prvnímu a sedmému schodu, protože to byly „vrzáče“, jak už dávno zjistil, ještě když tudy chodíval na druhou stranu domu „zabavovat“ javorový cukr. Dveře na konci schodů byly zavřené na petlici, ale Sam strčil do škvíry nůž a skobu obrátil. Když chvilku naslouchal a neslyšel z kuchyně žádný zvuk, zlehka otevřel rozvrzané staré dveře. Neviděl nikoho, jen v kolébce spalo děvčátko. Dveře byly otevřené, ale na zápraží neležel pes, jak to mívával ve zvyku. Nad kuchyní byla půda, kam se chodilo po žebříku padacími dveřmi. Žebřík stál u otevřených padacích dveří, ale všude bylo ticho. Sam postál nad děvčátkem, zabručel: „Uch, papoose bílých tváří,“ zvedl ruku, jako by v ní třímal válečný kyj, zamířil smrtelnou ránu na spícího andílka, pak se sklonil a políbil děcko na růžovou pusinku tak lehce, že hned zvedlo růžové pěstičky a otřelo se jimi. Pak šel do špižírny, vzal si velký koláč a plechový kbelík a vrátil se do sklepa. Zpočátku pouze za sebou zavřel dveře a chtěl to nechat tak, ale napadlo ho, že se Minnie třeba vzbudí a bude se batolit po kuchyni, až by nakonec mohla spadnou do sklepa; proto otočil skobu tak, že se výběžek objevil nad šterbinou, pak zavřel dveře a želižkem nože kutil na skobě, až byly dveře do sklepa stejně bezpečně zajištěny jako předtím. Pak utekl s koláčem a kbelíkem.

Zatím z temné půdy zářil usměvavý matčin obličej. Sestoupila po žebříka. Viděla ho prve, jak vchází dovnitř a leze do sklepa; náhodou byla na půdě, když se dostal do kuchyně, ale byla zticha, aby nepřišla o zábavu.

Když Datel příště vstoupil do sklepa, našel lístek s tímto nápisem: „*Oznámení nepřátelským Indiánům. - Až budete příště vyvražďovat tuto osadu, vraťte kbelík a nenechávejte konve s mlékem odkryté.*“

Yan se vydal podél plotu, který se táhl na jih od domu. Byl dostatečně ukryt, ale lezl po čtyřech, a když se dostal na místa méně skrytá než doposud, lezl dokonce po břiše. Takhle dospěl skoro až k zahradě, když tu za sebou uslyšel hluk; ohlédl se a spatřil Zelenáče.

„Ty, proč za mnou lezeš? Tvé stéblo ukazovalo druhým směrem. Nehraješ poctivě“

„Ále, mně je to jedno, já domů nepůjdu. To tys to tak zařídil, aby tam moje stéblo ukazovalo. To není poctivé a já tam nepůjdu.“

„Nemáš právo jít za mnou.“

„Nejdu za tebou, ale ty pořád jdeš tam, kam chci jít já. To ty jdeš za mnou, jenže jsi přítom napřed. Řek jsem ti, že jdu na třešně.“

„Tak třešně jsou tamtím směrem a já jdu tudy, a s sebou tě nechci.“

„Nešel bych, i kdybys chtěl.“

„Grrr-“

„Grrr-“

Tak šel Zelenáč na třešně. Yan chvilku počkal a pak se plazil k ovocnému sadu. Po dalších dvaceti nebo třiceti metrech spatřil záblesk něčeho červeného, pak pod tím jasně žluté oko, které na něho tupě zíralo. Náhodou padl na slepici, sedící v hnízdě. Přistoupil blíže, slepice se poplašila a utekla, ne s kvokáním, ale s hlasitým kdákáním. Bylo tam tucet vajíček dvojího druhu, všechna jasná a čistá, a slepice měla sytě červený hřebínek. Yan znal slepice.

Dalo se to snadno rozluštit: dvě slepice zanášejí do jednoho hnízda a žádná z nich ještě na vejcích nesedí.

„Hohó! Stébla ukazují, kam chodí slepice.“

Sebral vajíčka do klobouku a plazil se zpět ke stromu, kde se měli všichni setkat.

Ale než se tam dostal, zaslechl hlasitý štěkot, pak vřískavé volání o pomoc a obrátil se právě včas, aby spatřil Guye, jak se škrábe na strom, a Kapitána, starého ovčáckého psa, jak na něho pod stromem zuřivě štěká. Teď, když už byl Zelenáč v bezpečí, měl dost rozumu, aby se choval tiše. Yan se vrátil, jak nejrychleji mohl. Pes ho okamžitě poznal a poslechl ho,

ale zřejmě nemohl vůbec pochopit, proč se má dát zahnat kamením zpět k domu, když tak ušlechtilě vykonal v ovocném sadě svou povinnost.

„Tak vidíš, snad příště uděláš to, co ti kouzelná sláma poručí. Kdyby nebylo mne, byli by tě určitě chytili a dali sežrat prasatům.“

„Kdyby nebylo tebe, nebyl bych sem vůbec šel. Já jsem se toho vašeho hloupého psa vůbec nebál. Právě za dvě minuty jsem chtěl slézt a zkopat ho.“

„Mohl by ses vrátit a zkopat ho teď. Já ho hned zavolám.“

„Ále, já teď nemám čas, ale jednou . . . Pojdme najít Sama.“ Tak se sešli podle úmluvy pod stromem a vrátili se slavnostně do tábora, obtíženi kořistí.

HON NA VYSOKOU

Toho večera měli hostinu a pak v obvyklou dobu šli spát. Noc prošla bez zvláštního vzruchu. Jednou, někdy za rozbřesku, na ně Zelenáč volal, že podle jeho mínění je venku medvěd, ale měl ve zvyku skřípat ze spaní zuby a oba chlapci mu řekli, že to je ten medvěd, kterého slyšel.

Yan zašel k hliněnému albu a našel nějaké stopy, které nemohl poznat, a nový otisk, který ho vzrušil. Pečlivě si jej nakreslil. Byl to zřejmě otisk ostrého kopýtka. Po něčem podobném tak dlouho a tak dychtivě toužil. Začal křičet: „Same - Same - Zelenáči, pojd'te sem, máme tu *jelení stopu*.“

Chlapci mu křikem odpovídali: „Ále, nehoupej nás!“ „Pomalů s tou flintou!“ a podobně.

Ale Yan trval na svém. Chlapci si byli tak jisti, že jde o léčku, že se chvíli zdráhali přijít, pak vystoupilo slunce vysoko a svítilo místo z boku přímo na stopu, takže se stala velmi nezřetelnou. Brzy pomohl vítr, ptáci a sami chlapci stopu smazat. Ale Yan měl svou kresbu a trval přes všechno škádlení na tom, že je to pravda.

Nakonec řekl Guy tajně Samovi: „Zdá se mi, že by ten chlapík, co tak strašně vážně shání ty stopy, měl jednou to zvíře uvidět. Není správné nechat ho, aby se trápil. Já si myslím, že by měl toho jelena uvidět. Měli bychom mu pomoci.“ Pak jednou nebo dvakrát zamrkal a dával Samovi znamení, aby Yana odlákal.

To šlo velmi snadno.

„Pojďme se podívat, jestli ten tvůj jelen neodešel dolním hliněným albem.“ Tak sešli tím směrem a Guy zatím vzal kus staré pytloviny,

vycpal ji trávou, spěšně ji svázal do tvaru jelení hlavy a připevnil ji na hůl. Místo uší do ní zastrčil dva ploché kousky dřeva, vzal kus dřevěného uhle a udělal dvě černé skvrny místo očí a jednu místo čenichu, pak kolem každé nakreslil modrým jílem ze dna potoka kruh. Jíl brzy zaschl a zbělel. Guy pak postavil hlavu do křoví, a když bylo všechno připraveno, běžel rychle a tiše lesem za Samem a Yanem. Zuřivě na ně kývala volal polohlasně: „Same - Yane - jelen! Myslím, že je to ten jelen, co nechal ty stopy.“

Guyovi by se nebylo podařilo Yana přesvědčit, kdyby Sam nevypadal tak zaujatě. Běželi zpět k týpí, vzali si luky a šípy a pak vedeni Guyem, který však zůstával pozadu, připlížili se k místu, kde viděli jelena.

„Tam - tam, tak co, není to jelen? Tam - podívejte se, teď se pohnul.“

Prvním Yanovým pocitem bylo nesmírně šťastné vzrušení. Bylo to jako nával radosti, kterou pocítil tenkrát, když získal onu knihu, jenže teď to bylo silnější. Okamžitě pocítil divoké nutkání zabít a luk měl v ruce, ale zaváhal.

„Střílej! Střílej!“ říkali Sam s Guyem.

Yanovi bylo podivné, proč nestřílejí oni. Obrátil se a přes své rozčilení poznal, že si z něho dělají legraci. Znovu pohlédl na jelena, trochu více se k němu přiblížil a poznal, jaký kousek mu sehráli.

Pak začali hlasitě křičet. Yan vypadal trochu schlíple. Vždyť měl takový povznášející pocit! Byl to dlouhý a tvrdý pád, ale Yan se rychle vzpamatoval.

„Zastřelím vám toho vašeho jelena,“ řekl a poslal šíp těsně pod hlavu.

„Tak já to udělám líp,“ a Sam s Guyem oba vystřelili. Samův šíp zasáhl jelena do tlamy. Sam přitom zavýskl; pak stříleli všichni, až byla hlava celá propíchaná šípy, a vrátili se do týpí uvařit si oběd. Stále si ještě Yana pro toho jelena dobírali, když tu Yan pomalu řekl Guyovi:

„Obyčejně nejsi tak chytrý, jak si myslíš, ale tentokrát jsi chytřejší. Přivedl jsi mě na nápad.“

A tak po obědě vzal asi metrový pytel a vycpal jej senem; pak ušil malý pytel, asi sedmkrát pět centimetrů dlouhý a patnáct široký, ohnul jej a na jedné straně zašpičatil. Ten také vycpal senem a přiřil jej kostěnou jehlou k velkému pytli. Pak uřízl čtyři klacky z měkkého borového dřeva pro nohy, zarazil je do čtyř rohů velkého pytle a zabalil je do kusů pytloviny, aby byly stejné jako tělo. Z plochých klacků vyřízl dvě uši; namaloval černé oči a čenich s bílými kroužky kolem, stejně jak

to udělal Guy, ale nakonec přidal na každou stranu těla černou skvrnu a kolem širokou šedivou plochu. A tak to bylo něco, v čem každý hned poznal jelena.

Oba chlapci mu trochu pomáhali, ale nepřestali si ho dobírat.

„Koho chceš teď napálit?“ zeptal se Guy.

„Tebe,“ zněla odpověď.

„Vsadím se, že až se s Tím poprvé setkáš, dostaneš z toho jelení horečku,“ zachechtal se hlavní náčelník.

„Možná že ano, ale budeme mít k tomu příležitost všichni. Tak teď tu, hoši, počkejte a já jelena schovám. Počkejte, dokud se nevrátím.“

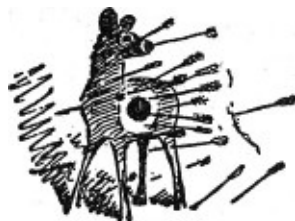
Tak Yan běžel s figurou k severu, pak se stočil k východu a schoval ji na místě zcela mimo směr, kterým nejdříve běžel. Vrátil se téměř směrem, kterým vyšel, a zavolal: „Hotovo!“

Pak lovci s plnou výzbrojí vyrazili vpřed a Yan jim vysvětlil: „Ten, kdo ho najde první, má deset bodů a první ránu. Jestli nezasáhne, ten nejbližší může postoupit o pět kroků a střílí; jestli se netrefí, další postoupí o nových pět kroků, a tak dále, až je jelen zasažen. Pak se musí střílet jen z místa, odkud byl vystřelen ten šíp. Rána do srdce platí deset bodů; do šedého platí pět bodů, to je zásah do těla - a zásah mimo ta místa platí jako jeden bod - to je škrábnutí. Jestli jelen unikne bez rány do srdce, pak budu mít dvacet pět bodů; ten, kdo ho objevil první, je při dalším honu jelen - a nejvýše smí být dvanáct výstřelů.“

Oba lovci hledali dlouho. Sam dělal neuctivé poznámky o stopách, které za sebou jelen nenechal, a Guy prolézal a prohrabával každé křoví.

Zelenáč neměl ani tělo atleta, ani inteligenci duševního velikána, ale jeho prasečí očka viděla neobyčejně bystře a jasně. „Já ho vidím,“ zařval náhle a ukázal na místo na sedmdesát pět metrů před sebou, kde spatřil jedno ucho a část hlavy.

„To je deset bodů pro Zelenáče,“ a Yan si to poznamenal. GUYE naplnila pýcha z úspěchu. Při složitých přípravách k výstřelu poznamenal: „Moh jsem ho vidět z dvakrát takové dálky, kdyby - kdyby - kdyby - to bylo - kdybych ho byl moh vidět“

Napjal luk a vystřelil. Šíp dolétl o něco málo přes polovinu. A tak Sam poznamenal: „Můžu postoupit o pět kroků. Neříká se, jak dlouhých kroků?“ „Ne.“

„Tak se jde,“ a Sam předvedl nejnádhernější klokaní skoky, jaké dokázal. Těmi pěti kroky popošel asi o deset metrů, uhnul se trochu stranou a získal slušný výhled na jelena. Měl teď k němu méně než šedesát pět metrů. Vystřelil a nezasáhl. Teď měl Guy právo postoupit o pět kroků. Také nezasáhl. Konečně ze vzdálenosti třiceti metrů poslal Sam šíp těsně kolem stromu hluboko do šedých slabin jelena.

„Skvělá rána! Rána do těla! Platí pět bodů pro velkého válečného náčelníka. Teď se střílí jenom z tohoto místa,“ řekl Yan, „a nevím, proč bych si neměl zastřílet s vámi.“

„Protože jsi jelen a byla by to sebevražda,“ namítl Sam. „Ale to nevádí. Ty se nestrefíš“

Námítka neobstála a Yan také zkusil své štěstí. Dva nebo tři zásahy šly do hnědé části jelenova boku, tři nebo čtyři do stromu, který stál v polovině cesty k jelenu, ale téměř v jedné čáře, jeden nebo dva do čenichu a pak: „Hurá!“ - Guyův zásah jelenu přímo do srdce uzavřel hon. Potom šli vytáhnout a spočítat šípy.

Guy vedl ranou do srdce, deset bodů, ranou do těla pět bodů, a škrábnutím, jeden bod, to je dohromady šestnáct, a dalších deset bodů měl za to, že jelena objevil - dvacet šest bodů. Pak byl Sam se dvěma zásahy do těla a dvojím škrábnutím - dvanáct bodů a Yan s jednou ranou do těla a pěti škrábnutími - deset bodů. Když k jelenu přišli, vypadal jako starý dikobraz, a Guy, který div nepukl pýchou, vypadal jako mladý císař.

„Říkám vám, že vás budu muset naučit, mládenci, honit jelena. Sázím se, že ho při příštím honu zasáhnu do srdce hned naponejprv.“

„Sázím se, že ne, protože budeš jelenem ty a nemůžeš střílet dřív než my dva.“

Guy to považoval za nejpěknější hru, jakou kdy hrál. Když odcházel s figurou na zádech, pyšně si vyšlapoval a cestou plánoval, jak ostatní zmate. Schoval jelena do hustého podrostu na východ od tábora, pak se připlížil oklikou na západ a zařval: „Hotovo!“ Hledali dlouho a namáhavě a museli se vzdát.

„Tak co se dělá teď? Kdo kolik má?“ zeptal se Datel.

„Když jelen unikne, platí to dvacet pět bodů,“ odpověděl vynálezce hry; a Guy byl opět první.

„To je nejohromnější hra, jakou jsem kdy viděl,“ poznamenal nadšeně.

„Zdá se mi, že něco neklape, ten jelen by měl mít stopu; ,

„To je pravda,“ souhlasil Yan. „Co kdyby za sebou táhl kus starého kořene?“

„Kdyby byl sníh, bylo by to snadné.“

„Já ti něco povím, Same, roztrháme na kousičky papír a uděláme papírovou stopu.“

„To je mi přece řeč“ A tak všichni běželi do tábora. Roztrhali na malé kousky každý kus balicího papíru, který našli, a uložili je do „stopovníku“.

Protože při posledním honu nikdo jelena nenašel, Guy měl právo opět jej ukrýt.

Udělal velmi klikatou stopu a jelena velmi pečlivě skryl, takže chlapci skoro do jelena vrazili, než ho uviděli patnáct metrů před sebou. Sam zaznamenal deset bodů za nález. Vystřelil a nezasáhl. Pak Yan postoupil o pět kroků a vystřelil tak ukvapeně, že také minul. Ted' měl Guy vystřelit z pěti metrů, a tu ovšem zasáhl jelena do srdce. Řada po sobě jdoucích vítězství mu tak stoupla do hlavy, že div nepukl pýchou, a jeho vychloubání překročilo veškeré meze. Ale ted' se ukázalo, že přiblížení k jelenu musí mít nějakou hranici. Tak si vytvořili nové pravidlo: „Nepřibližovat se víc než na patnáct kroků.“

Jak si hráli, hra se rozvíjela. Nápadně se podobala skutečnému lovu. Chlapci poznali, že mohou jít po stopě nebo se mohou rozhlížet po lese, jak se jim zlíbí, a tak objevit lovnou zvěř, ale nejmoudřejší způsob byla kombinace obojího. Yan lpěl příliš na stopě, Sam příliš na celkovém rozhledu, ale Guy jako by měl štěstí stále. Jeho prasečí očka viděla všechno a tady konečně objevil oblast, kde mohl vyniknout. Vypadalo to, jako by „ten špinavý malý dareba byl učiněný lovec“. Několikrát se mu podařilo vtípně jelena ukrýt. Jednou vedl stopu k rybníku, pak na druhou stranu a postavil jelena přímo na druhém břehu tak, aby ho bylo zřetelně vidět, takže jej

spatřili, hned když vyšli z lesa; museli pak buď střílet přes rybník, nebo obejít rybník po břehu, nebo vstoupit do hluboké vody, a Guy opět zaznamenal vítězství. Zjistili, že je třeba zakázat ukryvání jelena na vyvýšenině nebo mezi kamením, protože v prvním případě se šípy, které jelena nezasáhnou, ztrácejí v křoví, v druhém případě se rozbíjejí.

Hráli hru tolikrát, že brzy narazili na novou potíž. Les byl plný papírových stop a nevěděli, jak rozeznat starou stopu od čerstvé. Hrozilo jim, že tím skončí zábava úplně. Ale Yan přišel na nápad s různými barvami papíru. Tak mohli začít znovu, ale měli jen omezenou zásobu. Teď se všude po lese povalovaly kousky papíru a vypadalo to, že se hra znemožní sama, když tu je přišel navštívit starý Caleb. Vždycky se náhodou objevil nablízku, jako by to bylo neúmyslné, ale chlapi ho rádi viděli, neboť jim obvykle s něčím pomohl.

„Máte pěknou hru, jak vidím,“ a starci se zablesklo v očích, když spatřil figuru, která teď sloužila za terč ze čtyřiceti metrů. „Vypadá jako živý. Moc dobré - moc dobré.“ Když uslyšel o honu na jelena, zasmál se pro sebe a bystrý pozorovatel by na něm byl poznal slabě zvýšený zájem, když se dozvěděl, že Sam Raften není „nejskvělejším“ lovcem.

„Výborně, Guyi Burnsi. My jsme s tvým tatínkem mnohokrát lovili jelena zrovna u tohoto potoka.“

Když se dozvěděl o potíži se stopami, řekl: „Hm,“ a chvíli mlčky bafal z dýmky. Nakonec řekl:

„Poslouchej, Yane, proč si nevezmeš s Guyem na stopy pytlík pšenice nebo kukuřice; to je lepší než papír, a co dnes rozházáte, do zítřka seberou ptáci a veverka.“

„Báječné!“ vykřikl Sam. (Caleb se na něho vůbec neobracel, ale Sam měl hroší kůži.) V deseti minutách zorganizoval další „vyvraždění bělochů“ - to jest nájezd na jejich stodolu, a za půl hodiny se vrátil s mírkou kukuřice.

„Tak teď mě nechte dělat jelena,“ řekl Caleb. „Dejte mi pětiminutový náskok a pak jděte za mnou, jak rychle chcete. Ukážu vám, co dělá opravdový jelen.“

Odešel dlouhými kroky s figurou v náruči, a když se za pět minut vydali po stopě, dlouhými kroky se k nim vrátil. Jak jim ta cesta připadala dlouhá! Chlapi šli po zlaté stopě kukuřice - stačilo jim přibližně jedno zrnko každé tři metry, tak už byli zkušení. Chvíli běžela stopa přímo, pak se obloukem vracela, až se téměř přetřála (u bodu X, viz další stránku). Chlapi mysleli, že se tak stalo, a tvrdili, že to mají právo vědět, protože se to u stop opravdového jelena dá poznat. A tak Caleb řekl: „Ne, nepřetíná starou

stopu.“ Kam tedy vede? Když chvíli okolkovali kolem, Sam řekl, že stopa vypadá nápadně silná, jako by byla dvojitá.

„Vsaďte se, že to vím,“ řekl Guy. „Šel stejnou cestou zpátky,“ což opravdu učinil, ačkoliv to Caleb nijak nedal najevo. Yan sledoval stopu zpět a našel místo, kde se odchylovala nová stopa. Jakmile Guy znal celkový směr, už si země nevšímal. Běžel dopředu (k Y) a Sam také, ale Guy se ohlížel po Yanovi u stopy, aby se přesvědčil, zdali jde správným směrem.

Nedošli daleko za nejbližší křoví, když Yan objevil na stopě úskok. Vracela se zpět a odbočovala v Z. Rozluštil zdvojení, rozhlédl se a v místě O spatřil zřetelně jelena, ležícího na boku v trávě. Vyrazil vítězoslavný řev: „Hej, hej, hej, jelen!“ a ostatní přiběhli právě včas, aby viděli, jak Yan poslal šíp přímo do srdce.

VÁLEČNÁ ČELENKA, TÝPÍ A ZNAMENITÉ ČINY

„Ze čtyřiceti metrů a na první ránu. Tak tomu by Indiáni řekli ‚grand coup,‘“ a v Calebově tváři se objevil právě tak radostný výraz, jako když rozdělal oheň třecími dřívky.

„Co je to ‚grand coup,‘?“ otázal se Malý bohr.

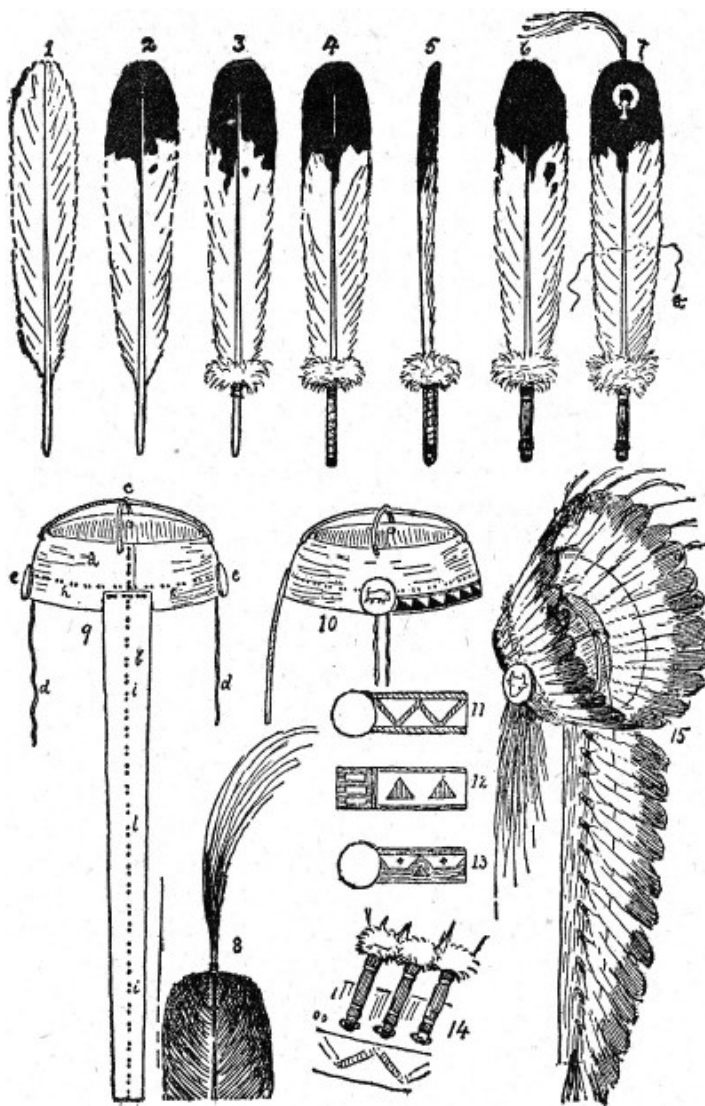
„Ale já bych řek, že je to takový znamenitý čin. Indiáni říkají velkému činu coup, a jestli je to opravdu něco ohromného, tak ‚grand coup,‘. Zní to jako franština a možná že je to francouzsky, ale Indiáni to říkají. Měli úplný systém, jak své výkony hodnotit, a za každý měli nárok na jedno orlí pero v čelence, s červeným chomáčem žiní na konci za zvlášť pěkné činy. Aspoň tomu tak dříve bylo. Počítám, že to už dneska všechno pomalu zapomínají a kdejaký indiánský švihák si zapíchne na hlavu všechna pera, která může ukrást“

„Co říkáte našim čelenkám?“ osmělil se Yan.

„Hm! Nikdy jsi -žádnou opravdickou neviděl, nebo bys je dělal docela jinak Předně mají být pera celá bílá s černou špičkou, a nesmějí se přidělavat tak pevné, naopak, mají sedět volně v čapce z měkké kůže. Každé pero, víš, má koženou smyčku, která se přiváže ke konci brka, a tou se provlékne tkanice, která pera přidržuje k čepici, a prostředkem každého pera je provlečen provázek, který ho přidržuje - takhle. Pak máš různé způsoby, jak označit každé pero, aby bylo vidět, zač je. Vzpomínám si, jak jsem jednou byl na válečné výpravě s tlupou Santisů - to je odnož Siouxů -, a my jsme se dlouho plížili a kradli jsme a skalpovali několik nepřátel. Pak jsme se vydali na zpáteční cestu, a když jsme byli ještě nějakých čtyřicet pět kilometrů od tábora, poslali jsme indiánský telegram, že se výprava vydařila. Vůdce naší tlupy zapálil trávu, a předtím poslal dva muže po obou stranách o kilometr dál, aby tam taky zapálili trávu, a tak se zvedly k obloze tři velké sloupy kouře.“

1. Obyčejné bílé husí nebo krocání pero.
2. Totéž pero se špičkou namočenou do černé barvy nebo natřenou tuší.
3. Totéž pero s chomáčkem bílého chmýří, přivázaným voskovanou nití.
4. Totéž pero s přivázanou koženou smyčkou, kterou se protáhne stuha.
5. Totéž pero z boku.
6. Totéž pero s červeným flanelovým obalem sešitým na brku a k brku přivázaným. To je pero coup.
7. Totéž pero s chomáčkem rudých koňských žíní na špičce k označení grand coup s nití a protaženou prostředkem brku, aby držela pero na správném místě. Pero má označení grand coup za střelbu do terče. Tento symbol se může nakreslit na oválný kousek papíru a nalepit na špičku pera.
8. Tak se přivazuje chomáček červených koňských žíní jemnou navoskovanou nití na špičku pera.
9. Základ válečné čelenky, vyrobený z jakékoliv měkké kůže; a široký pruh, který obtáčí hlavu a který se vzadu na švu sešněruje; b široký pás vzadu, tak dlouhý, aby se na něj vešla všechna pera majitele; c dva kožené řemínky nebo pásy zkřížené na temeni; d řemínek k uvázání pod bradou; e knoflíky, škeble nebo postranní ozdoby z mušlí, stříbrných, rohovníkových nebo dřevěných kulatých destiček; používalo se i malých zrcátek a kroužků vyšítych korálky a někdy se knoflíky vůbec vynechávaly; mohou být ozdobeny totemem majitele, obvykle svazky hranostajích ocásků, zavěšených po obou stranách čelenky těsně pod knoflíky. Právě tak se hodí svazek koňských žíní; h jsou otvory v kůži, kudy se protahuje stuha; na úplnou čelenku (bez zadního pásu) je zapotřebí 24 per, takže se kladou asi dva centimetry od sebe; i jsou otvory na přivazování per v zadním pásu; tento pás je tak dlouhý; jak to vyžaduje počet per majitele; někteří Indiáni vůbec nemají zadní pás.
10. Pohled z boku na koženou kostru a vzor, kterého se někdy používá k ozdobě přední části.
- 11, 12 a 13. Vzory na vyšívaní korálků pro přední pruh čelenky; všechny mají bílý podklad; č. 11 (Arapahové) má nahoře zelený pruh a dole červenou klikatou čáru; č. 12 (Ogallalové) má nahoře i dole modrý pruh a červené trojúhelníky; knoflík je modrý se třemi bílými pruhy a od čelenky jej odděluje červený pruh; č. 13 (Siouxové) má nahoře úzký a dole široký pruh, oba modré, trojúhelník červený a obě hvězdičky modré se žlutým středem.
14. Dolní část tří per; obrázek ukazuje, jak stuha prochází kůží čelenky smyčkou na konci brku.
15. Tak umísťují pera kolem hlavy; nit je provlečena brkem každého pera na vnitřní straně, aby se nehýbalo; další nit vychází ze švu obou proužků na temeni (c v 9) a provléká v všemí pery zadního pásu.

V

indánské vesnici je pořád někdo na stráži, a to si můžeš myslet, že když uviděli ty tři sloupy kouře, hned věděli, že se vracíme se skalpy.

Celá rada nám vyšla naproti, ale hodné opatrně, protože to mohla být lest nepřítelů, aby je překvapil.

No a když jsme tam dorazili, to si ani neumíš představit ten cirkus. Neztratili jsme jediného muže, víc, a přivedli jsme sto koní a přinesli sedm

skalpů. Náš vůdce nepromluvil ani slovo k zástupu, ale šel rovnou do týpí rady. Vešel - my všichni za ním. Seděl tam hlavní náčelník a celá rada a pokuřovali. Náš vůdce udělal ‚hau‘ a pak jsme všichni řekli ‚hau‘. Potom jsme seděli a kouřili a náčelník vyzval našeho vůdce, aby podal zprávu o tom malém výletě. Vůdce povstal a pronesl řeč:

„Velký náčelníku a rado mého kmene,“ povídá. „Když jsme vyrazili z vesnice a muži provedli očistný obřad, jeli jsme sedm dní, až jsme přijeli k Malé Blátivé řece. Tam jsme objevili stopu potulné tlupy Arapahů. Ve dvou dnech jsme našli jejich tábor, ale byli proti nám v přesile, a tak jsme se ukryli až do večera; pak jsem šel sám do jejich tábora a zjistil jsem, že se jich několik příštího dne chystá na lov. Když jsem odcházel, setkal jsem se s osamělým bojovníkem, který se vracel do tábora. Zabil jsem ho nožem. Za to se hlásím o coup; a skalpoval jsem ho - za to se hlásím o další coup; a než jsem ho zabil, uhodil jsem ho rukou do tváře - za to se hlásím o grand coup; a odved jsem si jeho koně - za to se hlásím o další coup. Není tomu tak?,“ povídá a obrátil se na nás, a my všichni řvali: „Hau! Hau! Hau!“, protože ten chlapík, Vřískající jeřáb, byl opravdu skvělý. Pak se rada usnesla, že má nosit tři orlí pera, první za to, že zabil a skalpoval Indiána v jeho vlastním táboře - to byl grand coup, a pero mělo chomáč červených žíní a na praporu červenou skvrnu. Druhé pero bylo za to, že tomu člověku nejdříve vlepil políček, protože tím se samozřejmě zvyšovalo nebezpečí. Tohle orlí pero mělo nahoře červený chomáč žíní a na praporu rudou ruku; pero za krádež koně mělo podkovu, ale bez chomáče, protože ten čin se neposuzoval jako něco zvlášť mimořádného.

Pak se hlásili o své i ostatní Indiáni a všichni jsme dostali nějaké pocty. Vzpomínám si, že jednomu chlapíkovi dovolili nosit při tanci na obou patách liščí ocas, a jiný měl na orlím peru deset podkov, protože ukradl deset koní, a to ti povídám, ti Indiáni byli na svá pera pyšnější než generál na své metály.“

„Panečku, já bych si přál být tam s těmi chlapíky,“ a Yan si povzdychl, když srovnal svůj všední úděl s tou celou romantickou nádherou.

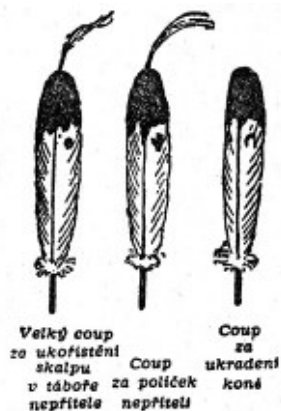
„Hádám, že bys toho měl brzo dost. Však já jsem toho měl dost,“ odpověděl Caleb, „pořád jenom střílet a zabíjet, nikdy nežít v míru, nikdy nás nedělilo od hladu více než trojí jídlo, a zrovna tak často jsme byli o tři jídla pozadu. Ne, pěkně prosím, nic takového už nechci.“

„Já bych tě jen rád viděl, jak by sis získával pocty krádežemi koní tady v okolí,“ poznamenal Sam, „ačkoliv bych věděl, komu dát pera, kdyby šlo o krádež kuřat“

„Poslyšte, Calebe,“ řekl Guy, kterého proto, že byl s, Calebem spřátelen a měl venkovské chování, nikdy nenapadlo nazvat starce „panem Clarkem“, „nedávali pera za skvělý lov na jelena? Vsadil bych se, že bych je na lovu všechny předhonil, jen kdybych měl pušku.“

„Neslyšel jsi, jak jsem hned na začátku říkal, že tahleta Yanova střela by měla platit jako grand coup.“

„A co, houby! Yana porazím pokaždé; tenhle zásah se mu povede náhodou. Vsadím se, že jestli budete dávat pera za lov na jelena, dostanu je všechna.“

„Bereme té za slovo,“ řekl nejstarší náčelník, ale druhý náčelník je přerušil:

„Poslyšte, chlupci, chceme si hrát na Indiány, jak se patří. Ať nám pan Clark ukáže, jak se dělá opravdová válečná členka. Pak budeme nosit jen ta pera, která získáme.“

„Chceš říct skalpováním bělochů a krádežemi koní?“

„Ale ne, můžeme dělat spoustu věcí - nejlepší běžec, nejlepší lovec zvíře, nejlepší plavec, nejlepší střelec lukem a šípy.“ „Tak dobrá.“ A tak začali Caleba zpovídat. Brzy jim ukázal, jak se sestavuje válečná členka, používaje, ačkoliv se to Yanovi nezdálo, dýnka starého plstěného klobouku jako základu a místo orlích per bílých husích brků, přistřižených a na špičce načerněných. Ale když došlo na činy, které si zaslouží odměny, měl na to každý své vlastní názory.

„Jestli půjde Zelenáč do sadu a natrhá velkou míru třešní a starý Kapitán ho při tom nechytí, dám mu za to pero s všelijakou různou parádou,“ navrhl Sam.

„Tak já se s tebou vsadím, ty chytřej, že nesebereš z naší stodoly kuře, aby té při tom náš pes nechytíl.“

„Pche! Já kuřata nekradu. Máš mé za černocho? Jsem vznešený rudoch a hlavní náčelník k tomu, to si musíš uvědomit, a mám sto chutí ti odebrat skalp, který ještě nosíš. Víš, že patří mně a Yanovi,“ a Sam se bokem přikradl na druhou stranu, kouleje přitom očima a pohybuje prsty tak, že vyvedl Guye z míry. „A to ti povídám, člověk jednou nohou v hrobě by měl myslet na vážnější věci než na krádež kuřat. Tahleta chorobná touha po dobrodružství kazí dneska všecku mládež „,

Yan se náhodou podíval na Caleba. Zíral někam do prázdna, ale v očích se mu objevil záblesk, který v nich Yan nikdy nespátřil.

„Pojďme do týpí. Tady je moc horko. Pojd'te přece taky, pane Clarku.“

„Hm. Není tam o nic chladněji než tady, i když je tam stín,“ poznamenal starý lovec kožešin. „Měli byste nadzvednout jednu stranu plachty a získat trochu vzduchu.“

„Co, opravdoví Indiáni to tak dělali?“

„To bych řekl, že ano. Aby měli větší pohodlí, otáčejí týpí a přehýbají plachtu všemi možnými způsoby. Proto je tam tak příjemně. Můžeš tam bydlet při čtyřiceti stupních pod nulou nebo při padesáti stupních nad hranicí udušení, a pořád budeš spokojen. To je to nejproměnlivější zařízení, v jakém se dá bydlet. V opravdu horkém počasí vypadá s vysoko vyhrnutými sukňemi jako pavouk a řeknu vám, že se člověk naučil poznávat počasí podle týpí. Za horkých nocí na rovině mé často probudil všude kolem mne v ještě černočerné tmě zvuk *tep-tep-tep* , a divil jsem se, proč všechny squaw pracují, ale squaw vstaly, aby stáhly plachtu týpí a zatloukly všechny kolíky hlouběji, a ani ne za půl hodiny určitě přišla obrovská bouřka. Nikdy jsem na to nepřišel, jak poznaly, že se blíží bouře. Jedna stařena mi řekla, že jí to pověděl kojot, a možná že je to pravda,

Týpí Mladého býka

protože kojoti opravdu mění svou písničku, když hrozí nebezpečí; jiná squaw říkala, že to bylo tím, jak podivné vypadaly květiny při západu slunce, a jiná měla zlý sen. Možná že měly všechny pravdu; to je tak, když člověk pozoruje maličkosti.“

„To se nikdy nespletou?“ zeptal se Malý bobr.

„Jednou začas, ale ani zdaleka ne tak často, jak by se stalo bělochovi.

Vzpomínám si, jak jsem jednou viděl takového chlapíka umělce, jak se říká, fortygrafa. Přišel s takovým aparátem do vesnice a udělal si obrázky některých malých týpí. Pak mu povídám: „Proč neřeknete squaw Mladého býka, aby postavila jejich velké týpí? To vám řeknu, že je to parádní kousek.“ Tak za ní šel a po nějakém tom smlouvání přemluvil squaw, aby mu za tři dolary postavila týpí. To vám povídám, byla to opravdu skvostná věc - celá červeně namalovaná, a zelených a žlutých zvířat a ptáků a skalpů habaděj. Tomu člověku z toho div nevylezly oči z důlků. Začal dělat nějaké ty fortygrafie, pak i chtěl nakreslit obrázek ručně, aby zachytil barvy, a vsadil bych se, že by mu to dalo sakramentskou práci, aby se mu to tam všechno vešlo, ale sotva se do toho dal, stará squaw zaječela na tu druhou - náčelník měl dvě squaw - a vrhla se na to týpí, aby je strhla. Ten malíř řval, aby toho nechala, povídal, že si to najal postavené a že obchod je obchod. Ale ta stará squaw jen pořád něco brebentila a ukazovala na západ. V malé chvílce měly týpí dole a srolovaly je, a malíř nadával jako skoták. No, vzpomínám si, že bylo hezky, ale strašně horko, a než uběhlo pět minut, objevil se na západě tmavý mráček, pak se za deset minut přihnal s hukotem pravý menší cyklón a proletěl

vesnicí a zničil všechna velká i malá týpí. Ani z toho červeného týpí by nic nezbylo, když nebylo chytré staré squaw.“

Pod Calebovým vedením trochu nadzvedli stranu plachty proti směru větříku a mnohem více stinnou stranu. Tím se týpí proměnilo z dusného skleníku v chladivý, vánkem provívaný, stinný útulek.

„A když chceš vědět, z které strany fouká vítr, i když není prudký, naslíniš si takhle prst a podržíš ho ve vzduchu. Návětrná strana hned zastudí a podle toho si můžeš nařídit kouřové chlopně.“

„Chtěl bych něco vědět o válečných čelenkách,“ vložil se teď do hovoru Yan. „Myslím, co se má udělat, aby člověk mohl nosit pera - totiž co my můžeme udělat.“

„Můžeš závodit a plavat a střílet z luku. Řek bych, že kdybys dostřelil šípem na dvě sté metrů, tak by to ze sedmi metrů zabilo bizona. Myslím, že to by byl náramný výkon. Ano, to bych řekl, že to už něco je.“

„Co - grand coup?“

„No, to si myslím, a kdybys dostřelil jen o nějakých padesát metrů míň, ještě to stačí zabít jelena, a to bychom mohli počítat jako coup. Jestli,“ pokračoval Caleb, „zasáhneš toho starého pašáka z pytloviny z padesáti metrů při první ráně rovnou do srdce, řeknu, že to už něco znamená; a jestli ho zasáhneš ze sedmdesáti pěti metrů, to je jedno na kolik pokusů, řeknu, že jsi střelec k pohledání. Jestli dokážeš zasáhnout čtvrtmetrový střed terče ze vzdálenosti čtyřiceti metrů dvakrát ze tří výstřelů, a to pravidelně, ne jen šťastnou náhodou, můžeš už mezi Indiány obstát, ačkoliv to musím přiznat, oni si na střelbu do terče moc nepotrpí. Střílejí skoro na všechno, co v lese vidí. Viděl jsem malá děcka, jako bronzová, jak střílejí ostošest na motýly. Pak mají závody - zkoušejí, kdo dokáže mít nejvíc šípů najednou ve vzduchu. Mít jich ve vzduchu pět najednou se považuje za dobrý výkon. Znamená to pořádné rychlou práci a daleký dostřel. Aby to šlo, musíš držet v levé ruce připravenou zásobu šípů. Nejvíc jsem jich viděl najednou ve vzduchu u jednoho člověka, který jich vystřelil osm. To se počítalo za

velké kouzlo, a každý, kdo jich dokáže vystřelit najednou sedm, je považován za pašáka.“

„Víte o něčem jiném než o luku a šípech, co by se hodilo?“

„Myslím, že by se měl počítat oheň z třecích dřívek,“ přerušil je Sam. „Chci to proto, že to Guy neumí. Každý, kdo to vůbec dokáže, dostane pero, a komu na to bude stačit minuta, dostane parádní peru, nebo jak tomu říkáte; bude postaráno o Yana a o mne, a Guy pěkně vypadne.“

„Vsadím se, že dovedu lovit jelena stokrát líp než vy dva.“

„Á, drž zobák, Zelenáči, už jsme se toho tvého honu na jelena naposlouchali dost.. Tu hru zrušíme.“ Pak Sam pokračoval, obraceje se zřejmě na Caleba: „Znáte nějaké indiánské hry?“ Ale Caleb jako by neslyšel.

Hned nato řekl Yan: „Nehrají Indiáni nějaké hry, pane Clarku?“

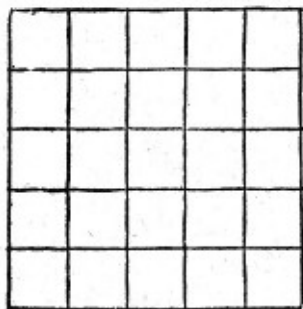
„Nu ano, můžu vám ukázat dvě indiánské hry, kterými si vyzkoušíte zrak.“

„Sázím se, že vás v tom všechny přemůžu,“ prohlásil ihned Guy. „Já jsem přece toho jelena viděl dřív, než moh Yan -“

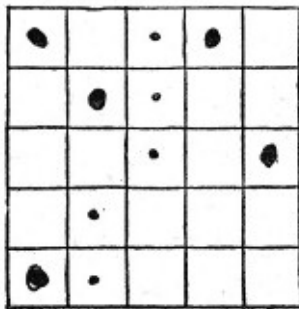
„Ale dej už pój, Guyi,“ zvolal teď zase Yan. Zvláštní zvuk - „vít - vít - vít“ - přiměl Zelenáče, aby se obrátil. Spatřil Sama s obrovským nožem, jak jej velmi energicky brousí a chvílemi vrhá hladový, podezřelý pohled na „žlutý chomáč mechu“ na Guyově šiji.

„Přišel čas,“ řekl, neoslovuje přitom nikoho přímo.

„Radši mě nech být,“ zafňukal Guy, neboť to příšerné vít - vít mu nějak nepříjemně působilo na nervy. Pohlédl k Yanovi, a když spatřil, jak se

Hrací známky (5 ořechů u 6 kamínků)
a čtverce na cvičení postřehu

domníval, náznak úsměvu, cítil se klidnější, ale pohled na Sama zahnal

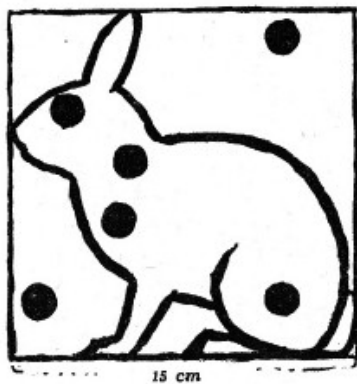
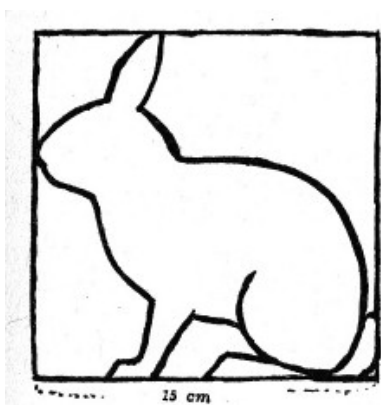
veškerý klid; Datlův obličej byl naprosto nevyzpytatelný a v nalíčení vypadal dokonale ďábelsky.

„Proč si nebrousíš nůž, Malý bobře? Nechceš svůj podíl?“ procedil hlavní náčelník mezi zuby.

„Hlasuji pro to, abychom mu skalp nechali až do příštího chvástání o lovu na jelena. Pak mu skalp odřízneme až na kost,“ odpověděl Yan. „Povězte nám o té indiánské hře, pane Clarku.“

„Už jsem ji skoro zapomněl, ale zkusme to. Udělají dva čtverce, buď na zemi, nebo na dvou kůžích; každý z nich se rozdělí čarami, asi takhle, na pětadvacet menších čtverců. Pak mají dejme tomu deset kroužků a deset ořechů nebo kamínků. Jeden hráč si vezme pět kroužků a pět ořechů a rozloží je po dílcích jednoho čtverce, a nedovolí, aby se ten druhý díval, dokud není všecko hotové; pak se ten druhý obrátí a dívá se, zatímco někdo jiný zpívá krátkou písničku, kterou jeden kamarád přeložil

*„Ki ji já - ki ji jý
myslíš že vnímáš rychleji,
myslíš, že vidíš bystřeji,
proti mně nemáš naději,
kijéj-á-kijijí..“*

Pak se přikryje první čtverec košíkem nebo něčím jiným a druhý hráč musí z paměti umístit hrací známky na druhé kůži přesně ve stejném pořádku. Za každou známku, kterou dá do správného čtverce, dostane bod, a ztrácí po jednom bodu za každou, která je na nesprávném místě“

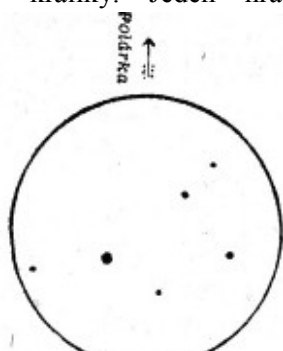
„Vsadím se, že dovedu -“ spustil Guy, ale Samova ruka ho popadla za jeho mechový chomáč.

„Ty, nech mě být. Já se nechvástám. Já jen říkám čistou pravdu.“

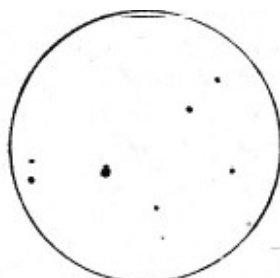
„Uch! Radši tedy říkej nějakou čistou lež - je to bezpečnější,“ řekl Velký datel přišerně klidně a mnohovýznamně. „Jestli ti někdy sundám ten skalp, nastydneš se a umřeš, nebo to snad nevíš?“

Opět Yan zpozoroval, že se Caleb musel zahledět do dálky, aby na něm nebylo vidět, že ho to baví.

„Pak je ještě jedna hra. Nevím, jestli je indiánská, ale je to taková hra, při které by moh Indián vyhrát. Nejdřív udělali dva patnácticentimetrové čtverce z bílého dřeva nebo tvrdého papíru, pak na každém z nich nakreslili kruhy jako na terči nebo čtverce jako při hře na rychlost postřehu nebo dva stejné králíky. Jeden hráč si vezme šest černých koleček asi

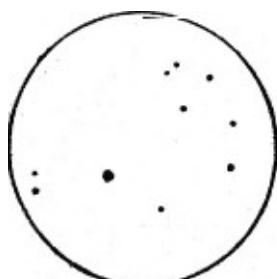

Jak vidí Plejády normální oko

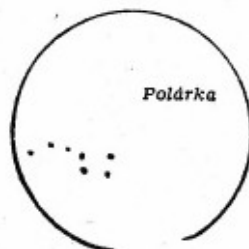

Co vidí v Plejádách dobrý zrak

centimetrových, připevní je všelijak

Co vidí v Plejádách zborné oko

*Poloha Velké medvědice neboli Velkého vozu
vzhledem k Polárce. Druhá hvězda na oji je square,
jež má nad sebou malí pepeose*

rozházeně na jeden čtverec a postaví ho do vzdálenosti sta metrů; jiný hráč si vezme stejný počet koleček a druhého králíka a pak jde tak dlouho, až vidí tak, aby mohl svého králíka pokrýt kolečky jako toho prvního. Jestli to dokáže ze vzdálenosti sedmdesáti pěti metrů, tak je pašák; jestli to dokáže ze šedesáti metrů, je nadprůměrný, ale pod padesát metrů to není žádný výkon. Viděl jsem, jak z toho měli chlapi

náramnou zábavu. Pokoušeli se jeden druhého napálit tím, že dali jedno kolečko na druhé nebo že některá vynechali. Je to zaručeně dobrá zkouška bystrého zraku.“

„Vsadím se -“ spustil zase Zelenáč, ale hlasité divošské „Grrr“ z úst Sama, který docela dobře věděl, co bude dál, ihned zamezilo sázku, ať už byla jakákoli.

„Teď si vzpomínám na dvě jiné indiánské zkoušky zraku. Nějaký starý Indián ukázal výrostkům Plejády - to jsou ty malé hvězdičky, kterým Indiáni říkají Hrozen - a zeptal se: „Kolik jich vidíte?, Někteří s jistotou viděli pět nebo šest hvězd a někteří jich mohli rozeznat sedm. Ti, co vidí sedm hvězd, mají úžasně dobrý zrak. Teď Plejády nevidíme - patří do zimních nocí; ale Velkou medvědicí můžete vidět po celý rok, jak se otáčí kolem Polárky. Indiáni jí říkají „Přeražená záda, a já slyšel, jak se staří lidé ptají chlapců: „Vidíte Starou squaw - to je ta druhá hvězda od konce, ta v ohybu oje - tak ta má na zádech papoose. Vidíte to papoose?, a skutečně, když jsem měl opravdu dobré oči, viděl jsem to hvězdné miminko nad tou velkou hvězdou. To je výtečná zkouška zraku, jestli to uvidíte.“

„Jj -“ začal Guy.

Ale Samovo „Grrrrrrrr“ ho včas zarazilo.

Calebovy oči opět zabloudily do dálky. Pak vyšel z týpí a Yan ho zaslechl, jak si bručí: „Zatracené štěně, rozesměje mě, ať chci, nebo ne.“ Zašel kousek do lesa a za chvíli zavolal: „Yane, Guyi, pojdte sem!“ Všichni tři vyběhli. „Když mluvíme o zraku, co je to tamhle?“ Mezi listím bylo v dálce vidět Burnsovu jetelinu. „Vypadá to jako medvídek.“

„Svišť! To je náš svišť! To je ten starý hříšník, který shodil tatínka z žacího stroje. Kde mám luk a šípy?“ a Guy si odběhl pro zbraně.

Chlapci běželi k plotu jetelového pole a postupovali tím opatrněji, čím víc se přibližovali. Přesto starý svišť něco zaslechl a posadil se zpříma na kyčlích. Byl to obr a na pozadí rovného jetelového pole opravdu vypadal jako docela malý medvídek. Od nezvykle šedivých zad a hlavy se podivně odráželo kaštanové bříško.

„Tatínek říká, že mu hlava zešedivěla z jeho hříchů. Je to šedovlasý hříšník, a zatím se ještě ze žádného hříchu nekál, ale teď se do něho pustím já!“

„Počkej! Vystřelíme najednou!“ řekl Sam, když viděl, že se Guy chystá vystřelit.

Tak napjali všichni své luky zároveň a stáli přítom v řadě jako lučištníci na starém obrázku bitvy u Kresčaku. Šípy se rozletěly kolem sviště. Většinou letěly příliš daleko, žádný nedopadl k svišťovi, protože ten byl

blíže, než se domnívali, ale svišť utekl do své nory, aby tam bezpochyby vymýšlel novou léčku na člověka s žacím strojem.

VII

UMĚNÍ TÁBOŘIT

„Jak ses vyspal, Same?“

„Ani jsem oka nezamhouřil.“

„Já také ne. Celou noc jsem se třásl. Vstal jsem a natáhl jsem přes sebe druhou přikrývku, ale vůbec to nepomohlo.“

„Co jestli to byla nějaká mlha, co roznáší zimnici nebo něco podobného?“

„Jak bylo tobě, Zelenáči?“

„Dobře.“

„Necítil jsi žádnou mlhu?“

„Ne-é.“

Příští noc to bylo ještě horší. Guy spal klidně, i když hlučně, ale Sam a Yan se převalovali a třáslí celé hodiny. Ráno za úsvitu se Sam posadil na lůžku.

„Tak ti řeknu, že tohle není žádná legrace. Zábava je zábava, ale jestli budu mít tu zimnici každou noc, půjdu domů, dokud mě ještě nohy unesou.“

Yan nic neříkal. Byl velmi mrzutý. Bylo mu stejně jako Samovi, ale nechtěl se tak snadno vzdát života v přírodě.

Sluneční teplo téměř zahnal špatnou náladu, ale stále se ještě báli příští noci.

„Rád bych věděl, čím to je,“ řekl Malý bobr.

„Mně se to zdá strašně podobné zimnici s horečkou, ale v něčem zase ne. Možná že jsme vypili moc vody z močálu. Já myslím, že nás otrávil Guyovo vaření.“

„Spíše to vypadá na kurděje, protože jíme moc masa. Zeptáme se Caleba.“

Caleb za nimi odpoledne přišel, jinak by se byli vypravili za ním. Mlčky vyslechl Yanovo vyprávění, pak se zeptal: „Větral jsi od svého příchodu přikrývky na slunci?“

„Ne:“

Caleb vstoupil do týpí, ohmatal přikrývky a pak zabručel:

„H-m! Tak je to tím. Jsou úplně napité vlhkem. Noc co noc do nich leháš a znova se v těch přikrývkách potíš, a pak se divíš, proč jsou vlhké. Neviděl jsi, jak maminka každý den doma přikrývky větrá? Každá indiánská squaw ví aspoň tohle a přinejmenším obden nechá přikrývky na

tři hodiny kolem poledne pražit na slunci, nebo když to nejde, tak je aspoň suší u ohně. Usušte si příkrývky a už nebudete mít zimnici.“

Chlapci se hned pustili do práce a v noci opět vychutnali sladký, teplý spánek zdravého mládí.

Museli se naučit ještě jedné lekci o umění tábořit. Stále je více nebo méně trápili komáři. Za tmy zaháněli chlapce do týpí, ale hoši se brzy naučili vykuřovat hmyz hrstí čerstvé trávy, kterou hodili do plápolajícího ohně. Udělali to při západu slunce, pak vyšli ven, těsně týpí uzavřeli a povečeřeli kolem ohně, na kterém vařili. Po večeři opatrně otevřeli týpí a zjistili, že všechna tráva shořela a že oheň hoří jen chabě, v horní části byl ještě hustý oblak kouře, ale vzduch pod ním byl čistý. Smetli s šatů komáry, kteří se tam zachytili, vlezli do stanu a pevně za sebou zavřeli dveře. Uvnitř nezbyl jediný živý komár a kouř, který se vznášel u kouřového otvoru, stačil chlapce ochránit před vstupem komárů, a tak spali v klidu. Takovým způsobem se vypořádali s nejhorším škůdcem lesa. Ale ve dne je obtěžoval jiný nepřítel, a to byly mouchy masařky. Zdálo se, že jich postupem času přibývá, a kladly hromady nažloutlých vajíček na všechno, co bylo cítit masem nebo páchlo rozkladem. Bzučely kolem stolu a lezly do talířů; jejich utopené a rozmačkané mrtvolky znečišťovaly všechnu potravu, až Caleb za jedné ze svých stále častějších návštěv poznamenal: „Je to vaše vlastní chyba. Podívejte se na tu špínu, kterou tu necháváte rozházenou.“

To se nedalo přejít; v okruhu patnácti metrů kolem týpí byla půda poseta útržky papíru, plechovkami a zbytky jídel. Na jedné straně byla hromada slupek z brambor, kostí, rybích šupin a nečistoty a všude bzučely mouchy a trápily je po celý den, až je při západu slunce přišli vystřídat komáři, aby nastoupili v týrání zase noční směnu.

„Chci se poučit, zvláště když je to indiánské,“ řekl Malý bobr. „Co bychom mohli nejspíš udělat?“

„Tak předně, mohli byste tábor přestěhovat; za druhé, mohli byste to tady vyčistit“

Protože nablízku nebylo žádné jiné vhodné tábořiště, neměli na vybranou a Yan energicky prohlásil: „Chlapci, musíme si to tu vyčistit a také to udržovat čisté. Vykopeme jámu na všechno, co nepůjde spálit“

Tak Yan popadl rýč a začal kopat v křoví nedaleko týpí. Sam a Guy se postupně připojili. Dali se do sbírání veškerého smetí a naházeli je do jámy. Když odhazovali kosti, plechovky a kousky chleba, řekl Yan: „Hrozně nerad vidím, jak zahazujeme chleba. Nezdá se to správné, když by si na něm tolik živočichů pochutnalo.“

Na to odpověděl Caleb, který seděl na kládě a pokojně pokukoval

„Tak když chcete být opravdovými Indiány, seberte všechno jídlo, které nepotřebujete - maso, chleba a všechno ostatní -, a každý den je položte někam na vyvýšené místo. Většinou mají Indiáni skálu - nazývají ji wakan; znamená posvátné kouzlo - a tam nechávají zbytky jídla, aby potěšili dobré duchy. Samozřejmě že si to všechno vezmou ptáci a veverky; ale Indián je spokojen, jen když je všechno pryč; a když se s nimi přeš, že to neodnášejí duchové, ale jenom ptáci, tak říkají: „Na tom nezáleží. Ptáci by si to nemohli vzít, kdyby si to tak duchové nepřáli, nebo si to snad ptáci vzali, aby jídlo odnesli duchům!“

Pak se velká rada jako jeden muž vypravila hledat skálu wakan. Našli příhodnou skálu v přístupné části lesa a odnášet zbytky potravin na skálu se stalo každodenní povinností jednoho z nich. Pravděpodobně by lesní zvěř přivítala jídlo vděčněji o půl roku později, ale brzy zjistili, že se mnoho ptáků na wakanu rádo nakrmilo: a co víc, netrvalo dlouho a od potoka, jen dvacet metrů odtud, se objevila stezička, která ukazovala, že také čtyřnožci vychutnávají štědrost dobrých duchů.

Za tři dny je už masařky nemožily a chlapci si podle těchto výsledků uvědomili, že špinavý tábor je zločin.

Ještě na něčem jiném trval Caleb. „Pane,“ řekl, „neměli byste už pít tu vodu z potoka, sotva teče. Slunce ji vyhřálo a začíná se toho v ní hemžit nějak moc, než aby to bylo zdravé.“

„Tak co budeme dělat?“ zeptal se Sam, ačkoliv se mohl zrovna tak dobře obrátit na potok.

„Co můžeme udělat, pane Clarku?“

„Vykopejte si studnu!“

„Pche! My jsme tady pro zábavu!“ odpověděl Sam.

„Vykopejte si indiánskou studnu,“ řekl Caleb. „To máte za půl hodiny. Pojd', já ti to ukážu.“

Vzal rýč, našel suché místo a asi sedm metrů od horního břehu rybníka vyhloubil čtvercovou jámu o stranách dlouhých něco přes půl metru. Když se dokopal asi do metrové hloubky, začala do jámy rychle vsakovat voda. Prohloubil jámu až na metr dvacet, pak toho musel nechat pro vtékající vodu. Vzal putnu a vybral blátivou vodu až do dna, pak počkal, až se jáma znova naplnila, a znovu ji vyprázdnil. Po trojím vyčerpání vtékala do jámy voda chladná, chutná a průzračná jako křišťál.

„Tak,“ řekl, „voda je z vašeho rybníka, ale je pročištěna sedmi metry hlíny a písku. Takhle si opatříte i z nejspinavější bažiny chladnou čistou vodu. To je indiánská studna.“

VIII

INDIÁNSKÝ BUBEN

Ach, že koňská kůže s ovčí kůží mají sílu pohnout lidskou duší.

„Kdybys byl opravdový Indián, udělal by sis z tohohle buben,“ řekl Caleb Yanovi, když šli kolem lípy, kterou srazila nedávná bouře a která teď ukazovala svou chatrnost, protože byla zcela dutá - pouhá skořápka.

„Jak to dělají? Rád bych se to naučil.“

„Podej mi sekyru.“

Yan doběhl pro sekyru. Caleb usekl rovný neporušený kus, vysoký asi šedesát centimetrů. Ten pak odnesli do tábora. „Jistě víš,“ řekl Caleb, „že nemůžeš mít buben bez kůže na obou stranách.“

„Jaké kůže?“

„Ale koňské, psí, kravské, telecí - skoro každé, pokud je dost pevná.“

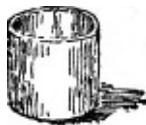
„Mám v naší stodole telecí kůži a vím o jiné v kůlně, ale ta je celá ohlodaná od krys. Ty kůže jsou moje. Já jsem telata porazil. Tatínek mi ty kůže dal za to, že jsem je porazil a stáhl. Já, to byste mě měli vidět, jak porážím tele -“

Guy zase spustil jednu ze svých sebechvál, když tu Sam, kterého se teď dotkl na citlivém místě, vyrazil „Úúp!“ a popadl chomáč barvy konopí tak prudce, že se třetí válečný náčelník svalil a zakončil svůj vlastní chvalozpěv obvyklou dávkou opakovaných: „Nech - mě - být“

„Ale nech toho, Same,“ okřikl ho Malý bobr. „Nepřinutíš psa, aby přestal štěkat. To je u něho vrozené.“ Pak řekl Guyovi: „To nic, Guyi, nic se ti nestalo. Vsadím se, že ho v lovu na jelena přemůžeš a že vidíš dvakrát tak daleko jako on.“

„To vidím, proto je tak vzteklý. Vsadím se, že vidím třikrát tak daleko - možná pětkrát,“ odpověděl Guy uraženým hlasem.

„Teď jdi, Guyi, a přines ty kůže - totiž, jestli chceš mít buben na válečný tanec. Ty jsi jediný z

tlupy, kdo je dost zmužilý, aby někde sehnal kůži,“ a Guy, popohnán lichotkami, si pospíšil domů.

Zatím pracoval Caleb na dutém kmeni. Odsekl kůru, pak sekyrkou zbavil vnitřek všeho shnilého dřeva a třísek. Postavil bubnový špalek otvorem na zem, rozdělal uvnitř oheň a pozorně hlídal, čas od času špalek zvedl a odsekl zuhelnatělé kusy; uhlazoval a osekával tak dlouho, až byl špalek tenký a jak zvenčí, tak uvnitř hladký. Brzy po Guyově odchodu zaslechli jeho řev. Myslili, že je někde nablízku, ale nepřišel. Úprava bubnového špalku trvala několik hodin, a ani pak se Guy nevrátil. Calebova poznámka: „Už jen tam dát ty kůže,“ vyvolala Samovo vysvětlení: „Řek bych, že ho čap starý Burns a přinutil ho plít na zahradě. Když jsme ho slyšeli, to asi dostával nářez.“

„Starý Burns“ byl chudý a nepřiliš schopný člověk, hubený, přihrblý. Bylo mu teprve třicet pět let, ale to, že byl ženatý, mu jednou provždy stačilo zajistit označení „starý“. V Sangeru byl Tom Nolan stále jen Tomem Nolanem, „jedním z chlapců“, jestliže byl svobodný, i kdyby mu bylo osmdesát, ale kdyby se ve dvaceti oženil, hned by se stal „starým Nolanem“.

Paní Burnsová přivedla na svět obvyklou řádku blondýnů a blondýnek s vlasy jako konopí, ale několik jich zemřelo, shovívaví sousedé říkali, že hladý, a tak zůstal Guy, nejstarší, matčin mazánek, pak byla mezera a potom čtyři malá děvčátka, čtyři, tři, dva a jeden rok stará. Paní Burnsová byla tlustá, světlolasá, dobromyslná osoba a stavěla se ve všem proti svému manželovi, který byl ovšem přirozeným nepřítelem dětí. Jim Burns lpěl na ideálu vychovat „toho kluka“ pořádně - to jest dostat z něho co nejvíce práce - a Guy se držel vlastního ideálu, pracovat co možná nejméně. V této srážce ideálů byla Guyova matka jeho pevným, i když víceméně tajným spojencem. V jejich očích neměl chyb: všechno, co dělal, bylo správné. Jeho pihovatý a obtloustlý obličej jí představoval typ ušlechtilé krásy, měřítko půvabu a lidské dokonalosti; jeho způsoby byly jen příjemné a jeho počiny jen mírumilovné; o tom byla Margot Burnsová přesvědčena.

Burns dovedl mít děti rád, ale byl náladový; někdy nemilosrdně Guye pronic zanic zřezal, a jindy se vážnému přestupku zasmál, takže chlapec nikdy nevěděl, na čem vlastně je, a tak se svému „tatímu“ pro jistotu vyhýbal, jak jen mohl. S návštěvami v táboře Burns naprosto nesouhlasil, jednak proto, že to bylo na území starého Raftena, a jednak proto, že to Guyovi pomáhalo vyhýbat se práci. Burns se o tom velmi prudce jednou nebo dvakrát vyslovil, ale paní Burnsová měla velkou výhodu ve své

vytrvalosti, tak jako obratný rybář, který vytrvale napíná tenkou šňůru, nakonec zvítězí nad nevyrovnanou prudkostí nejsilnějšího pstruha. Zařídila tedy, že se Guy mohl přidat k indiánskému táboru, a kochala se jeho nehorázně přehnaným líčením, jak dokáže kamarády ve všem porazit, „ačkoliv jsou o moc starší a větší než on“.

Ale toho dne měl Guy smůlu. Otec ho viděl přicházet, šel mu naproti s „mlsným dřevem“ a zuřivě ho spráskal. Guy velmi dobře věděl, že výprask nepřestane, dokud otec nedosáhne žádaného účinku, a ten se dal změřit jen příslušným povykem, a proto řval, co mu síly stačily. To byl řev, který zaslechli chlapi.

„Tak, ty líný spratku! Já tě naučím odcházet a nechávat za sebou otevřenou závoru. A teď si jdi po své práci.“ Tak místo aby Guy slavně přitáhl s nákladem telecích kůží, byl poslán k potupné a neindiánské dřině na zahradě.

Za chvíli uslyšel matku: „Guysíčku, Guysíčku.“ Pustil motyku na zem a vydal se ke kuchyni.

„Kam jdeš?“ zařval zdálky otec. „Vrať se a hled' si své práce.“

„Maminka mi něco chce. Volala mě.“

„Hled' si své práce. Neopovaž se tam jít, nebo uvidíš.“

Ale Guy toho nedbal a šel dále za matkou. Věděl, že v tomto povýpraskovém stadiu zlosti otec jenom neškodně vyhrožuje, a tak za chvíli šťastně pojídal obrovský krajíc chleba se zavařeninou.

Indiánský bubínek

„Chudinko malá, musíš mít hlad, a tatínek byl na tebe tak zlý. No tak neplač,“ protože Guy se při vzpomínce na své útrapy opět rozplakal. Pak mu důvěrně zašeptala: „Tatínek půjde dnes odpoledne do Downeyho Skládky, a ty můžeš vyklouznout, hned jak bude pryč, a jestli budeš předtím pěkně pracovat, nebude už tak strašně zuřit, až se vrátíš. Ale dej si pozor, abys zavřel závoru, protože kdyby se prase mělo dostat do Raftenova lesa, kdo ví, co by z toho bylo.“

To byl důvod, proč se Guy zdržel. Toho dne se vrátil do tábora s kůžemi až hodně pozdě. Jakmile odešel, jeho pošetilá a milující matka, která sotva stačila unést břemeno domácnosti, všeho nechala a okopala dvě nebo tři další řádky zelí, aby tatínek, až se vrátí, našel pořádný kus vykonané práce.

Telecí kůže byly tvrdé jako plech a ovšem ještě s chlupy.

Caleb poznamenal: „Dva nebo tři dny to bude trvat, než budou jaksepatrií,“ a zahrabal je do bahnitě, blátivé kaluže na plném slunci. „Čím víc v teple tím líp.“

Za tři dny je vytáhl. Místo aby byly tenké, tvrdé, žluté a zpola průhledné, byly teď mnohem silnější, neprůhledně bílé a jemné jako hedvábí. Chlupy se daly lehce seškrábat a Caleb o obou kusech prohlásil, že se hodí na buben.

Umyl je důkladně mýdlem v teplé vodě, aby smyl tuk, a oškrábal je po obou stranách tupým nožem; pak narovnal okraj větší kůže a odřezával kolem dokola uzoučkový proužek, až měl asi dvacetimetrový pruh nevydělané kůže, široký asi dva centimetry. Ten kroutil, válel a natahoval, až byl skoro kulatý, pak ze zbytku vyřízl kulatý kus na „neohlodaném“ místě. Položil oba kusy na sebe a vyřízl do obou ostrou špičkou nože řadu otvorů, dvaapůl centimetru od kraje a po pěti centimetrech od sebe. Pak jednu kůži položil na zem, na ni kostru bubnu a navrch druhou kůži, a svázal je k sobě dlouhým řemínkem, který táhl od první dírky nahoře k druhé dírce dole, pak k třetí nahoře a k čtvrté dole a tak dvakrát kolem dokola, až řemínek probíhal každou dírkou a zkřížené řemínky tvořily kolem bubnu kosočtverečný vzorec. Zpočátku vázal volně, ale pak při druhém šněrování utahoval a nakonec byly obě kůže na bubnu pevně napjaté. K všeobecnému překvapení se hotového bubnu hbitě zmocnil Guy. „To jsou moje telecí kůže,“ což ovšem byla pravda.

A Calebovi se zableskly oči, když řekl: „Dřevo asi patří ke kůžím.“

Udělal si paličku ze dřeva, kolem kterého omotali kus pytloviny, aby paličku změkčili, a Guy byl znechucen, když zjistil, jak slabý zvuk buben vydává.

„Asi jako když tlučeš na kožešinovou čepici jehněčím ocasem,“ mínil Sam.

„Pověste buben do stínu vyschnout a uvidíte, jak se změní,“ řekl lovec kožešin.

Bylo to zvláštní, jak se postupem hodin schnoucí buben měnil. Jako by pukal a napínal se v smrtelných mukách námahy, a chvílemi z něho vycházely slabé zvuky. Když úplně uschl, vrátila se mu poloprůhlednost nevydělané kůže, a teď byl zvuk takový, že rozechvěl srdce rudokožců.

Caleb je naučil krátký indiánský válečný zpěv a oni tančili dokola, jak Caleb tloukl na buben a zpíval, až se zdálo, že se v nich opět probudily divošské pudy. Ale nejvíce ze všech to působilo na Yana. Když poskakoval dokola, jako by na to reagovalo celé jeho založení; cítil se sám součástí toho tance. Bylo to v něm; tanec ho uchvacoval až do hloubi duše a krev se mu jásavě rozproudila. Rád by se byl vzdal všech „slavných úspěchů“ bílé rasy, aby mohl žít s pocitem, který v něm vyvolal ten indiánský buben.

KOČKA A SKUNK

Sam odešel na „vyvražďování“, aby opatřil chléb. Guye polapil jeho přirozený nepřítel a teď si odpykával trest nucených prací na zahradě; tak byl Yan v táboře sám. Obešel různá hliněná alba, ale neobjevil nic nového, jen to, že je stop čím dál tím víc. Teď byly mezi velkými stopami také malé stopy *skunka* a stopy *minka*. Když šel kolem živého plotu na konci zásekové stezky, spatřil něžného malého lesňáčka zlatohlavého, jak krmí velké nemotorné mládě vlhovce kravského, které zřejmě vychoval. Často slyšel, že si vlhovec obvykle „hraje na kukačku“ a snáší vejce do hnízda jiného ptáka, ale poprvé něco takového spatřil opravdu na vlastní oči. Když pozoroval, jak nemotorný, blátivě zbarvený vlhovec kravský třepetá nevyspělými křídly a doprošuje se pomoci nádherného, víc než o polovinu menšího lesňáčka, přemýšlel, zdali se něžná samice opravdu dala tak napálit, že považuje ptáka za své mládě, nebo zdali to dělá pouze z útrpnosti s nalezcem.

Pak sešel podél potoka k dolnímu hliněnému albu a nová stopa, která vypadala takto, ho zcela zmátla. Nakreslil si ji, ale než kresbu dokončil, rozbřesklo se mu, že je to určitě stopa mladé želvy klapavé. Spatřil také množství velmi povědomých stop, z nichž mnohé patřily kočce domácí, a divil se, proč je jich tolik, a přece kočku vídá tak zřídka. Jsou to ovšem většinou noční zvířata, ale i chlapeci se tu někdy objevovali zvečera, a teď tu byli stále, takže to nebyla uspokojivá odpověď. Ležel na břiše na srázu u potoka, který si tu vyhloubil řečiště se strmými jílovými břehy, dva metry vysokými a na sedm metrů od sebe vzdálenými. Teď bylo vody velmi málo - pouhá stružka, která se křivolace vinula po rovném klátivém dnu „kaňonu“, jak tomu Yan rád říkal. Široký bahnitý okraj po obou stranách vody tvořil pěkné místo na záznamy cestujících čtyřnožců a byl tam nadbytek nových i starých stop.

Rozbujelá tráva na břehu byla plná hlučných kobylek a cvrčků. Na jedné straně zpestřovalo několik nádherných lobelek kardinálských velké

množství oranžových netýkavek. Yan vše pozoroval s tichou radostí. Teď znal jejich jména, a tak květiny přešly ze seznamu mučivých tajemství do seznamu zajímavých a nádherných přátel. A jak tak ležel na břiše, zabloudily mu myšlenky zpět k době, kdy neznal jména žádných rostlin ani ptáků - kdy bylo všechno cizí a on sám se šířil žíznivou touhou, aby je poznal. A vzpomínka na Bonnerton se mu náhle vybavila s podivnou silou.

Netýkavka dvoukvětá

Lobelka karatindská

Viděl otce i matku, bratry i spolužáky. Případalo mu, jako by onen život patřil dávné minulosti, ačkoliv to bylo pouze přede dvěma měsíci. Napsal matce, aby jí oznámil svůj příjezd sem, a od té doby jí ještě jednou poslal zprávu, že se mu daří dobře. Od matky dostal laskavý dopis s jedním nebo dvěma citáty z Písma a s douškou od otce s několika moudrými radami a dalšími citáty z Písma. Od té doby jim nepsal. Nemohl pochopit, jak se mohl tak naprosto od nich odpoutat, a přece mu byla jasná příčina: zde v Sangeru objevil pramen, po kterém žíznil.

Když tak ležel a přemýšlel, upoutal ho lehký pohyb poblíž potoka. Byla tam velká lípa, vyvrácená z kořenů. Jako většina takových stromů byla dutá. Kmen přikrývala bujná spleť lesních travin, ale chyběla mu jedna ulomená větev, po které zůstal v kmeni otvor. V černé sluji otvoru se objevila hlava s blyštivými zelenými očima, pak vyklouzla na kmen obyčejná šedá kočka. Usadila se tam na sluníčku, olizovala si tlapy, zlehka si upravila kožišek, roztahovala drápy a protahovala všechny nohy jako všechny kočky, šla na konec kmene a pak po mírném svahu až na

dno kaňonu. Tam se napila, čistotně si otřepala vodu z tlapek a přihladila si jediným pohybem srst. Pak začala k Yanovu obveselení prohlížet všechny stopy skoro tak, jak to předtím prováděl on, ačkoli bylo jasné, že je posuzuje čichem, a ne zrakem. Šla po proudu a nechávala po sobě některé tak pěkné otisky, že se Yan v duchu rozhodl co nejdříve si je zakreslit do zápisníku; pak se kočka náhle zastavila, rozhlížela se vzhůru a kolem dokola, ztělesněná elegance, upravenost a půvab, v očích zelený oheň,

potom rozvážně vyskočila z koryta potoka do husté trávy na břehu a zmizela.

Vypadalo to jako velmi všední událost, ale skutečnost, že se domácí kočka usadila v lese, ji činila zvlášť zajímavou, a Yana to vzrušovalo téměř tak, jako by šlo o opravdu divoké zvíře. Měl už tak vyspělý umělecký cit, že pochoval z tohoto pohledu uspokojení.

Kočí stopy

Několik minut ležel a čekal, že se kočka vrátí; pak uslyšel zdálky lehký chřestot kamínků. Obrátil se a spatřil ne kočku, ale velmi odlišného a poněkud většího živočicha. Byl nízký, podsaditý, černý jako uhel, s bílými skvrnami a obrovským huňatým ocasem - Yan okamžitě poznal skunka, ačkoliv se s živým skunkem nikdy za bílého dne nesetkal. Skunk se rozvážně přikolébala větril všemi směry. Zahnul kolem zákrutu a objevil, se téměř proti Yanovi, když tu se za matkou vybatolili tři malí skunkové letošního vrhu.

Stará prohlédla stopy stejně jako předtím kočka a v Yanovi se ozval zvláštní pocit bratrství, když viděl divoká zvířata, jak se věnují právě takovému pozorování jako on.

Pak stará samice skunka přišla k čerstvým kočičím stopám, zastavila se u nich a očichávala je tak dlouho, že ji tři mláďata dohonila a připojila se k ní. Jedno z mláďat šlo ke břehu, kudy se běhla kočka. Když čumáčkem zavětrilo nad čerstvým pachem, přikolébala se tam stará skunčí máma, projevila živý zájem a pak se vydrápala na břeh. Mláďata šla za ní v nesouvislém průvodu, který zpestřilo jedno z nich tím, že se skulilo po strmé stezce.

Starý Skunk se dostal nahoru na břeh, pak vylezl na kmen a neomylně šel zpět po kočičí stopě až k otvoru v kmeni. Zíral asi minutu do díry, pak začenicchal, vlezl dovnitř, až mu koukal jen ocas. Tu Yan z kmene zaslechl hlasité,

pronikavé mňoukání: „*Mjau-mjau-m j-a-u-m j-a-u*“, a z otvoru vycouval starý Skunk s malým šedivým koťátkem v tlamě.

Drobné stvoření energicky mňoukalo a prskalo a drželo se vnitřku kmene. Ale starý skunk byl silnější - vytáhl kotě ven. Pak si je přidržel oběma tlapami a pevně zachytil za krk a obrátil se, aby je odnesl do koryta potoka. Kotě se rázně bránilo a nakonec zasáhlo drápy oko skunka a tak sebou šklublo, že páchnoucí ničemnice trochu uvolnila sevření a dala tak kotěti novou příležitost zakvičet, a kotě toho důkladně využilo, vkládajíc veškerou svou sílu do několika srdceryvných *,mj-au-mj-au,*. Yana to dojalo. Chystal se, že se vrhne kotěti na pomoc, když tu se opodál v trávě ozvalo zaškrábání, mihlo se něco šedého a na scéně se objevila kočka, stará kočičí máma, ztělesněná démonická zuřivost, s očima jeden plamen, se zježenou srstí, vztyčenýma ušima. Vrhla se na černého vraha skokem jelena a odvahou lva. Oči nestačily sledovat míhání jejích tlapek. Skunk ucouvl a pitomě zíral, ale ne dlouho; nic v té příhodě netrvalo dlouho. Když se kočičí máma jako střemhlavě se snášející sokol vrhla na skunka, její každý nádherný sval se

rozechvíval silou a zuřivou nenávistí. Skunk neměl čas zamířit svou strašlivou zbraň a v rozčilení vystřelil salvu vražedné pižmové spršky dozadu a zmáčel tím vlastní mláďata, která se choulila na stezce.

Stará kočka zuřila a trhala zuby, drápy a smrtelným stiskem, černá srst lítala všemi směry a Skunk tentokrát ztratil hlavu, naslepo vystřeloval dusivou spršku a třásl jí nejen kočku, ale i sebe. Skunk měl strašlivě potrhanou hlavu a krk. Vzduch byl k zadušení prosycen jedovatým pižmem. Skunk byl nebezpečně raněn a vrhl se pozpátku do vody. Stará kočka, oslepená a lapajíc po dechu, třebaže téměř nekrvácela, by se byla vrhla za skunkem i do vody, ale kotě, vklíněná pod kmenem, žalostně mňoukalo a zarazilo tak matčino zuření. Vytáhla je bez jediné ranky, ale zmáčené pižmem, a odnesla je rychle do doupěte v dutém kmeni, pak opět vyšla a stála vzpřímeně, mrkajíc planoucíma očima - protože ji pálily od skunčí spršky -,švihajíc ocasem, jako obraz tygřice dychtivé bojovat s celým světem o mláďata, o která pečuje. Ale starý Skunk toho měl víc než dost. Odškrábal se dolů kaňonem. Tři mláďata se předtím svalila jedno přes druhé, aby se dostala z cesty, když se poprvé octla v náhodné palbě z matčiny baterie. Skunk se odkolébal pryč, nechávaje za sebou stopu krve a zápachu, a mláďata se kolébala za ním, nechávajíce za sebou stejně silný puch.

Yana zoufalý boj hrdinné kočky uchvátil. Toho dne stoupla u něho celá kočičí rasa v úctě; a to, že domácí kočka se skutečně může dát na lesní

život a uživit se lovem, stačilo jí zajistit místo mezi jeho oblíbenými zvířecími hrdiny.

Číča se neklidně procházela sem tam po kmeni, od díry, kde byla koťata, až ke konci nad kaňonem. Silně mrkala a bylo zřejmé, že strašně trpí, ale Yan dobře věděl, že není na světě tak velkého ani silného zvířete, které by zastrašilo kočku od stráže na prahu domova. Není nezkrotnější odvahy nad odvalu kočičí mámy, která hlídá svá mláďata.

Nakonec se zdálo, že už nehrozí žádné nebezpečí útoku, a číča zatřepala tlapkami a otřela si oči a pak vklouzla do díry. Ach, to musela být rána pro ubohá koťata, ačkoli je na to páchnoucí bratříčkův návrat částečně připravil. Teď tu byla matka, jejíž příchod byl pokaždé ohlašován chutným pachem čerstvé myši nebo ptáka s příměsí milého a známého kočičího zápachu, který je už sám příslibem štěstí. Čich je v kočičím životě to nejdůležitější, a teď zastínila vchod do doupěte bytost, která, jak průkazně dokazoval čich, se rovnala smrtelnému nepříteli. Není divu, že se všechna koťata s funěním a prskáním rozutíkala do tmavých koutů. Byl to těžký případ. Nadlouho tím měla koťata zkažené žaloudečky. Nedalo se nic dělat, než se s tím smířit a zvyknout si. Doupě za jejich pobytu nikdy nepřestalo páchnout, a i když koťata vyrostla a žila jinde, musilo se přes ně přehnat mnoho bouří, než se nadobro zbavila poslední stopy zápachu skunka.

DOBRODRUŽSTVÍ VEVEŘČ., Í RODINY

„Vsadím se, že tam z té díry vyženu datla,“ řekl Zelenáč, když jednoho dne šli všichni tři rudokožci s luky v ruce vzdáleným cípem Burnsova lesíka. Ukázal na otvor nahoře ve vysokém uschlém pahýlu, pak se přiblížil a několikrát silně uhodil do pahýlu tyčí. K překvapení všech nevyletěla otvoru datel, ale vyletěla veverka poletucha. Vyškrábala se na vršek pahýlu, rozhlédla se sem a tam, pak roztáhla nožky, létací blánu a ocas a snesla se dolů, ale ke konci letu se lehce nadnesla a dosedla na strom asi o sedm metrů dále. Yan vyskočil, aby ji chytil. Uchopil prsty kožíšek na zádech, ale poletucha ho kousla ostrými zoubky tak, že ji rád pustil. Vyšplhala se po odvrácené straně kmene a brzy zmizela ve větvích.

Guy byl dočista spokojen, že splnil svůj slib vyhnat z díry datla: „Copak není veverka poletucha něco jako datel?“ hádal se. Byl proto po celý den velmi nafoukaný, sliboval jim, kdykoli přišli k nějakému pahýlu s dírou, že jim předvede veverka, a nakonec se mu po mnoha nezdarech dostalo zadostiučnění, že vyhnal z hnízda opožděně hnízdícího datla.

Byl to zřejmě výtečný způsob, jak objevit živé tvory. Yan jej pohotově přijal, a když se blížili k dalšímu pahýlu s děrami, popadl velký klacek a uhodil třemi nebo čtyřmi silnými údery do pahýlu. Z nižšího otvoru se vydrápala rudá veverka a schovala se v jiném, výše položeném otvoru; další prudká rána ji přiměla, aby vykoukla a vyskočila až na vršek pahýlu, ale nakonec skočila zpět do spodního otvoru.

Chlapce to velmi vzrušilo. Teď bouchali do pahýlu, ale veverka se už neukázala.

„Podsekněme ho,“ řekl Malý bobr.

„Já ti ukážu něco lepšího,“ odpověděl Datel. Rozhlédl se a vzal tyč asi sedm metrů dlouhou. Tu opřel o drsné místo na horním konci pahýlu a prudce do tyče strčil, pozoruje přitom

pečlivě vršek pahýlu. Ano! Trochu se zakymácel. Sam ránu opakoval, dávaje si pozor, aby se časově držel pohybu pahýlu, do kterého vrážel vždy, když se od něho odkláněl. Oba druzí chlapci uchopili tyč a všichni společně strkali za Samova volání: „Hej - rup, hej - rup.“

Jediný náraz sto padesáti nebo dvou set kilogramů by byl sotva pahýlem pohnul, ale tyto pětadvacetikilové nárazy v pravou chvíli jej postupně vyviklávaly víc a víc, a za tři až čtyři minuty praskající kořeny se skřípotem povolily a velký pahýl se zřítíl na zem. Dutý vršek narazil na padlý kmen a

roztříštil se v pršce prachu, třísek a shnilého dřeva. Hoši se tam vrhli, aby chytili veverku, bude-li to možné. Nevyškrábala se ven, jak čekali, i když zpřevraceli rozbité kusy dřeva. Našli přední část pahýlu se starým otvorem po datlovi a pod ní byla hromádka jemně rozcupované jalovcové kůry, zřejmě hnízdo. Yan je nedočkavě obrátil a tam ležela rezatá veverka zcela nehybná a bez zřejmého poranění, ale na špičce čumáčku měla jedinou kapku krve. Těsně vedle ní bylo pět malých veveriček; zřejmě velmi pozdního vrhu, protože byly holé, slepé a bezmocné. Jedna z nich měla u čumáčku kapku krve a ležela stejně nehybně jako její matka. Zpočátku si lovci mysleli, že se stará mrtvou jen staví, ale záhy jí začaly mrtvolně tuhnout údy.

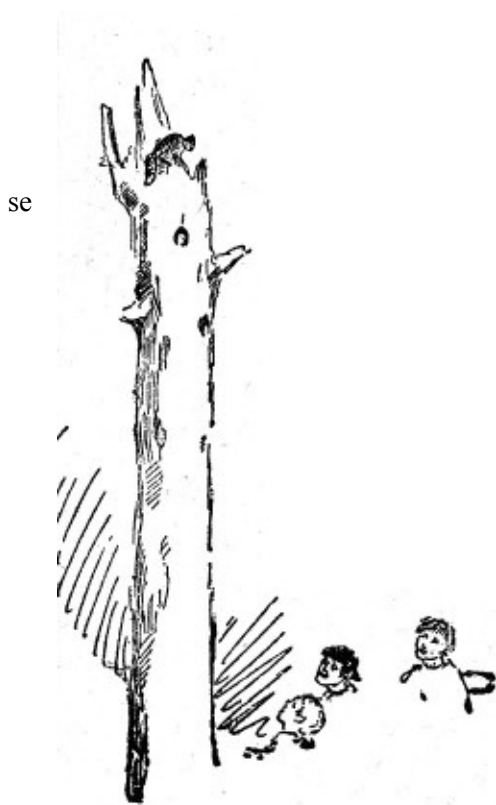
Chlapce nyní zaplavil pocit viny a lítosti. Tím, že se bezmyšlenkovitě oddali lovecké vášni, zabili neškodnou veverčí matku v době, kdy pečovala o mladé, a mlád'ata, která zůstala naživu, mají před sebou jen vyhlídku na smrt hladu.

Yan se lovu zúčastnil nejaktivněji a teď ho trápilo svědomí mnohem víc než oba kamarády.

„Co s nimi uděláme?“ zeptal Datel. „Na ochočení jsou ještě moc malé.“

„Raději je utopíme a bude to vyřízené,“ navrhl Zelenáč, když si vzpomněl na poslední poctu, kterou vzdali několika vrhům kořat u nich doma.

„Byl bych rád, kdybychom mohli najít jiné veverčí hnízdo, kam bychom je uložili,“ řekl kajícně Malý bobr, a jak hleděl na čtyři kroucí se bezmocná zvířátka na své dlani, slzy lítosti mu zalily oči. „Raději je zabijeme a ukončíme tak jejich trápení. V tak pozdní době jiné veverčí hnízdo nenajdeme.“ Ale po krátké

odmlce dodal: „Znám někoho, kdo je zbaví trápení. Snad bude lépe, když si je vezme. Stejně by je našla, je to ta stará šedivá zdivočelá kočka. Pojďme je dát do jejího doupěte, až bude pryč.“

Zdálo se to rozumným, prostým a milosrdným způsobem, jak se zbavit sirotků. Tak se hoši vypravili do „kaňonové“ části potoka. Odpoledne svítlo slunce nějaký čas tak, že jasně ukazovalo celý vnitřek díry. Chlapci se velmi tiše vypravili na Yanův vyhlídkový břeh, a když Yan viděl, že tam jsou jen koťata, připlížil se, vložil malé veverka do doupěte a pak se vrátil k přátelům pozorovat, jako bliblická Miriam, osud nalezců.

Musili na starou kočku čekat celou hodinu, a protože byli po celou dobu zticha, odměnil je pohled na mnoho hezkých divokých zvířátek.

Na dohled jim přifřel kolibřík a vznášel se jako mlhavá kulička křidélek postupně před několika netýkavkami.

„Poslouvej, Bobře, ty jsi povídal, že kolibříci jsou nějak zvlášť krásní,“ řekl Datel a ukázal na matně šedo zeleného ptáka před nimi.

„A tvrdím to stále. Podívej se teď,“ odpověděl Yan, když se kolibřík vznášející se ve vzduchu otočil a jako uhel černé hrdlo proměnil v plamen a nach a tím umlčel kritika.

Když kolibřík odletěl, objevil se na chvilku hraboš, kličkující po trávě, a krátce nato vodní americký krtek, velký ani ne jako myš, které se hnal v patách.

Později přišel krátkonohý hnědý živočich, velký jako zajíc, a očichával suché, ale stinné dno potoka, a když prošel pod nimi, Yan v něm poznal podle malé, jakoby bobří hlavy a šupinatého veslovitého ocasu ondatru, zřejmě hledala vodu.

V koupací nádrži bylo ještě plno vody a chlapci si uvědomili, že se stala shromaždištěm plachých zvířátek, která, jak to vyjádřil Sam, „byla vyplavena suchem“.

Ondatra nebyla ani dvacet minut pryč, když se objevilo jiné temně hnědé zvíře. „Další ondatra, to jistě mají schůzi,“ zašeptal Datel. Ale

z téhle, jakmile se přiblížila, se vyklubalo docela jiné stvoření. Bylo dlouhé jako kočka, ale nižší, s širokou plochou hlavou a bílou bradou a krkem, s krátkýma nohama a tvarem se podobalo obrovské lasičce; nebylo možno si je s ničím splést - byl to mink, úhlavní nepřítel ondatry, a teď byl na stopě své kořisti. Spěšně obešel zákrut, očenicáváje stopu jako lovecký pes. Kdyby dostihl ondatru, dříve než se ondatra dostane do rybníka, došlo by k tragédii. Kdyby se ondatra ponořila do hloubky, mohla by mu snad uniknout. Ale právě tak jistě, jak se stal rybník shromaždištěm ondatr, stával se také shromaždištěm minků.

Ani ne pět minut po odchodu minka se na protější kládě mihla tichá šedá postava. Ach, jak vypadala uhlazeně a elegantně! Jak se zdála zosobněným půvabem po pohledu na kolébanou přihrbenou ondatru a na rychlého, ale nemotorného minka. Není nic pružnějšího a elegantnějšího než pěkná

kočka a vědci celého světa přijali kočku za vzor dokonalosti ve stavbě zvířecího těla. Čiča se rozhlédla, nehrozí-li nějaké nebezpečí. Nepřinesla žádnou myš ani ptáka, protože kořata byla pro takovou výchovu ještě příliš malá. Chlapci ji pozorovali s vystupňovaným zájmem. Proklouzla po kmeni do díry - do díry páchnoucí po skunkovi -, vyrazila své tiché „ýrrú-prrrú „; po kterém začnou hladová kořata pokaždé vyvádět, a když objevila mezi svými kořaty růžová veveřčí děťátka, už se k nim vinula. Přestala olizovat nejbližší kotě, upřeně zírала na malé veveřče a očichala je. Yan se divil, k čemu je to platné, když je všechno načichlé po skunkovi. Ale zdálo se, že to na ni zapůsobilo, protože chvíli mládě olizovala, pak si lehla a objala všechna mláďata svým čtyřnohým objetím, vystrčila bradu a Zelenáč radostně oznámil, že „malé veveřičky se krmí spolu s kořaty“.

Chlapci ještě chvíli čekali, a když se pak přesvědčili, že malá veveřčí mláďata byla láskyplně adoptována svým přirozeným nepřítelem, vrátili se tiše do tábora. Teď se stalo jejich denním potěšením pozorovat smíšenou rodinu.

A tady je skoro na místě dopovědět zbytek příběhu. Stará šedivá kočka věrně a láskyplně ošetřovala nalezence. Zdálo se, že jim to jde k duhu, a Yan si vzpomněl, že kdysi slyšel, jak nějaká kočka dokonce vychovala celý vrh zajíců, a těšil se na den, kdy budou kořata a veveřice společně dovádět na sluníčku. Za týden tvrdil Zelenáč, že se u snídaně objevuje jen jedna veverka, a za deset dní žádná. Yan se přikradl ke kmeni a dověděl se

pravdu. Všechny čtyři veveříčky ležely mrtvé na dně doupěte. Z ničeho se nedalo soudit proč. Stará kočka dělala, co nejlepšího mohla - byla samá láska a něžnost, ale zřejmě nedokázala uskutečnit své mateřské úmysly.

JAK POZOROVAT LESNÍ OBYVATELE

Teď probíhaly dny vesele, neboť každé ráno začínalo houbou na sviště. Chlapci žili s lesem v přátelském vztahu, který se velmi lišil od pocitů první noci.

Při té myšlence Sam jednoho dne prohlásil: „Poslouchej, Yane, vzpomínáš si na tu noc, kdy jsem spal se sekyrou a ty se sekyrkou?“

Indiáni se naučili vyrovnávat se při táboření se všemi drobnými nepohodlími a překonávat je, a tak na ně zapomněli. Jejich každodenní povinnosti se zjednodušily. Seznamovali se s lesními obyvateli a se životem v lese tak rychle, že tu teď byli opravdu doma. Zvonivé „kou-kou-kou“ v korunách stromů už pro ně nebyl jenom hlas bludičky, nýbrž letní zpěv kukačky dešťové, Yan vypátral, že hlasitý chřestivý, jakoby ptačí pískot v nízkých stromech za bezvětrí patří zelené rosnice.

Protáhlé „páí-rí-í-í-í“ za horkých odpolední bylo volání lejska lesního a obrovské množství tajemných pískotů a trylků patřilo vždy, jak objevili, živě zbarvené a nezbedné sojce chocholaté.

Bylo už po údobí hnízdění a právě tak po údobí zpěvu; proto bylo ptáky méně vidět, ale jak vysychaly prameny, život se hodně soustředil kolem nádrže na plavání. Upravili plot tak, aby se dobytek mohl na jedné straně napájet, ale dolní části byly před nemotornými kopyty krav v bezpečí a bujel tam mnohotvárný přírodní život.

V klidném rybníce vídali každý večer ondatry a v hlubších místech bylo velké množství ryb. Ačkoliv byly malé, bylo jich, jak chlapci zjistili, tolik a tak ochotně braly, že se rybolov ukázal velkou zábavou, a tak měli z rybníka několikrát dobrý oběd nebo večeři. Denně objevovali zajímavé věci. Sam zjistil na poli jednoho souseda jiného sviště, „na jehož hlavu byla vypsána odměna“. Zajíci se zatoulávali v noci až k táboru, zvláště když jasně svítel měsíc, a v poslední době chlapci často slyšeli nevrlý hafavý štěkot, o kterém Caleb řekl, že patří lišce, „pravděpodobně té staré potvoře, která žije v Callaghanově lese“.

Šedivá kočka v kmeni byla stále zajímavá. Chlapci ji chodili velmi pravidelně pozorovat zdálky, ale měli dobré důvody, proč se k ní nepřibližovali. Jednak si ji nepřáli vyplašit; za druhé věděli, že kdyby se přiblížili příliš, bez váhání by na ně zaútočila.

Yan se naučil jedné důležité lekci: v lese vidí tichý pozorovatel nejvíc. Při pozorování bylo nejobtížnější, jak zabít čas, a řešením bylo sedět a

kreslit. Čtení by také vyhovovalo, kdyby byly po ruce knihy, ale ne tak dobře jako kreslení, protože pak se oči upírají do knihy místo do lesa a obracení bílých stránek může plaché lesní obyvatele vyplašit.

A tak Yan strávil mnoho hodin tím, že kreslil na břehu rybníka.

Když tak jednoho dne tiše seděl, vymrškl se z vody jelec a chytil mouchu. Téměř okamžitě se ledňáček, který se tudy hnal, zastavil ve vzduchu a vznášel se nad vodou, pak se vrhl dolů, opět vzletl s rybkou v zobáku a odletěl na větev, aby tam pohltil svou kořist, ale jakmile tam dospěl, v mžiku se vyřítil z hustého stromu jestřáb, uchvátil oběma nohama ledňáčka do drápů a snášel se s ním ke břehu - ve chvílce by ho byl zabil, ale z díry ve břehu vyrazil dlouhý hnědý živočich a vrhl se na zápasící dvojici, aby v okamžiku změnil situaci. Všichni tři zápasníci se rozprchli, jestřáb doleva, ledňáček doprava, jelec žbluňkl zpět do rybníka a na břehu zůstal mink s plným čenichem peří a, velmi hloupým výrazem. Když tak stál a setřásal si z čenichu chmýří, z křovin proklouzlo na břeh jiné zvíře - stará šedivá kočka. Mink svrástil

čumák, odhalil dvě řady ostrých zubů a zuřivě zavrčel, ale couval pryč pod splet kořenů. Kočka stáhla uši; srst se jí na hřbetě zježila a ocas se jí napřímil; trochu se příkrčila, oči jí plály a špička ocasu sebou škubala, a na minkovo vrčení odpověděla hlubokým zabručením. Zřejmě mink hrozil kočce „okamžitou smrtí“, ale na čícu to patrně neudělalo velký dojem. Mink se stáhl hlouběji pod kořeny, až mu bylo vidět jen zelené planoucí oči, a kočka se přiblížila, klidně prošla kolem jeho skrýše a šla si po svém. Vrčení pod kořeny ztichlo, a jakmile nepřítel zmizel, mink se ponořil do vody a ztratil se z dohledu.

Obě tato zvířata se setkala ještě podruhé a Yan měl to štěstí, že je viděl ze své pozorovatelný. Zaslechl „žbluňk“, jak se něco obratně ponořilo, a stačil jen zahlédnout u břehu rozbíhající se kola. Pak se voda zčeřila daleko v horní části nádrže. Objevila se hnědá skvrna a zase zmizela. Ukázala se druhá, ale nezmizela stejně jako první. Později vylezla na břeh ondatra,

odkolébala se o nějakých sedm metrů dále, pak se opět ponořila a plavala pod vodou, vylezla na druhý břeh a vplížila se pod spleť převislých kořenů. O minutu později se objevil mink, srst měl celou splepenou, takže vypadal jako čtyřnohý had. Vyplaval v místech, kde vylezla ondatra, šel po stopě, až ji ztratil, pak pobíhal po břehu sem a tam, ponořil se do vody, přeplaval rybník a pátral na druhém břehu. Nakonec stopu objevil a šel po ní. Pod kořeny se ozval hluk zápasu, minkovo vrčení a za dvě až tři minuty se mink objevil, táhna zabitou ondatru. Vysál jí krev a pojídal mozek, když tu se po okraji nádrže opět připlížila kočka a zastavila se jako již jednou předtím tváří v tvář minkovi, ani ne tři metry od něho.

Vodní záškodník spatřil nepřitele, ale nesnažil se mu vůbec uniknout. Postavil se předními tlapami na svou oběť a varovně i vyzývavě na kočku zavrčel. Číča po několik vteřin probodávala minka pohledem, pak zlehka skočila na břeh; přešla nad minkem, potom o kus dále seskočila a pokračovala v cestě po břehu.

Proč se mink poprvé kočky bál a proč se podruhé bála kočka minka? Yan byl přesvědčen, že by kočka obvykle minka „přeprala“, ale že teď měl mink právo na své straně, hájil svůj majetek a kočka to věděla, a proto se vyhnula půtce, ačkoli by se táž kočka v obraně svých kořat postavila třebaš tisíci minků.

Tyto dva výstupy se neodehrály téhož dne, ale vyprávíme je současně, protože je Yan později vyprávěl pokaždé současně, aby ukázal, že zvířata mají jakési porozumění pro to, co je správné a co ne.

Ale později měl Yan s ondatrami jinou zkušenost. Uhlazoval se Samem na noc spodní album, když tu se prostředkem řečiště, které více než před týdnem vyschlo, vyvalil prudký proud vody.

„Hola,“ řekl Datel, „odkud to je?“

„Trhlina v hrázi,“ řekl Malý bobr polekaně.

Chlapci běželi k hrázi a poznali, že Yan uhodl správně. Voda si našla cestu na konci hráze a při bližší prohlídce zjistili, že je to dílo hrabavé ondatry.

Ucpat trhlinu dalo dost práce. Ale měli po ruce lopatu a řada tyček zatlučená těsně k hrázi, když za ně nacpali spoustu pevně

udusané hlíny, nejenže zastavila unikající vodu, ale zaručovala, že aspoň tento kout bude napříště bezpečný.

Když Caleb uslyšel o darebáctví, které provedla ondatra, řekl

„Tak teď víte, proč jsou bobří vždycky tak smrtelně rozzlobeni na ondatry. Vědí, že jim ondatry mohou každou chvíli zničit hráze, a tak je pobíjejí, jak jen mohou.“

Malý bobr zřídka pozoroval bažinu celou hodinu, aniž spatřil něco zajímavého. Druzí dva válečníci neměli trpělivost tak dlouho čekat a nedovedli se zabavit kreslením.

Yan si udělal několik skrýší na místech, odkud měl s pozorováním zvířátek nejlepší zkušenosti. Těsně pod hrází byla malá kaluž, která oplývala raky a úhoři kroutícími se jako nitě, a to velmi lákalo ledňáčky a vrány, zatímco na rovné hrázi malí kropenatí jespáci píseční nebo sluka otavní třepali ocáskem, nebo se k večeru ondatra, která nikde nechyběla, vyškrábala na plochý kámen a seděla tam jako kožešinová čepice. Jinou úspěšnou skrýší byla část potoka, která vypadala jako kaňon, ale nejlepší skrýš byla na horním konci rybníka, a to prostě proto, že odtamtud bylo vidět na různé typy terénu. Za prvé na vodu s ondatrami a občas s minkem, pak na malou bažinu, která tam byla stále, ale když teď nádrž vysychala, značně se zvětšila. Zde byl domov několika hrabošů a párku karolínských chřástalů. V těsné blízkosti byl hustý les, kde bylo občas vidět jeřábky a černé veverka.

Jednou si tu Yan kreslil kmeny tsugy, aby mu nějak uběhlo čekání, ale také proto, že si ten starý strom zamiloval. Nikdy nekreslil proto, že by rád kreslil; důvodem byla vždycky láska ke kreslenému předmětu.

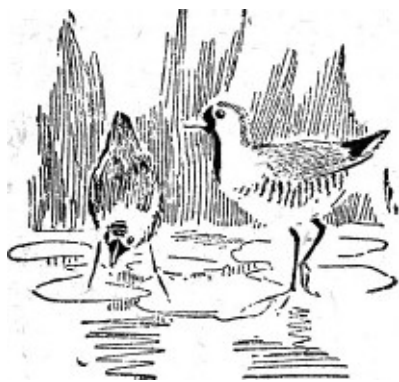
Černobílý šoupálek lezl jako ještěrka po všech kamenech v dohledu. Strakapoud si vydlouбал z kmene stromu červa s takovým úsilím, jaké by většina ptáků nepovažovala za výnosné, ani kdyby jim dalo tucet takových červů. Pruhoaná zemní veverka se postupně přibližovala víc a více, až Yanovi dokonce přeběhla přes nohu, a pak odkvapila pryč a brebentila polekána vlastní nerozvážností; a konečně hloupoučký malý sameček sýkory babky zpíval „ja-ro, ja-ro,“; jako by jeho svévolný a nepřesvědčivý podvůdek někoho zajímal, když tu ze zeleného listí u rybníka nehlučně přihopkala hnědá huňatá postavička, přeskočila úzký záliv, aniž si zmáčela nohy, jednou nebo dvakrát se zastavila a pak se posadila uprostřed otevřené mýtiny tak, že ji Yan krásně viděl - byl to zajíc. Seděl tak dlouho a tak nehybně, že si ho Yan nejdříve nakreslil, což zabralo asi tři nebo čtyři minuty, pak vytáhl hodinky a napočítal celé další tři minuty, než se zajíc aspoň trochu pohnul. Potom se zajíc chvíli pásal Yan se pokoušel sestavit

seznam toho, co žere, a toho, čemu se vyhýbá, ale zcela přesně to nedokázal.

Přilétl hlučný datel a snesl se nablízku na uschlou větev. Zajíc, nebo vlastně severský zajíc, „ztuhl“ - to znamená, že na okamžik zcela znehybněl -, ale datlovy znaky se daly snadno určit a zajíc se je už dávno naučil znát jako přátelskou uniformu, a tak se znovu pustil do pastvy, a když datel odletěl, zajíc si toho ani nevšiml. Nad hlavou se mu mihla vrána, pak ještě jedna. „Ne, od nich mi nehrozí žádné nebezpečí.“ V lese zakvílela káně pruhovaná; zajíc ji uslyšel a slyšel všechny ostatní zvuky, ale káně není nebezpečná a on to věděl. Nad mýtinou tiše zakroužila velká káně rudoocasá - a v tu chvíli zajíc ztuhla. Právě ten rudý ocas je znakem obávaného nepřítele. Jak dobře se naučí ušák všechny znát!

Trs jetele ho přilákal, aby se pořádně napásl, a pak odhopkal do hustého trsu trávy uprostřed mýtiny a tam se proměnil v kopeček mechu, běhy se mu ztratily v kožíšku a slechy mu ležely na hřbetě jako pár prázdných rukavic nebo oválných oblázků; čumáček se mu vrtěl pomaleji a zdálo se, že v posledních teplých paprscích slunce spí. Yan nesmírně toužil spatřit, zdali má otevřené oči, nebo ne; slychal, že zajíci spí s otevřenýma očima, ale na takovou vzdálenost si nebyl jist. Neměl dalekohled a Guy nebyl nablízku, a tak otázku nerozřešil.

Ze stezky zmizely poslední sluneční skvrny a rybník byl celý ve stínu stromů na západním břehu. Nějaký stěhovavý drozd spustil svou večerní píseň na vysokém stromě, odkud mohl vidět zapadající slunce, a v hustém

černém bezu podél potoka zatrylkoval drozd hnědý své „víry-víry-víry“; když tu se na vzdálené stezce objevil další a větší živočich a tiše se sunul k Yanovi. Měl skloněnou hlavu a Yan nemohl rozeznat, co to je. Když se zvíře na několik vteřin zastavilo na stezce, Yan naslinil v ústech prst a zvedl jej do výše. Lehký chlad na straně, odkud se živočich blížil, Yanovi ukázal, že

věťřík vane od zvířete k němu a že ho neprozradí. Zvíře se blížilo, zdálo se, jako by rostlo, pootočilo se bokem a pak Yan podle špičatého čenichu a uší a huňatého ocasu jasně poznal, že to není nikdo menší než liška, pravděpodobně ta, která často štěká v noci u tábora.

Klusala kolem, aniž věděla o mladém pozorovateli nebo o krčícím se zajíci, a tu Yan, jen aby si mohl zchytralé zvíře lépe prohlédnout, přiložil hřbet ruky k ústům a sáním vyloudil lehké, jakoby myši zapištění, což je pro hladovou lišku nejsladší hudbou, mocným kouzlem, a liška se otočila jako blesk. Chvilku stála se vzpřímenou hlavou a Sebejistým držením těla, ovládajíc svou sílu; další zapištění - a pomalu se vracela ke zvuku a tak prošla mezi Yanem a zajícem. Předtím minula starou zaječí stopu, aniž o ni projevila velký zájem, ale teď jí donesl vánek zajícův tělesný pach. Liška se okamžitě vzdala lovu na myš - žádný lovec nehoní myši, když má nablízku zvěřinu - a pustila se do pracného a krásného plížení za zajícem - zajícem, kterého ani nespátřila. Ale čenich jí byl nejlepší vůdcem. Ostražitě našlapovala a větrila jako stavěcí pes.

Každým krokem se přibližovala k ušákovi, který v trsu trávy spal nebo dělal, že spí. Yan se rozmýšlel, zdali by neměl vykřiknout a překazit lišce plížení, než zajíce chytí, ale jako milovník přírody chtěl mermomocí vidět vše až do konce a poznat, jak se liška zajíce zmocní. Dáma v rezavém kožichu byla už asi na pět metrů od trsu trávy, a šedý kožíšek se ještě nepohnul. Teď už byla na čtyři metry - a nic se nehýbalo; třiapůl metru - a zdálo se, že ušák je pohroužen v klidný spánek; tři metry - a teď to vypadalo, že liška poprvé opravdu svou oběť spatřila. Yan se musel hodně přemáhat, aby nevykřikl na výstrahu; dva metry - a liška se už jasně chystala k poslednímu skoku.

„Je to správně, když ji nechám?“ Yanovi se vzrušením rozbušilo srdce.

Liška si stáhla nohy pěkně pod břicho, vyzkoušela pevnost opory, až si jí byla jista, sebrala všechnu svou sílu a pak s tichou, zlou energií skočila na spáče. Spáče? Ale kdež! Naprosto ne. Ušák hrál jinou hru. V okamžiku, kdy liška vyskočila, stejně prudce skočil opačným směrem a unikl pod svým nepřitelem, takže chytračka liška dopadla na prázdný trs trávy. Znovu vyskočila, ale zajíc se odrazil jako míč opačným směrem a pokračoval v této matoucí sérii nádherných nepravidelných skoků. Liška se marně snažila ho dohonit, neboť tyto skvělé boční skoky jsou silnou stránkou zajíců a slabinou lišek; a ušák lítal sem tam - hop - skok - do houští a zmizel, než byla mnohem těžší liška vůbec schopna se rozběhnout.

Kdyby byl zajíc vyskočil hned, jak spatřil, že se liška blíží, byl by se zbytečně prozradil; kdyby byl utíkal přímo před sebe, když po něm liška skočila, byla by ho třemi nebo čtyřmi skoky asi chytila, neboť nepřítel byl v plném rozběhu, ale zajíc tím, že vyčkal příhodné chvíle, nepokoušel štěstí, a když se nebezpečí objevilo, odrazil je jediným možným způsobem a „žije v listnatém lese dodnes“.

Liška si musela jít hledat večeri někam jinam a Yan se vrátil do tábora šťasten, že poznal opět jedno tajemství lesa:

XII
INDIÁNSKÁ ZNAMENÍ,
A CO SI POČÍT, KDYŽ ČLOVĚK ZABLOUDÍ

„Co tím myslíte, když mluvíte o indiánských znameních, pane Clarku?“

„Skoro všechno, co ukazuje na blízkost Indiánů; stopa mokasínu, pach kouře, ohnutá větvička, vesnice, jeden kámen postavený na druhý nebo vypálená a skalpovaná bílá osada - to všechno jsou indiánská znamení. Všecko to něco znamená, a Indiáni ta znamení čtou a taky je tvoří, jako ty píšeš.“

„Vzpomínáte si, jak jste nám nedávno říkal, že tři kouře znamenaly, že se vracíte se skalpy?“

„To ne, tak přesně ne. Znamená to ‚Dobrá zpráva‘ - totiž u některých kmenů. Různé kmeny používají různých znamení.“

„Tak co znamená jeden kouř?“

„Zpravidla jenom ‚Tady je tábor,‘“

„A dva kouře?“

„Dvě kouřová znamení, to je ‚Trápení, - mohou také znamenat ‚Zabloudil jsem.‘“

„To si budu pamatovat: dvě kouřová znamení znamenají trápení.“

„Tři znamenají dobrou zprávu. *Lichá čísla znamenají štěstí.*“

„A co jsou čtyři?“

„No, to se sotva kdy používá. Kdybych viděl v táboře čtyři kouře, věděl bych, že se chystá něco velkého - snad velká rada.“

„Nu a kdybyste viděl pět kouřů, co byste si myslel?“

„Myslel bych si, že nějaký zatracený blázen chce vypálit celou vesnici,“ odpověděl Caleb a místo smíchu zachrčel.

„Právě jste řekl, že jeden kámen na druhém je znamení. Co to znamená?“

„Samozřejmě nemůžu mluvit za všechny Indiány. U některého to znamená to a u druhého ono, ale na Západě dva kameny nebo kusy suchého bizoního trusu položené na sebe obvykle znamenají ‚Tudy vede stezka,‘ a

„Tábořili jsme tu, protože jeden z nás onemocněl.“

malý kamínek nalevo od těch dvou by znamenal ‚Tady jsme odbočili doleva‘ a na druhé straně ‚Tady jsme odbočili doprava‘. Tři kameny na sobě znamenají ‚Tohle je jistá stezka,‘ ‚Něco zvláštního‘ nebo ‚Něco mimořádného‘ nebo ‚Pozor‘; a

hromádka kamení jenom naházeného na sebe znamená: ‚Tábořili jsme tu, protože se jeden z nás rozstolal‘. To jsou kameny, kterých použili na parní lázeň pro nemocného.“

„Nu a co by dělali, kdyby neměli kamení?“

„Myslíš v lese?“

„Ano, nebo na rovné prérii.“

„No, skoro jsem to zapomněl, je to už tak dávno, ale počkej chvílku,“ a Yan trápil Caleba a Caleb ždímal paměť, až sestavili seznam znamení neboli indiánský kód, ačkoliv Caleb z opatrnosti prohlašoval, že „někteří Indiáni to dělali jinak“.

Yan ovšem hned začal zakládat signální oheň a byl zklamán, když zjistil, že na stometrovou vzdálenost není kouř nad korunami stromů vidět, až mu Caleb ukázal rozdíl mezi jasným ohněm a kouřovým signálním ohněm.

„Nejdřív začni s jasným ohněm, abys získal žár, a pak ho udus čerstvou trávou a shnilým dřívím. Tak teď už vidíš, jaký je mezi tím rozdíl,“ a jakmile tráva a troud začaly v řeřavých uhlech prskat, vyvalil se vzhůru obrovský zkroucený a ohýbající se sloup dýmu.

„Vsadím se, že to uvidíš na patnáct kilometrů, když stojíš na vyvýšeném místě a vyhlížíš, kde se objeví kouř“

„Vsadím se, že bych to viděl na třicet kilometrů,“ zaštěbetal Guy.

„Pane Clarku, zabloudil jste někdy?“ pokračoval neúnavný tazatel.

„Ale ovšemže jsem zabloudil, a ne jednou. Každý, kdo chodí do lesa, musí občas zabloudit.“

„Co - i Indiáni zabloudí?“

„Ovšem! Proč ne? Jsou to taky lidi, a to ti povídám, když slyším, jak se někdo chvástá, že nikdy nezabloudil, vím, že nikdy nebyl daleko od máminých sukní. Každý musí někdy zabloudit, ale jen opravdový zálesák se z toho v pořádku dostane; v tom je ten rozdíl.“

„Tak co byste udělal vy, kdybyste zabloudil?“

„Záleží na tom kde. Kdyby to bylo v krajině, kterou neznám, a já měl v táboře přátele, tak až bych udělal, co je v mých silách, prostě bych se posadil a zapálil dva kouřové ohně. Samozřejmě že kdybych byl sám, tak bych se pokusil určit vzdušnou čáru nejpravděpodobnějším směrem, a to je snadné, když je vidět slunce a hvězdy, ale není to možné, když je pod mrakem. To nedokáže nikdo, a jestli krajinu neznáš, musíš jít podél nějakého potoka; ale je mi tě líto, jestli to někdy budeš muset udělat, protože to je ta nejhorší chůze pod sluncem. Určitě tě někam dovede, totiž pomůže ti, že nebudeš chodit v kruhu, ale takhle neurazíš za den víc než šest až osm kilometrů.“

„Nemůžete si určit směr podle mechu na kmeni stromů?“

„Ne! Jen to zkus a uvidíš; mech na severní straně stromu a skály; největší větve na jižní straně kmene; vrcholek tsugy míří na východ; největší kruhy mezi léty na jižní straně pařezu a tak dále. To se hodí na strom, který stojí sám v širé krajině - největší kruh je na jihu, ale neplatí to pro strom na jižní straně mýtiny, pak jsou největší kruhy na severní straně. Když máš v ruce kompas, pak je to všechno asi z poloviny pravda – totiž jen trochu pravda; ale není to pravda, je to jen lež jako věž, když jsi k smrti vystrašený a potřebuješ jistotu. Viděl jsem jen jednu dobrou rostlinu na ukazování směru, a to je zlatá střílka. Najdi si jich skupinu na volném prostranství a většinou ukazují k severu, ale když jsou zastíněny většími rostlinami, tak zkrátka ukazují všemi směry, jak jen srdce ráčí.“

Jestli objevíš cestičku vyšlapanou od zvěře, jdi po ní a přivede tě k vodě - totiž jestli půjdeš správným směrem, a to poznáš podle toho, že je postupně vyšlapanější. Jestli slábne, jdeš špatným směrem. Hejno kachen nebo lední potáplice, které ti přeletí nad hlavou, určitě míří k vodě. Můžeš jít klidně za nimi.

Jestli máš s sebou psa nebo koně, dovede tě domů docela dobře. Jen jednou jeden selhal, co já vím, a to byl hloupý kůň; takový se občas objeví, ačkoliv je víc hloupých psů.

Ale když to chceš vědět, nejjistější věc je kompas. Po něm slunce a hvězdy, a když víš, že za tebou přijdou přátelé, nejlíp uděláš, když se na místě usadíš a rozděláš dva kouřové ohně, budeš je udržovat a občas zahulákáš a neztratíš hlavu. Nic se ti nestane, ledaže jsi zatracený hlupák, a takoví mají zůstat doma, tam je budou chovat v bavlnci.“

INDIÁNSKÁ ZNAMENÍ

Znamení kameny

Zde je stezka

Odboč vpravo

Odboč vlevo

Důležité - Varování

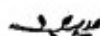
Znamení větvičkami

Zde je stezka

Odboč vpravo

Odboč vlevo

Důležité - Varování

Znamení trávou

Zde je stezka

Odboč vpravo

Odboč vlevo

Důležité - Varování

Znamení záseky

Zde je stezka

Odboč vpravo

Odboč vlevo

Důležité - Varování

Kouřové signály

Zde je tábor

Zabloudil jsem. Pomoc!

Dobrá zpráva

Všichni do rady

Některé zvláštní záseky používané lovci

Napravo
past

Nalevo
past

Tábor
vpravo

Tábor
vlevo

Zvláštní
znamení

Zvláštní znamení
Adirondacké

Hranice
tesního obvodu

VYDĚLÁVÁNÍ KOŽÍ A VÝROBA MOKASÍNŮ

Sam něco našel. Doma zabili tele a jeho kůže visela zplihle na trámu ve stodole. Otec mu dovolil, aby si ji odnesl, a teď se objevil „s čerstvou bizoni kůží na indiánský oděv“.

„Nevím, jak si Indiáni šijí šaty,“ vysvětlil, „ale Caleb to ví a on ti to poví a já samozřejmě nebudu poslouchat“

Starý lovec kožešin neměl nic na práci a od té doby, co mu zavřeli před nosem dveře vlastního domova, jedinými světlými body jeho osamělého života byly návštěvy v táboře. Byly na denním pořádku, a tak chlapci přijali jako samozřejmost, když za necelou hodinu po Samově návratu „šel náhodou kolem“.

„Jak si vydělávají Indiáni kožešiny a šijí si šaty?“ zeptal se hned Yan.

„Nu, všelijak -“ Ale než mohl ještě něco říci, objevil se znovu Zelenáč a vykřikl:

„Poslouvejte, kluci, tatínkovi chcíp jeho starý kůň!“ a radostně se šklebil už proto, že přinášel novinu.

„Zelenáči, ty se tak moc šklebíš, až se ti opalují stoličky,“ a hlavní náčelník se na něho smutně zahleděl.

„No, už je to tak, a já mu stáhnou ocas na skalp. Vsadím se, že budu vypadat ze všech nejindiánštěji „

„Proč ho nestáhneš celého, a já vás naučím, jak si z kůže udělat spoustu indiánských věcí,“ poznamenal Caleb, zapaluje si dýmku.

„Pomůžete mi?“

„Je to stejné jako stáhnout tele. Až bude kůže dole, ukážu ti, kde najdeš šlachy na šití.“

Tak se vypravil celý tábor na Burnsovo pole. Guy se držel vzadu a schoval se, když spatřil otce, jak odvléká starou herku párem těžkých koní.

„Dobrý den, Jime,“ pozdravil ho Caleb, nebol byli dobrými přáteli. „Měl jsi smůlu s koněm?“

„Ne. Ani moc ne. Nic mě nestál, dostal jsem ho nádavkem při handlu. Jsem rád, že posel, protože se zchvítil.“

„Chtěli bychom jeho kůži, jestli ji nepotřebuješ.“ „Vemte si ho třeba celého.“

„Dobrá, tak ho jen zatáhni tamhle k plotu, a až mu stáhneme kůži, ostatní zahrabeme.“

„Tak dobře. Neviděli jste snad toho mého zatraceného kluka?“

„Ale ano, viděl jsem ho před chvílkou,“ řekl Sam, „a to mířil rovnou domu.“

„H-m. Možná že ho najdu doma.“

„Možná že ano.“ Pak Sam dodal pro sebe: „Ale nemyslím.“

A tak je Burns opustil a za několik minut se z lesa připlížil Guy, aby asistoval při práci.

Caleb jim ukázal, jak rozříznout kůži podél spodní části každé nohy a odtud po břichu. Stahování byla pomalá práce, ale nebyla tak nepříjemná, jak se Yan obával, neboli zdechlina byla ještě čerstvá.

Většinu práce udělal Caleb, Sam s Yanem pomáhali. Guy jim pomáhal vzpomínkami a radami ze svých bohatých zkušeností, jak sám stahoval telata.

Když stáhli horní část kůže, Caleb poznamenal: „Nemyslím, že bychom ho dokázali obrátit, a když Indiáni neměli po ruce koně, aby s ním bizona převrátili, obyčejně rozřízli kůži podél hřbetu na dva kusy. Stejně už máme kůže na vydělání ažaž.“

Tak odřízli polovinu, kterou předtím stáhli, vzali si ocas a hřívu na „skalpy“ a pak poslal Caleb Yana pro sekyru a putnu. Pak vyřízl z koně kus jater a mozek. „Tohle,“ řekl „je na vydělání a semhle chodí indiánské ženy na nitě k šití.“

Hluboko rozřízl maso podél páteře od půli zad až k bedrům, pak vrazil prsty pod široký pruh bělavé vláknité tkáně, zvedl ji a přitom odřezávala usekával, až pruh dosahoval ke kyčelní kosti a na druhé straně až k žebrům. Těchto šlach na šití byl asi desetimetrový pruh, byly velmi tenké a daly se snadno znovu a znovu dělit, až vypadaly jako jemná nit.

„Tady,“ řekl Caleb, „máte přadeno nití. Schovajte si je. Vyschnou, ale dají se rozcupovat, a když je necháte dvacet minut máčet v teplé vodě, budou měkké a připravené k použití. Když squaw šije, obyčejně drží kousek nití navlhčený v ústech, aby ho měla připravený. Když teď máme koňskou kůži a telecí kůži, tak bych řek, že bychom si mohli otevřít koželužnu.“

„Tak tedy jak vyděláváte kožešiny, pane Clarku?“

„Na moc různých způsobů. Někdy jen oškrabuje a oškrabuje, až zbavím vnitřek všeho tuku a kousků masa, pak ho natřu kamencem a solí a nechám na pár dní kožešinu stočenou, až kamenec prosákne kůži a ta u kořínek srsti zbělá, a když je pak napůl suchá, musí se hníst a zpracovávat, až je pěkně měkká.

Ale Indiáni nemají ani kamenec, ani sůl, a dělají pěkné tříslu z jater a mozku, tak jako to udělám s touhle kůží.“

„Jenže já bych to chtěl udělat po indiánsku.“

„Dobrá, tak si vem ze svého telete mozek a játra.“

„Proč ne trochu koňského mozku a jater?“

„Ani nevím. Nikdy to tak nedělají, pokud jsem viděl. Vypadá to, jako by to s kůží šlo nejlíp s jejím vlastním mozkem.“

„Tak,“ poznamenal filozoficky založený Datel, „tomu říkám nádherné zařízení přírody, že do telecí kůže vždycky ukládá telecí mozek a telecí játra, a zrovna tolik, aby se dala kůže vydělat“

„Nejdřív si vždycky musíš kůži vyčistit, a než to uděláš, uložíš koňskou kůži do bahna, aby se odmočila srst“ Uložil kůži do teplého bahna, aby se tam pár dní máčela, právě tak, jak to udělal s telecí kůží na buben, a pak se vrátil dohlédnout na zpracování „šatů“ z bizona.

Sam nejdříve došel domů pro telecí mozek a játra, pak s Yanem oškrábali kůži, až ji zbavili velkého množství tuku a vnitřek kůže zůstal modravě bílý a lepkavý, ale na dotek nebyl mastný. Telecí játra hodinu vařili, pak je rozmačkali se syrovým mozkem na tříslový „nátěr“ nebo kaši a rozetřeli ji po vnitřní straně kůže, tu pak složili, stočili a uložili na dva dny do chládku. Potom kůži rozbalili, čistě umyli v potoce a pověsili uschnout, až byla téměř suchá. Pak Caleb přisekl na tyčce z tvrdého dřeva ostrou hranu a ukázal Yanovi, jak se kůže valčuje přes hranu a jak se zpracovává, až je zcela měkká a jako vydělaná.

Když z koňské kůže odstranil srst, zpracovával ji stejně, ale protože byla silnější, potřebovala delší máčení v „tříslovém nátěru“. Po dvou dnech ji lovec kožešin čistě oškrábal a zpracoval na tyčce s ostrou hranou. záhy začala nabývat podoby vydělané kůže, až na jedno nebo dvě místa. Když Caleb tato místa prohlédl, řekl:

„Hm. Tříslu pořádně na všech místech neprosáklo.“ A tak kůži znovu namazal kašou a nechal ji ještě den ležet; pak ji opět tak zpracoval o hranu tyčky, až byla měkká a vláknitá.

„Tak,“ řekl, „to je po indiánsku vydělaná kůže. Viděl jsem, jak to dělají, když namočí kůži na několik dní do odvaru, který se vaří z kůry tsugy nebo balzámové jedle, až voda zhnědne jako hnědý inkoust, není to o nic lepší

než tohle. Ted kůže potřebuje už jen jedno, aby po zvlhnutí neztvrdla. Musí se vyudit“

A tak rozdělal kouřový oheň tím způsobem, že udusil jasný oheň shnilým dřívím; pak několika dřevěnými kolíky vypnul koňskou kůži do tvaru kužele a pověsil ji na několik hodin do hustého kouře, nejdříve jednou stranou, pak druhou, až celá získala temně kouřovou, žlutohnědou barvu a byla cítit vůní dobře známou každému, komu se dostala do rukou po indiánsku vydělaná kůže.

„Tak tady to máš, to je indiánské vydělání kůže a jistě uznáš, že při vydělávání kůže je hlavní, abys taky ty hnul vlastní kůží.“ „A neukážete nám teď, jak se šijí mokasíny a válečné košile?“ zeptal se Malý bobr s obrovským západem.

„No, mokasíny, to je snadné, ale s válečnými košilemi ti nic neslibuju. To spočívá v podstatě v tom, že se držíš stříhu vlastního kabátu, s přední částí v jednom kuse, ale vyříznutou zrovna tak hluboko, abys protáhl hlavu, místo aby byla košile celá rozstřížená, a je u krku zdobena šněrováním a na švech a dole třásněmi; to není nic lehkého. Ale šít mokasíny se může naučit každý. Jsou dva typy mokasínů - totiž dva hlavní typy. Každý kmen má své vlastní provedení a Indián pozná, jakým jazykem jiný Indián mluví, jakmile spatří jeho boty. Dva nejznámější

vzory jsou odžibva, s měkkou podrážkou - podrážka a svršek jsou v jednom kuse a nárt je nabíraný - odžibva znamená ‚nabíraný mokasín‘. Druhého typu se většinou používá v rovinách. Víš, tam se musí nosit tvrdá podrážka, protože krajina je plná kaktusů, trní a ostrého kamení.“

„Chci siouxský typ. Napodobili jsme jejich týpí a válečnou členku - a vůbec, Siouxové jsou nejlepší Indiáni“

„Nebo nejhorší, podle toho, z které strany se na to díváš,“ odpověděl Caleb. Ale pokračoval: „Siouxští Indiáni jsou Indiáni z rovin a nosí tvrdou podrážku. Tak teď se podívej. Nakrájím ti pár mokasínů.“

„Ne, udělejte je pro mne. Je to můj kůň,“ řekl Guy.

„Ne, není. Tvůj tatínek dal kůži mně.“ Calebův tón jasně říkal, že Gyuova lenost na něho udělala špatný dojem, a tak bral míru Yanovi a Guy

musel ustoupit stranou. Caleb měl schovánu část kůže nevydělané, byla však už důkladně očištěná. Kůži máčeli v teplé vodě, až změkla. Yan na ni musel postavit nohu a Caleb nohu obkreslil; když pak kůži podle té čáry vykrojil, byla z toho podrážka na jeden mokasín (A na obrázku), a když ji obrátil, sloužila jako stříh pro druhou podrážku.

Pak změřil Caleb délku chodidla a přidal dvaapůl centimetru, a změřil šířku přes nárt a přidal centimetr, a podle těchto měř největší délky a šířky vykrojil kus měkké kůže (B). Pak kůži uprostřed vodorovně rozřízl od a k b a kolmo středem od c k d . Druhý kus vyřízl podle rubu prvního a pak přišel k velkému kusu (B) zevnitř kus měkké kůže jako jazyk (C), takže okraj a b na C držel pevně na a b na B. Další kus kůže přišel k druhé kůži (obrácené B).

„Tady máš svršky navrch. Teď bys na ně měl přišít korálky, jestli chceš.“

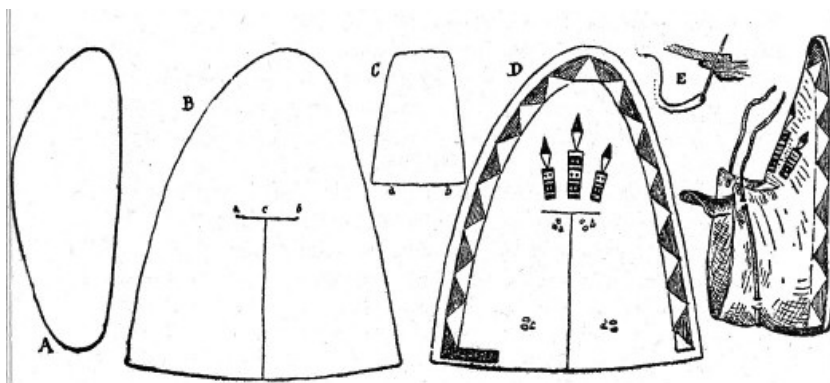
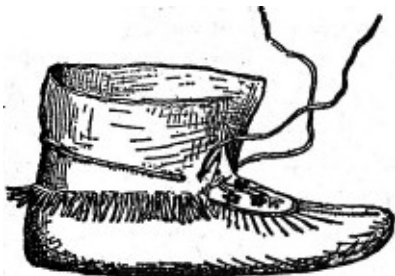
„Nevím jak.“

„Tak to tě naučit nemůžu, to je ženská práce. Ale můžu ti ukázat vzorek prvního páru mokasínů, které jsem vůbec obul; jak bych si je nepamatoval, vždyť jsem bizona sám zabila viděl jsem je celé dělat“ Mohl dodat, že se později oženil se squaw, která mu je šila, ale to už neřekl.

„Vypadaly asi takhle.“ (D) „Ty trojhranné červené a bílé věcičky kolem dokola jsou kopce, kam mě mají mokasíny bezpečně dovést; na patě malá modrá cestička ničím nezdobená: to je vzadu - to je minulost. Na nártu jsou tři červené, modré a bílé cestičky, kudy mě má mokasín vést: jsou vpředu - v budoucnosti. Každá cesta má na sobě mnoho ozdob, většinou ornamenty a stezky, a všechny tři jsou zakončeny orlím perem - to znamená poctu. Až budou hotové, budeš je moct takhle pomalovat. Tak teď přišijeme svršky pěkně silným pruhem šlachy a jehlou - nebo jestli máš šídlo, obejdeš se v nejhorším bez jehly - a dej si pozor, abys vytahoval švy při okraji podrážky, místo abys podrážku prošil skrz naskrz, pak se ti neroztřepí. Takhle.“ (E) Když tak usilovně a nešikovně pracovali, Guy se pochichtával a šklebil a Sam naznačil, že Si Lee by byl lepší squaw než oni oba.

Protože byla podrážka stejně jako svršek zcela měkká, mohli obracet mokasín z líce na rub, jak často se jim zachtělo - a jim se zachtělo často; zdálo se jim, že musí mokasín obrátit každých pár minut. Ale nakonec držely oba kusy pohromadě kolem dokola, mezeru pro šev na patě rychle zašili, propíchli čtyři páry otvorů na šněrovadla (a , b , c , d v D) a protáhli jimi čtyřicet pět centimetrů dlouhý pruh měkké kůže jako šněrovadlo.

Pak Yan pomaloval svršky svými indiánskými barvami podle vzoru, který Caleb navrhl, a mokasíny byly hotové. Zatímco Yan s Calebem vyrobili jeden nevalný pár, byla by některá squaw udělala půl tuctu dobrých párů, ale nebyla by z nich měla takovou radost.

CALEBOVA FILOZOFIE

V Yanových hliněných albech na březích potoka se občas objevovaly stopy minka a nakonec další takový neúnavný hliněný záznamník, který umístili u skály wakan, Yanovi oznámil, že tam teď chodí každou noc na hody nejen skunkové, ale i mink.

Podle stop to byl velký mink, a tak požádali Caleba, aby jim ho pomohl chytit do pasti.

„Jak se chytá mink do pasti, pane Clarku?“ ptali se.

„V téhle roční době je vůbec nechytejte, protože až do října nejsou k ničemu,“ odpověděl.

„Tak tedy jak je chytáte, když je jejich čas?“

„Ale všelijak.“

Šlo to těžko a pomalu, ale Yan vytrval a nakonec přiměl starce, aby se rozpovídal.

„Za starých časů jsme na minka vždycky používali tlučky, která hned zabijí. Past se líčí tak, že má za vnaidlo ptáka nebo hlavu jeřábka. Taková past minka určitě zabije, hned a milosrdně. A když je zima, zmrzne tam a vydrží v pořádku, až si pro něj přijdeš; ale v teplém počasí se spousta koček zkazí, když je nechají dlouho ležet, a tak musíš obcházet pasti hodně často, abys zachránil všechno, co zabiješ. Pak někdo zavedl ta novotářská železa, co chytanou zvířata za tlapu a drží je někdy celé dny, až prostě pojdou hlady nebo si uhryžou tlapu, aby se vysvobodila. Vzpomínám si, že jsem jednou chytil minka, kterému zbývaly už jen dvě tlapy. Byl předtím dvakrát chycen do želez a uhryzal si tlapu, aby se dostal ven. Tyhle pasti ušetří lovcí kožešin tak časté obcházení, ale jsou drahé a pronesou se, a musíš mít strašně tvrdé srdce, jestli je dokážeš nalíčit. To ti povídám, když jsem pomyslel na všechno trápení, co si mink prodělá, byla pro mne železa vyřízená. Od té doby říkám: Když už musíš chytat do pasti, použij takové, která hned zabije nebo která lapí zvíře živé, tu nebo onu; žádné mrzačení a několikadenní týrání. Povídám, tahle nová železa na vydry, co je chytanou těmi železnými chvaty, by měla být zákonem zakázaná; to je nelidské.

A o lovu to platí taky. Lov je náramný sport a nemůže být špatný, protože v něm za celý svět nemůžu najít nic, čím by dělal lidi horšími. Zdá se mi, že lidi, kteří jsou lovci, jsou lidštější než ti, kteří se nad nimi vypínají; co se týče krutosti - nu, přece víme, že žádné divoké zvíře nezajde přirozenou smrtí. Všechna jsou dříve nebo později zabita, a jestli je to

člověku k něčemu dobré, když je zabije, tak počítám, že na to má stejné právo jako vlci a divoké kočky. Nebolí je to o nic víc - jo, spíš zatracené míň -, když je zabije kulka z pušky, než když je schroupnou vlci. Říkám jen jednu věc, abys to nedělal surově - a nevybij je všeka. Jestli lovíš jen to, co ti zaživa škodí nebo co ti zabité prospěje, a ne víc, než kraj snese, zdá se mi, že nemůžeš nadělat moc škody, a později budeš moci vzpomínat na spoustu dobré zábavy.

Ale vzpomínám si na jednoho chlapíka z Evropy, takové nějaké velké zvíře, kterému jsem dělal na Západě průvodce. Zmrzačil jelena tak, že nemoh utéct. Pak se hned vedle posadil k jídlu a vždycky po chvíli si vystřelil, jen tak pro cvik v míření a tak, aby ho ještě nějaký čas nedorazil. Slyšel jsem tu střelbu a sténání, a když jsem tam přišel, tak ti povídám,

nic

než

se

co

že

vařila se ve mně krev. Vynadal jsem mu jmény, jaká muži neradi slyší, a zbavil jsem toho jelena trápení, jak jsem jen stačil stisknout spoušť. Tak jsme se rozkmotřili - už jsem s ním nechtěl mít společného. Jen o vlas unik tomu, že tenkrát neležel vedle toho jelena. Ještě teď mě to dopálí, když si na to vzpomenu. Kdyby byl střelil po tom jelenu, když běžel, a zabil ho, jak nejrychleji moh, nebyl by trpěl víc, kdyby se trochu uhodil o strom, protože kulky správné váhy při zásahu zvíře omámí. Jelen by netrápil víc než při své přirozené smrti, a možná míň, a byl by si to vytrpěl v době, kdy moh těm, ho lovili, přinést nějaký užitek. Ale tyhle vaše nové opakovačky jsou hotová kletba. Chlap ví, má plno nábojů, a tak pálí do stáda jelenů ostošest tak dlouho, dokud je vidí, a spousta jich unikne zmrzačených a trápí se, až uhynou, ale když má člověk jen jednu ránu, dá si pořádně pozor, kam ji posadí. Jestli chceš mít z lovu radost, pořiď si pušku na jednu ránu; jestli chceš pustošit, pořiď si mašinkvér. Lov je dobrá věc, ale jsem proti tomu hromadnému vraždění a surovosti. Železa, lehké kulky a opakovací pušky jsou nelidské. Řeknu ti, že zrovna ty jsou příčinou všeho trápení.“

To byla na Caleba dlouhá řeč, ale ve skutečnosti byla méně souvislá, než jak ji tu podáváme. Yan ho musel povzbuzovat občasnými otázkami. Na ty Caleb hned odpovídal.

„Co si myslíte o lucích a šípech, pane Clarku?“

„Nechtěl bych jich užívat na vysokou, jako na medvědy a jeleny, ale byl bych rád, kdyby ze světa zmizely střelné zbraně a malá lovná zvěř se mohla zabíjet jen šípy. Šíp znamená buď jistou smrt, nebo jde jasně vedle. Nedělá mrzáky, kteří uniknou a pojdou. Nemůžeš vystřelit šíp do hejna ptáků a zabít jich celou stovku, jako je to možné s tou ničemnou brokovnicí. To tyhle věci vybijejí všecku drobnou zvěř. Jednou vymyslí brokovnici s automatickým opakováním, jako mají tyhle nové kulovnice, a až si všichni hlupáci takovou opatří, budou se divit, kam se všecka drobná zvěř poděla.

Ne, děkuju, to není nic pro mne. Luky a šípy nenatropí takovou spoušť a vyžadují lepší znalosti lesního života a poskytují lepší zábavu - totiž u drobné zvěře. Mimoto nedělají ten příšerný rámus a víš, kdo vystřelil, protože každý šíp je označený.“

Yana mrzelo, že Caleb neschvaluje šípy i v lovu na vysokou. Lovec kožešin se už rozpovídal; zdálo se, že je tentokrát dost ochotný poučovat, a Yan byl natolik zkušený, aby „kul železo, dokud je žhavé“.

„Jak děláte sklopec na lapání zvířat zaživa?“

„Pro které zvíře?“

„Myslím pro minka.“

„Teď se k lovu nehodí a mlád'ata potřebují matku.“

„Já bych si ho nenechal. Jen bych si ho chtěl nakreslit“

„Řek bych, že to mu neublíží, jen když ho tam nenecháš moc dlouho. Máš nějaká prkna? Kdysi jsme celou past vysekali z kusu balzámové jedle nebo vejmutovky, ale čím víc najdete vhodného materiálu, tím je to snazší. Ukážu vám, jak udělat sklopec, jestli mi slíbíte, že pokud bude nalíčený, nevynecháte ani jeden den a pokaždé se na něj půjdete podívat“

Chlapci nechápali, jak někdo může nechat uplynout den, aniž navštíví tak zajímavé místo, a proto ochotně slíbili.

A tak vyrobili past na živou zvěř neboli sklopec, dlouhý šedesát centimetrů, a na pevnou mřížku na jednom konci použili drátu.

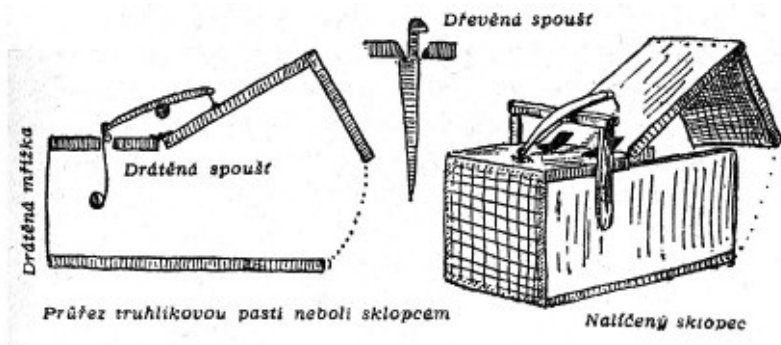
„Tak,“ řekl lovec kožešin, „tímhle lapíte minky, ondatry, skunky, zajíce - skoro všecko, podle toho, kam past postavíte a co do ní nalíčíte.“

„Zdá se mi, že skála wakan by byla dobrým místem, kde bychom to mohli zkusit“

Tak nalíčili do sklopte rybí hlavu a pevně ji přivázali k drátěné spoušti.

Když se ráno Yan k pasti blížil, spatřil, že je sklopená. Zvnitřku se ozývalo podivné kňučení a škrábání a Yan nesmírně vzrušen zvolal: „Chlapci, chlapci, mám ho! Mám minka!“

Popadli past a opatrně ji podrželi tak, aby mřížemi zasvitlo sluneční světlo, a k svému rozčarování zjistili, že chytili jen tu starou šedivou kočku. Jakmile zvedli záklop, kočka vyskočila a s prskáním a syčením se hnala pryč, bezpochyby pospíchala domů povědět koťatům, že je všecko v pořádku, i když byla z domova tak dlouho.

RAFTENOVA NÁVŠTĚVA

„Same, potřebuju nový zápisník. Nemá cenu uspořádat nové ‚vyvraždění bílých‘, protože tam žádné zápisníky nemají, ale snad by tvůj otec sešit koupil, až příště pojede do Downeyho Skládky. Asi se budu muset vypravit na přátelskou besedu a požádat ho o to: ,

Sam neodpověděl, ale pohlédl na stezku, zaposlouchal se a pak řekl:

„My o - eh - andělu, a táta za humny.“

Když se statný pan Raften dlouhými kroky přiblížil, Yan s Guyem značně zrozpačitěli a ucouvli. Sam v plném válečném nalíčení brebentil jako obvykle:

„brýtro, táto, já jsem tvoje dítě. Vsadím se, že jsi v nesnázích a potřebuješ poradit nebo něco takového.“

Raften našpulil převislé rty a odhalil obrovské přední tesáky v širokém rudém a žlutém úsměvu, po kterém se chlapcům ulevilo u srdce.

„Tak jsem si už myslel, že toho budete mít pomalu dost“

„Necháš nás tady, dokud toho nebudeme mít dost?“ odpověděl stejným tónem Sam a pak hned řekl, nečekaje na nežádoucí odpověď: „Poslouchej, táto, jak je tomu dlouho od té doby, kdy se tu naposled objevil nějaký jelen?“

„Já bych řek, že dobrých dvacet let“

„Tak teď se podívej tamhle,“ zašeptal Datel.

Raften se podíval a docela se vzrušil, protože figura zpola ukrytá v houští vypadala téměř jako opravdový jelen.

„Nechcete si vystřelit na zkoušku?“ osmělil se Yan.

Raften vzal luk a šíp a počínal si přitom tak nešikovně, že je vrátil s poznámkou: „To víte, mně stačí puška,“ a pak dodal: „Byl tady někdy poslední dobou starý Caleb?“

„Starý Caleb? To bych řek, přece to je náš stálý host“ „Vypadá to, jako by tě měl radši než mne.“

„Poslouchej, táto, vyprávěj nám o tom. Jak víš, že to po tobě vystřelil Caleb?“

„No, já to nevím tak, že bych to moh dokázat u soudu, ale toho dne jsme se v městě po tom koňském handlu pohádali a on se zařek, že si to se mnou vyřídí, a odešel z města. Jeho nevlastní zet' Dick Pogue stál těsně u toho a slyšel, jak to říká; když jsem pak v noci šel po silnici kolem toto listnatého houští, někdo na mne vystřelil, a druhého dne jsme tam blízko našli

Calebův váček na tabák a nějaké jeho dopisy. To je asi všechno, co vím, a víc vědět nepotřebuju. Pogue ho ošklivě obral o farmu, ale do toho mi nic není. Myslím, že ten starý bude hodně brzo muset z farmy a ohánět se sám.“

„Zdá se, že má dobré srdce,“ řekl Yan.

„Ale je strašně prchlivý, a když se opije, tak je všeho schopný. Jinak je to dobrý člověk.“

„A jak je to s farmou?“ zeptal se Sam. „Ona mu nepatří?“

„Ne, myslím, že už ne. Přesně to nevím. Slyším jen, co se povídá. Saryann ovšem není jeho vlastní dcera. Není vůbec jeho příbuzná, ale nemá nikoho jiného, a Dick byl můj čeledín - a pusa mu jela, jako když namaže; vymluvil by z jalové krávy tele; ale uměl taky pracovat. Oženil se se Sary a přesvědčil starého, aby jim farmu daroval, a on že bude s nimi v pohodlí žít až do smrti. Ale jak statek dostali, bylo hned vidět, že se Dick chce Caleba zbavit, a loni tomu nasadili korunu kvůli jeho psovi, starému Turkovi. Nechtěli ho tam mít. Že prý plaší slepice a honí ovce, což je dost možné, protože si myslím, že mi zabil jedno mé jehně, a já bych dal deset dolarů za to, kdyby ho někdo oddělal - ale jenom kdyby bylo jisté, že to dělá ten pes. Než aby se Caleb vzdal psa, odstěhoval se do chatrče u potoka na druhé straně farmy. Pak to šlo líp, protože Dick a Saryann načas povolili a poslali mu spoustu mouky a zásob, ale lidi říkají, že se chystají starého odtamtud vystrnadit a zbavit se ho nadobro. Ale já nic nevím, mně do toho nic není, ačkoliv na mne svaluje, že jsem proti němu Dicka poštvála

Jak vypadají zápisky?“ řekl, když pak zahlédl otevřený skicář, který Yan ještě držel v ruce.

„To mi něco připomíná,“ odpověděl Yan. „Copak je tohle?“ Ukázal otisk kopýtko, který nakreslil. Raften si jej zvědavě prohlédl.

„Hm, já nevím, zdá se mi to moc podobné statnému jelenu. Ale neřek bych, už tu žádní nezbyli.“

„Poslouchej, táto,“ naléhal Sam, „nemrzelo by tě, kdybys byl starý a okradli tě a vyhnali z domu?“

„Ovšemže, ale já bych taky, kdybych přišel o peníze při koňském handlu, nešel na toho člověka hned s revolverem. Kdybych něco proti němu měl, šel bych ho zmlátit nebo by mě nakonec zmlátil on a přijal bych to všechno v dobrém. A teď dost o tom. Mluvme o něčem jiném.“

„Koupíte mi nový zápisník, až příště půjdete do Downeyho Skládky? Nevím, kolik bude stát, jinak bych vám dal peníze,“ řekl Yan a v duchu se

modlil, aby to nebylo víc než pět nebo deset centů, což byl celý jeho kapitál.

„To víš, že ano, připišu ti to k účtu. Ale nemusíš čekat až do příštího týdne. Máme jeden sešit doma v osadě bělochů a ten můžeš dostat zadarmo.“

„Poslyšte, pane Raftene,“ vpadl do hovoru Guy, „já je při lovu na jelena všechny přemůžu.“

Sam pohlédl na Yana a Yan pohlédl na Sama, pak se podívali letmo na Guye, udělali několik naprosto ďábelských znamení, každý popadl dlouhý nůž a vrhli se na třetího válečného náčelníka, ale ten uskočil za Raftena a spustil své obvyklé: „Jen mě nechte být -“

Raften přimhouřil oko. „A podívejme se, já myslel, že patříte všichni k jednomu kmeni a že žijete v míru.“

„Musíme vyhladit zločinnost,“ odpověděl mu syn.

„Ať mě nechají,“ fňukal Zelenáč.

„Protentokrát tě necháme, jestli najdeš toho sviště. Už jsou to skoro dva dny, co jsme se s ním potýkali.“

„Tak dobrá,“ a šel. V pěti minutách přiběhl zpět a kýval na ně. Chlapci si vzali luky a šípy, ale protože se báli nějakého žertu, zůstávali stát. Guy uháněl pro vlastní zbraně s takovou horlivostí, že se nemohli mýlit a uvěřili mu; pak všichni vyrazili na pole. Raften šel za nimi, když se předtím zeptal, zdali to nebude pro něho nebezpečné.

Šedivý starý svišť tam byl a pásl se na trsu jeteliny. Chlapci podlezli plot, plazili se pravým indánským způsobem trávou, a když se sviští vztyčil, aby se rozhlédl, zůstali tiše ležet; když se sklonil, plazili se dále a dostali se všichni do vzdálenosti čtyřiceti metrů od sviště. Ted' se zdálo, že starý chlapík má nějaké podezření, a proto Sam řekl: „Až se zase začne pást, vystřelíme všichni najednou.“ Tak jakmile se místo svišťových prsou objevila šedivá záda, chlapci se trochu napřímili a vystřelili. Šípy zasvištěly kolem starého šedivce, ale žádný ho nezasáhl, a než stačili vystřelit druhou salvu, svišť zalezl do doupěte.

„Hola, proč jsi ho nezasáhl, Zelenáči?“

„Vsadím se, že to udělám příště.“

Když se vrátili k Raftenovi, přijal je s výsměchem.

„Vy jste mi pěkní lovci. Kdyby nebylo bílé osady tady vedle, pomřeli byste hladu. Namouduši, kdybyste byli opravdoví Indiáni, proseděli byste u té díry celou noc, až by ráno vylezl, a pak byste ho dostali; a až se s tímhle vypořádáte, mám nahoře na pastvině jiného sviště, kterému byste se mohli věnovat“ S těmi slovy odešel a Sam za ním zavolal:

„Poslouchej, táto, kde je ten sešit pro Yana? Je náčelníkem zápisu našich ‚coup, a myslím, že bude mít brzo práci a bude zápisník potřebovat. Cítím to v kostech.“

„Nechám ho na tvé posteli“. To také udělal, a Yan se Samem měli potěšení vytáhnout rozštípnutým klackem sešit oknem.

JAK YAN POZNÁVAL ZDÁLKY KACHNY

Když jednoho dne Velký datel ležel na zádech ve stínu, prohlásil vznešeně rozkazovačným tónem:

„Malý bobře, chci, abys mě bavil. Pojd' sem. Vyprávěj mi nějaký příběh.“

„Jak by se ti zamlouvala lekce v tatnejštině?“ odpověděl druhý náčelník, ale už se o to pokoušel dříve a zjistil, že ani Sam, ani Guy vůbec nejeví zájem o tento velmi mrtvý jazyk.

„Vyprávěj mi nějaký příběh, jak jsem řek,“ odpověděl zuřivě zamračený a sveřepý Datel.

„Tak dobrá,“ řekl Malý bobr. „Povím ti příběh takového skvělého chlapce - to ti byl ten nejušlechtilejší malý hrdina, jaký kdy nosil dlouhé kalhoty nebo dostal ve škole výprask. No a ten chlapec šel žít do lesa a chtěl se seznámit se všemi živými divokými zvířátky. Narazil na spoustu obtíží a neměl nikoho, kdo by mu pomohl, ale vytrval - on ti byl tak ušlechtilý a statečný - a dělal si poznámky, a když se dozvěděl něco nového, chytil se toho jako čert hříšné duše. Časem si sehnal knížku, která mu trochu pomohla, ale ne příliš. Vyprávěla o některých ptácích, jako bys je držel v ruce. Avšak tento hrdinský jinoch je viděl jen zdálky, a tak se zase octl v slepé uličce. Jednoho dne spatřil na rybníce divokou kachnu, tak daleko, že viděl jen nějaké barevné skvrny, ale on si ji nakreslil a později podle toho hrubého náčrtku zjistil, že je to hohol, a pak toho skvělého hochu něco napadlo. Všechny kachny se od sebe liší; všechny mají malé skvrny a proužky, které jsou jejich vizitky nebo jako uniformy vojáků. Tak když dokážu nakreslit na papír jejich uniformy, poznám kachny, hned jak je spatřím v dálce na rybníku. Pustil se tedy do práce a kreslil, nač přišel. Jeden z jeho přátel měl vycpanou kachničku karolínskou, a tak ten chlapec, který chtěl všechno vědět, si ji nakreslil zdálky. Další kachnu měl na rytině a dvě si nakreslil podle výkladní skříně obchodu s vycpanými zvířaty. Ale docela dobře věděl, že je dvacet až třicet druhů kachen, nebol často viděl zdálky jiné kachny, a dělal si dálkové obrázky v naději, že jednou zjistí, co jsou zač. No a tak jednoho dne ten chlapec, který chtěl všechno vědět, nakreslil na rybníce novou kachnu a vídal ji znovu a znovu, ale nemohl zjistit, co to je, a tak měl ten svůj pře-krásný obrázek, ale nikdo mu nedovedl říci,

jak se ta kachna jmenuje, a tak když to viděl, nezbylo mu než jít do týpí a ukrást prvnímu válečnému náčelníkovi jeho poslední jablko a sníst je, aby zakryl své dojetí.“

A tu Yan vytáhl jablko a s chmurným výrazem je pojídal. Aniž pohnul svalem v tváři, Velký datel pokračoval v Yanově příběhu:

„Když pak první válečný náčelník slyšel drásavou historií zmařeného života, prohlásil: ‚Ale, nestojím o to mizerné jablko. Stejně jsem ho vylovil ze džberu na pomyje, ale zdá se mi, že když si nějaký člověk zamane něco udělat a pak to neudělá, je to ‚pořádný packal‘, což se mnoho neliší od ‚zatraceného pitomce,‘

Tak kdyby byl měl ten hrdinský jinoch dost filipa a kápl božskou, a místo aby kradl shnilá jablka, která pošlapali vepří, svěřil své starosti velkému hlavnímu válečnému náčelníkovi, tento domorodý ušlechtilý rudokožec by mu byl řekl: ‚Správně, synu můj. Když si nevíš rady, přijď za dědečkem. Chceš vyžrát na kachny. Uch! Dobrá, a pak by byl zavedl toho prostoduchého jinocha do Downeyho hotelu v Downeyho Skládce a tam mu ukázal všechny kachny, které kdy spatřily světlo světa, všechny ocedulkované a análepkované. Uaf! Domluvil jsem.“

A Velký datel se zuřivě zamračil na Guye, který mu marně pátral v obličejí po nějakém náznaku, protože si nebyl jist, zdali to všechno není nějaký sotva postižitelný výsměch. Ale Yan si na to dával pozor. Po celou dobu Samův obličej jevil pouze skutečný a rostoucí zájem. Bylo zřejmé, že poslední návrh je rozumný, a výsledkem bylo, že hned uspořádali výpravu do Downeyho Skládky, městečka vzdáleného osm kilometrů, kde železnice přetínala dlouhý močál na řece Skabogu. Tam podnikatel staveb Downey navozil do bažiny, o které se všichni

domnívali, že je bezedná, železniční skládku a šťastnou náhodou tam brzy dosáhl dna a následkem toho získal malé jmění, za které si postavil hotel. Teď byl významným člověkem v městě, pro které tolik udělal.

„Řek bych, že tábor svěříme třetímu válečnému náčelníkovi,“ řekl Sam, „a myslím, že bychom tam měli jít přestrojeni za bělochy.“

„Chceš říci, že bychom se měli vrátit do osady a přidat se k bílým?“

„Áno, a taky si vzít bryčku s koněm. Je to osm kilometrů.“

To bylo rozladující. Yan si v duchu vykreslil představu pěší výpravy lesem, ale tohle bylo rozumnější, a tak se podvolil.

Šli se ohlásit do obytného domu a dostalo se jim od matky a malé Minnie láskyplného přivítání. Muži byli pryč. Chlapci rychle zapřáhli jednoho koně a vyjeli k Downeyho Skládce, kde je matka též pověřila několika nákupy.

Po příjezdu nejdříve ustájili koně v nájemní stáji, pak šli do obchodu a Sam tam vyřídil matčiny nákupy, a když se přesvědčili, že Yan má tužku a papír i gumu, šli k Downeymu. Yanovi bylo jako venkovskému chlapci, který jde poprvé do cirkusu - teď opravdu uvidí všechno, o čem tak dlouho snil; teď bude v sedmém nebi.

A kupodivu nebyl zklamán. Downey byl drsný, rázný obchodník. Mimo stručné „brýtro, Same“ si chlapců nevyšimal, dokud nespátřil, že Yan kreslí velmi pěkné obrázky. Celý svět má umělce rád, a teď byl Yan ohrožen přílišnou pomocí.

Vitríny se nedaly otevřít, ale otočili mu je a vytáhli záclony, aby měl lepší světlo. Yan hned zamířil k ptáku, kterého „kreslil na dálku“ na rybníce. K jeho překvapení to byla samička kachničky karolínské. Kreslení těch kachen, samečků i samic, věnoval celé odpoledne, a jelikož jich Downey měl více než padesát exemplářů, bylo Yanovi jako Aladinovi v kouzelné zahradě - byl omámen tou spoustou pokladů. Ptáci byli vcelku dobře označeni štítky s lidovými jmény a Yan si odnesl spoustu kreseb a měl z nich velkou radost. Později si je pečlivě dokreslil a sestavil z nich tabulku kachen, která mu rozluštila mnoho hádanek o běžných kachnách.

Když se za šera vrátili do tábora, našli tam překvapení. Na stezce se cosi běhalo a po prozkoumání se ukázalo, že je to strašidlo, které zřejmě vyrobil Guy. Hlavu tvořil obrovský čarovník, který vyřezal jako lebku, a tělo bylo z novin.

Ale týpí bylo prázdné. Guy podle všeho prožíval při výrobě strašidla příliš silné dojmy, než aby tam zůstal sedět sám v tiché noci.

SAMŮV ZÁLESÁCKÝ ÚSPĚCH

Samovi nejlépe „seděla“, jak říkal, práce se sekyrou. Vynikal i v této zemi sekyry a mezi „Indiány“ byl ovšem hotovým divem. Yan mohl po celou půlhodinu mlátit do špalku, který se pokoušel rozštípnout, a nevedlo to k ničemu, až mu Sam řekl: „Yane, sekni přímo sem,“ nebo si od něho vzal sekyru a udělal to za něho; tu se po jednom klepnutí špalek rozletěl vedví. Pro takový šťastný úder nebylo pravidla. Někdy byl nad duší, někdy vedle, jindy přímo uprostřed duše a někdy až na okraji zcela mimo duši - často na nejméně pravděpodobných místech. Někdy stačila prostá rána, někdy zběžný úhoz, někdy bylo třeba úderu podél jádra nebo zase šikmo a někdy bylo třeba více úderů jednoho nebo několika druhů; ale ať už byl správný úhoz takový či onaký, jako by jej Sam pudově znal - vždycky udeřil přesně na správné místo, jediné místo, kde se dalo zaútočit na tvrdý, tuhý špalek. Jen zřídka se mu nepodařilo, aby se poleno rozletělo na dva kusy, jako kdyby šlo o předem připravený trik. Sam se tím nevychloubal. Prostě považoval za samozřejmost, že je mistrem dřevorubeckého umění, a ostatní ho za mistra uznávali.

Při jedné příležitosti Yan, který si začínal myslet, že už získal dost zručnosti, mlátit ze všech sil do velké tuhé tyče, až vyzkoušel, jak se domníval, všechny možné kombinace, a po puklině stále nebylo ani stopy. Pak naléhal Guy, že „mu ukáže, jak na to“, ale bez lepšího výsledku.

„Pojď sem, Same,“ zavolal Yan, „vsadím se, že je to i pro tebe oříšek.“

Sam tyč obrátil, vybral si beznadějně vyhlížející místo, jedno z těch, kterých se sekyra ještě nedotkla, postavil tyč svisle, vylil na to místo hrnek vody, a když se pak voda do dřeva vsákla, uhodil vší silou jedinou přímou ranou na čáru, kde rozšířené jádro objímalo suk. Zásah byl navlas přesný a špalek se rozletěl vedví.

„Hurá!“ vykřikl s obdivem Malý bobr.

„Pche!“ řekl Zelenáč. „To byla jenom náhoda. Podruhé by to už nesved.“

„Ne se stejnou tyčí!“ odsekl Yan. Uznával, že Sam je dokonale zručný a chytrý, takže ví, kdy je zapotřebí právě hrnku vody, aby dřevo ztratilo pružnost a aby se porušila vazba.

Ale Guy pokračoval pohrdavě: „Vždyť já jsem mu tu tyč nasek.“

„Já myslím, že by tohle mělo platit jako coup,“ řekl Malý bobr.

„Žádný coup,“ opovržlivě ohrnoval nos třetí válečný náčelník. „Já tě vyzkouším, jestli umíš rubat dříví. Dovedeš skácet patnácticentimetrový kmen za tři minuty a tak, aby pad proti větru?“

„Jaký druh stromu?“ zeptal se Datel. „Ale to je jedno.“

„Vsadím se s tebou o pět dolarů, že porazím patnácticentimetrovou vejmutovku ve dvou minutách a nechám ji dopadnout, jakým směrem budu chtít. Ty si sám vyber místo, kam ji mám skácet. Označ je kolíkem a já ten kolík zarazím do země.“

„Nemyslím, že někdo z kmene má pět dolarů na sázku. Jestli to dokážeš, dáme ti pero grand coup,“ odpověděl Malý bobr.

„Bez odrazové tyče,“ řekl Guy, dychtivý znemožnit úspěch.

„Dobrá,“ řekl Datel, „udělám to bez použití odrazové tyče.“ Tak si nabrousil sekyru, vyzkoušel dolní okraj čepele a zjistil, že je trochu nakřivo - to znamená, že její spodní oblouk nesměřoval k topůrku, ale o centimetr mimo topůrko. Zatloukl do špičky otvoru sekyry hřebík, což vyrovnalo čepel, a náčelníci se vypravili hledat strom. Brzy našli vejmutovku, která měla zhruba patnáct centimetrů v průměru, a dovolili Samovi, aby kolem stromu odklidil roští. Teď si Yan s Guyem vzali silný kolík a postavili se těsně ke stromu, aby si prohlédli kmen. Každý strom v lese se ovšem naklání na tu nebo onu stranu, a snadno zjistili, že se tento strom poněkud nachyluje na jih. Slabý vítr dul ze severu, a proto Yan rozhodl, že postaví kolík na severní straně.

Samova malá japonská očka se zableskla. Ale Guy, který ovšem o rubání něco věděl, vybuchl strašným pohrdáním: „Pche! Co ty víš? To je lehké, každý umí porazit strom proti větru. Dej mu dopad s falší a ať to zkusí. Tak, teď,“ a Guy zabodl kolík na severozápad. „Tak, ty chytrý. Teď ukaž, co umíš.“

„Dobrá. Uvidíš. Jen mé nech minutu si to prohlédnout“

Sam obešel strom, zkoumal jeho sklon a sílu větru v koruně, vykasal si rukávy, stáhl si šle, plivl do dlaní, postavil se na západ od stromu a řekl: „Připraven!“

Yan vytáhl hodinky a vykřikl: „Teď!“

Dva pevné, rozvážné údery vysekly na jižní straně stromu čistý příčný vrub, uprostřed hluboký pět centimetrů. Dřevorubec se pak o krok přiblížil

a rychle vysekl na severozápadní straně čtyřicet pět centimetrů pod prvním vrubem terčovitý zásek, když předtím přehmátl - což málokdo dovede. Ani jediný úder nebyl ukvapený, jediná rána nešla vedle. První třísky, které odlétaly, byly téměř čtvrt metru dlouhé, ale pomalu se zmenšovaly úměrně k tomu, jak se prohluboval zásek. Terčovitý zásek protínal dvě třetiny stromu, když tu Yan zvolal: „Jedna minuta uplynula.“ Sam přestal, pracovat, zdánlivě bez příčiny, opřel jednu ruku o jižní stranu stromu a jakoby nic zíral do koruny.

„Pospěš si, Same. Ztrácíš čas!“ zvolal na něho přítel. Sam neodpověděl. Pozoroval nápory větru a čekal na silný nápor. Vítr zadul - a narazil na korunu. Ozvalo se zlověstné zaprašštění, ale Samovi zůstal dost velký kus nepodsekнутý a ještě silně přitlačil, aby strom zajistil; jakmile se strom vracel do původní polohy, Sam rychle za sebou ťal třemi mocnými údery, kterými odsekal všechno zbývající dřevo na západní straně, a nechal jen sedmicentimetrový trojúhelník nedotčených vláken. Celá váha teď spočívala na severozápad od trojúhelníku. Strom se tím směrem zakymácel, ale na nepodřátém místě se pootočil; další závan větru pomohl, aby se strom přestal stáčet, zřítíl se na severozápad a zarazil kolík tak hluboko do země, že jej ani neviděli.

„Hurá! Hurá! Hurá! Jedna minuta a čtyřicet pět vteřin!“ Jak nadšeně Yan provolával slávu! Sam mlčel, ale oči mu hleděly méně tupě a netečně než obvykle, a Guy řekl: „Pche! To nic není“

Yan vytáhl kapesní míru a přistoupil k pařezu. Když na něj položil měřítko, zvolal: „Osmnáctapůl centimetru v průměru na místě, kde jsi sekal,“ a musel znovu zamávat kloboukem a provolat slávu.

„Tak jsi to, ty chlape, teď opravdu dokázal. Jestli jsem někdy viděl grand coup, tak je to tohle,“ a tak navzdory Guyovu návrhu, aby to „nechali rozhodnout Calebovi“, dostal Sam jako prvotřídní dřevorubec sangerských Indiánů velké orlí pero.

VÝŘI A VEČERNÍ ŠKOLA

Jednou v noci se šel Sam naposled před ulehnutím podívat na hvězdy. Nedaleko od něho houkal výr. „*Húú-huhúú-huhu-húúúúúú.*“

A když Sam pohlédl vzhůru, co jiného se tiše snašelo ke špičce totemové tyče, zaražené dvacet pět metrů odtud, než výr.

„Yane! Yane! Přines mi můj luk a šípy, rychle! Je tu výr - zloděj kuřat, to je lovná zvěř.“

„On tě jen houpe, Yane,“ ozval se rozespale Guy ze své přikrývky. „Já bych tam nešel.“

Ale Yan popadl své a Samovy zbraně a vyrazil ven.

Sam vystřelil na velké pernaté zvíře, ale zřejmě je nezasáhl, protože výr rozeplal křídla a odletěl.

„Můj nejlepší šíp je v tahu. To byl můj ‚Jistá smrt.‘“

„Pchel!“ zavřel Yan, když si všiml rány mimo. „Neumíš vůbec střílet“

Ale jak tak stáli, ozvalo se zašumění širokých křídel a objevil se opět výr a znovu se snesl na totemovou tyč.

„Teď jsem na řadě já!“ vyrazil udýchaným šepotem Yan. Napjal luk, šíp vylétla výr odletěl nezraněn jako předtím. „Yane, ty nejsi k ničemu. Taková snadná rána. Přece toho moh zasáhnout každý pitomec. Proč jsi ho nedostal?“

„Asi proto, že pitomec nejsem. Trefil jsem ho přece na stejné místo jako ty a prolil jsem zrovna tolik krve.“

„Až se zase vrátí, tak mě zavolejte,“ zapištlé Guy svým vriskáním hlasem. „Já vám, pánové, ukážu, jak se střílí. Beze mne nic nesvedete. Já si přece vzpomínám, jak jsem tenkrát při lovu na jelena -“ ale zuřivý nápor celého kmene na Zelenáčovo lůžko zarazil proud vzpomínek a místo toho se ozvalo fňukání: „Tak mě nechte být. Já vám nic nedělám.“

V noci je opět probudilo skučení v korunách stromů, a Yan se posadil na posteli a řekl: „Poslyšte, chlapi, to nemůže být nic jiného než ten velký výr.“

„Opravdu, je to on,“ odpověděl Sam, „divím se, že mě to nenapadlo dřív.“

„Mne ano,“ řekl Guy, „já to věděl odjakživa.“

Ráno se vydali hledat šípy. Totemová tyč byl vysoký sloup, na kterém visel štít ozdobený pery s totemem kmene, bílým bizonem - Yan postavil tyč a štít, aby to bylo po indiánsku. Vyšli v přímce od týpí za tyč a dívali se

daleko dopředu, protože se naučili vždycky napínat luk až k hlavici šípu. Neušli ani osm metrů, když Yan vybuchl v nevýslovném úžasu: „Podívej! Podívej se tam - a tam -“

Na zemi leželi, ani ne tři metry od sebe, dva obrovští výři, oba střeleni přímo do srdce, jeden Samovým šípem „Jistá smrt“, druhý Yanovým „Hvízdálkem, ; obě rány byly přesné zásahy a chlapci se vzdali jen na slova: „Tak kdyby tohle člověk četl vytištěné, řekl by, že je to hrozitánská lež!“ Opravdu to byla jedna z takových úžasných příhod, které se stávají jen ve skutečném životě, a celý kmen až na jednu výjimku odhlasoval pro každého z obou lovců grand coup.

Guy se tvářil naprosto pohrdavě: „Dostali se tak blízko, že je náhodou trefili, a nevěděli o tom. Kdybych byl střílel já,“ atd., atd., atd.

„Co říkáš tomu skučení v korunách, Guyi?“

„E-e-e.“

Kolik kouzla pokaždé objeví milovník přírody v pěkném ptáku! Yan se kochal oběma výři. U každého změřil rozpětí křídel a délku od zobáku k ocasu. Prostudoval vzor na brkách; veliké žluté oči a dlouhé mocné pařáty ho vzrušovaly a zamiloval si každou část ptáčího těla. Odpuzovala ho myšlenka, že tyto nádherní ptáci budou za několik dní vypadat odporné a že se budou hodit už jen k zahrabání.

„Byl bych rád, kdybych je uměl vycpat,“ řekl.

„Proč si neřekneš Si Leeovi, aby ti to ukázal?“ navrhl Sam. „Myslím, že jsem často vídal obrázky indiánských kouzelníků s vycpanými ptáky,“ dodal v šťastném nápadu.

„Tak to teda udělám.“

Pak vyvstala spleť otázka. Má jít za Si Leem, stát se tak „bělochem“ a porušit kouzlo indiánského života, nebo má pokusit přesvědčit Si Leea, aby přišel pracovat sem k nim bez řádných pomůcek? Odhlasovali, že přivedou Si Leea do tábora. „Táta by si mohl myslet, že toho už chceme nechat“ Koneckonců se dají potřebné věci lehko přinést, a když byl Si přepaden ze zálohy zvědem, souhlasil, že přijde a zahájí večerní školu ve vycpávání zvířat.

se

Nářadí a věci, které s sebou přinesl, sestávaly z ranečku konopí, získaného rozcupováním kusu provazu, trochy vaty, silné rezné niti, dvou dlouhých látacích jehel, arzenového mýdla rozetřeného na masť, kukuřičné mouky, kusu měkkého slabšího železného drátu a kusu silného drátu, pilníku, kleští na ohýbání, drátu, štípacích kleští, ostrého nože, velkých nůžek, nebozízku, dvou už hotových dřevěných stojanů a konečně pořádné lampy. Doposud se chlapi spokojovali světlem ohně.

Tak si prodělal Yan v lesním týpí první lekci v umění, které mu mělo v budoucnosti přinést tolik radosti i trochu žalu.

Guy projevoval zájem; ačkoliv se tvářil pohrdavě. Sam projevoval velký zájem; Yan byl přímo uchvácen a Si Lee byl v sedmém nebi. Jeho tváře červené jako růže a baculatá postava se nadýmaly pýchou; dokonce i prosvítající lebka a tlusté, neohrabané prsty jako by se podílely na jeho všestranně povznesené náladě a důležitosti.

Nejdříve vycpal hrdla a rány výrů vatou.

Pak jednoho vzal a rozřízl ho od zadní strany prsní kosti až téměř k ocasu (A až B, obr. 1), zatímco Yan vzal druhého výra a pokoušel se přesně napodobit Leeův příklad.

Lee stahoval kůži z těla hlavně nehty, až se dostal ke kolenu každé nohy a tu u kloubu přerýzl nožem (N, obr. 1). Odstranil z každé holenní kosti maso až po kloub paty (O, O, obr. 1) a zachoval nohu a kůži jako P, obr. 2. Pak se pustil zpět po obou stranách ocasu, vyřízl z těla „biskupa“ a nechal jej na kůži spolu s ocasními pery, která jsou zasazena do biskupa, a

to, vysvětlil Si, je úskalí, které se dá těžko obeplout. Sam to nazval „obeplutím mysu Hoorn“.

Jak se objevovalo maso, Si je stále hustě posypával kukuřič-

nou moukou, aby se peří nezamazalo.

Jakmile obepluli mys Hoorn, byla plavba snadná. Rychle stahovali kůži, až se dostali ke křídům. Odřízli je v kloubu hluboko v prsou (pod RR, obr. 1, nebo při pohledu zezadu S, obr. 2), hlavní kost každého křídla zbavili masa a kůži, teď naruby obrácenou a důkladně posypanou kukuřičnou moukou, stáhli z krku až k hlavě.

Přítom jim Si vysvětlil, že u většiny ptáků se kůže dá lehce stáhnout přes hlavu, ale u sov, datlů, kachen a některých jiných se jí někdy musí pomoci podélným řezem na týle (F, obr. 2). „Se sovami je vůbec těžká práce,“ pokračoval, „ačkoliv ne tak zlá jako s vodním ptactvem. Jestli chcete opravdu lehkého ptáka pro začátek, vezměte si stěhovavého drozda nebo vlhovce nebo nějakého pozemního ptáka asi té velikostí, mimo datla.“

Když dospěli k uším, stáhli je a vytáhli je bez řezání z lebky, a když pak stáhli kůži kolem očí, vypadala kůže a trup jako na obrázku 2. Teď odřízli zadní část hlavy s krkem a trupem (E, obr. 2) a první úsek stahování byl hotov.

Yan si počínal docela dobře, sice tu a tam natrhl nebo nařízl kůži, ale velmi rychle se naučil pracovat bez chyby.

Nastalo čištění kůže.

Oči úplně vyřízli a z lebky pečlivě vyškrábali mozek a maso. Křídelní kosti zbavili už předtím masa až po loketní kloub, kde začínají velká brka, a ze zbytku křídla musili odstranit maso tím, že rozřízli spodní část dalšího kloubu (D až C, obr. 1). „Biskupa“ a vůbec celou kůži zbavili masa a tuku tak, že je oškrábali nožem a třeli moukou.

Pak přišlo na řadu konzervování jedem. Každou část kostí a masa museli natřít mastí z arzenového mýdla, pak připevnili hlavu zpět na její místo a kůži zase obrátili na líc.

Když s tím byli hotovi, bylo už hodně pozdě. Guy spal, Sam k tomu neměl daleko a Yan byl naprosto vyčerpán.

„Řek bych, že už půjdu,“ řekl Si. „Ty kůže jsou dobře zpracované, aby se nezkazily, ale nenechte je vyschnout,“ a tak je zabalili do vlhkého pytle a uložili do plechové nádoby až do příštího večera, kdy měl Si podle svého slibu opět přijít a dokončit kurs ještě jednou lekcí.

Zatímco tak pracovali, Sam se bavil tím, že otevřel žaludky výrů - „aby se podíval na jejich životopis“ - jak to nazýval. Pak hlásil, že jeden z nich lynčoval mladého jeřábka a druhý měl k poslední večeři zajíce.

Příští večer Si Lee přišel, jak slíbil, ale přinesl špatnou zprávu. Nemohl najít skleněné soví oči, o kterých myslel, že je má v kufru. Ale jeho vynalézavost byla z těch, které nikdy necouvnuou před maličkostí. Vytáhl několik černých a žlutých olejových barev a vysvětlil: „Myslím, že se prozatím spokojíme dřevěnými očima, a až půjdete do města, můžete je nahradit skleněnými.“ Tak poručili Samovi, aby vyřezal čtyři dřevěné oči tvaru pěkně vykynutých bochánků, širokých asi dva centimetry. Když je vyřezal, oškrábal a uhladil, Si je natřel zářivě žlutou barvou s černou

skvrnou uprostřed a odložil je stranou, aby uschly (viz oči ve velkém měřítku na obrázku 9).

Zatím vytáhl Sis Yanem obě kůže. Zkrvavené peří na prsou umyli hrnkem teplé vody, pak je vysušili vatou a posypali celou kůži moukou, do které se vsákne všechna zbývající vlhkost. Kostí nohou a křídel zabalili do potřebného množství koudele, aby se nahradilo odebrané maso. Oční důlky zčásti vyplnili vatou a pak vecpali do kůže krku a lebky dlouhý a měkký svitek konopí, asi tak dlouhý a silný, jako byl původní krk, konec svitku nechali volně viset. Konce obou křídelních kostí připevnili na pět centimetrů od sebe poutem z pevného motouzu (X, obr. 2 a obr. 7). Teď potřebovali trup.

Na trup Si stočil a svázal silnou nití svazek konopí, až měl vycpávku stejné velikostí a tvaru jako vyňatý trup, a vycpávku stlačil a sešil tak, že vznikla tvrdá pevná hmota. Uštlpl necelý metr silného drátu, zaostřil oba konce pilníkem, na jednom konci ohnul drát asi v desetacentimetrový hák (obr. 5), pak prorazil dlouhým koncem konopné „tělo“ od konce, kde měl být ocas, až k místu, kde se měl připojit krk (obr. 3 a 4). Drát zarazil tak hluboko, že krátký konec s hákem nebylo vůbec vidět. A teď protáhl Si vyčnívající konce dlouhého drátu svítkem koudele představujícím krk, prostrčil drát lebkou a vytáhl temenem výří hlavy ven. Trup z koudele umístil přesně do kůže motouzem svazujícím křidelní kosti přes záda (X, obr. 7).

Na nohy bylo zapotřebí dvou silných drátů, z nichž každý byl čtyřicet pět centimetrů dlouhý a na jednom konci zaostřený. Dráty protáhl chodidlem každé nohy vzadu pod kůží nohy (T, obr. 6), pak tělem z koudele prostředkem boku (H, obr. 7), potom zahrnul ostrý konec ohýbacími kleštěmi do tvaru háku a zarazil jej do tvrdého trupu (na způsob krčního drátu, obr. 4). Přiostrčil další drát, protáhl jej ocasioními kostmi a také jej upevnil v trupu z koudele (L, obr. 7).

Pak vycpal trochou měkké koudele všechna místa, kde kůže ještě dost nepřiléhala, a zbývalo zašít dolní otvor (AB na obrázku 6), otvory v křídlech (C, D, obr. 6 a 1) a otvor na šíji (F, G, obr. 2) půltuctem stehů, přičemž jehlu zapichoval vždy z vnitřní strany kůže.

Dráty vyčnívající z nohou prostrčil dírkami navrtanými do bidélka nebozezem. Pevně dráty přidělal - a Siovi výrově byli hotovi a čekali jen, až jim dá nějaký postoj. Teď to byli ti nejsměšnější tvorové, jaké si kdo dovede představit, s ochablými křídly a skleslými hlavami.

„Teď je na řadě umělec,“ řekl Si hrdě, přesvědčen, že tím umělcem je on. Vyrovnal hlavní linii těla tím, že ohnul dráty nohou, a posadil správně

hlavu tak, že vrazil krk mezi ramena. „Výr se vždycky dívá přes rameno,“ vysvětloval, ale nevšiml si Samova dotazu, „přes čí rameno myslí, že se bude koukat“. Připevnil na bidélko dva prsty každé nohy dopředu a dva dozadu, aby vyhověl Yanovi, který trval na tom, že to je výří postoj, ačkoliv o tom Si pochyboval. Ocas trochu roztáhl tím, že jej přišpendlil mezi dva kousky kartónu (M, obr. 10), dodal mu potřebný sklon a teď měl upravit křídla.

Byla svěšená jako křídla kvočny. Protáhl tenký drát ohybem každého křídla (V, obr. 7) a vlastně je přibil k tělu (J a K, obr. 10). Zapíchl doprostřed zad dlouhý špendlík (I, obr. 10), pak všech těchto drátů s křídelními dráty a drátem z hlavy použil jako podpěr na vázání a celého ptáka omotal nití (obr. 10), pod vázání někde nacpal trochu vaty, jinde vložil kus dřívka, až byla pozice a „rozložení per“ dokonalé, jak se o tom vyjádřil.

„Teď můžeme vsadit oči,“ řekl, „nebo až později, jestli změkčíme kůži kolem očních důlků tím, že do nich vložíme na čtyřadvacet hodin kus mokré vaty.“

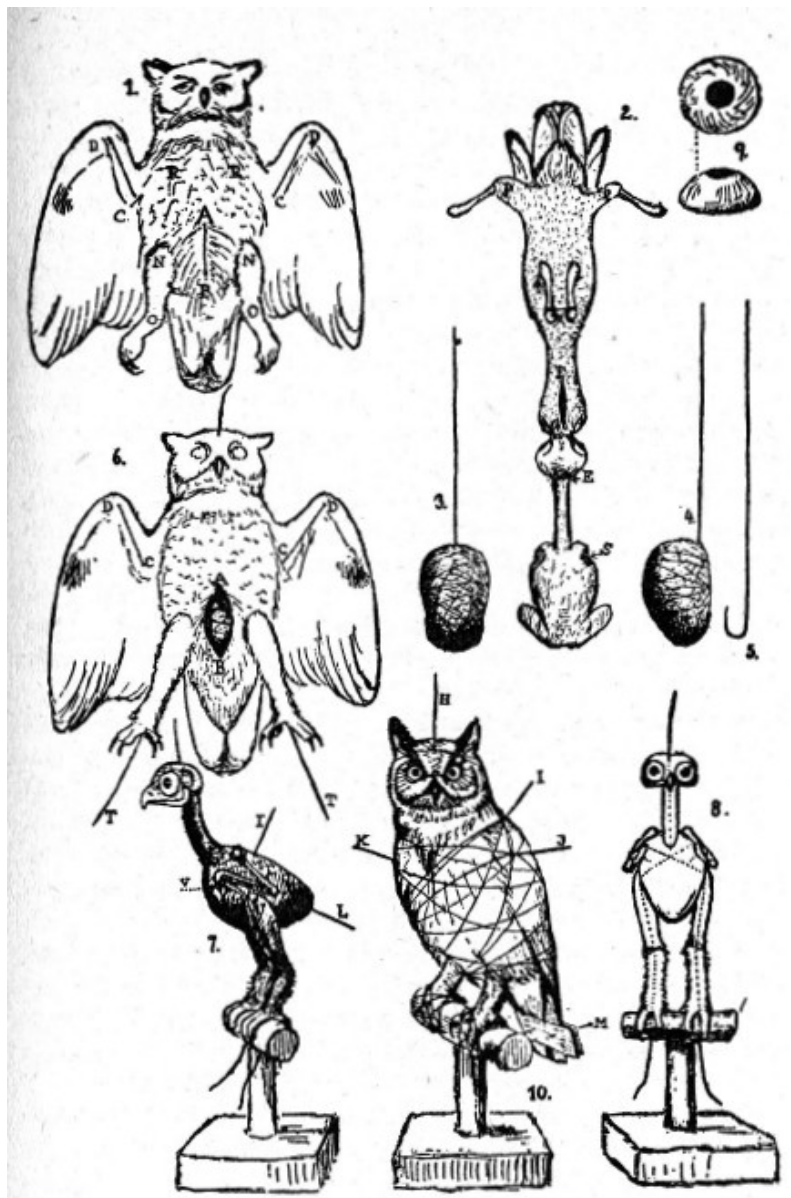

Yan pečlivě napodobil u druhého výra Siovu metodu a projevil přitom neobvyklou zručnost.

Jeho učitel poznamenal: „Už jsem učil hromadu chlapíků vycpávat ptáky, ale ty chápeš ze všech nejrychleji.“

Siův pojem dokonalosti se možná lišil od názoru školeného vycpávače ptáků; vždyť ti výří byli pro Yana v pozdějších letech předmětem nemalé zábavy, ale zatím mu poskytli ničím nezkalenou radost.

Oba měli zcela stejnou pozici. Si znal jen jedinou; všichni jeho ptáci měli stejnou. Ale když úplně vyschli, když je zbavili vázání, když jim odřízli těsně u těla dráty a dodali jim vrcholné nádhery dřevěných očí, stali se zdrojem radosti a obdivu celého indiánského kmene.

VYCPÁVÁNÍ VÝRA

1. *Ulovený výr; při stahování byla kůže naříznuta v těchto místech: A až B na trupu; C až D na každém křídle, aby se dalo odstranit maso na druhém článku.*
 2. *Po stažení kůže zůstává lebka u kůže, která je teď obrácena naruby, krk a trup se odříznou u E, F, G ukazuje řez na líji, nutný u sov a některých jiných druhů ptáků.*
 3. *Pohled shora na trup z koudele s krkem nahoře a s vyčnívajícím krčním drátem.*
 4. *Koudelový trup z boku s protaženým krčním drátem; ocas bude dole.*
 5. *Silný železný drát do krku.*
 6. *Výr po vycpání trupu; takto je připraven k zašití řezu na líji, řezu AB na trupu a řezů CD na obou křídlech.*
 7. *Pták z koudele, jak by vypadal bez peří; je zde vidět správná poloha nohou a křídel na trupu.*
 8. *Jiný pohled na trup bez peří; vytečkované čáry ukazují, kudy procházejí tělem nožní dráty a krční drát.*
 9. *Dva pohledy na dřevěné oko; jsou v mnohem větším měřítku než ostatní kresby.*
 10. *Hotový výr omotaný nití, dráty ještě vyčnívají; H je konec krčního drátu; I je drát uprostřed zad; J a K jsou křídelní dráty; L je ocasní drát; M jsou kousky kartónu, připíchnuté k ocasu, aby se při vysychání nezkroutil.*
- Poslední práce je odstranit nitě a odříznout všechny dráty těsně u trupu tak, aby peří přikrylo jejich konce.*

ZKOUŠKA ODVAHY

Chlapci si vyrobili válečné členky na „opravdický“ indiánský způsob, jak se tomu naučili od Caleba. Z bílých ocasních per krocanů a bílých husích křídelních per, na špičce obarvených na černo, byla dobrá orlí pera. Chybějící suroviny doplnilo několik chomáčů na červeno obarvených koňských žíní ze starého štrápece postroje, proužky červeného flanelu ze staré košile a několik odřezků ovčí kůže. Calebův zájem stále vzrůstal a stařec jim pomohl nejen udělat členku, ale také při rozhodování, co má platit jako coup a co jako grand coup. Sam měl řadu per za střílení, potápění a „vyvražďování bělochů“ a velká pera zdobená chomáčkem za porážení vejmutovky a zastřelení výra.

Yan dostal coup mimo jiné za stopování. Lov na jelena se ještě více přiblížil skutečnosti tím, že chlapec představující jelena si obul pár sandálů vyrobených ze starých bot; na každou podrážku přibili dvě řady cvočků ve tvaru V směřujícího špičkou dopředu. Kamkoli jelen zamířil, sandály zanechávaly stopy podobné stopám kopyt. Jednou z potíží stop kukuřičným zrním bylo, že neukazovaly směr kupředu či dozadu nebo když se stopa vracela, ale sandály tento nedostatek odstranily a stačilo přidat jen trochu kukuřice, aby měli ideální stopu. Všichni získali velkou obratnost a dovedli rychle sledovat i velmi slabou stopu, ale Yan byl stále nejlepší, protože to, co mu chybělo na bystrotí zraku, více než vyrovnal trpělivostí a pozorností. Měl už grand coup za to, že tehdy našel jelena a střelil ho první ranou do srdce, dříve než ho dostihli ostatní, a získal šest dalších grand coup - za uplávání dvou set metrů za pět minut, za to, že za hodinu ušel šest naměřených kilometrů, za běh na sto yardů za třináct vteřin, za to, že znal sto divokých rostlin, za to, že znal sto ptáků, a za zastřelení výra.

Guy měl několik dobrých coup, většinou za ostrý zrak. Rozeznal „papoose na zádech squaw“ a v lovu na jelena několikrát získal coup, který se už téměř rovnal grand coup, ale dosud mu štěstí nepřálo, a i starý Caleb, který mu nadřžoval, mu nemohl spravedlivě odhlasovat grand coup.

„Co se Indiánům na muži nejvíc líbí, chci říci, jakou vlastnost by měli nejradši, Calebe?“ zeptal se jednoho dne Zelenáč, neboť s jistotou očekával pochvalu svého bystrého zraku.

„Statečnost,“ odpověděl Caleb. „Nedbají na to, co člověk je, jen když je statečný. To je pro ně nejcennější vlastnost - totiž jestli ještě přitom v tom chlapíkovi něco je. A neplatí to jen pro Indiány; řeknu vám, s ničím

jiným člověk tolik nepořídí. Jedni tvrdí, že ze všeho nejlepší je to, jiní, že zase ono, ale v jádru každý muž, žena i dítě v naší zemi miluje a ctí odvahu a statečnost, když přitom v tom člověku něco je.“

„Teď vám něco řeknu,“ prohlásil Guy, hoře nadšením při té oslavné řeči na odvahu, „já se nebojím ničeho.“

„Tak jak by se ti líbilo zápasit tady s Yanem?“

„Ale, to není spravedlivé. Je starší a větší než já.“

„Poslouchej, Zelenáči, dám ti návrh. Co kdybys šel sám do sadu a přines vědro třešní. V devět hodin budou všichni muži pryč:,”

„Jo a starý Kapitán mě roztrhá na cucky.“

„Myslel jsem, že se ničeho nebojíš, a takový ubohý pejsek, menší než roční jalovice, ti nahání strach.“

„Ale, já nemám rád třešně, a vůbec.“

„Tak podívej, Guyi, nabídnu ti opravdovou zkouška. Vidíš ten kámen?“ a Caleb zvedl malý kulatý oblézek s dírkou. „A víš, kde je pochován starý Garney?“

Garney byl zpustlý voják, který si ustřelil hlavu, prý nešťastnou náhodou, jak tvrdili jeho příbuzní, a byl pochován právě na sever od Raftenových pozemků, na místě, o kterém mysli, že je to jeho vlastní pozemek, ale později se ukázalo, že je to část silnice, kde se s ní spojuje vedlejší cesta, a navzdory těm, kdo ho pohřbili, měl hrob přece jen na rozcestí. Tak byl Bill Garney hrou osudu označen za sebevraha.

Vyprávěla se legenda, že pokaždé když mu přejede přes hlavu vůz, musí zasténat, ale protože nechce, aby tyto výkřiky zanikly v rachotu kol, čeká až do půlnoci a pak se mu vyderou všechny najednou. Každý, kdo ho uslyší, má mu soucitně odpovědět, nebo ho určitě stihne

nějaké kruté neštěstí. Tuto legendu teď Caleb připomněl a podal ji velmi působivě, neboť i na něho řádně zapůsobila.

„Tak,“ řekl, „schovám tenhle kámen těsně za balvan, který označuje čelo Garneyho hrobu, a jednou v noci tě tam pro něj pošlu. Souhlasíš?“

„Á-áno, já tam půjdu,“ řekl válečný náčelník bez viditelného nadšení.

„Jestli se do toho teď tak hrne, tak až bude noc, to ho neudržíme,“
poznámel Datel.

„Tak si pamatuj,“ řekl Caleb, když od nich odcházel domů do své ubohé chatrče, „tady máš příležitost ukázat, zač stojíš. Přivážu ke kamínku provaz, abys ho určitě našel.“

„Zrovna se chystáme k jídlu. Nechcete zůstat a pojíst s námi?“ zavolal Sam, ale Caleb rychlými kroky odešel, aniž věnoval pozvání pozornost.

Uprostřed noci chlapce probudil mužský hlas zvenčí a škrábání holí o plachtu.

„Chlapci! Guyi - Yane! Hej, Guyi!“

„Co je? Kdo je to?“

„Caleb Clark! Poslouchej, Guyi, teď je asi půl dvanácté. Budeš mít zrovna čas dojít si o půlnoci ke Garneyho hrobu pro ten kámen, a jestli nebudeš moct najít přesně, kde to je, stačí poslouchat sténání - to tě povede.“

Toto potěšitelné poučení vyslovil Caleb chraplavým šepotem, který jaksi vzbuzoval dojem, že je stařec vylekán na nejvyšší míru.

„Já-já-já-“ koktal Guy, „já nevidím na cestu.“ „Teď máš jedinečnou příležitost, chlapče. Jen ten kámen přines, a dostaneš pero grand coup, nejvyšší poctu za odvalu. Počkám tady, než se vrátíš.“

„Já - já - já bych ten zatracený hloupý kámen v tak tmavé noci nenašel. Já - já - nepůjdu.“

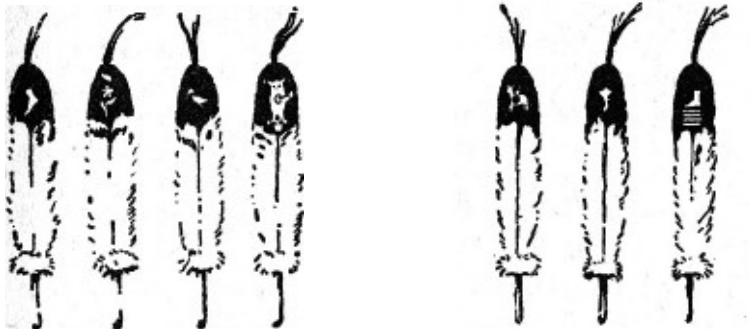
„Ech - bojíš se,“ zašeptal Caleb.

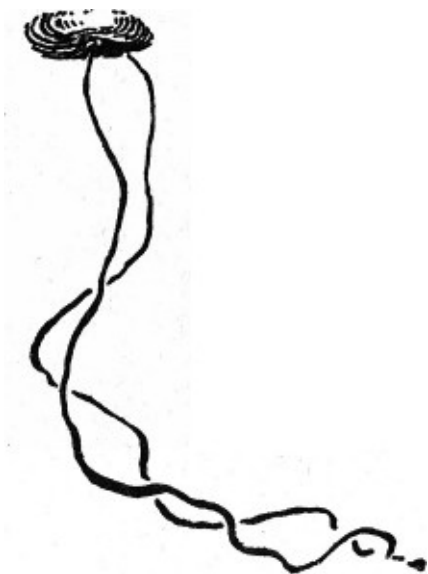
„Já se nebojím, ale k čemu tam chodit, když bych to místo nenašel? Půjdu, až bude svítit měsíc.“

„Tak co - je tu někdo dost statečný, aby šel pro ten kámen?“

„Já půjdu,“ řekli druzí dva najednou, ačkoliv tak trochu s přízvukem: „Ale doufám, že tam přece jen nebudu muset“

„Dopřeju ti té cti, Yane,“ řekl Datel a tím mu zřejmě spadl kámen ze srdce.

„Jistě, rád bych měl příležitost - ale - ale - já se nechci před tebe
„Myslím, že bude nejlíp, když budeme losovat stébly.“

Tak Sam našel dlouhou slámku a Yan zatím prohrábl uhlíky, aby jasné vzplály. Dlouhé stéblo rozlomili na dva nestejně díly a Sam je schoval v hrsti. Pak po zamíchání je zvedl k Yanovi, z ruky mu vyčnívaly jen obě špičky, a řekl: „Půjde ten, kdo vytáhne delší stéblo.“ Yan věděl ze staré zkušenosti, že je běžným trikem nechat kratší stéblo vystrčené, a tak vzal to druhé, pomalu, pomalu je vytahoval -

zdálo se nekonečné. Sam rozevřel dlaň a ukázal, že mu zůstalo kratší stéblo, pak dodal se zřejmou úlevou: „Tys to vyhrál. Jsi nejšťastnější chlapík, jakého jsem kdy viděl. Všecko se ti daří.“

Kdyby byla možná nějaká vytáčka, byl by se jí Yan chopil, ale teď bylo jasně jeho povinností dojít pro ten kámen. Pomáhala mu spíše hrdost než odvaha. Tiše a nervózně se oblékl; při šněrování bot se mu ruce trochu třáslly. Když Caleb uslyšel, že půjde Yan, počkal venku. Povzbudil ho slovy: „Ty za něco stojíš. Rád vidím kus odvahy. Půjdu s tebou až na kraj lesa - kdybych šel dál, nebyla by to poctivá hra - a počkám na tebe, až se vrátíš. Najdeš to lehce. Přejdi za mladým jilmem kolem čtyř dílů plotu a přímo naproti na druhé straně silnice je ten velký balvan. Tam na straně k

severnímu plotu najdeš ten děravý oblázek. Provaz leží křížem přes ten velký bílý balvan, ten najdeš snadno; a tady si vem křidu, jestli ti dojde kuráž, poznamenej na plot, jak daleko jsi došel, ale nedělej si s tím sténáním starosti - to jsou jenom povídačky - neboj se.“

„Bojím se, že trochu strachu mám, ale půjdu!“

„Tak je to správné,“ řekl lovec kožešin důrazně. „Statečnost není ani tak moc to, že se člověk nebojí, jako to, že jdeš dál, i když se bojíš, a tak ukážeš, že umíš strach přemáhat.“

Tak spolu hovořili, až vyšli z temného stínu stromů na poměrně světlou širokou pláň.

„Chybí právě patnáct minut do půlnoci,“ řekl Caleb, dívaje se ve světle zápalky na hodinky. „Dojdeš tam včas. Já tady počkám.“

Pak šel Yan dále sám.

Byla temná noc, ale nahmatal si cestu podél plotu pole až k hraničnímu plotu a přešel jej na silnici, která se trochu světlala proti černočerné trávě. Yan opatrně postupoval prostředkem silnice. Srdce mu prudce tlouklo a ruce měl studené. Byla tichá noc a jednou nebo dvakrát ho vylekaly drobné myši zvuky v rohu plotu, ale pospíchal dál. Náhle zaslechl ve tmě napravo od silnice hlasité „*plesk*“; pak zahlédl něco bílého, až mu z toho stýdla krev. Mělo to tvar člověka zahaleného do něčeho bílého, ale chyběla tomu hlava, právě jako v tom příběhu. Yan jako by přimrzl k zemi. Pak přišel chvějícím se tělu na pomoc rozum. „To je nesmysl! To musí být bílý kámen.“ Ale ne, pohnulo se to. Yan měl v ruce pořádnou hůl. Zavolal: „Pšá, pšá, pšá!“ „Mrtvola“ se opět pohnula. Yan potmě nahmatal na silnici kámen a hodil jím přímo na to „bílé zjevení“. Zaslechl „*ff*“ a hluk útěku. „Bílé zjevení“ vyskočilo a proběhlo kolem něho s dusotem, který mu prozradil, že ho vylekala bělohlavá kráva babičky z Neuvillu.

Zpočátku reagoval na leknutí slabostí v kolenou, ale to ustoupilo lepšímu pocitu. Jestliže tu může celou noc proležet neškodná stará kráva, čeho by se bál? Šel dále klidněji, až se přiblížil tam, kde silnice stoupala. Měl by brzy spatřit mladý jilm. Držel se levé strany silnice, zíral do tmy a zpomalil chůzi. Nebyl tak blízko, jak se předtím domníval, a počáteční napětí z výpravy se vrátilo ještě silněji. Přemýšlel, zdali jilm nepřešel - nemá se vrátit? Ale ne, nesnesl to pomyšlení: to by znamenalo ústup. Přiblížil se opatrně k plotu, aby tam nakreslil znamení, a když pak asi na deset metrů před sebou rozeznal jilm, spadl mu kámen ze srdce. Jakmile byl u stromu, odpočítal čtyři díly plotu směrem na západ a pak poznal, že stojí u sebevrahova hrobu.

Jistě je už téměř půlnoc. Zdálo se mu, že nedaleko slyší nějaký hluk, a na druhé straně silnice spatřil cosi bělavého - kámen v hlavách hrobu. Když se co nejtíšeji plížil ke kameni, byl značně rozčilen. Ani nevěděl, proč si počíná tak tiše. Proklopýtal oběma mělkými blátivými příkopy, došel k bílému kameni a zvlhlýma, studenýma rukama hmatl po povrchu, aby našel provaz. Jestliže jej tam Caleb položil, teď zmizel. Tak vzal křídu a

napsal na kámen „Yan“. Ach, jak ta křída skřípala! Šmátral prsty kolem velkého balvanu. Ano, tady je provaz; bezpochyby jej shodil vítr. Přitáhl provaz k sobě. Táhl oblázek po balvanu s novým a hlasitějším skřípotem, který se strašidelně rozléhal tmou. Pak náhle těžký dech, motanice, běh, šplouchnutí něčeho do bláta nebo do vody - strašlivé zvuky nějaké bytosti, která se dusila, rdousila nebo se marně pokoušela promluvit. Yan se na okamžik zhroutil hrůzou na zem. Nedokázal pohnout rty. Ale vzpomínka na krávu mu přispěchala na pomoc. Vyskočil a běžel po silnici, co nejrychleji mohl, zalit studeným potem. Běžel tak slepě, že téměř vrazil do člověka, který vykřikl: „Hola, Yane, jsi to ty?“ To mu přicházel naproti Caleb. Yan nemohl ze sebe vypravit slovo. Chvěl se tak silně, že se musil opřít o paži lovce kožešin.

„Co to bylo, chlapče? Já to slyšel, ale co to bylo?“

„Já - já - nevím,“ lupal Yan po dechu, „jenže to bylo u hro-hro-bu.“

„Propána! Já to slyšel docela dobře,“ a Caleb značně zneklidnět, ale dodal: „Za deset minut jsme zpátky v táboře.“

Vzal Yana za třesoucí se ruku a chvíli ho vedl, ale když přišli na zásekovou stezku, byl už Yan v pořádku. Caleb šel napřed, šmátral rukou v temnotě.

Yan už vládl jazykem, aby mohl říci: „Mám podle pravidel oblázek, a mimoto jsem napsal na hrob své jméno.“

„Chlapík! V tobě něco je!“ odpověděl s obdivem Caleb.

Byli velmi rádi, když se přiblížili k týpí a uviděli, že je v něm oheň. Na okraji mýtiny vyrazili hlasitě „*u - hú - u - hú - u - hú - ú*“; soví volání, které přijali, protože se ho obecně používá mezi Indiány jako nočního znamení, a z týpí dostali stejnou odpověď.

„V pořádku,“ zavolal Caleb, „dokázal to a je náramný chlapík, a dostane zvláštní grand coup.“

„Teď mě mrzí, že jsem tam nešel,“ řekl Guy. „Byl bych to dokázal stejně jako Yan.“

„Tak tedy jdi teď.“

„Ále, už tam není žádný kámen, abych ho přinesl na důkaz.“ „Můžeš se na hrob podepsat, jako jsem to udělal já.“

„Ále, to by nic nedokázalo,“ a Guy přešel na jiné téma.

Yan neměl v úmyslu vyprávět jim té noci o svém dobrodružství, ale nedovedl utajit své rozčilení, a tak z něho brzy všechno dostali. Byla to tajuplně vypadající skupina, jak seděli kolem plápolajícího ohně a prožívali při Yanově vyprávění téměř tak velký strach, jaký si právě prodělal.

Na konci vyprávění Yan řekl: „Tak, Guyi, nechceš to jít zkusit?“

„Ále, dej mi s tím pokoj,“ řekl Guy, „ještě nikdá jsem neviděl takového člověka, který pořád omílá totéž“

Caleb pohlédl na hodinky, jako by se chystal odejít, když tu Yan řekl:

„Poslyšte, pane Clarku, nechcete tu přespat? V Guyově lůžku je místa dost“

„Nejsem proti tomu, když je tak pozdě.“

BÍLÝ REVOLVER

Ráno měl Caleb potěšení, že jedl snídani, kterou připravil syn jeho nepřítele, neboť toho dne byl kuchařem Sam.

Velký datel vyslovil myšlenku celého shromáždění, když po snídani řekl: „Teď se chci jít podívat na ten hrob. Myslím, že se Yan podepsal na nějakou hloupou krávu, která si tam lehla, a té se to nelíbilo a řekla to hodně nahlas!“

V několika minutách tam došli. Ano, bylo tam jasně napsáno na hrubém náhrobním kameni, trochu roztřeseně, ale docela čitelně - „Yan“.

„To je ale pěkně nadrápané,“ poznamenal Guy.

„Tak tys to opravdu dokázal! Jsi chlapík!“ řekl Sam vřele. „Já bych asi neměl dost kuráže.“

„O co, že já bych měl?“ tvrdil Guy.

„Tady jsem přešel přes příkop. Vidiš v blátě mou stopu? Tamhle jsem slyšel ten řev. Podívejme se, jestli po sobě nechávají strašidla stopy. Ale u všech -“

V blátě byly stopy velkého člověka. Jak se natáhl, padl na ruce a na kolena. Několikrát tu byl otisk jeho rukou a v blátě se cosi zpola zakrytého lesklo - Guy to spatřil první a předmět zvedl. Byl to Coltův revolver s bílou pažbou.

„Ukaž mi to,“ řekl Caleb. Otřel bláto. Oči mu zaplály. „To je můj revolver, co mi ukradli tenkrát, jak jsem přišel o šatstvo a peníze.“ Prohlédl si jej, a jak se rozhlížel kolem, jako by byl pohroužen v myšlenky. „To mi nejde na rozum!“ Zavrtěl hlavou a čas od času si zabručel: „To mi nejde na rozum!“ Nebylo tu už asi nic zajímavého k vidění, a tak se chlapci obrátili k domovu.

Na zpáteční cestě Caleb zřejmě usilovně přemýšlel. Šel mlčky, až se dostali před chalupu babičky z Neuvillu, což bylo od hrobu nejbližší obydlí. U vrátek se Caleb obrátil a řekl: „Myslím, že se tam zastavím. Poslouchej, Yane, ty jsi včera v noci neměl s tím řevem nic společného, že ne?“

„Ne, prosím, ani slůvko. Jediný hluk, který jsem způsobil, byl, jak jsem táhl ten děravý kámen přes balvan.“

„Tak na shledanou v táboře,“ řekl Caleb a vešel do babiččina příbytku.

„Šťastné dobré ráno vám přeju, a ať vaše duše dojde věčného pokoje,“ pozdravila ho bodrá stařena. „Pojďte dál - pojd'te dál, Calebe, a posad'te se. A jak se daří Saryann a Dickovi?“

„Zdá se, že jsou šťastni a vede se jim dobře,“ řekl stařec trpce. „Poslyšte, babičko, slyšela jste někdy příběh o Garneyho hrobě tamhle na silnici?“

„Pro Kristovy rány, a proč se mne na to ptáte zrovna teď? Bodejt' že jsem ten příběh mockrát slyšela, a zrovinka včera v noci jsem slyšela ducha toho nebožtíka a ještě se z toho celá třesu.“

„Co jste slyšela, babičko?“

„Ach, to ale byly nejd'ábelštější skřeky, jaké kdy vyrazila lidská duše v pekle. Bodejt' že se taky pes a kocour, oba dva, vylekali, a ta stará bělohavá kráva přiběhla a přeskočila závory, aby se dostala ze silnice.“

To právě chtěl Caleb slyšet a povzbuzoval babičku svým očividným zájmem. Když už neměla chuť vyprávět realističtější podrobnosti nočního rámusu, Caleb v naději, že získá další informace, úmyslně udeřil na jinou strunu.

„Babičko, slyšela jste o tom loupežném přepadení, co se stalo minulý týden směrem k Downeyho Skládce?“

„Ale kdepak,“ zvolala a oči jí zahořely zájmem - ani Caleb o tom neslyšel, ale chtěl zavést rozhovor na toto téma - „a kohopak to oloupili?“

„Nevím, ledaže to byla farma Johna Evanse.“

„Bodejt', toho já neznám, ale ten si určitě může dovolit o něco přijít. No a ti ničemové přišli na mne a na Cal Connora, hned jak se rozkřiklo, že jsme prodali krávu; tak jsem si řekla, že to už začíná být divné, a ti darebáci opravdu jako by věděli, když se někde jen šustnou nějaké peníze.“

„To je svatá pravda. Ale kdy vás oloupili, babičko?“

„Oloupili? Já neříkám, že mě oloupili,“ a zachechtala se. „Ale měli ti lupiči nejlepší úmysl mě okrást, když ke mně přišli,“ a dlouze vykládala o svém zážitku s těmi dvěma, kteří se k ní vloupali, když se vyprávělo, že prodala krávu. Zasmála se, jak jim zachutnal plicní balšám, a stručně pověděla, jak ten velký byl nabručený a ten malý a široký byl legrační. O všem důkladně pověděla, o jejich černých vousech, o tom velkém s poraněnou hlavou, o tom, jak byl levák a jak náhodou prozradil, že má na pravé ruce jen čtyři prsty.

„Kdy to bylo, babičko?“

„Ach božínku, to bylo před víc jak třemi lety.“

Když si pak dal starý Caleb ošetřit plíce sklenkou plicního balšámu, odešel od babičky a začal usilovně přemýšlet.

Všude v okolí docházelo v posledních čtyřech letech k loupežím. Po lupičích nebylo jiné stopy než toto: všechny loupeže byly stejného druhu; lupiči brali jenom hotové peníze a zdálo se, že znají okolí jako zdejší lidé, a časově spadaly jejich návštěvy vždycky do doby krátce poté, když majitel obydlí přišel k hotovým penězům.

Jakmile Caleb vešel do vrátek u babičky z Neuvillu, řekl Yan, veden opožděným nápadem:

„Chlapci, jděte do tábora, za pět minut přijdu za vámi.“ Chtěl si nakreslit ty stopy v blátě a pokusit se muže vystopovat, a tak se vrátil k hrobu.

Stopy co nejpečlivěji prostudoval, a když si rozložil sešit, mohl nakreslit otisky bot ve skutečné velikosti. Všiml si, že každá bota měla na patě tři řady malých cvočků, zřejmě zatlučených doma, protože byly tak nepravidelné, a na levé botě byla podrážka prošlapána naskrz. Pak zkoumal stopy rukou, vybral si nejjasnější a začal kreslit pravou rukou, když tu ho zaujalo něco podivného. Ano! Opakovalo se to na všech otiscích -- prostřední prst chyběl.

Yan šel po stopě kousek po silnici, ale v ohybu se stopa obrátila k jihu a ztratila se v trávě.

Když šel zpět do tábora, dohonil Caleba, který se tam také vracel.

„Pane Clarku,“ řekl. „Vrátil jsem se, abych si nakreslil ty stopy, a víte - že ten člověk měl na pravé ruce jen čtyři prsty?“

„Ať do mne hrom!“ řekl Caleb. „Víš to jistě?“

„Pojďte se přesvědčit sám.“

Ano! Bylo to skutečně pravda a na zpáteční cestě Caleb řekl: „Pane, zatím o tom ostatním neříkej ani slovo.“

Starý lovec kožešin šel okamžitě do Pogueova domu. Objevil, že se stopy opětovně vyskytují u dveří, ale ty určitě po sobě nezanechal Dick. A na šňůře se sušily zablácené kalhoty.

Od té noci Yan stoupl u starce ve vážnosti a Guy klesl, neboť Caleb vyslovil svůj názor toho dne, kdy kladl

je

na první místo odvalu. Pozval Yana na návštěvu do své chatrče, aby se přišel podívat na pár sněžnic, které si šil. Pozvání bylo neurčité a všeobecné, a tak přijal celý kmen. Yan u něho od své první návštěvy nebyl. Zpočátku bylo přivítání stejné jako poprvé. V odpověď na jejich zaklepání se ozval hlasitý štěkot

ohaře, pak hlas, který poroučel psu, aby si lehl. Caleb otevřel dveře, ale tentokrát řekl: „Pojďte dál.“ Jestliže se mu nelíbilo, že přišli ostatní, nechal si to pro sebe. Zatímco si Yan prohlížel sněžnice, Guy objevil na starcově palandě něco mnohem zajímavějšího: byl to bílý revolver, teď vyčištěný a v dokonalém pořádku. Calebova radost z toho, že jej zase našel, neznala mezí, ačkoliv to příliš nedával najevo. Neměl na to, aby si koupil jiný, a tenhle revolver uvítal tak vřele jako dlouho ztracené jediné dítě.

„Poslyšte, Calebe, zkusme si zastřílet. Vsadím se, že přemůžu celou tlupu,“ zvolal Zelenáč.

Caleb vzal několik nábojů a ukázal na bílý zásek na pahýlu vzdáleném čtyřicet metrů. Guy si třikrát nebo čtyřikrát vystřelil a Yan vypálil stejný počet ran, ale pahýl nezasáhli. Pak řekl Caleb: „Já vám to ukážu.“

Jeho velká drsná ruka jako by pohltila malou pažbu revolveru. Druhý uzlovitý prst zapadl kolem spouště podivným, ale zcela navyklým způsobem. Caleb střílel s ohnutou paží a krátká hlaveň vypadala jako jeho vlastní ukazováček namířený na cíl, když rychle za sebou šestkrát vypálil. Všechny rány zasáhly zásek a dvě z nich skvrnu uhlem, která označovala střed.

„Propánajána! Podívejte se na takovou střelbu!“ a chlapci neskrbliili hlasitou chválou.

„Nu, před dvaceti lety jsem byl docela dobrý střelec,“ začal Caleb vysvětlovat s výrazem zbytečné skromnosti a velké bodrosti v tváři. „A tohle je dočista snadné. Ukážu vám nějaké opravdové kousky.“

Postavil tři náboje do řady na vzdálenost osmi metrů zápalkou k sobě a třemi rychle po sobě jdoucími výstřely je odpálil. Pak vložil revolver do postranní kapsy kabátu a nedbaje na díry v kapse střílel, aniž revolver vytáhl, a tím méně jej viděl nebo dokonce ukázal, a tak pokropil bílý zásek z dvaceti metrů. Nakonec se rozhlédl po nějaké staré plechovce od kompotu. Pak revolver natáhl, položil si jej na pravou ruku k palci a plechovku přes prsty. Obojí vyhodil prudkým škrbnutím do vzduchu, takže revolver vyletěl tři metry a plechovka sedm metrů vysoko. Jak revolver padal, chytil jej a prostřelil plechovku, ještě než mohla dopadnout na zem.

Chlapci byli prostě ohromeni. Všechny výkřiky vyčerpali už při první obvyklé zkoušce střelby do terče.

Caleb vešel do chatrče pro hadřík na vyčištění svého miláčka a Sam vybuchl:

„Tak teď vím, že nikdy po tátovi nestřelil, protože kdyby to byl udělal, byl by ho jistě trefil.“

Nebylo to určeno pro Calebovy uši, ale starý lovec kožešin to zaslechl a hned přišel ke dveřím s dlouhým a výmluvným „H-m-m-mrr“.

Tak byla hráz mlčenlivého přezírání prolomena, neboť Caleb tím poprvé oslovil Sama. Proud strhl překážku, ale v korytě zůstávalo ještě mnoho zbytků, až je později spláchl čas a zvyk, a trvalo dlouho, než Caleb promluvil na Sama stejně otevřeně jako na ostatní, ale časem se to přece jen naučil.

Teď byli všichni zřejmě v dobré náladě a Yan toho využil, aby požádal o něco, co mu dlouho leželo na srdci.

„Pane Clarku, vezmete nás na lov mývala? Víme, kde je hromada mývalů, chodí se pást na kukuřičné pole nad potokem.“ Kdyby ho byl Yan o to požádal před měsícem, byl by se setkal s pohrdavým odmítnutím. Před návštěvou u Garneyho hrobu by to bylo třeba znělo: „No, já nevím - nemám čas,“ ale teď si Caleba naklonil a odpověď zněla:

„Nu ano! Nic proti tomu nemám, jen co bude trochu chladnější noc, aby se psovi líp běhalo.“

GUYŮV TRIUMF

Chlapci se vydávali na lov sviště od té doby, kdy se s ním setkali poprvé, zcela pravidelně. Měli téměř stejný program - každého rána kolem deváté nebo desáté se přihradli k jetelovému poli. Obvykle Guy první objevil starého šedivce, pak všichni vystřelili neškodnou ránu, svišť zalezl do doupěte a tím to pro ten den bylo vyřízeno. Stalo se to takovou součástí každodenního programu jako příprava snídaně a mnohem častější než mytí nádobí. Jednou nebo dvakrát unikl starý šedivec o vlásek, ale zatím se mu nevedlo o nic hůře, spíše lépe než dříve, protože byl chytřejší. Naproti tomu chlapci nic nezískali, snad s jedinou výjimkou Guye. Jeho vždy bystrá malá vybledlá kukadla teď nabyla zázračné ostrosti. Zpočátku starého šedivce stejně často zahlédl první Yan nebo Sam, ale později to byl vždycky jen Guy.

Jednoho rána se Sam přiblížil ke zvěři z jedné strany a Guy s Yanem z jiné strany o několik metrů dále. První dojem byl: „Svišť tu není!“ ale náhle Guy zvolal: „Já ho vidím!“ Plných šedesát metrů od svišťova doupěte a téměř sto metrů od chlapců spatřil Guy v malém dolíku sotva pěticentimetrovou skvrnu šedé kožešiny schované v trsu jetele. „To je určitě on.“

Yan ho nemohl vůbec zahlédnout. Sam ano, ale nebyl si jist. Za chvilku se svišť (neboť to opravdu byl on) postavil na zadní nohy, zvedl nad jetelem kaštanovou hrud' a rozptýlil všechny pochybnosti.

„Panečku!“ zvolal Yan s obdivem. „To je nádherné. Máš ty nejskvělejší oči, jaké jsem kdy viděl. Měl by ses jmenovat Sokolí oko - to by bylo pro tebe jméno.“

„Tak dobrá,“ zavřeštěl nadšeně Guy. „Budeš - budeš mi říkat Sokolí oko, Same? Myslím, že bys měl,“ dodal prosebně. „Taky myslím, Same,“ řekl druhý náčelník. „Ukázal, že v něm opravdu něco je, a je to naprosto indiánské.“

„Budeme muset svolat radu a ta to rozhodne. Ale teď do toho.“

„Poslouchej, Zelenáči, ty jsi tak chytrý, nemohl bys to obejít lesem na vaši stranu a připlazit se jetelinou tak, aby ses dostal mezi toho starého šedivce a jeho doupěť?“ navrhl hlavní náčelník.

„Vsadím se, že ano, a vsadím se o dolar -“

„Tak počkej,“ řekl Yan, „Indiáni nemají dolary.“

„Tak se vsadím o svůj skalp - totiž o svůj černý skalp - proti Samovu skalpu, že zabíjí toho starého šedivce první.“

„Ále, nech mě ho zabít dřív - ty můžeš až po mně,“ řekl prosebně Sam.

„Eh - bojíš se o skalp.“

„Přijímám sázku,“ řekl Sam.

Každý chlapec měl svazek černých koňských žíní, který nazýval svým skalpem. Přivazoval se na temeno hlavy provázkem - a tento skalp chtěl Guy dát v sázku.

Teď zasáhl do sporu Yan: „Nechte toho hádání, velcí váleční náčelníci, a věnujte se lovu. Jestli Datel zabije toho starého šedivce, vezme si Zelenáčův skalp, jestli ho zabije Zelenáč, vezme si Datlův skalp, a vítěz k tomu ještě dostane velké pero.“

Sam s Yanem netrpělivě čekali v lese, zatímco se Guy plížil obloukem dokola. Svišť byl toho rána neobyčejně odvážný. Zatoulal se daleko od doupěte a chvílemi mizel z dohledu v dolících. Chlapci viděli, jak Guy prolézá plotem, ale svišť ho neviděl. Bylo to tím, že se k němu nepřítel vždycky blížil z druhé strany, a proto nehlídal východním směrem.

Guy se po břiše prodíral jetelinou. Plazil se asi třicet metrů a byl teď mezi svištěm a jeho doupětem. Starý šedivec se stále ještě cpal jetelem a hlídal směr k Raftenovu lesu. Chlapců se zmocnilo mocné vzrušení. Guy je viděl, ale neviděl sviště. Ukazovali mu někam a dávali znamení. Guy si myslel, že to znamená: „Teď vystřel.“ Opatrně povstal. Svišť ho spatřil a hnal se k doupěti - to jest směrem ke Guyovi. Guy bezhlavě vystřelil. Šíp o tři metry přelétl svišťovi přes hlavu a „ta obrovská roztřesená hromada kožešin“ skočila přímo k němu a k smrti ho vylekala. Spěšně couvl, nevěda, kam běžet. Byl těsně u doupěte. Svišťovi cvakaly zuby a vyrazil, aby proběhl kolem chlapce, a oba se báli, jeden víc než druhý. Guy v hrůze vyskočil a těžce dopadl právě v okamžiku, kdy pod ním chtěl svišť proklouznout domů. Ale chlapec vážil téměř padesát kilogramů, a celá ta váha dopadla drtivou silou na starého šedivce a vyrazila mu dech. Guy se vyškrábal

na nohy, aby se spasil útekem, ale spatřil, jak se svišť na zemi svíjí, a tak sebral odvalu, několikrát ho kopl do tlamy a tím ho dorazil. První věcí, která Guye ujistila o jeho vítězství, byl hlasitý pokřik druhých dvou chlapců. Přiběhli k němu a objevili ho, jak stojí jako lovec na amatérské fotografii, v jedné ruce luk a v druhé drží za ocas obrovského sviště.

„Tak teď myslím, že se budete, pánové, ke mně chodit učit, jak se zabíjejí svišťové. Není to pořádný klacek? O co, že váží čtvrt metráku - jo, skoro třicet kilo.“ (Vážil asi pět kilogramů.)

„Chlapík! Prima chlap! Sláva třetímu válečnému náčelníkovi! Sláva náčelníku Zelenáči!“ a Guy si nemohl stěžovat, že by ho druzí neuměli ocenit.

Vypjal hrud' a zatvářil se pyšně a povýšeně. „Škoda že nevím, kde tu jsou nějací další svišťové,“ řekl. „Vy to sice neumíte, ale já vím, jak na ně.“

„Tak to by mělo platit jako grand coup, Zelenáči“

„Povídal jsi, že mi ode dneška budeš říkat Sokolí oko.“

„Na to musíme svolat velkou radu, aby to rozhodla,“ odpověděl hlavní náčelník.

„Tak dobrá, ale ať je to dnes odpoledne.“

„Dobrá.“

„Kolem čtvrté?“

„Ale ano, kdy chceš?“

„A prohlásíte mě ve čtyři hodiny Sokolím okem a dáte mi parádní orlí pero za to, že jsem zabil sviště?“

„No jistě, ale proč to chceš mít ve čtyři?“

Ale Guy jako by neslyšel a hned po obědě zmizel. „Už se zase ulejšvá z mytí nádobí,“ domníval se Datel.

„Ne, to ne,“ řekl druhý náčelník. „Myslím, že si přivede celou rodinu, aby viděli jeho slávu.“

„Vypadá to tak. Dejme se do toho a udělejme z toho slávu na věky věkoucí - něco jako nový historický mezník. Uslyšíš mě lhát ostošest, abych mu pomoh.“

„Dobrý nápad. Jsem s tebou. Jdi pro vaše. Já půjdu za starým Calebem a zařídíme to tak, abychom Guye pojmenovali Sokolím okem a dali mu jeho pero grand coup najednou.“

„Bojím se, že se naši a Caleb nesnesou pohromadě,“ odpověděl Sam, „ale myslím, že při takové slávě by měl Guy raději naše. Víš, táta má na jejich farmě hypotéku.“

Tak se usnesli, že Sam dojde pro matku a Yan zatím připraví orlí pero a stáhne sviště.

Svišť nebyl „obrovský jako medvěd“, ale byl pěkně velký, a Yan se pyšnil vítězstvím neméně než ostatní. Ještě mu zbývala do čtyř hodin jedna nebo dvě hodiny, a protože dychtil oslavit Gyuovo vítězství co nejvíce po indiánsku, odřízl svišťovi všechny drápy, pak je navlekl na provázek a mezi každé dva vložil kousek oloupané a duše zbavené bezové větvičky, asi na palec dlouhé. Některé drápky byly velmi, velmi malé, ale Yan měl pevný úmysl vyrobit náhrdelník z medvědíh drápů.

Guy se hnal domů, co mu nohy stačily. Když se blížil k zahradě, volal ho otec a zřejmě měl v úmyslu Guye ujařmit, ale ten se vrátil do jídelny, obývacího pokoje, ložnice a kuchyně v jednom - dotyčná místnost zabírala devět desetin domu.

„Ó mami, mělas mě teď vidět; určitě musíš dnes odpoledne přijít - jsem ten největší pašák z celého kmene a udělají mě hlavním náčelníkem. Zabil jsem toho starého obra, toho sviště, který jen o chlup nezabil tatínka. Beze mne by ti mládenci v táboře nesvedli nic. Pokoušeli se o to a pokoušeli se víc jak tisíckrát, aby dostali toho starého sviště - jo, vsadím se, že se o to pokoušeli miliónkrát, a já jen čekal, až toho budou mít dost a nechají toho, a pak povídám: ‚Tak já vám teď předvedu, jak na to.‘ Nejdřív jsem jim ho musel ukázat. Ti kluci nemají oči k ničemu. Pak povídám: ‚Tak, Same a Yane, vy kluci tady zůstanete, a jenom abych vám ukázal, jak je to lehké, když člověk ví, jak na to, nechám tady svůj luk a všechny šípy a půjdu jen tak bez ničeho.‘ No a oni tam stáli a koukali na mne, a já jsem se p-ř-i-p-l-i-ž-i-1 kolem plotu a p-l-a-z-i-I jsem se v jeteli dočista jako Indián, až jsem se dostal mezi něho a doupě, a pak jsem zařvala on se hnal na mne, funěla cvakal zuby a chtěl mě sežrat, protože viděl, že nemám klacek ani nic jiného, a já jsem ani nemrk; zůstal jsem klidně stát a počkal jsem, až se mi bude chtít zakousnout do krku, pak jsem se obrátil a dal mu kopanec do čumáku, až vyletěl dvacet metrů do vzduchu, a když dopad na zem, byl mrtvější než ta Kilseyovic slepice, když se nacpala cibulí. O mami, já jsem prostě ten nejsenzačnější chlapík; v táboře beze mne nic nesvedou. Musel jsem je naučit lovu na jelena a pozorovat věci -a-a-a- spoustu věcí, a tak mě udělají hlavním náčelníkem celého kmene a taky mi dají jméno Sokolí oko, tak to dělají Indiáni. Bude to dnes odpoledne ve čtyři hodiny a musíš přijít“

Burns se celé věci vysmál a řekl Guyovi, aby se pustil do okopávání brambor, a jestli nezavře závoru a prase se dostane ven, tak z Guye sedě

kůži zaživa; na své farmě žádné takové flákání trpět nebude. Ale paní Burnsová mu klidně oznámila, že ona půjde. Pro ni to bylo, jako by šla na synovu univerzitní promoci.

Jelikož Burns odepřel pomoc, vystala teď obtíž, co s dětmi.

To však brzy rozřešili. Půjdou s nimi. Matce zabralo dvě hodiny perné práce, než změnila čtyři šťastné, opálené, polonahé, špinavé, rozčuchané holčičky ve čtyři malé mučednice ve svátečních šatech, s mašlemi, načesané a obuté. Pak se všichni táhli přes pole, paní Burnsová nesla na jedné ruce svou nejmladší a v druhé ruce hrnec zavařeniny. Guy běžel napřed, aby jim ukazoval cestu, a čtyřletá, tříletá a dvouletá holčička se držely za ruce a vlekly se v sestupné čáře v matčiných stopách.

Byli trochu překvapeni, když přišli do tábora a spatřili tam paní Raftenovou a Minnie ve svátečních šatech. První Margetin pocit byl rozmrzlý, ale další myšlenka byla příjemná. Jen ať ta „nafoukaná“ ženská a manželka jejich nepřítele vidí slávu jejího chlapce, a paní Burnsová se hned chopila příležitosti zahrát úlohu jízlivé společenské dámy.

„Jak se vám daří, paní Raftenová? Doufám, že se máte dobře,“ řekla s náznakem škodolibosti a se vznešeným pokusem o společenskou převahu.

„Docela dobře, děkuju. Přišly jsme se podívat, jak se chlapcům v táboře vede.“

„Vede se jim velmi pěkně od té doby, co se k nim přidal můj hoch,“ odsekla ještě bojovně paní Burnsová.

„To jsem slyšela, ti dva naši si ho velmi oblíbili,“ odpověděla paní Raftenová, která se snažila nepřítele odzbrojit.

Její slova účinkovala. Paní Burnsová se jenom pokoušela soupeřku předejít, ale když překvapeně zjistila, že žena jejich nepřítele je docela mírná, uzavřela s ní příměří, a než paní Raftenová polaskala a pochválila všechny čtyři konopné hlavičky a vynesla Guye do nebes, ovzduší skryté bitvy vystřídala samá srdečnost.

Chlapci už všechno připravili k velké slavnosti. Na konci týpí na koberečku z telecí kožešiny zasedla rada; Guy seděl na kůži sviště a skoro ji pod ním nebylo vidět. Sam seděl vlevo a Yan s bubnem

vpravo. Uprostřed plál oheň rady. Aby měli více vzduchu, nadzvedli trochu típy na stinné straně a kruh návštěvníků byl zčásti v típy a zčásti venku.

Velký náčelník zapálil nejdříve dýmku míru, minutu bafal, pak vyfoukl čtyři sloupy kouře na čtyři světové strany a podal dýmku druhému a třetímu válečnému náčelníkovi a ti učinili totéž.

Malý bobr třikrát uhodil na buben, aby bylo ticho, a Velký datel povstal:

„Velcí náčelníci, malí náčelníci, bojovníci, válečníci, členové rady, squaw a papoosata sangerských Indiánů! Když byl náš kmen na válečné stezce proti těm - těm - těm - druhým Indiánům - těm Březovým kůrám, zajali jsme jednoho z jejich bojovníků a dvakrát nebo třikrát jsme ho umučili k smrti, ale prokázal tak nezvyklou srdnatost, že jsme ho přijali do našeho kmene -“

Yan dal příklad k hlasitému volání: „Hau - hau - hau.“ „Uspořádali jsme na jeho počest tanec slunce, ale on nezhněd - zdál se moc zelený -, a tak jsme ho nazvali Zeleným dřevem neboli Zelenáčem. Od té doby se vypracoval z řadového Indiána na třetího válečného náčelníka -“

„Hau - hau - hau.“

„Nedávno se spojil celý kmen, aby napadl a polapil velkého šedivého medvěda grizzlyho, a byl poražen na hlavu, když tu přispěchal na pomoc válečný náčelník Zelenáč a vyřídil tu bestii mizernou jediným kopancem do čumáku. Takové činy nás dojmají k slzám. Chlapík, který dovede tak skvěle kopat, by se neměl vůbec jmenovat Zelené dřevo, ani Zelená hlava, ani Zelené já nevím co. Ne, to ne! To není správné. Je nejmenším bojovníkem mezi válečnými náčelníky, ale vidí dále vyznamenána se tím častěji a víc než ti, co jsou nad ním. Dokáže vidět za roh nebo skrz strom. Snad jedině s výjimkou noci je z celé tlupy největší pašák na koukání a rada se usnesla, aby byl nazván Sokolím okem.“

„Hau - hau - hau - hau - hau -“

Pak podal Malý bobr hlavnímu náčelníkovi ploché bílé prkénko, na kterém bylo napsáno velkými písmeny „Zelené dřevo“.

„Zde je jméno, pod kterým byl znám, než se stal velkým a než se proslavil, a teď z toho zbývá už jenom tohle.“ Náčelník strčil prkénko do ohně se slovy: „Tak teď se podíváme, jestli nejsi moc zelený a chytneš“ Pak podal Malý bobr Datlovi pěkné orlí pero s červeným chomáčem a s

nakresleným mužem se sokoli hlavou, kterému šla z oka šipka. „Tohleto je parádní orlí pero za udatný skutek, který vykonal, a taky ukazuje, že je Sokolím okem,“ (za hlasitého volání „hau - hau -“ a ran na buben zapíchli Guyovi do vlasů pero a pověsili mu na krk náhrdelník z drápků), a od této chvíle každý chlapík, který ho nazve Zeleným dřevem, se musí ohnout a Sokolí oko ho smí zdarma kopnout“

Následovalo mohutné sborové „hau - hau“. Guy se pracně snažil vypadat důstojně a nešklebit se, ale bylo to nad jeho síly. Usmíval se od ucha k uchu. Jeho matka zářila pýchou, až se jí orosily oči a přetékal slzami.

Každý si myslil, že je už po slavnosti, ale Yan povstal a spustil: „Na něco jsme zapomněli, náčelníci, squaw a papoosata sangerského národa.

Když jsme se vypravili za tím grizzlym, byl jsem svědkem dohody mezi dvěma válečnými náčelníky. Podle kmenového obyčeje se vsadili o své skalpy, kdo z nich dvou toho grizzlyho zabije. Jedním z nich byl hlavní náčelník Datel a Sokolí oko byl tím druhým. Sokolí oko, posluž si Datlovým skalpem.“

Sam na to zapomněl, ale sklonil hlavu. Guy přeřízl provaz a se zdviženým skalpem v ruce vyrazil hlasitý a strašný válečný řev, ke kterému se všichni nějakým hlukem přidali. To byla koruna všeho. Paní Burnsová skutečně plakala radostí, když viděla, jak se její hrdinný chlapec konečně dočkal řádného uznání.

Pak šla za Samem a řekla: „To ty jsi sem přived vaše, aby viděli chválu mého syna?“

Sam přikývl a mrkl jedním okem.

„Tak mně je jedno, ať jsi Raften, nebo ne, ale máš srdce na pravém místě. Nikdy jsem nevěřila těm, co říkali: ‚V žádném Raftenovi není žilky dobré.‘ Já vždycky věřím, že v každém člověku je něco dobrého. Já vím, že tvůj tatínek opravdu koupil hypotéku na naši farmu, ale nikdy jsem nevěřila, že nám tvá maminka ukradla husy, a nikdy to věřit nebudu, a až příště někoho uslyším, jak se navází do Raftenů, tak mu rovnou řeknu od plic, co si myslím.“

Guyův hrdinský čin zaznamenaný na vnitřní plachtě týpí

LOV NA MÝVALA

Yan nezapomněl na plánovaný lov na mývala - vlastně se vůbec nemohl dočkat, a za dva dny přišli při západu slunce chlapci za Calebem a připomněli mu jeho slib. Byl dusný večer, ale podle Yanova přesvědčení právě vhodný na lov mývala, a Yanovo nadšení strhávalo všechny překážky. Caleb se v duchu smál „chladné noci“, jakou si hoši vybrali, ale doufal, že se to „později zlepší“.

„Posad'te se - posad'te se, chlapci,“ řekl, když viděl, že stojí, připraveni okamžitě vyrazit. „Nic nám neuteče. Mývalové nezačnou běhat dřív než tři nebo čtyři hodiny po západu slunce.“

Tak seděl a kouřil a zatím se Sam marně pokoušel navázat známost se starým Turkem; Yan si dělal poznámky o několika ptačích křídlech visících na stěně a Guy kolportoval poslední vylepšené vydání o svých hrdinských činech při lovu na jelena a zabíjení svišťů a široce rozvíjel plán, jak slavně porazí na hlavu veškeré mývaly, kteří se jim připlou do cesty.

V devět hodin je Yan svým naléháním, že cesta zabere celou hodinu, přiměl k odchodu a Caleb si na Guyův návrh vzal s sebou malou sekyrku. Dali se po silnici, držíce Turka pěkně zkrátka, a půl hodiny vytrvale kráčeli ke Koutům. Za Samova vedení přelezli plot, přešli brambořiště a dostali se ke kukuřičnému poli u potoka.

„Do toho, Turku. Hledej! Hledej! Hledej!“ a společnost se rozsadila v řadě na plotě a čekala, co bude dále.

Turek měl velmi vyhraněnou povahu. Honil, co se mu zlíbilo a kdy se mu zlíbilo. Jeho pán ho mohl nakrásně přivést na loviště mývalů, ale nemohl ho přinutit, aby honil mývala nebo cokoliv jiného, ledaže to odpovídalo jeho vlastnímu rozmaru. Caleb varoval chlapce, aby se chovali tiše, a tak seděli v strnulém mlčení rozsazeni po plotě a čekali, až je starý ohař přivolá. Pes odběhl a čenichaje si razil cestu kukuřičnými stébly. Jeho chůze zněla nesmírně hlučně a čenichal jako když odfukuje parní stroj. Všichni napínali pozornost, ale ohař se zatoulal o kus dál a nebylo slyšet už ani jeho hlasité našlapování.

Seděli dobré dvě minuty, když tu se ze vzdáleného pole ozvalo tiché štěknutí, pak ohařovo hlasité „haf-haf“, a Yanovi se rozbušilo srdce.

„Vyslídil zvěř,“ řekl Sam tiše.

„Vsadím se, že jsem ho slyšel první,“ zapištl Guy.

Yan se chtěl nejdříve zmateně vrhnout za psem. Často čítal, že se lovcí zuřivě hnali za štěkajícími ohaři, ale Caleb ho zadržel.

„Počkej, chlapče, dost času. Ještě nevím, co to je.“

Neboť Turek se jako větším zálesáckých ohařů pouštěl téměř po každé stopě - dokonce ho někdo osočil, že se pouští i po své vlastní - a jen ti, kdo ho znali nejlépe, dokázali podle zvláštního způsobu jeho štěkotu uhodnout, co je to asi za zvěř. Ale čekali dlouho a trpělivě, aniž se dočkali dalšího ohařova zaštěkání. Náhle se ozval šelest a Turek přišel k pánovi a lehl si mu k nohám.

„Hledej, Turku, zažeň ho na strom!“ ale pes se ani nepohnul. „Hledej,“ a Caleb ho pleskl hůlkou. Pes uskočil stranou, ale zase si lehl a těžce oddychoval.

„Co to bylo, pane Clarku?“ otázal se Yan.

„Ani nevím. Možná že se jen uhodil o strom. Ale jedno je jisté, dnes večer tu nejsou žádné mývalové. Po tomhle už ne. Přišli jsme moc brzo, a vůbec, psovi je moc horko.“

„Mohli bychom přejít potok a zajít do Boylova lesa,“ navrhl Datel. „Tam zaručeně na něco narazíme. Larry z Neuvillu přísahá, že tam viděl jednorozce, když se v noci vracel z hlídky a pitky u Garneyho mrtvoly.“

„Jak poznáte druh zvěře podle psího štěkotu?“ zeptal se Yan.

„Hm!“ odpověděl Caleb a vložil mezi vpadlé čelisti další kus žvýkacího tabáku. „Ale to určitě dokážeš, když znáš kraj a zvěř a psa. Ovšem ani dva psi nejsou stejní, musíš svého psa pozorovat, a jestli za něco stojí, naučí tě o slídění spoustu věcí.“

Potok už téměř vyschl, a tak jej mohli přejít, kde se jim zachtělo. Pak tápali s očima většinou zavřenými temným lesem a dostali se k Boylovu neoplocenému poli, pak přes ně do lesa mezi velikány. Turek od nich u potoka odběhl a běžel podél potoka, až se dostal k tůňce a vykoupal se tam. Když vstupovali do pruhu lesa, přidal se k nim zmáčený a připraven k lovu. „Hledej, Turku,“ a opět se všichni posadili, aby počkali na názor odborníka.

Dočkali ho se brzy. Starý ohař zprvu kroužil dokola tak, jako by ani nepotřeboval denní světlo, začat hlasitě čenichat a tiše zakňučel. Šel trochu dál a teď bylo slyšet jeho ocas, jak dělá o porost „*tap-tap-tap*“ když se prodíral suchým houštím.

„Slyšíte to? Tentokrát na něco přišel,“ řekl Caleb tiše. „Počkejte chvíli.“

Ohař už řešil nějakou záhadu, a když se konečně dostal dost daleko, aby měl jistotu, krátce vyštěkl. Pak zase chvíli slídlil, potom opět vyštěkl, pak

několikrát s přestávkami slabě zavyl a nakonec krátce a hluboce štěkl; pak zase začal výt, ale nepravidelně a ne už z plných plic. Hluk prozrazoval, že pes běžel lesem v kruhu, ale že se nakonec přestal pohybovat, neboli všechno štěkání se ozývalo z jednoho místa. Když tam lovci přišli, objevili psa napůl v díře pod pařezem, jak štěká a hrabe.

„Hm,“ řekl Caleb, „to je jen zajíc. To jsem moh vědět podle slabé stopy a podle toho, jak běhal v kruhu a nezahnal zvěř na strom.“

Tak zavolali Turka zpět a celá společnost tápavě hledala cestu inkoustově temným lesem v touze po dalších dobrodružstvích.

„Na dolním konci lesa je bažinatý rybník - to je místo, kam by se dost možná mohli mývalové vypravit na lov žab,“ tvrdil Datel.

Tak opět „nasadili“ ohaře u rybníka. Suchý les byl na stopy chudý, ale vlhký okraj močálu byl zřejmě slibný a Turek začal projevovat živý zájem a horlivě slídlil. Po předběžném „*haf!*“ následovalo pár štěknutí a pak hluboké „*hauuuu!*“ z plných plic, takže se už vůbec nedalo pochybovat, že konečně narazil na čerstvou stopu. Ach, jak nádherně je vzrušovalo takové zadutí rohů! Yan si poprvé uvědomil moc hlasitého vydávání, na které se tak často pěje chvála.

Lovci se posadili, aby počkali na výsledek, neboť jak upozornil Caleb, nedalo se „uhodnout, kam by to zvíře mohlo běžet“. Ohař štěkal v krátkých přestávkách co nejplnějšími, nejbohatšími tóny, ale nepobíhal v kruhu. Zvuk jeho hlasu jim pověděl, že se při slídění od nich vzdaluje, ven z lesa, na východ přes širé pole a že je pes zvířeti v patách; jeho pravidelné, plné vydávání nepřerušila ani změna směru, ani pochybnost o stopě. „Myslím, že běží za liškou starého Callaghana,“ řekl lovec kožešin. „Tohle si už spolu několikrát vyzkoušeli, a mimo lišku nic neběží tak přímo a nevyhlodí z Turka takovou písničku.“

Štěkot se nakonec ztratil v dálce, asi půldruhého kilometru od nich, ale nedalo se nic dělat, jen čekat. Kdyby byl Turek čistokrevný pes a vycvičený pro hon na lišku, byl by se té stopy držel celou noc, ale vrátil se za půl hodiny, uhnaný a uhrátý, aby se vrhl do mělkého rybníka.

„Teď je všecko vyplašeno,“ poznamenal Caleb. „Mohli bychom to zkusit na druhém břehu rybníka.“ Pes jednou nebo dvakrát projevil zájem, ale rozhodl se, že to nestojí za to, a vrátil se, prudce oddychoval pánovi u nohou.

Už došli tak blízko k domovu, že je jen velmi krátká nadcházka poli oddělovala od Raftenova lesa.

Když tam přišli, vyšel měsíc a po tom dlouhém tápání tmou se zdálo, že je noc velmi jasná a světlá.

Pod chalupou babičky z Neuvillu přešli potok a šli starou stezkou mezi stromy, která vedla při potoce, když tu se Turek zastavil, zavětril, několikrát přeběhl sem a tam, pak rozezvučet ozvěnu jako plné zatroubení na lesní roh a zamířil k vodě.

„Hau - hau - hau - hau,“ vyla běžel čtyřicet metrů, pak se zastavil. Štěkal přesně tak, jako když byl na stopě lišce, ale zvíře neběželo rovně a pes náhle přestal štěkat.

Slyšeli, jak někde nablízku a zase o kus dál pes pobíhá, ale bez štěkotu. „Co je to, Calebe?“ zeptal se Sam s klidnou sebedůvěrou, zapomínaje, jak nedávné je jejich sblížení.

„Nevím,“ zněla stručná odpověď.

„To není liška, že ne?“ zeptal se Yan.

Ale náhle zase nové ohařovo „hau - hau - hau-“ o sto metrů dále, u plotu, ukončilo veškeré dohady. Pes byl opět na čerstvé stopě. K přervání stopy došlo podél plotu, což ukazovalo, jak Caleb řekl, že „je to mýval, ledaže by to byla nějaká obyčejná kočka; to jsou jediná zvířata, která běhají v noci po plotě“.

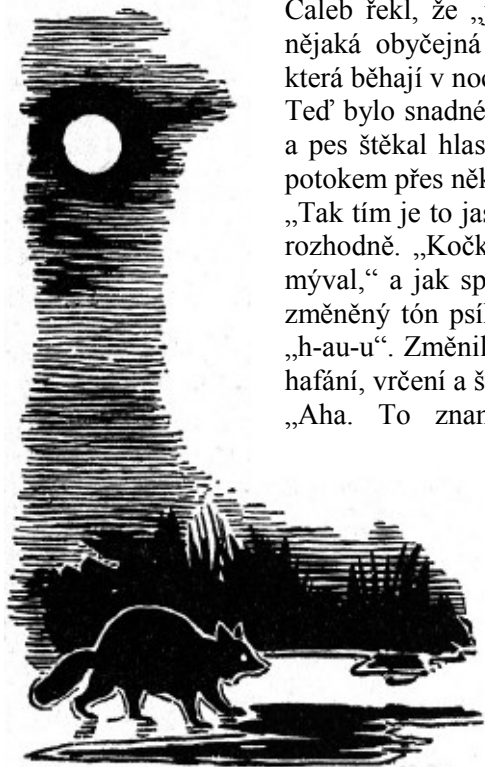
Teď bylo snadné psa sledovat; měsíc jasně svítil a pes štěkal hlasitě a pravidelně. Vedl je přímo potokem přes několik kaluží a bažin.

„Tak tím je to jasné,“ poznamenal lovec kožešin rozhodně. „Kočky se nepouštějí do vody. Je to mýval,“ a jak spěchali za psem, zaslechli náhle změněný tón psiho štěkotu, ne už hluboké, syté „h-au-u“. Změnil se na divoký rámus ve směsici hafání, vrčení a štěkotu.

„Aha. To znamená, že ho vyslídil. Tohle provádí, když to zvíře vidí.“

Ale pes brzy nechal svého „vidím ho“ a teď se vyjadřoval krátkými vysokými štěky na jednom místě.

„Už je to tak! Zahnal ho na strom! Je to mýval, určitě!“ a Caleb je vedl přímo k místu.

Ohař štěkala vyskakoval na vysokou lípu a Caleb k tomu poznamenal: „Hm, nikdy jsem nepoznal mývala, který by to dělal jinak - vždycky se vyškrábe na ten nejvyšší strom, na který se leze nejhůř z celého lesa. Tak kdo z vás umí nejlíp šplhat?“

„Yan,“ navrhl Sam.

„Dokážeš to, Yane?“

„Zkusím to.“

„Řek bych, že nejdřív rozděláme oheň a podíváme se, jestli ho neuvidíme,“ řekl Datel.

„Kdyby to byl svišť, tak toho bych vám dostal brzo,“ ozval se Sokolí oko, ale nikdo si ho nevšímal. Sam s Yanem nasbírali palivo a brzy zaplavila plápolaná rudá záře všechny okolní stromy. Zkoumavě hleděli na velkou lípu, ale kořist nespátřili. Caleb si vzal louč a objevil na kůře lípy trochu čerstvého bláta. Když zašli zpět po stopě tam, kde zvíře překročilo potok, našli otisk tlapy - bezpochyby to byl velký mýval.

„Řek bych, že je v nějaké díře; je jistě nahoře na stromě, a lípy jsou vždy duté.“

Yan pohlédl na široký kmen a zapochyboval, zdali to vůbec dokáže.

Caleb si všiml jeho nerozhodnosti a řekl: „Nu ano. Nemáš pětmetrové rozpětí paží, vid’? Ale počkej -“

Přistoupil k nedalekému vysokému štíhlému stromku, v několika minutách jej sekyrou porazil a přistrčil jej tak, že se opíral o nejnižší větve vysoké lípy. Yan se snadno vyšplhal po stromku, vzadu měl přivázanou pořádnou jilmovou hůl. Když vylezl na vysokou lípu, cítil se v té spouště zeleně ztracený, ale chlapi drželi dole louče tak, aby postupně osvětlili celý strom. Zpočátku Yan nenašel ani otvor v kmeni, ani mývala, ale po dlouhém pátrání v horních větvích spatřil na vysoké vidlici velkou kožešinovou kouli a v ní dvě planoucí oči, které ho rozechvěly. Zařval: „Tady je! Pozor, vy tam dole!“ Vyšplhal se blíže a pokusil se mývala

shodit, ale ten napjal všechny síly a vzpíral se mu, až se Yan nad něho vyšplhal, a tu mýval skočil a slezl na dolní větev.

Yan lezl za ním a zatím byli jeho druhové dole celí rozčilení, protože nic neviděli a podle vrčení a hrčení soudili, že Yan s mývalem zápasí. Po dalším střetnutí opustil mýval druhou vidlici a slézal po kmeni, až dospěl k opřenému stromku, a tam se usadil, zíraje upřeně na lovce pod sebou. Když starý ohař spatřil mývala, zavyl a Caleb popošel stranou, vytáhl revolver a střelil. Zastřelený mýval padl mezi ně. Turek vyskočil do boje, ale nebylo ho už třeba, a Caleb s láskou a pýchou otíral starou bílou pistolí, jako by jen jí vděčil za dovedný zásah.

Yan-rychle sešplhal dolů, ačkoliv slézání bylo těžší než vylézt nahoru. Vzrušeně spěchal do středu kroužku a pohladil mývala se smíšenými pocity - obdivoval jeho kožešinu, přece jen litoval, že je mrtev, a zaplavil ho pocit vítězoslávy, že je to jeho zásluhou. Je to jeho mýval a všichni to uznávali. Sam potěžkal mývala za jednu nohu a řekl: „Vsadím se, že váží patnáct kilo.“

Guy řekl: „Pche! Není ani z polovičky tak velký jako ten obrovský svišť, co jsem zabil já, a vůbec byste ho nebyli dostali, kdyby mě nebylo napadlo, abychom si vzali sekýru.“

Yan myslel, že mýval váží osmnáct kilogramů. Caleb ho odhadoval na dvanáct (a později se ukázalo, že nevážil ani devět). Za jejich hovoru se pes zlostně rozštěkal jako na cizí lidi - Caleb tomu říkal „jeho lidský hlas“ - a náhle mezi ně vstoupil William Raften. Spatřil světlo v lese, a protože se v tomto suchém období bál ohně, oblékl se a vyšel ven.

„Nazdar, táto, proč nejsi v posteli, jak bys měl být?“

Raften si syna nevšiml, ale řekl opovržlivě Calebovi: „Nechceš si zkusit po mně znova střelit, co? Nestojí ti to za to, dnes nemám s sebou žádné peníze.“

„Tak koukej, táto,“ řekl Sam, přerušuje otce, než mohl Caleb odpovědět, „nehraješ poctivě. Já vím, a ty bys taky měl vědět, že všechny ty řeči o tom, jak po tobě Caleb střelil, jsou nesmysl. Kdyby byl vystřelil, určitě by tě byl zasáhl. Viděl jsem ho střílet.“

„Ale ne, když byl opilý.“

„Když jsem byl naposled opilý, byli jsme opilí oba,“ řekl Caleb zuřivě, teprve teď byl zase schopen řeči.

„To se mi moc líbí u člověka, který přísahal, že nemá revolver,“ a Raften ukázal na Calebovu zbraň. „Viděl jsem tě s ním před desíti lety. Však já se ani tebe, ani tvého revolveru nebojím,“ řekl Raften, když viděl, jak Caleb ohmatává svého bílého miláčka, „a něco ti povím. Nestrpím, aby

ses v tomhle suchém počasí potloukal po mém lese s tím svým psiskem, co dává ovce, a rozdělával ohně“

„Čert vem, Raftene, už jsem si toho od tebe nechal líbit dost.“ V mžiku byl revolver venku a bezpochyby by byl Caleb doložil svou pověst činem, ale Sam se vrhl mezi Caleba a otce, aby Raftena odstrčil, a Yan se pověsil Calebovi na ruku s revolverem, kdežto Guy se schoval do bezpečí za strom.

„Jděte mi z cesty, děti!“ zavrčel Caleb.

„U všech všudy,“ řekl Raften výsměšně, „a to teď, když mě vidí neozbrojeného. Ty špinavý zbabělče! Jděte z cesty, kluci, já si to s ním vyřídím,“ neboť Raften měl pro strach uděláno, a byl by odstrčil chlapce a pak by bylo došlo k neštěstí. Šťastnou náhodou však Raften při odchodu z domova zavolal oba čeledíny, aby šli za ním pomoci uhasit oheň, a ti se právě objevili na scéně. Jeden měl Caleba docela rád a druhý byl neutrální, a podařilo se jim dočasné zastavit nepřátelství, přičemž Sam vybuchl:

„Tak se podívej, táto, kdyby byl teď do tebe provrtal díru, bylo by ti to docela patřilo. Už tě mám dost, jak se pořád navážíš do Caleba. On ten

oheň nerozdělal, to já s Yanem, a uhasíme ho docela bezpečně. Ty jsi Calebovi sedřel kůži z těla, a on ti nikdy neublížil. Pořád se do něho navážíš, jako babička z Neuvillu do tebe, když od tebe shrábla zásoby. Měl by ses stydět. To není poctivé a tak se nechová chlap. Když nemůžeš nic dokázat, měl bys držet zobák.“

Tento výbuch Raftena poněkud vyvedl z míry, zvláště když zjistil, že všichni přítomní jsou proti němu. Často se vysmál energickému záští babičky z Neuvillu, když jí prokázal jenom dobro. Nikdy ho nenapadlo, že hraje podobnou úlohu. Většina lidí by se pro synovo neuctivé chování rozzuřila, ale Raften byl stejně málo citlivý, jak nebyl zbabělý. Když se vzpamatoval z prvního návalu úžasu, pomyslně si o Samovi jen: „Není to kluk drzá? Pane, tomu to ale jede jako advokátovi a hned

drže odsekává jako nějaký zápasník; myslím, že ho místo trhání zubů nechám vystudovat práva.“

Bylo po bouři, nebol, Calebův hněv býval krátký a zuřivý, a Raften morálně poražen odcházel se zabručáním: „Koukejte, cti ten oheň pořádně uhasíte. Měli byste být všichni v posteli a spát jako slušní lidé.“

„Tak ty nejsi slušný?“ odsekl Sam.

Raften odcházel, nedbaje ani Sama, ani Guyova vřískaného pokusu uplatnit několik podrobností, jak byl při tomto lovu důležitý. „Kdyby mne nebylo, neměli by s sebou vůbec sekyru, pane Raftene,“ ale William byl už pryč.

Chlapci pečlivě uhasili oheň a dost potichu se vydali zpět do tábora. Sam s Yanem nesli mezi sebou na tyči mývala, a než došli k týpí, shodli se, že zabité zvíře váží aspoň čtyřicet kilogramů.

Caleb je opustila všichni šli hned na kutě a usnuli spánkem unavených táborníků.

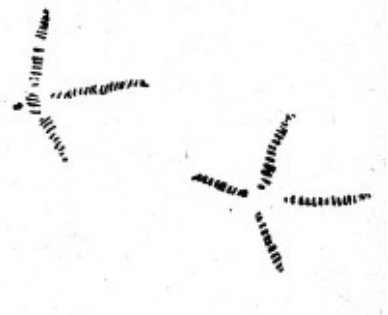
Příštího dne při zpracování mývalí kožešiny Sam s Yanem důkladně probrali nepříjemnou příhodu předešlé noci, ale rozhodli se, že by nebylo moudré o tom mluvit s Calebem, ledaže by Caleb na to sám zavedl řeč, a náležitě to připomněli Guyovi.

Toho rána zašel Yan na své pravidelné obchůzce k hliněným albům a opět objevil za prvé ten zvláštní otisk kopyta, s kterým si už předtím nevěděl rady, a dole u alba u rybníka stopu značně velikého ptáka - opravdu hodně podobnou stopě krocana. Přivedl k nim Caleba. Lovec kožešin řekl, že to bude pravděpodobně stopa volavky modré, a o druhé stopě prohlásil: „Nu, ani nevím, ale zdá se mi to hodně podobné stopě velkého jelena - jenže tu nic takového až po Dlouhý močál není, a to je přinejmenším patnáct kilometrů odtud. Samozřejmě, *když je jen jeden otisk, není to stopa*; to je náhoda.“

„Ano, ale já jich našel spoustu - pokaždé to byla stopa, ale ne dost dlouhá, abych po ní mohl jít“

Když se Yan toho večera vracel po setmění do tábora s výtěžkem svého „vyvražďování“, zaslechl zvláštní vřískaný hrdelní zvuk, který se zvedal z okraje rybníka, a jak se blížil, byl zvuk stále hlasitější, až z toho byl ošklivý a strašný řev. Byl to přesně ten zvuk, který Guy jakoby přivolal tu první noc, kdy přicházel do tábora a chtěl je vystrašit. Zvuk minul Yanovi nad hlavou a Yan na chvilku spatřil obrysy velkého, pomalu letícího ptáka.

Nazítí přišla na Yana řada vařit. Když šel za východu slunce pro vodu, spatřil, jak se z břehu rybníka zvedá volavka modrá a odlétá na těžkých perutích přes koruny stromů. Byl to vzrušující pohled. Chlapec stál a hleděl za volavkou zcela uchvácen radostí, a když odletěla, zašel se podívat tam, odkud vzlétla, a našel množství velkých stop; stejných jako ta, kterou si už nakreslil. Nesporně to byl týž pták jako předchozího večera, a tím bylo vyřešeno tajemství „vlka s bolavým krkem“. Toto vysvětlení zřejmě uspokojilo každého až na Guye. Houževnatě tvrdil, že hned po západu slunce je v lese plno medvědů. Kam se podějí v ostatní čas, bylo

záhadou, ale Guy „myslel, že ještě nenarazil na ptáka, který mu nahnal strach - kdepak, a vlastně ani žádné jiné zvíře“.

Caleb souhlasil, že skřípavý křik je jistě hlas volavky modré, ale nedovedl nijak blíže vysvětlit noční kvílivý nářek v korunách stromů.

V noci se ozývalo mnoho jiných hlasů, s kterými se už víceméně seznámili. Některé byly zřejmě hlasy ptáků; jeden byl známý hlas pěnkavy zpěvné a často slýchali táhlý sladký zpěv, který přicházel ze zšeřelé oblohy vysoko nad stromy. Až po mnoha letech se Yan dověděl, že je to noční píseň lindušky zlatohlavé. Hned však dovedl chlapcům objasnit původ děsivého skřeku, který zaslechli jednou večer, hodinu po západu slunce.

Datel byl venku, druzí uvnitř týpí. Datla překvapil podivný zvuk. Neustával - byl to sled dlouhých kňučení, která sílila.

Kdy? to nepřestávalo, Sam zavolal chlapce. Stáli tam vedle sebe a poslouchali, jak se to zvláštní „ňú-ňú-ňú“ mění v hlasité a drsné „jau-jau-jau.“

„To je jistě zase nějaké nové volavčí volání,“ zašeptal Yan. Ale zvuk stále sílil, až se téměř podobal velmi hlasitému kočičímu mňoukání, a stále rostl, až každé jednotlivé „mjau“ mohlo být řevem pumy. Když pak volání dostoupilo nejvyššího a nejhlasitějšího bodu, zaznělo protáhlé „mjau“ a potom bylo ticho, po kterém se opět ozval sladký zpěv pěnkavy zpěvné. Malému bobrovi svitlo. Teď si vzpomněl, že ten hlas před dávnou dobou zaslechl v Glenyanu, a řekl ostatním s výrazem jistoty:

„Chlapci, to je skřek rysa,“ a příštího dne prohlásil Caleb, že Yan měl pravdu.

O několik dní později se dověděli, že se tehdy v noci zase ztratilo jehně z Raftenova stáda.

Ráno Yan sňal tamtam, aby si trošku zahrál, a zjistil, že je buben splasklý a měkký.

„Hola,“ řekl, „bude pršet“

Caleb se na něho pobaveně podíval. „Jsi úplný Indián. To je opravdu indiánský způsob. Když tamtam nechce zpívat bez nahřátí u ohně, vždycky říkají, že do večera bude pršet“

Lovec kožešin se toho večera zdržel dlouho. Po celé odpoledne bylo zataženo a při západu slunce začalo pršet, a tak ho pozvali k večeři. Liják, místo aby přestal, sílil. Caleb vyšel ven a vykopal kolem týpí příkop na dešťovou vodu a pak odvodňovací strouhu, aby voda odtékala. Po večeři

seděli v týpí kolem ohně; zvedl se vítr a lilo jako z konve. Yan musil vyjít ven a přehodit kouřové tyče, a opět ho pozdravil onen skřek. Přinesl dovnitř náruč dříví a ozářil vnitřek týpí veselým světlem. Teď se v náporech zvedal silný vítr, takže plachta nepříjemně tloukla o tyče.

„Kde máte kotevní lano?“ zeptal se lovec kožešin.

Sam mu podal volný konec; druhý konec byl řádně přivázán nahoře k tyčím. Dosud lana nepoužili, neboť zatím bylo pěkné počasí, ale teď zatloukl Caleb do země silný kůl, přivázal k němu kotevní lano, pak šel ven zatlouci trochu hlouběji všechny kolíky, a indiánský kmen se cítil v bezpečí před jakoukoli obyčejnou bouří.

Starého lovce kožešin nic do jeho chatrče nelákalo. Jeho dědici začínali zapomínat, že potřebuje potraviny, a to málo, co mu posílali, bylo nejhanebnější jakosti. Stařec měl jako každý člověk rád lidskou společnost a teď se dal snadno přesvědčit, aby zůstal přes noc, „jestli vydrží spát s Guyem v jedné posteli“. Tak se Caleb s Turkem usadili k pohodlnému večeru v týpí, zatímco venku zuřila bouře.

„Poslouvej, nesahej na to plátno, Guyi, poteče.“

„Co, já? A co! Jak může pro takovou maličkost téct?“ a Guy opět furiantsky pleskl do plátna.

„Dobrá, je to na tvé straně lůžka,“ a skutečně se ve dvou minutách řinul z místa, které Guy otřel, malý potůček, kdežto jinde plátno odráželo každou kapku.

To je dobře známé všem, kdo za bouře tábořili pod plátnem, a lépe se to pamatuje, než vysvětlí.

Ve vrcholku týpí se těžce vznášel kouř a vytrvale se tlačil dolů, až to bylo nepříjemné.

„Nadzvedni plachtu týpí na návětrné straně, Yane. Tak, takhle - ale počkej,“ neboť se dovnitř vehnal silný nápor větru, který rozvířil kouř a popel. „Měli byste mít zástěnu. Dej mi tamto plátno, to bude stačit“ Velmi opatrně, aby se nedotkl plachty týpí, připevnil Caleb mezi tři tyče zástěnu tak, aby byla před shrnutou plachtou. Tím se odvedl průvan vzhůru, rychle se odstranil z týpí kouř a zároveň zástěna bránila v přístupu té trošce deště, která vnikala dovnitř kouřovým otvorem.

„Na tuhle zástěnu malují Indiáni své záznamy a dobrodružství. Většinou mají totemy zvenčí a záznamy na zástěně.“

„Prima,“ řekl Sam, „tak to je práce pro tebe, Malý bobře, a až namaluješ uvnitř naše dobrodružství a venku naše totemy, tak si piš, že se budeme utápět v nádheře.“

„Myslím,“ odpověděl Yan nepřímou, „že bychom měli přijmout do kmene pana Clarka. Nechcete být naším kouzelníkem?“ Caleb se tiše zachichl, zřejmě souhlasil. „Tak namaluju venku čtyři totemy,“ a tím začalo malování týpí, které Yan provedl žlutým jílem, modrým jílem usušeným do běla, žlutým páleným do červem a dřevěným uhlím, a to všechno bylo rozetřeno s mývalím lojem a borovou pryskyřicí, aby to bylo, jak se sluší a patří na Indiány. Byl by si mohl snadno opatřit pestré odstíny olejových barev, ale pohrdal takovým bělošským brakem a celkový dojem tím bezpochyby jen získal.

„Poslyšte, Calebe,“ vypískl Guy, „vyprávějte nám o Indiánech - o jejich statečnosti. Statečnost, to je moje,“ dodal důrazně, s vědomím, že tady je on doma. „Já si přece vzpomínám, jak se tenkrát na mne s řevem vrhl ten starý svišť - sázím se, že by někteří chlapci byli prostě bez sebe strachy.“

„Pst!“ řekl Sam. Caleb mlčky kouřil. Zvenčí bubnoval o týpí děšť, vítr vzdouval plachtu. Všichni seděli tiše. Náhle se ozvalo hlasitě a jasně strašlivé „*skrrrrrrr - urr*“. Chlapci se vylekali - kdyby byli venku sami, bylo by je to dočista vyděsilo.

„To je ono - to je to strašidlo,“ zašeptal Sam. Caleb bystře vzhlédl.

„Co je to?“ otázal se Yan. „Slyšel jsem to už aspoň desetkrát“ Caleb potřásl hlavou, neodpověděl, ale podíval se na psa. Turek ležel na boku u ohně a při tom pronikavém kvílení pouze zvedl hlavu, podíval se dozadu přes hřbet, obrátil velké smutné oči na svého pána a opět sklonil hlavu.

„Turek v tom nic nevidí.“

„Psi nikdy strašidla neslyší,“ namítl Sam, „a stejně nemohou vidět duchy, aspoň to říká babička z Neuvillu.“ A tak je záporné psí svědectví neuklidnilo, právě naopak.

„Sokolí oko,“ řekl Datel, „ty jsi nejchrabřejší z celé tlupy. Nechceš jít ven a zkusit si střelit na to strašidlo? Půjčím ti svůj šíp z vilínu. Dáme ti pero grand coup, jestli strašidlo trefíš. Tak jdi - víš, že statečnost, to je tvoje.“

„Vy jste jen banda zatracených hloupých bláznů,“ odpověděl Guy, „a nebudu se s vámi bavit. Calebe, vyprávějte nám něco o Indiánech.“

„Indiáni mají rádi statečnost, to je jejich,“ řekl kouzelník, mrkl okem a všichni mimo Guye se rozesmáli, ne příliš hlasitě, protože oběma chlapcům bránila myšlenka, že by jim tu noc byla dost nepříjemná výzva, aby ukázali svou statečnost.

„Já si jdu lehnout,“ řekl Sokolí oko se zbytečnou rozhodností. „Nezapomeň se uložit pod ten okap, který sis zařídil, když sis dělal legraci,“ poznamenal Datel.

Yan záhy následoval Guyova příkladu a Sam, který se už naučil kouřit, zůstal sedět s Calebem. Nevyměnili ani slovo, dokud je Guyovo chrápání a Yanovo pravidelné oddychování neupozornilo, že oba tvrdě spí; pak Sam využil dlouho očekávané příležitosti a znenadání spustil: „Poslyšte, Calebe, nebudu se s nikým smlouvat proti tátovi, ale znám ho asi tak dobře, jak on zná mne. Táta není špatný; je spravedlivý a otevřený, a hodně hluboko má strašně dobré srdce; pořádně hluboko, to přiznávám, ale má ho, to ano. Věci, kterými tajně pomáhá lidem, dělá tajně a nikdo to ani nevidí. Když lidi odře - a to dělá moc často -, tak o tom mluví kdekdo. Ale vím, že na vás má nesprávný názor, zrovna tak jako vy na něho, a to se musí dát do pořádku.“

Bylo vždy jasné, že je Sam rozumný chlapec, a když teď nechal šaškovin, měl velmi působivý hlas a chování - spíše jako dospělý muž než jako patnáctiletý.

Caleb prostě zavrčel a kouřil dál, a tak Sam pokračoval: „Chtěl bych slyšet tu vaši historku a pak s mámou tátu brzo zpracujeme: ,

Zmínka o „mámě“ byl šťastný tah. Caleb ji znal od dívčích let jako dobrosrdečné děvče. Chovala se k svému manželovi mírně a poslušně, až na to, co považovala za dobré nebo špatné, a tady byla neoblomná. Calebovi i po oné hádce vždycky věřila a nebála se to dávat najevo.

„Není mnoho co vyprávět,“ řekl Caleb hořce. „Napálil mě při tom koňském handlu a uháněl mě se směnkou, až jsem ji musel

vyplatit ovšem po šedesáti centech, a pak ho obratem ruky za půl hodiny prodal po sedmdesáti pěti centech. Hned na místě došlo k výměně názorů a myslím, že jsem mu opravdu řekl, že si to s ním vyřídím. Ten den jsem odešel z Downeyho Skládky brzo. Raften měl v kapse asi tři sta dolarů - tři sta mých vlastních dolarů - posledních, co mi na světě zbývaly. Bylo už moc pozdě, aby peníze uložil do banky, a tak si je odnášel tím listnatým lesem domů, když na něho někdo vystřelil. Ráno tam našli můj váček na tabák a nějaké dopisy s mou adresou. Samozřejmě že obviňoval mne, ale tenkrát jsem neměl žádnou bouchačku; můj revolver, ten bílý, mi ukradli týden předtím - myslím, že asi s těmi dopisy. Představuju si, že je tam položili, aby svalili vinu na mne, a bylo to trochu přehnané, tak si to aspoň

většina lidí myslela. No a pak tvůj táta proti mně poštvál Dicka Poguea, a já přišel o farmu - to je všechno.“

Sam chvíli vážně kouřil a pak pokračoval:

„To s tou směnkou a ovšem a koňským handlem je pravda - to je celý táta; to patří do hry; ale s Dickem Pogueem, to se pletete - to je na tátu moc špinavé: ,

„To si snad myslíš ty, ale já ne.“

Sam neodpověděl, ale za minutu položil na Turka ruku a ten odpověděl tichým zavrčením. To přimělo Caleba k dalším slovům: „Mají spadeno na mne, mají spadeno na mého psa. Pogue říká, že dáví ovce, a každý tomu ochotně věří. Nikdy jsem neznal ohaře, který by začal dávit ovce, a nikdy jsem neznal psa, který dáví ovce, aby to dělal doma, a nikdy jsem neznal takového, který by se spokojil jednou ovci za noc, a nikdy jsem neznal takového, který by po sobě nenechal žádnou stopu, a mimoto ty ovce něco dávalo pořád dál, i když byl Turek se mnou zavřený v chalupě“

„Tak čí pes to dělá?“

„Nemyslím, že by to byl nějaký pes, protože prý to pokaždé kus ovce sežere, ačkoliv jsem nikdy žádnou z těch zadávaných ovcí neviděl, nebo bych to poznal. Spíš než na psa to vypadá na lišku nebo rysa.“

Nastalo dlouhé ticho, pak se zvenčí opět ozval skřek, při kterém se ježily vlasy a kterého pes vůbec nedbal, ačkoliv se lovec kožešin i chlapec zřejmě lekli a vyděsili.

Prohráblí oheň, až vzplanul plamenem, a mlčky si šli lehnout.

Pršelo vytrvale a vítr se proháněl v mocných náporech. Byla to hodina duchů, a jak usínali, dvakrát nebo třikrát se ozval z lesa ten strašný třaslavý lidský nářek, „jako zoufalá žena“, z kterého se jim rozbušila srdce, nejen Calebovi a Samovi, ale všem čtyřem.

V deníku, který si Yan tehdy psal, byl každý den označen podle hlavní události; byl tam jelení den, den kočky a skunka, den volavky modré, a o této noci si poznamenal, že byla nocí kvílejícího ducha.

Než se ostatní zcela probudili, byl Caleb vzhůru a připravil už snídani. Pečlivě uložené a očištěné mývali maso upravil Caleb jako „prerijní paštiku“, ve které hrály důležitou roli slanina, brambory, chléb, jedna malá cibule a různé zbytky jídel. Toto jídlo jim k snídani ohřál a zapili je kávou, což byly královské hody, a při hodování zapomněli na noční strach.

Přestalo pršet, ale vítr dul dále. Vysoko na obloze se válely velké kupy mračen. Yan vyšel podívat se na stopy. Žádné nenašel, pouze stopy dešťových kapek.

Den strávili většinou kolem tábora, vyráběli šípy a malovali týpí. Caleb opět rád přespal v táboře. Té noci zavolal duch jen jednou, a opět se zdálo, že ho Turek neslyší, ale za půl hodiny se zvenčí ozval jiný, a mnohem hlubší zvuk, slabé nosové „jau“. Chlapci je sotva zaslechli, ale Turek vyskočil s naježenou srstí, vrčel, prodral se pode dveřmi a vyběhl s hlasitým štěkotem do lesa.

„Teď za něčím opravdu jde,“ řekl jeho pán, „a teď to zahnal na strom,“ když pes spustil vysoký štěkot. „Chlapík pes, zahnal ducha na strom,“ a Yan se vyřítit do tmy. Ostatní šli za ním a objevili Turka, jak štěká a škrábe po vysokém nachýleném buku, ale nemohli zjistit ani náznak toho, co je nahoře.

„Jak obyčejně štěká na ducha?“ zeptal se Datel, ale nedostalo se mu odpovědi, a vrátili se do tábora udivení, proč se Turek tolik namáhá pro slabé zakňourání a vůbec nevnímá ten strašlivý skřek. Příštího rána našel Yan v blátě nedaleko týpí stopy domácí kočky a pohotově uhodl, že to byl ten lupič, kterého pes uslyšel a zahnal na strom; pravděpodobně to byla jeho stará známá ze zápasu se skunkem. Vítr ještě silně dul, a jak Yan soustředěně prohlížel stopy, zaslechl ten děsivý skřek poprvé za bílého dne. Skutečně byl hlasitý, ačkoliv ne tak strašidelný jako v noci, a když se Yan zahleděl vzhůru, spatřil dvě velké zkřížené větve, které se o sebe třely, když se do nich určitým způsobem opřel vítr. To bylo to strašidlo, které je svým kvílením všechny tak vylekalo - *všechny mimo psa*. Jeho bystřejší smysly, neovlivněné pověrou, správně usoudily, že strašlivý zvuk je nevinný skřípot dvou větví v prudkém větru, ale právě tak správně poznal tlumenější a tišší hluk plížící se kočky a bystře za ním šel.

Guy byl jediný, kterého to nepřesvědčilo. Lpěl na své teorii o medvědech.

Pozdě v noci vzbudil Guy oba náčelníky: „Poslouchej, Same - Same, Yane - - Yane - Yane, vstávej. Ten velký medvěd je tu zas. Říkal jsem vám, že je to medvěd, a vy jste mi nechtěli věřit“

Venku se ozýval hlasitý hryzavý zvuk a občasná vrčení nebo bručení.

„Určitě tam něco je, Same. Škoda že tu teď není Caleb s Turkem.“

Chlapci pootevřeli dveře a vyhlédli ven. V nejasném světle hvězd se rýsovalo obrovské černé zvíře, které sbíralo zbytky masa a vyhrabávalo plechovky, zahrabané v jámě na odpadky. Veškeré pochybnosti se rozptýlily. Guy prožíval nové vítězství, a byl by plně vyjádřil své pocity, kdyby se nebál toho netvora venku.

„Co uděláme?“

„Raději po něm nestřílet šípy. To by ho jenom vydráždilo. Guyi, rozdýmej uhlíky a zapal velký oheň.“

Všichni byli nesmírně rozčileni. „Ach, proč nemáme pušku!“ „Poslouchej, Same, zatím než Zele - chci říci Sokolí oko - rozdělá oheň, střílejme my dva tupými šípy, jestli se medvěd přiblíží k týpí.“ Tak se připravili, a Guy se v hrůze lopotil s ohněm a prosil je, aby nestříleli.

„Co z toho budete mít, když ho vydráždíte? - To - to - to je su - ro - vééé.“

Sam a Yan stáli ve střehu s šípy na tětívě.

Guyovi se oheň nedařil, a medvěd začal čmuchtat blíže, skřípal zuby a chrochtal. Když netvor zdvihl hlavu, spatřili chlapi jeho velké uši.

„Vystřelme, než přijde ještě blíž“ Při těch slovech se Guy pohotově vzdal dalších pokusů rozdělát oheň a vyškrábal se na příčnou tyč, kterou měli nahoře v týpí na

zavěšení kotlíku. Rozplakal se, když viděl, že Sam s Yanem opravdu napínají luky.

„Přijde sem a sežere nás, určitě“

Ale medvěd se stejně blížil, a chlapi si připravili k ruce tomahavky a pak vystřelili. Medvěd se okamžitě obrátil na útěk, vydávaje hlasitý neomylný kvikot starého prasete - Burnsova prasete -, neboť mladý Burns opět zapomněl zavřít závoru přes stezku, která vedla z jejich hospodářství do tábora. Guy rychle slezl, aby se připojil k všeobecnému smíchu..

„Já jsem vám, mládenci, říkal, abyste nestříleli. Já jsem přece věděl, že je to náš starý čuník, a nemoh jsem se ubránit pláči, když jsem pomyslel, jak bude tatí zuřit, až na to přijde.“

„Tos asi vylezl nahoře na tu tyč, abys viděl, jestli tatínek nejde, co?“

„Ne, on tam vylez, aby ukázal, jak je statečný.“

To byl ten obrovský noční lupič, kterého Guy spatřil, a ráno se vysvětlila ještě jedna záhada, neboť pečlivá prohlídka velké jelení stopy v Yanově deníku ukázala, že to nebylo nic jiného než stopa Burnsova starého čuníka. Proč se jak Caleb, tak i Raften zmýlili? Předně proto, že tomu bylo

už hodně dávno, kdy naposled spatřili jelení stopu, a za druhé, protože toto prase mělo náhodou docela neprasečí kopyto - právě tak podobné kopytu jelena jako čuníka.

SOKOLÍ OKO SE HLÁSÍ O DALŠÍ GRAND COUP

„Ua ua ua ua ua! Ua ua ua ua ua! Ua ua ua ua ua!“ Třikrát se to rozletělo lesem - hlasité vítězoslavné volání.

„To je Sokolí oko s nějakou náramnou historií o své statečnosti; pojd' me se schovat“

Tak Sam s Yanem rychle zalezli do týpí a schovali se za zástěnu a číhali „průstřelem po šípu“. Guy přišel, pyšně si vykračoval s vystrčenou bradou, a jak se přibližoval, vyluzoval s přestávkami válečný pokřik a pod paži si nesl zchumlaný kabát.

„Coup! Grand coup! Ua ua ua ua!“ hulákal stále znovu, ale zatvářil se hloupě a nejapně, když zjistil, že tábor vypadá zřejmě opuštěný.

A tak přestal hulákat a rozvážně vstoupil do týpí, vytáhl krabici s cukrem a cpal si ho hrst do úst, když tu oba druzí náčelníci vyrazili nejdivočejší řev, vyskočili ze své skrýše a hnali ho do lesa - ne daleko, protože Yan nemohl pro smích běžet a Sam měl na nohou jen jednu botu.

Tak vypadalo jejich setkání po nové výpravě za dobrodružstvím. Časně ráno, když druhý náčelník utíral nože od snídaně tím, že je zapichoval do drnu, navrhl: „Poslyšte, chlapci, za starých časů se někdy bojovníci rozcházeli různými směry za dobrodružstvím a dohodli se, že se v určitou dobu sejdou. Udělejme to dnes a uvidíme, co nás potká.“

„Připrav si stébla,“ zněla Datlova odpověď, když se vrátil od skály wakan, kam odnesl zbytky jídla.

„Ne, ty ne,“ vložil se do toho spěšně Sokolí oko, „aspoň nech stébla podržet mně. Víím, že bys to zařídil tak, abych musel domů.“

„Dobrá. Můžeš ta tři stébla slámy držet; to dlouhé je Datel - to je jeho hlava s kouskem zrzavého flanelu, abychom se vyhnuli omylu; to prostřední stéblo jsem já; a to krátké tlustší jsi ty. Tak teď je pust' na zem. Jak to padne, tak to platí.“ Stébla padla a oba chlapci zaječeli, když viděli, že stéblo Sokolího oka míří přímo k Burnsovu hospodářství.

„Ále, jděte, to není k ničemu. Vezmem to z druhého konce,“ řekl Guy zlostně a trval na tom, že půjde opačným směrem. „Tak teď musíme jít všichni přímo za nosem, až něco najdeme, a sejdeme se tady, až ten pruh slunečního světla obejde týpí k téhle tyči.“

Protože sluneční pruh, což byly jejich indiánské hodiny, obcházel kolem jedné tyče celé dvě hodiny, poskytovalo to čtyři hodiny na dobrodružství.

Sam s Yanem už byli několik minut zpátky, a když se teď Guy opět uklidnil, ani se nesnažil setřít ukradený cukr ze rtů, ale nedočkavě vybuchl:

„Poslyšte, mládenci, vsadím se, že jsem pašák. Vsadím se, že já -

„Ticho!“ zařval Datel. „Ty jsi přišel poslední.“

„Dobrá, mně je to jedno. Vsadím se, že nad všemi vyhraju. Vsadím se o milión dolarů, že jo.“

„Tak spust', náčelníku Datle-sedící-na-okraji-skály.“ A Sam začal:

„Natáhl jsem si holínky,“ (většinou chodil bos).

„Říkám vám, že vím, kdy si mám vzít holínky - a dal jsem se přímo po směru svého stébla. Nechodím žádnou cestou dozadu. Já se cesty kupředu nebojím,“ a smutně upřel šikmá očka na Guye, „a šel jsem rovnou za nosem, a když jsem došel k vyschlému korytu potoka, neodbočil jsem, ne, ani o celých padesát metrů; a šel jsem rovně dál, až jsem přišel k vosímu hnízdu, a zahrnul jsem a obešel to hnízdo, protože je to surové když někdo zakopne o hnízdo spousty ubohých nevinných vosiček - a šel jsem dál, až jsem uslyšel slabé zavrčení, a kouk jsem vzhůru a nic jsem neviděl. Pak vrčení zesílilo, a já viděl, že to je hladová pruhovaná veverka, která na mne řve a chystá se ke skoku. Když jsem pak vytáhl luk a šípy, povídá mi, povídá mi drze: „Jmenuješ se Datel?, Tak to mě

polekalo a proto jsem zalhal - to se ví, že poprvé v životě. Povídám: „Nejmenuju,“ povídám. „Já jsem Sokolí oko.“ A to jste. měli tu veverku vidět. Dočista zbledla; všechny pruhy na zádech jí vybledly, když jsem vyslovil tohle jméno, a vrhla se k dutému vyvrácenému kmeni a schovala se tam. Já jsem se vám rozzuřil a pokusil jsem se ji dostat ven, ale když jsem běžel na jeden konec, běžela ona na druhý, a tak jsme běhali sem a tam, až jsem měl hluboko vyšlapanou cestičku podél kmene a veverka měla hluboko vyšlapanou cestičku v kmeni, a já počítal, že ji nechám prošlapat kmen až naskrz, až na holou zem, ale pak si najednou povídám: „Už vím, jak s tebou zatočím.“ Zul jsem si botu a nacpal holínku do jedné strany kmene. Pak jsem na druhém konci zabušil holí a slyšel jsem, jak veverka vběhla do boty. Pak jsem holínku zmáčk a svázal provazem a přines domů, v jedné botě já a v druhé veverka, a je tam doteďka,“ a Sam zavrtěl řádkou bosých prstů v názorném komentáři a dodal: „Hm! Tak se mi zdá, že jste si vy, mládenci, mysleli, že nevím, proč jsem si dnes ráno natáhl holínky?“

„Tak bych jen chtěl tu pruhovanou veverku vidět a možná že ti pak budu věřit“

„Je tady uvnitř a hledá odpáraný příštípek,“ a Sam nadzvedl botu.

„Pusťme ji ven,“ navrhl druhý náčelník.

Přeřízli provaz a pruhovaná veverka se vydrápala ven a odběhla do bezpečnějšího útulku. „Tak, dcerko,“ řekl Sam, když veverka mizela z dohledu, „nevykládej doma, co tě potkalo, nebo tě proženou jako lhářku.“

„Ále, nebav! To není žádné dobrodružství. Já přece -“

„Počkej, Sokolí oko, teď je na řadě Malý bobr.“ „Tak mně je to jedno. Vsadím se, že já -“

Sam popadl nůž a přerušil Guye: „Víš, co udělalo Callaghanovo jehně, když vidělo, jak starý Callaghan sbírá mátu na omáčku? Vyprávěj, Malý bobře.“

„Neprožil jsem žádné velké dobrodružství, ale šel jsem přímo lesem, kam mířilo mé stéblo, a narazil jsem na velký uschlý pahýl. Pro ptáky byl už moc starý a shnilý, a stejně je už na hnízdění pokročilá doba, tak jsem vzal klacek a převrátil ho, a našel jsem v tom pahýlu celou historii jeho nájemníků. Nejdřív tam před lety přilétl datel, vydlabal si pěkné

prostorné místo na hnízdění a asi dvakrát nebo třikrát tam vychoval mladé. Když ho už nepotřeboval - nebo možná v mezidobích -, udělaly si z něho zimní hnízdo sýkory babky, protože na dně bylo několik ocasních pírek sýkory. Pak přišel vlhovec nachový a použil díry, a na pírkách nanosil spoustu kořenů s blátem. V dalším roce přilétl zřejmě znovu a na starém hnízdě postavil nové; pak té zimy si tam znovu udělaly

útulný domov sýkory, protože tam byla další pera sýkor. Pak díru vypátrala sojka

chocholatá a hnízdila tam. V

měkčké výplni hnízda jsem našel několik skořápek

sojčích vajec. Pak

myslím o rok později se tam usadil párek

poštolek, poznaly, že jim to tam vyhovuje, a udělaly si tam

hnízdo a vyseděly jednu generaci mladých poštoleček. No a jednou ten odvážný loupežník přinesl domů svým mlád'atům rejska.“

„Co je to?“

„Ale takové zvířátko jako myš, jenže to není vůbec myš; je to z druhého kolena bratranec krтка.“

„Já vždycky myslel, že je krtek nějaká myší odrůda,“ poznamenal Sokolí oko, kterému se nelíbilo Yanovo rozlišení.

„Copak ty!“ přerušil ho Sam. „Příště se pokusíš udělat z Burnsových nějaké příbuzné Raftenových.“

„To se vsaď, že ne!“ Aspoň jednou mu to Guy nezůstal dlužen.

„Tak tedy,“ pokračoval Yan, „náhodou se stalo - asi tak poprvé za milión let -, že malé poštolečky zrovna tenkrát neměly hlad. Nezhltly rejska hned a ten, ačkoliv byl raněn, se snažil uniknout, jakmile ho starý pustil z drápů. Nejdříve se schoval pod mlád'ata, pak se začal prohrabávat peřím, kterým bylo vystláno poštolčí hnízdo, pak hnízdem sojky chocholaté, pak měkkou částí vlhovcova hnízda a mezi starým smetím, které tam nechaly sýkory, až narazil na tvrdou hliněnou podlahu vlhovcova hnízda a tou se prokopat nemohl. Tam mu selhaly síly, posel a zůstal zachován v nejspodnějším hnízdě domečku, až jsem po letech přišel já a rozrazil starý pahýl a přiměl ho, aby mi vyprávěl smutný a truchlivý příběh, který se - snad - nikdy nepříhobil. Ale tady je obrázek toho hnízda, který jsem si tam nakreslil a který ukazuje všechna ta hnízda právě tak, jak jsem je našel, a tady je vyschlé tělíčko malého rejska.“

Sam poslouchal se soustředěným zájmem, ale Guy se nijak netajil svým pohrdáním: „Pche! To není žádné dobrodružství - jen samé ‚myslím,‘ a přitom se houby stalo. Tak teď vám povím já, co jsem dělal. Já -“

„Tak, Sokolí oko,“ ozval se Sam, „prosím tě, nevyprávěj to moc drasticky. Příšerné detaily vynech, není mi dnes dobře. Nech si děsivé partie na zítřek.“

„Povídám, že jsem odtud odešel a šel jako po šňůře a uviděl jsem sviště, ale nebyl mým směrem, tak povídám: ‚Ne, až jindy. Já tě můžu vždycky lehko dostat, Pak jsem uviděl dravce, jak odnáší kuře, ale to nebylo v mém rajónu, a našel jsem hromadu starých pahýlů a stovky pruhovaných veverek a nechtěl jsem se s nimi zahazovat. Pak jsem přišel k nějaké farmě a - a obešel jsem ji, abych nevystrašil psa, a došel jsem skoro až do Downeyho Skládky - jó, trochu za ni - jenom kapánek stranou -, když tu vyskočil jeřábek velký jako krocan a celá kupa mlád'at za ním -bylo jich asi třicet nebo čtyřicet. Vsadím se, že jsem je uviděl na dvě stě metrů, a všichni uletěli, ale jeden se posadil na strom daleko jako - asi tak přes to pole,

aspoň tak. Vsadím se, že byste ho vy, pánové, vůbec nezahlídlí. No a já jsem pěkně klid'ánko napjal tětívu a pustil jsem to do něho. Mířil jsem rovnou do oka - a taky jsem ho tam zasáh. Tak kdo dostane grand coup, protože tady je!“ Sokolí oko rozbalil kabát a vytáhl mladého drozda stěhovavého s krátkým ocasem a skvrnitým peřím, tělíčko měl prostřelené.

„Tak to je ten tvůj jeřábek. Já tomu říkám mladý drozd,“ řekl první náčelník zvolna a s důrazem. „Porušil pravidla. Zabil ptáčka zpěváčka. Malý bobře, zatkní zločince.“

Ale Sokolí oko se vzpíral s veškerou zuřivostí, kterou v něm probudil jeho nedávný výkon, a museli ho svázat na rukou a na nohou, zatímco byla svolána v plném počtu rada, aby případ soudila. Guyovo zlostné ohražování zesláblo, když poznal, jak jsou členové rady vážní. Nakonec přiznal „vinu“ a byl odsouzen nosit po tři dny černé pero hanby a bílé pero zbabělosti a týden umývat nádobí. Také by ho byli ustanovili na tu dobu kuchařem, ale měli několik nešťastných zkušeností s jídly Guyovy výroby.

„Tak to já dělat nebudu, a je to,“ vzdorně odsekl vězeň. „Radši půjdu domu.“

„A budeš okopávat zahradu? To ano, už tě vidím.“

„Tak já to dělat nebudu. Radši mě nechte být“

„Malý bobře, co se dělá, když Indián nechce poslechnout radu?“

„Odejmu se mu všechny pocty. Vzpomínáš si na tu hůlku s nápisem ‚Zelené dřevo,‘ kterou jsme spálili?“

„To je nápad. Spálíme jméno Sokolí oko a vyhrabeme to staré.“

„Ne, to neuděláte, vy pitomí sprostí skunkové! Slíbili jste mi, že mi tak už nikdy nebudete říkat. Já jsem přece Sokolí oko. Já vidím dál než - než -“ a rozplakal se.

„Tak poslechněš radu?“

„Jó, ale nebudu nosit žádné bílé pero - já jsem chrabrý, bú, bú!“

„Tak dobře, tohle vynecháme, ale musíš podstoupit ostatní tresty.“

„Zůstanu dál Sokolí oko?“

„Ano.“

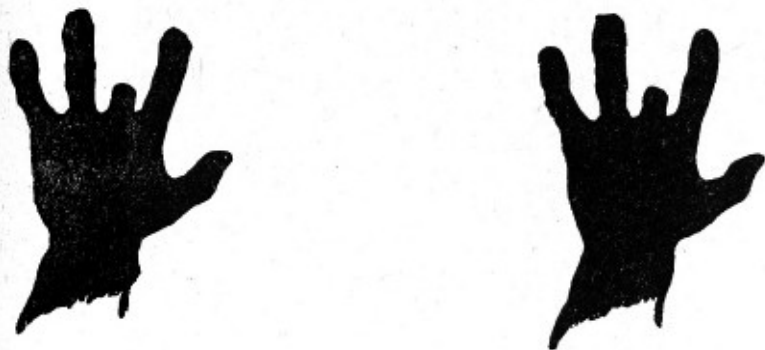
„Dobrá. Tak jo.“

TULÁK SE I;TYŘMI PRSTY

Bill Hennard, syn zámožného osadníka, měl široká ramena, husté obočí a byl surový a líný. Zdědil pěknou farmu, ale jak byl silný, tak byl líný, majetek brzy promarnil a šel obvyklou cestou od lenosti k zločinu. Bill už poznal, jak je zařízeno nejedno vězení. V sousedním okrese Emolanu o něm dobře věděli; mnoho drobných krádeží ukazovalo na něho a lidé otevřeně prohlašovali, že bez pomoci bohatého a chytrého společníka by už jistě byl v káznici. Dále se neurčitě naznačovalo, že ten společník je zámožný Sangeřan; který má více farem a manželku, syna a malou dcerku, a že jeho křestní jméno je William a jeho příjmení začíná Ra-. „Ale nechme toho a za nic na světě neříkejte, že jste to slyšeli ode mne.“ Zbohatnout je snadné - jen když se ví, jak na to. Tyto pověsti se ovšem nikdy nedonesly k osobám, kterých se nejvíc týkaly.

Hennard odešel předchozího večera z Downeyho Skládky, a vyhýbaje se cestám, dal se lesem, aby navštívil svého společníka a dohodl se s ním o důležitých věcech - pro Hennarda velmi důležitých. Když ocházel z Downeyho Skládky, měl už dost v hlavě, bylo tma a zataženo, a tak bloudil stále kolem dokola, až dočista zabloudil. Přespal pod stromem (byl to mizerný, studený nocleh) a v zamračeném ránu se vydal hledat „kamaráda“, nejša si příliš jist cestou. Za chvíli narazil na stezku, která vedla do tábora chlapců. Byl už vyhladovělý a utrmácený, až zuřil, a načerpal znovu troufalosti, nebol měl v kapse lahvičku kořalky. Už nedbal na to, zdali ho někdo spatří, a přišel k týpí právě ve chvíli, kdy si Yan opékal maso k obědu. Yan se domníval, že bude obědvat bez kamarádů. Při hluku kroků

se obrátil, protože si myslel, že se vrací některý z jeho druhů, ale místo nich tu stál statný, surově vyhlížející tulák.

„Tak co, synku, vaříš oběd? To bys mě moh pozvat,“ řekl s nepřijemným podlízavým úsměvem.

Jeho chování krajně odpuzovalo, ačkoliv zachovával vnější zdvořilost.

„Kde máš rodiče, synku?“

„Nejsou - tady,“ řekl Yan trochu polekaně, nebol si vzpomněl na tuláky v Glenyanu.

„H-m- dočista sám - táboříš dočista sám, co?“

„Ostatní chlapci se vrátí až odpoledne.“

„No to je ohromné. To jsem rád, že to vím. Kdybys byl tak laskav a podal mi tamtu hůl,“ ukázal na Yanův luk, který visel nenapjatý, a teď se tulákovo chování změnilo z podlízavého na rozkazovačné.

„To je můj luk!“ odpověděl Yan polekaně a rozhořčeně. „Dvakrát ti říkat nebudu - podej mi tu hůl, nebo tě roztrhnu.“

Yan se nehýbal. Ničema vykročil, popadl luk a několikrát Yana přetáhl přes nohy a záda.

„Tak, ty štěně, připrav mi oběd a pospěš si s tím, nebo ti zakroutím tvůj mizerný krk.“

Yan si uvědomil, že padl do spárů nejhoršího nepřítele pokojného táborníka, a příliš pozdě pochopil, jak bylo pošetilé, že neposlechli Raftenovy rady, aby si opatřili do tábora velkého psa. Rozhlédl se a byl by se dal na útěk, ale tulák byl pohotovější a popadl ho za límec. „Ale ne, nikam nepůjdeš, jen počkej, synku. Já se postarám, abys udělal, co se na tobě chce.“ Odřízl z luku tětivu, surově srazil Yana na zem a svázal mu nohy tak, aby nemohl dělat delší než půlmetrové kroky.

„Teď si pospěš a připrav mi oběd, mám hlad. A ne abys ho při vaření zkazil, nebo na tebe vezmu hůl; a jestli budeš řvát nebo přeřízneš ten provaz, zabiju tě. Vidíš tohle?“ a vytáhl hrozivě vyhlížející nůž.

Jak Yan pokulhával, aby splnil surovcovy rozkazy, tekly mu po tváři slzy strachu a bolesti.

„Jářku, hni sebou!“ a tulák přestal prohrabovat lukem oheň, aby mu vrazil další zvučnou ránu. Kdyby se byl podíval na stezku, byl by spatřil postavičku s konopnou hlavou, která se při tom zvuku obrátila a uháněla pryč.

Yan byl zvyklý snášet bití, ale násilníkovi zřejmě nezáleželo na jeho životě.

„Vy mě chcete zabít?“ vybuchl Yan po dalším napadení za to, že v poutech klopýtl.

„Ani nevím, jestli to neudělám, až tě nebudu potřebovat,“ odpověděl ničema s chladnou surovostí. „Přidej tam ještě kus masa - a ne abys ho spálil. Kde je cukr do kafe? Jestli nebudeš mrštnější, najdu si větší klacek,“ a tak dostal tulák oběd. „Teď mi přines nějaký tabák.“

Yan se odbelhal do týpí a shýbl se, aby vytáhl Samův váček na tabák.

„Hola, co je to za truhlu? Přines ji sem,“ a tulák ukázal na truhlu, ve které měli chlapi menší zásobu šatstva. Yan poslechl třesa se strachy. „Otevři to.“

„Nemohu. Je zamčená a klíč má u sebe Sam.“

„Že má? No, já mám klíč, který ji otevře,“ a rozbil víko sekýrou; pak prohledal kapsy šatů, vzal si Yanovy staré stříbrné hodinky s řetízkem a v kapse Samových kalhot našel dva dolary.

„Ha! To zrovna potřebuju, synku,“ a tulák si je strčil do kapsy. „Tak se mi zdá, že by se na ten oheň mělo přiložit trochu dříví,“ poznamenal, když mu padl pohled na Yanův toulec se šípy, a kopl do něho tak, že mnoho šípů spadlo do plamene.

„Tak, synku, nekoukej na mne tak upřeně, jako by sis mě chtěl zapamatovat, nebo ti budu muset podříznout krk a schovat tě někde hluboko v bažině, abys o mně nic nevykládal.“

Yan se teď opravdu chvěl o život.

„Přines mi brousek,“ zavrčel násilník, „a ještě trochu kafe.“ Tulák si začal brousit dlouhý nůž a Yan spatřil dvě věci, které mu utkvěly v paměti: předně nůž

loveckého typu měl na rukojeti mosaznou srnku, za druhé na ruce, která držela nůž, chyběl jeden prst.

„Co je tam v té druhé truhle?“

„To je - to je - jenom naše truhla na jídlo.“

„Tak ty mi budeš lhát?“ a hůl znovu dopadla. „Vytáhni ji ven.“

„Nemohu.“

„Vytáhni ji ven, nebo ti zakroutím krk.“ Yan to zkusil, ale truhla byla příliš těžká.

„Jdi pryč, ty štěně, nejsi k ničemu!“ a tulák vešel do týpí a strčil do Yana, až chlapec vyletěl po hlavě ven a dopadl na zem.

Chlapec byl silně potlučen, ale věděl, že mu zbývá jediná naděje. Ležel tam ten velký nůž. Popadl jej, přerízl si provaz na nohou, odhodil nůž daleko do močálu a utíkal jako jelen. Tulák se s křikem a nadávkami vyřítil z týpí. Yan by byl unikl, kdyby byl v dobrém stavu, ale tulákovy surové zacházení ho docela zmrzačilo, a teď ho ten bestiální člověk rychle doháněl. Když chlapec prchal nejpříhodnější jižní stezkou, zahlédl před sebou mezi stromy známou postavu a zařval ze všech sil, které mu zbývaly: „Calebe! Calebe!! Calebe Clarku!!!“ a padl v mdlobách do trávy.

Hlas člověka v krajním nebezpečí se hned pozná. Caleb přispěchal a v jediném okamžiku se popadl s tulákem v zápase na život a na smrt. Turek nebyl se svým pánem a tulák přišel o nůž, a tak to byl zápas zblízka. Několik sevření, několik těžkých zásahů, a bylo snadné uhodnout, kdo bude vítězem. Caleb byl starý a drobný. Na tuláka, silného, rozložitého a právě dost opilého, aby byl nebezpečný, Caleb nestačil a po několika ranách lovec kožešin upadl a svíjel se po zákeřném úderu. Tulák opět sáhl po noži, divoce zaklel, rozhlédl se po nějakém klacku, našel jen velký kámen, a kdo ví, co by byl udělal, když tu se za ním ozval řev, po stezce se vyřítil jiný silák a tulák stál tváří v tvář Williamu Raftenovi, udýchanému, sotva dechu popadajícimu, s Guyem těsně v patách. Kámen, který byl určen Calebovi, vrhl tulák přímo na Williama, ten se uhnul a teď nastal vyrovnaný boj. Kdyby byl měl tulák u sebe nůž, bylo by to s Raftenem dopadlo špatně, ale v pěstním zápase byl farmář ve výhodě. Jeho dávné zkušenosti se dnes uplatnily a ničema se zhroutil pod drtivou ranou, kterou mu Raften „přišil“.

Vypadalo to tam jako po bitvě - tři oběti na zemi a nad nimi naprosto zmatený Raften, rudý v obličejí a lapající po dechu, ale pevný a nebojácný.

„Co to všecko, k čertu, znamená?“

„Já vám to povím, pane Raftene,“ zaštěbetal Guy, když se vykrádal ze svého bezpečného úkrytu.

„Á, tak ty jsi tady, Guyi? Dojdi mi do tábora pro provaz - honem si pospěš,“ neboť tulák se začínal hýbat.

Jakmile měl Raften provaz, svázal chlapovi bezpečně paže. „Jako bych byl tu ruku už někde viděl,“ poznamenal Raften, když mu padly do očí ty čtyři prsty.

Yan se už posadil a omámeně se rozhlížel. Raften přistoupil k svému starému kamarádovi a řekl: „Calebe, nejsi raněn? To jsem já - Bill Raften. Nejsi raněn?“

Caleb zakoulel očima a rozhlédl se.

Tu k němu přišel Yan a poklekl. „Nejste raněn, pane Clarku?“

Ten potřásl hlavou a ukázal na prsa.

„Má vyražený dech,“ vysvětlil Raften, „za několik minut bude v pořádku. Guyi, přines trochu vody.“

Yan vyprávěl, co se přihodilo, a Guy doplnil příběh důležitou kapitolou. Vracel se dříve, než předpokládal, a blížil se k táboru, když tu zaslechl, jak tulák Yana bije. Svůj první popud, aby běžel pro svého slabého otce, změnil v moudřejší, dojit pro svalnatého pana Raftena.

Tulák se teď posadil a divoce bručel.

„Tak tys mi pěkný ptáček,“ řekl William. „Vemem tě zpátky do tábora na malou návštěvu, než tě odvezem do vězení. Rok v chládku ti prospěje podle mého mnohem víc než každé jiné léčení. Pojď sem, Guyi, vezmi si konec toho provazu a odveď toho chlapa do tábora, a já zatím pomůžu Calebovi.“

Guy byl v sedmém nebi. Tulák musel jít vpředu; Guy šel za ním, škubal provazem, hrál si na kočího a křičel: „Hyjé - hyjé, hyjé, jed', koníčku,“ zatímco William pomáhal starému Calebovi s něžností, která připomínala dávnou chvíli, kdy mu Caleb tak pomáhal po tom, co ho v lese málem zabil padající strom.

V táboře našli Sama. Průvod ho značně překvapil, protože vůbec nevěděl, co se toho dne stalo, a byl strašně zklamán, když se dozvěděl, oč přišel.

Když Caleba položili k ohni, byl stále ještě bledý a vypadal špatně, a Raften řekl: „Same, dojdi domů a ať ti matka dá trochu koňaku.“

„Nemusíte chodit tak daleko,“ řekl Yan, „protože ten chlap má v kapse láhev.“

„Nedotk bych se ani kapky z jeho vlastnictví, tím spíš bych to nedal nemocnému příteli,“ zněla Williamova odpověď.

Tak šel Sam pro koňak a v půlhodině se s ním vrátil.

„Tu máš, Calebe,“ řekl William, „teď se napij a bude ti líp,“ a jak mu podával šálek, probudila se v něm opět náklonnost k bývalému kamarádovi.

Toho rána šel Sam domů s velmi jasným úmyslem. Šel přímo za matkou a vyprávěl jí všechno, co věděl o revolveru a o nedorozumění s Calebem, a oba pak dlouho a bezvýsledně hovořili s otcem. Raften se choval jako vždy hrubě a otevřeně. Paní Raftenová zůstávala klidná a rozvázná. Sam mluvil chytře. Výsledkem byla naprostá Williamova porážka, kterou však nechtěl uznat; a Sam se vrátil do tábora prozatím zklamán, aby teď byl svědkem právě toho, oč tolik usiloval - smíru otce s lovcem kožešin; přede dvěma hodinami byli nepřáteli na život a na smrt, ale teď je spřátelil boj. Ačkoliv Raftena v debatě přemohli, jeho zášť neopadla, ale spíše se vůči člověku, kterému zřejmě ukřivdil, zvětšila. A teď se situace obrátila tím, že měl příležitost pomoci Calebovi ve chvíli krajního nebezpečí.

JAK CALEB ZÍSKAL ZPĚT FARMU

Kouzlo táborového ohně! Žádná nevraživost neodolá dlouho jeho záři. Neboť setkat se u téhož táborového ohně znamená pro muže sblížit se, lépe si porozumět a položit základy trvalého přátelství. „My dva jsme spolu kdysi tábořili“ - to je dostatečné vysvětlení celého srdečného vztahu i mezi nejvzdálenějšími lidmi a dny života v lese jsou dny šťastných, čistých vzpomínek pro celý život.

Sedět spolu u táborového ohně bylo vždy posvátným poutem a teď se díky táborovému ohni před měsícem poprvé rozžehnutému opakovala v Raftenově lese scéna z doby před dvaceti lety. Díky posvátnému ohni! Jak správně byl pojmenován! William i Caleb opět tábořili v družném kamarádství, které kalily ještě rozpaky, ale přece jen v družném kamarádství.

Raften byl občanským soudcem. Poslal Sama k obecnímu strážníkovi s rozkazem, aby si přišel pro zajatce. Yan šel domů pro zásoby a aby přivedl paní Raftenovou, a Guy šel domů s úžasnou zvěstí o svých nejnovějších chrabrých činech. Potulný ničema byl bezpečně přivázan ke stromu a Caleb ležel v týpí. Raften za ním na několik minut zašel, a když vyšel ven, tulák zmizel. Pouta měl přeřezána, nevyvlekl se z nich. Jak se mohl odtud dostat bez něčí pomoci?

„Nevadí,“ řekl Raften. „Ta ruka se čtyřmi prsty se vypátrá snadno. Calebe, není to Bill Hennard?“

„Řek bych, že je.“

Muži měli dlouhý rozhovor. Caleb vyprávěl o ztrátě svého revolveru - tehdy ještě žil v domě s Pogueovými -, a jak jej zase našel. Oba si vzpomněli, že při hádce o koňském handlu byl Hennard nablízku. Hodně věci se vysvětlilo samo a ještě hodně zůstávalo tajemstvím.

Ale jedno bylo jasné. Caleb byl ošizen o všechno, co na světě měl, protože teď už to byla jen otázka několika dní, než Pogue, navzdory Saryann, odhodí všechnu přetvářku a vyžene Caleba z farmy a nechá ho, aby se staral sám o sebe, jak bude umět. Raften dlouho seděl a přemýšlel, pak řekl:

„Calebe, uděláš přesně to, co ti teď řeknu, a dostaneš farmu zpátky. Nejdřív ti půjčím na týden tisíc dolarů.“

„Tisíc dolarů!!!“ Caleb vytřeštil oči, a další se nedověděl, protože se vrátili chlapci a přerušili je, ale později dostal starý lovec kožešin přesné instrukce.

Když o tom uslyšela paní Raftenová, zůstala, jako když do ní uhoří. Tisíc dolarů bylo v Sangeru jako sto tisíc dolarů ve velkoměstě. Bylo to neslýchané bohatství, a paní Raftenová jen zalapala po vzduchu.

„Tisíc dolarů, Williame! Ale není to trochu silné pokušení pro poctivost člověka, který si myslí, že má vůči tobě ještě nějaké nároky? Můžeš to bezpečně riskovat?“

„Ale co!“ řekl William. „Nejsem lichvář a nejsem letošní. Tyhle peníze mu půjčím,“ a Raften vytáhl svazek padělaných bankovek, které měl jako občanský soudce dočasně v úschově. „Může toho být pět nebo šest set dolarů, ale to bude skoro stačit“

Caleba ovšem nechal při tom, že ty peníze jsou pravé, a ten dokonale poučen příštího dne navštívil svůj vlastní - nyní Pogueův - dům, zaklepala vstoupil.

„Dobrý den, otče,“ řekla Saryann, neboť ta byla přece trochu slušná a laskavá.

„Co tady chcete?“ řekl Dick zuřivě. „Už dost na tom, že vás máme na farmě, ještě se nám budete vnucovat ve dne v noci.“

„Ale mlč, Dicku, zapomínáš -“

„Zapomínám - já nezapomínám na nic,“ odsekl Dick, přerušuje svou ženu. „Měl pomáhat v hospodářství a pracovat, a nic nedělá a myslí si, že ho budu živit“

„Nu, dlouho ti na obtíž nebudu,“ řekl Caleb smutně a doklopýtal k židli. V obličeji byl bledý a vypadal špatně a nemocně. „Co je ti, tatínku?“

„Ale je to se mnou moc špatné. Už dlouho nevydržím. Už za pár dní se mne zbavíte.“

„Žádná škoda!“ zabručel Dick.

„Já - já jsem vám dal svou farmu a všechno, co jsem měl -“

„Ale držte hubu. Už mě to omrzelo poslouchat“

„Vlastně - ne docela - všechno. Já - já - já jsem vám neřek o svazečku b-b-bankovek, které jsem si schoval. Mně - mně -“ a stařec se prudce roztřásl, „mně je taková zima.“ „Dicku, rozdělej oheň,“ řekla žena.

„Ani mě nenapadne. Už tak je tu horko k zalknutí.“

„Není toho moc,“ pokračoval třesoucí se stařec, „jenom pat - pat - pat - náct set - dolarů. Mám je tady u sebe,“ a vytáhl svazek zelených bankovek.

PATNÁCT SET DOLARŮ! Dvojnásobek ceny celé farmy a všeho dobytka! Dickovi div nevylezly oči z důlků a Caleb z opatrnosti ukázal také rukojeť bílého revolveru.

„Ale tatínku,“ zvolala Saryann, „ty jsi nemocný! Počkej, dám ti trošku koňaku. Dicku, rozdělej oheň. Otec je studený jako led: ,

„Ano - prosím - oheň - celý se - třesu - zimou.“

Dick byl teď plný horlivosti a ve chvílce sálaly z velkého krbu plameny a v místnosti bylo nepříjemně horko.

„Tady, tatínku, si vezte trochu koňaku s vodou,“ řekl Dick zcela jiným tónem. „Nechtěl byste trošku chininu?“

„Ne, ne - už je mi líp, ale říkal jsem - zbývá mi už jen pár dní života, a protože nemám zákonné dědice - tenhle balíček by připadl státu, ale mluvil jsem s advokátem a stačí, když - připojím - pár slov - na darovací listinu - na farmu - abych tam doplnil peníze - a taky je to docela správné, abyste je dostali vy.“ Starý Caleb se roztrásl od hlavy až k patě a strašně se rozkašlal.

„Ale tatínku, vidíte, že mohu poslat pro doktora?“ prosila Saryann. A Dick chabě dodal: „Ano, tatínku, já dojdu pro doktora.“

„Ne, ne, nechte toho. Na tom už nesejde. Brzo mi bude líp. Máte tu darovací listinu tady?“

„Ó ano, Dick ji má ve své truhle.“ Dick běžel pro darovací listinu, neboť to se odehrálo v době před zavedením pozemkových knih v Kanadě; vlastnictví listiny znamenalo vlastnictví farmy a ztráta listiny znamenala ztrátu půdy.

Stařec třesoucí se rukou ohmatával peníze, jako by je počítal - „Ano, právě pat - náct - set,“ když Dick s dupotem slézal po žebříku a přinášel darovací listinu.

„Máte - pero - a - inkoust -“

Dick šel pro vyschlou lahvičku od inkoustu, zatímco Saryann pátrala po jejich jediném peru. Calebovi se prudce chvěla ruka, jak bral pergamen, a pečlivě jej prohlédl - ano, je to on - ten kus papíru, který z něho učinil opovrhovaného žebřáka. Rychle se rozhlédl kolem. Dick a Saryann stáli na druhém konci místnosti. Vstal, učinil krok a vsunul darovací listinu do planoucího ohně. V pravé ruce držel revolver a v levé pohrabáč, stál vzpřímeně a pevně, všechny známky slabosti zmizely; oči mu plály, a když spatřil, jak se Dick vrhá, aby zachránil listinu, zasyčel přísným a rozkazovačným hlasem: „Zpátky!“ a namířil pistolí. V několika vteřinách bylo po listině a tím, jak všichni věděli, i po posledním nároku Pogueových na majetek, neboť Calebova vlastnická listina ležela bezpečně uložena v trezoru v Downeyho Skládce.

„A teď,“ zahřímal Caleb, „ven z mého domu, vy ničemní žebráci! Pryč z mé půdy a neopovažte se mi tu na nic sáhnout“ Zvýšeným hlasem zavolal dlouhé „Haló“ a třikrát udeřil na stůl. Zvenčí se ozvaly kroky. Pak vstoupil Raften a dva muži.

„Soudce Raftene, buďte tak laskav a zbavte můj dům těch vetřelců.“

Caleb jim povolil několik minut, aby si posbírali osobní šatstvo, a pak se vydali pěšky do Downeyho Sklárky, šílení bezmocným vztekem, právě takoví tuláci bez groše v širém světě, jakým chtěli učinit Caleba.

Teď byl opět pánem vlastního majetku, opět měl všechno pohodlí. Když mu muži drsně pogratalovali a všichni se hlučně zasmáli úspěšnému triku, Raften zavedl řeč na peníze a pak se odmlčel, zvědav, jak se zachová Caleb. Starý dobrák vytáhl balíček.

„Tady jsou, Bille. Ani jsem je nepočítal, a jsem ti tisíckrát zavázán. Kdybys někdy potřeboval přítele, přijď za mnou.“

Raften se zachechtal, přepočítal zelené bankovky a řekl: „Dobrá!“ - a do dnešního dne Caleb neví, že jmění, které onoho dne držel v ruce, byla hromádka bezcenného papíru.

O týden později, když Caleb seděl sám doma a připravoval si večeři, ozvalo se slabé zaklepání na dveře.

„Dále.“

Vstoupila žena. Turek s vrčením vyskočil, ale pak zavrtěl ocasem, a když žena zvedla šátek, Caleb poznal Saryann.

„Co chceš?“ zeptal se zlostně.

„To nebylo mou vinou, tatínku, ty víš, že ne. A teď mě nadobro opustil.“ Pověděla mu krátce svůj žalostný příběh. Dick se neucházel o Saryann, ale o farmu, a když o ni teď přišel, Saryann už nepotřeboval. Vedl špatný život, „mnohem horší, než lidé vůbec vědí“, a teď jí prostě řekl, že už jí má dost.

Calebův prudký hněv netrval nikdy déle než pět minut. Jistě vycítil, že je to pravda, protože pak opět obnovili pořádek starých časů a stařec měl až

do
smrti

Saryann jako

pohodlný domov se
hospodyní.

Pogue zmizel; lidé říkali, že odešel do Spojených států. Tulák se čtyřmi prsty se už nikdy neobjevil a od té doby přestaly v kraji vážnější loupeže. O tři roky později se dozvěděli, že na útěku z jedné americké věznice byli zastřeleni dva lupiči. Jedním z nich byl nepochybně Dick Pogue a druhého popisovali jako tmavého muže se čtyřmi prsty na pravé ruce.

NEPŘÁTELSKÝ KMEN

Podle sangerského obyčeje se musilo opětné získání farmy oslavit „společenským večírkem“, který se stal velkolepou slavností „zabydlení nového domova“ a na němž byli v plném počtu zastoupeni Raftenovi, Burnsovi a Boylovi, neboli Charles Boyle byl Calebův věrný přítel. Indiánská tlupa patřila mezi nejvzácnější hosty, vždyť Caleb viděl, že k šťastné události došlo jen díky schůzkám v táboře.

Caleb se ujal úlohy prostředníka mezi Charlesem Boylem a Williamem Raftenem, a ti zapomněli na své nepřátelství - aspoň pro tu chvíli, kdy k radosti Yana a celého kmene vyprávěli příběhy ze starých loveckých časů. Byli tam také čtyři jiní chlapi, s kterými se Malý bobr setkal poprvé. Byli to Wesley Boyle, snědý hoch s nízkým čelem, čilý, asi Samova věku; jeho bratr Petr, asi dvanáctiletý, světlavý, tlustý, pihovatý a úžasně šilhavý; a jejich bratranec Charles Boyle mladší, dobromyslný, věčně rozesmátý a měkké povahy, a konečně Cyrus Digby, elegantní městský chlapec, který byl „na návštěvě u strejčka“ a který obvykle chodil v bílých manžetách a velmi vysokém stojacím límci. Tito chlapi se živě zajímali o sangerský indiánský tábor a schůzka u Caleba měla jeden výsledek, utvoření dalšího indiánského kmene, jehož příslušníky byli Boylovi tři chlapi a jejich přítel z města.

Protože většinu měli Boylové a lovištěm byl Boylův les u bahnitého rybníka, a zvláště proto, že četli o tlupě Indiánů jménem Boileři neboli Stonéboileři (Assineboinové), nazvali se „Boileři“. Přirozeným vůdcem byl Wesley. Byl čilý i silný a rád něco kutil, a tak z něho byl dobrý náčelník. Jeho orlí nos a černé vlasy a oči mu vysloužily přiléhavé jméno Černý jestřáb. Městský chlapec byl hlučný „vejtaha“, který toho moc nenadělal, a proto ho pojmenovali Sojka chocholatý. Petr Boyle byl Lejsek a Charles, Karlík, byl pro své zvláštní pochichtávání a dva vyčnělé přední zuby pojmenován

Rudá veverka.

Zřídili si tábor co nejpodobnější táboru Sangeřanů a přejali jejich zvyky; ale hned od začátku se mezi oběma kmeny vyvinulo smrtelné soupeřství. Sangéřané si byli vědomi, že jsou staří a zkušený táborníci. Boileři si mysleli, že znají právě tolik a ještě více, a převyšovali Sangeřany počtem.

Živé soupeření vedlo k otevřeným projevům nepřátelství. Došlo k všeobecné bitvě pěstmi a blátem; skončila nerozhodně. Pak byl smluven souboj mezi náčelníky, a Černý jestřáb v zápase zvítězil a získal Datlův skalp. Boileři byli nadšením celí diví. Měli v úmyslu se zmocnit celého sangerského tábora, ale bitva muže proti muži obou kmenů dopadla zase nerozhodně. Guy však zaznamenal slavný úspěch nad Karlíkem a v okamžiku vítězství ukořistil jeho skalp.

Pak poslal Malý bobr výzvu pernému jestřábovi. Ten ji přijal pohrdavě. Opět zvítězil boilerský náčelník a získal další skalp, a Malý bobr si odnesl modřinu na oku a pořádný výprask, ale nepřítel ustoupil.

V Bonnertonu vždycky považovali Yana za ostýchavého chlapce, ale to bylo hlavně vlivem ujařmující domácí výchovy. Sanger ho dokonale změnil. To, že si ho hlava rodiny vážila, bylo novou a příjemnou zkušeností. Vzbudilo to v něm sebeúctu. Lesní život ho učil být úžasně soběstačným, zlepšené zdraví posílilo jeho odvahu, a tak když se příštího dne objevil nepřítel v plné síle, byli všichni překvapeni, že Yan opět vyzval Černého jestřába. Ve skutečnosti ho to stálo veliké a zoufalé přemáhání, protože něco jiného je vyzvat k zápasu chlapce, o kterém si myslíme, že mu

můžete „nandat“, a něco jiného vyzvat někoho hned druhý den po tom, kdy to nandal vám. Věru, kdyby měl Yan přiznat pravdu, chvěl se při té výzvě strachy, ale v tom byla odvaha - jít vpřed, i když strach říká: „Vrat' se.“

Je dost jisté, že před rokem by se nebyl odvážil takového zápasu, a teď to udělal pouze s vědomím, že je Černý jestřáb levák, a když ho napadl způsob, jak toho využít. Výzva všechny značně překvapila a ještě více je překvapilo, když Yan k radosti svého kmene skvěle zvítězil.

Stržení příkladem zahnali Boilery z bitevního pole, zaznamenali skvělý úspěch a Sam i Yan ukořistili po skalpu.

Toho večera uspořádali Sangeřané slavnostní zasedání rady a skalpový tanec kolem táboráku. Poslali pro kouzelníka, aby se slavnosti zúčastnil.

Po tanci náčelník Bobr s obličejem namalovaným tak, aby skryl modřinu na oku, pronesl řeč. Tvrdil, že se Boileři určitě poohlédnou po posile a pokusí

se o nový útok, a že by se tedy i Sangeřané měli pokusit rozmnožit své řady.

„Já Karlíka vždycky přemůžu,“ vypískl hrdě Guy a zamával ukořistěným skalpem.

Ale kouzelník řekl: „Kdybych byl na vašem místě, chlapi, zařídil bych to tak, aby byl mír. Teď, když jste vyhráli, měli byste je pozvat na slavnostní schůzi pow-wow.“

Tyto události vedly k přátelskému setkání obou kmenů v plném válečném nalíčení.

Nejdříve je oslovil náčelník Datel: „Poslyšte, chlapi - chci říct bratři náčelníci -,tohle naše hádání se nám nevyplácí. Měli bychom větší legraci, kdybychom táhli za jeden provaz. Smiřme se a spojme se v jeden kmen. tím nás bude víc, tím lepší bude zábava.“

„Tak dobře,“ řekl Černý jestřáb, „ale nazveme kmen Boilery, protože my máme většinu, a já zůstanu hlavním náčelníkem.“

„Tak v tom jsi na omylu. Náš kouzelník náš počet vyrovnává a co do váhy jsme s ním dokonce těžší. My máme lepší tábor - máme koupaliště a jsme nejstarší kmen, nehledě k úspěchu, který jsme nedávno měli v určité malé záležitosti, na kterou se i nejmladší z nás pamatují.“ Při této zřejmé narážce na jeho hrdinský čin se Guy uznale zašklebil.

Situaci vlastně rozhodlo koupaliště. Boileři odhlasovali připojení k Sangeřanům. Měli už jen deset dní prázdnin, Sangeřanům byla dovolená o týden prodloužena a všichni věděli, že nejlépe využijí toho času v táboře u rybníka. Otázku pojmenování rozhodl Malý bobr.

„Boilerští bojovníci,“ řekl, „je indiánským zvykem dělit kmen na rody. My jsme sangerský rod. Vy jste boilerský rod. Ale protože všichni žijeme v Sangeru, jsme všichni sangerští Indiáni.“

„Kdo bude hlavním náčelníkem?“

Černého jestřába ani nenapadlo, že by se měl podřídit Datlovi, kterému nabil, a zrovna tak nechtěl Datel uznat náčelníka nižšího kmene. Někdo navrhl, aby byl náčelníkem Malý bobr, ale Yan z věrnosti k příteli Datlovi odmítl.

„Radši to na několik dní odložte, až se lépe poznáte,“ zněl moudrý návrh kouzelníka.

Ten den a příští den strávili v táboře. Boileři si musili postavit týpí a připravit lůžka. Sangeřané jim rádi pomáhali, udělali a toho „sousedskou výpomoc“.

Pak přišla na řadu výroba luků a šípů. Malý bobr ještě zcela nedoplnil svou výzbroj, kterou mu zničil tulák. Druhého dne přinesl vítanou změnu

lov na jelena z pytloviny, ačkoliv měli pro všechny jen dva luky, a Boileři si začínali uvědomovat, jak jsou v lesní moudrosti skutečně hodně pozadu za Sangeřany.

V plavání dosáhl Černý jestřáb velmi snadno prvenství. To ovšem podnítilo jeho celkový zájem o koupaliště a hlavně jemu později vděčili za výrobu kánoe.

Dny ubíhaly v samém veselí - a tak rychle! Malý bobr jim ukazoval všechno, co bylo v jeho království zajímavého. Jak ho těšilo jim to ukazovat - hrál si na zkušeného průvodce, jak o tom kdysi mívával! Lejsek projevoval živý zájem, chlapec z města také. Karlík se zajímal trochu o všechno, trochu pomáhal, obyčejně se do všeho trochu připeřel a hodně se smál. Sokolí oko projevoval sklon tyranizovat Karlíka od té doby, co zjistil, že se dá snadno přeprat. Když s ním mluvil, užíval povýšeného a nadutého tónu, který se vůbec nepodobal jeho kňourání, s jakým se obracel na ostatní. Nabídl se, že Karlíka zkrotí, kdyby chtěl někomu z ostatních ublížit, a chystal se ho zle tělesně ztrestat pro nějaký nepatrný poklesek, ale Černý jestřáb mu dal výstrahu, která dokonale účinkovala.

Důkladně prodebatovali Yanův poznámkový sešit a náramně se obdivovali jeho kresbám. Yan hned s obětavým nadšením začal malovat týpí Boilerů. Protože neprožili žádná dobrodružství, která by se zdála významná - snad až na to, jak Černý jestřáb porazil Datla a Malého bobra, kteréžto náměty malíře nelákaly -, byly vnějšími dekoracemi totemy rodu a jeho členů.

LESNÍ MOUDROST BÍLÉHO MUŽE

Černý jestřáb zavedl novou hru, kterou nazval „na úsudek“. „Jak daleko je odtud k tomu stromu?“ zeptal se, a když každý napsal svůj odhad, změřili to a obvykle se nejvíce blížil pravdě Datel nebo Černý jestřáb. Guy stále vedl ve hře „kdo vidí nejdál“, a z toho důvodu ji navrhoval, kdykoli hledali novou zábavu.

Yan podle příkladu Černého jestřába přišel s novou hrou „na lesní moudrost bílého muže“.

„Můžete,“ zeptal se, „určit výšku psa podle jeho stopy?“

„Ne, a ty taky ne a vůbec nikdo,“ zněla trochu pohrdavá odpověď.

„Ale ano, mohu. Vemte si délku stopy jeho přední tlapy a násobte ji osmi, a máte výšku psa na zádech. Zkuste to a uvidíte. Malý pes má tlapu dlouhou pětapůl centimetru a je vysoký asi 44 centimetry, ovčácký pes se stopou sedmapůl centimetru je vysoký 60 centimetrů a tarač nebo jiný velký pes s deseticentimetrovou stopou něco mezi 75 a 80 centimetry.“

„Chceš říci, že každý pes je osmkrát tak vysoký, jak je dlouhá jeho stopa?“ protáhle a pochybovačně se zeptal Sam, ale Yan pokračoval: „A podle stopy můžete také určit jeho váhu. Násobíte šířku předních tlap délkou a výsledek dělíte třemi, a máte skoro přesnou jeho váhu v kilogramech. Vyzkoušel jsem to na starém Kapitánovi. Jeho tlapa je 8,75 krát 7,50 centimetru, celkem 65,62 centimeru, děleno třemi je to asi 22 kilogramů, což je asi tak správné.“

„Vsadím se, že jsem viděl na výstavě psa, u kterého by to nevyšlo,“ protahoval Sam. „Byl dlouhý jako obě moje paže, měl tlapy jako malý medvěd a nebyl o nic vyšší než cihla. Měl přibližně postavu housenky, jenže měl na obou koncích jen po dvou nohou. Byly tak daleko od sebe, že nedokázal držet krok. Vypadal, jako by byl vyrost pod prádelníkem. Myslím, že když mu tak omezili délku nohou, mohli mu to vynahradiť co do počtu; byl by asi tak potřeboval ještě jeden pár uprostřed.“

„Ano, toho znám. To je jezevčík. Ale nemůžeš počítat se zrudami; platí to jen o pořádných psech. Taky se to hodí na divoká zvířata - totiž na vlky a lišky a možná i na jiná,“ a pak Bobr změnil předmět hovoru a pokračoval:

„Můžeš podle stínu určit výšku stromu?“

„O tom jsem nikdy nepřemýšlel. Jak to děláš?“

„Počkáš, až je tvůj vlastní stín stejně dlouhý jako ty sám - to je asi kolem osmé ráno nebo kolem čtvrté odpoledne - a pak změříš stín stromu. Tak dostaneš jeho výšku.“

„Na to bys musel čekat celý den, a vůbec se to nedá dělat v lese nebo když je zataženo,“ namítl Černý jestřáb. „Já bych na to šel radši odhadem.“

„Vsadím svůj skalp proti tvému, že ti řeknu výšku tohoto stromu teď hned a bez lezení a že to bude přesnější než tvůj odhad,“ řekl Malý bobr.

„Ne, na takové věci skalpy nesázím - ale vsadím se o to, kdo bude umývat nádobí.“

„Dobrá. Kolik je to k vrcholu stromu?“

„Radši nebudeme měřit až k vrcholu, protože tam nemůžeme vylézt, abychom to přeměřili, ale řekněme tam k tomu suku,“ odpověděl Černý jestřáb. „Ty, Datle, budeš rozhodčí.“

„Ne, já se chci taky zúčastnit odhadu. Ten, kdo prohraje, převezme za všechny ostatní jedno umytí nádobí.“

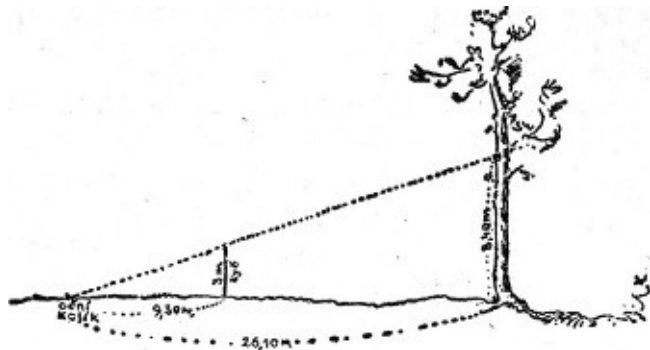
Tak si Černý jestřáb prohlédl suk a napsal svůj odhad - dvanáct metrů.

Sam řekl: „Černý jestřábe. Půda je tu nějak nerovná. Chtěl bych vědět přesně místo pod stromem, až kam bys měřil. Označil bys ho kolíkem?“

Tak Černý jestřáb přistoupil ke stromu a zarazil bílý kolík, a současně dal Datlovi nevědomky to, co potřeboval - měřítko, neboť Sam věděl, že Černý jestřáb měří něco přes metr padesát; proto si Sam odhadl výšku podle Černého jestřába, který stál pod stromem, a napsal deset metrů.

Ted' byl na řadě Yan, aby to změřil podle „lesní moudrostí bílého muže“, jak říkal. Uřízl tyč přesně tři metry dlouhou, a vybíraje si nejrovnější půdu, odstoupil od stromu asi na dvacet metrů, postavil tyč svisle, pak si lehl tak, že měl oko přesně v rovině dolního konce stromu a v jedné čáře s vrcholkem tyče a sukem na stromě. Pak místo označil kolíkem.

Potom změřil vzdálenost od tohoto „očního kolíku“ k dolnímu konci tyče; bylo to 9 metrů 30 centimetrů. Pak od očního kolíku ke kolíku pod

stromem; to dělalo 26,10 metru. Jelikož třímetrová tyč přetíná čáru ve vzdálenosti 9 metrů 30 centimetrů, pak se má 9,30 ke třem jako 26,10 k výšce stromu - neboli k osmi metrům čtyřiceti centimetrům. Teď se jeden z chlapců vyšplhal na strom a změřil výšku suku. Bylo to 8 metrů 20 centimetrů a Yan přesvědčivě zvítězil.

„Tak, vy přesní odhadci, nechcete ještě jednu zkoušku? Dal bych vám teď výhodu. Když odhadnete nanejvýš s třímetrovým rozdílem, vyhráváte. Mně stačí rozdíl půl metru.“

„Dobrá. Vyber si stromy.“

„Tentokrát to není strom, ale vzdálenost přes rybník od tohoto kolíku H k té malé jedličce D ! Zapište si své odhady a já vám ukážu jiný trik.“

Sam vzdálenost pozorně posoudil a zapsal dvanáct metrů. Wes si poznamenal třináct.

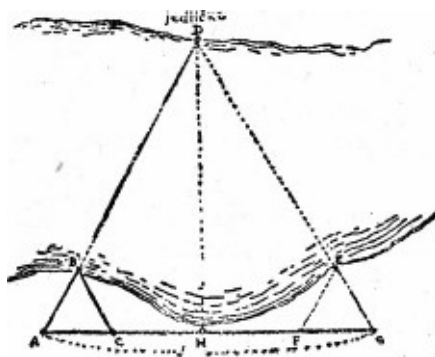
„Poslouchejte, já na to jdu taky. Já vám, pánové, ukážu, jak na to,“ zvolal Guy svým obvyklým vychloubačným způsobem a pak zapsal patnáct metrů.

„Vsaďte na to všichni své skalpy,“ řekl Karlík, ale rozhodli, že je to na skalpy málo významné, a znovu ustanovili, že pokuta za špatný výsledek bude mytí nádobí, a ostatní hoši přišli zapsat své odhady podobně jako jejich náčelník - třináct, čtrnáct a čtrnácpůl metru.

„Tak teď to zjistíme přesně,“ a Malý bobr s výrazem klidné převahy vzal tři rovné tyčky přesně stejně dlouhé a spojil je kolíky tak, aby tvořily trojúhelník, přičemž nechal kolíky vyčnívat. Umístil tento trojúhelník na břeh v poloze $A B C$ tak, že čára $A B$ se prodlužovala k malé jedli D , a zapíchl do země tři kolíky přesně pod kolíky, které ohraničovaly trojúhelník; posunul trojúhelník na $E F G$ a umístil jej tak, že $F G$ bylo v jedné čáře s $A C$ a $E G$ s D . Teď musí i $A G D$ tvořit rovnostranný trojúhelník; proto podle pravidel geometrie musí být čára $D H$ sedm osmin $A G$. $A G$ se dalo snadno změřit - 21 metrů. Sedm osmin z 21 je 18,4 metru. Šířka rybníka - změřili ji pásmovou mírou - byla, jak zjistili, 18 metrů, a tak byl Yan nejbliž pravdě, ale Guy tvrdil, že 15 metrů je v rámci povolených tří metrů, což mu uznali. Tak byli dva vítězové - dva chlapi unikli umývání nádobí; a chvástání Sokolího oka se stalo nesnesitelným. Nikdy se mu už nepodařilo uhádnout tak dobře, ale žádný počet nezdarů ho po takovém úspěchu nedokázal zvíkat.

Sam se zajímal o lesní moudrost bílého muže hlavně kvůli Yanovi, ale Černého jestřába zřejmě zaujala věc sama a řekl: „Malý bobře, dám ti ještě jeden úkol. Dovedeš změřit, jak jsou tam ty dva stromy na břehu daleko od sebe, a nepřejít přitom na druhý břeh?“

„Ano,“ řekl Yan, „to je snadné.“ Pak si uřízl tři tyče, 3, 4 a 5 metrů dlouhé, a spojil je v trojúhelník: „Tak,“ řekl, „ $A B C$ tvoří pravý úhel; musí tvořit, jestliže jsou strany trojúhelníku 3, 4 a 5, to je pravidlo.“

Trojúhelník položil na břeh tak, aby odvěsna AB směřovala doprostřed prvního stromu a odvěsna BC byla pokud možno rovnoběžná s čarou mezi oběma stromy. Pak zapíchl v B tyčku, další v C a protáhl čáru až k H . Teď posunul trojúhelník po této čáře, až odvěsna GF mířila k E a odvěsna HG byla v rovné čáře s CB . Vzdálenost od D k F , se přirozeně rovná vzdálenosti BG , která se dá změřit, a pásmová míra opět ukázala, že Yanův výpočet byl téměř přesný.

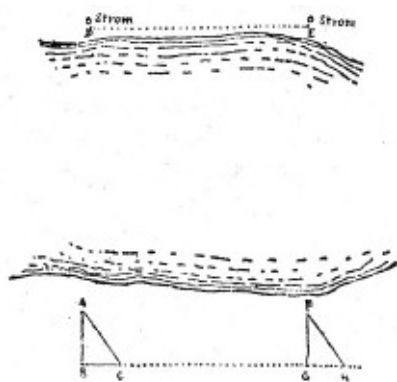
Tato lesní moudrost bílého muže mu nedělala obtíže a nabídl se, že jí naučí ostatní Indiány, ale ti si mysleli, že se to „nápadně moc podobá škole“.

Když viděli, jak dobře to umí, odhlasovali mu coup. Ale když o tom uslyšel Raften, zvolal v užaslém obdivu: „Panečku, to je ale náramné!“ a nedal pokoj, dokud coup nezměnili na grand coup.

„Poslouchej, Bobře,“ řekl Datel, smutně se vrací k prvnímu tématu, „jestli je u psa přední tlapa 8,7 centimetrů dlouhá a 7,5 široká, jakou barvu má na konci ocasu?“

„Bílou,“ odpověděl pohotově Yan, „protože pes s tlapami takové velikostí a tvaru bude s největší pravděpodobností žlutý pes, a žlutý pes má na špičce ocasu vždycky trochu bílé srsti.“

„Tak tenhle pes ji neměl, protože mu ocas ještě zamlada usekli!“

DLOUHÝ MOGÁL

Sjednání kmenů nebylo však ještě zdaleka úplně. Černý jestřáb měl sklon k neukázněnosti. Byl statečnější než Bobr. Nemohl pochopit, jak ho ten drobnější, mladší chlapec mohl složit na zem, a přál si to zkusit ještě jednou. Ale Yan teď sílil každým dnem. Byl rychlý a měl velmi pružné tělo. V první bitvě, která se konala výhradně pěsti, byl poražen; při dalším pokusu, který ho tehdy stál tolik přemáhání, navrhl „pranici“, jak tomu říkali, a vyhrál hlavně proto, že použil svého jediného zápasnického triku. Ale perný jestřáb se tím nespokojil, a i když se mu nechtělo vyzývat Bobra k dalšímu smrtelnému zápasu, několik dní po uzavření míru jen tak „na oťukání“ navrhl, aby zkusili přátelský zápas o skalpy.

„Bez boxování!“ To bylo právě to, co Bobr chtěl, a tak letěl větší chlapec na zem. „Kdyby to chtěl zkusit některý jiný Boiler, s radostí mu vyhovím,“ řekl Yan trochu nafoukaně a zvedl druhý skalp, který vyhrál nad Černým jestřábem.

K jeho velkému překvapení Sojka chocholatý, chlapec z města, výzvu přijala Yan byl ještě více překvapen, když ho městský chlapec složil do prachu.

„Dva ze tří!“ vykřikl v zájmu svého přítele Datel, využívaje nepsaného zákona, že když nejde výslovně o jediný zápas, obvykle nazývaný „smrtí na místě“, platí za vítěze ten, kdo vyhraje dvakrát ze tří zápasů.

Yan už věděl, že padl na rovnocenného soupeře. Uhýbal, čekal na příležitost, popadl Sojku chocholatého, sevřel ho a dostal ho na bok, jak si myslel, ale městský chlapec se včas zkroutil, poddává se, místo aby se bránil, a oba padli v těsném sevření na zem. Minutu byl výsledek pochybný.

„Do toho, Yane!“ „Nandej mu to, Sojko!“

Ale Yan rychle hodil nohou, získal malou oporu a převrátil městského chlapce naznak.

„Ať žije Malý bobr!“

„Ještě jedno kolo! Zatím vyrovnáno!“ křičel Černý jestřáb.

Znovu se popadli, ale Yan byl ještě opatrnější než předtím. Městský chlapec těžce oddychoval. Skutečný zápas byl už vybojován a Yan snadno svalil Cyruse k zemi.

„Třikrát sláva Malému bobrovi!“ Přibyl mu do sbírky čtvrtý skalp a Sam mu poplácal po zádech; zatím Sojka chocholatý vytáhl kapesní zrcátko a hřebínek a přičísl si vlasy.

Ale to vše nepomohlo vyřešit otázku náčelníka, a když se kouzelník doslechl, že to trvale uvázlo na mrtvém bodě, řekl:

„Chlapci, víte, že když je pochybnost, kdo má být vůdcem, jediný způsob je, aby všichni náčelníci odstoupili a konaly se nové volby.“ Chlapci jednali podle této rady, ale zase se octli na mrtvém bodě. Malý bobr odmítl kandidovat. Datel získal tři hlasy, Černý jestřáb čtyři a Guy jeden (svůj vlastní), ale Sangeřané odmítli výsledek přijmout.

„Počkejme až po těžké výpravě, - ta ukáže, kdo je skutečný náčelník - a pak provedeme nové volby,“ navrhl Malý bobr, myslé přitom trochu na Datla; tuto těžkou výpravu jim slíbil Caleb - třídenní výpravu do Dlouhého močálu.

Močál byl divoký pruh země, patnáct kilometrů široký a čtyřicet pět dlouhý, táhnoucí se asi patnáct kilometrů od Sangeru. Byl bažinatý jen místy, ale suchá místa tvořila pouhé skalnaté pahorky jako ostrůvky v bahně. Na těch pahorcích byla neplodná půda a stromy zničil oheň, takže Dlouhý močál zůstal neobydlenou pustinou.

Říkalo se, že na pahorcích, porostlých listnatými stromy, je několik kusů vysoké. Občas tu bylo vídat medvědy a rysy a v zimě za posledních let lidé zaslechli i vlky. Také tam ovšem byli jeřábcí, lišky a severští zajáci. Potoky byly více nebo méně zataraseny spadlými kmeny, ale vědělo se, že tam má domov několik bobrů a vzácně i vydra. Nebylo tam cest, které by byly v létě schůdné, jenom dlouhé, šeré průseky slatinou, takzvané zimní stezky a dřevařské cesty. To byla končina, kam se chtěli chlapci za Calebova vedení vydat.

Tak konečně šli opravdu na „indiánskou výpravu“ - probádat velké neznámo s veškerou pravděpodobností, že tam prožijí nějaké dobrodružství.

Za svítání udeřil Yan na tamtam. Ten zazpíval vysokým a rozechvělým tónem, což znamenalo slunný den.

V sedm hodin ráno opustili tábor a po tříhodinovém pochodu došli do první části divočiny, velkého pásu skalnaté krajiny, zohyžděné zčernalými stromy a pahýly, ale zelené na místech, kde rostly háje mladých topolů nebo topolů osik.

Indiáni by se byli už velmi rádi utábořili, ale kouzelník řekl: „Ne, radši půjdeme dál, až najdeme vodu.“ Po dalších necelých dvou kilometrech došli k první části Modřínového močálu a byla vyhlášena vítaná zastávka k přesnídávkce. „Tábor!“ křikl vůdce výpravy a Indiáni se rozběhli po svých úkolech. Sam nasbíral dříví na oheň a Černý jestřáb se vypravil hledat vodu a s ním Sojka chocholatý, nápadný ve vysokém plátěném límci a širokých manžetách, neboť Caleb naneštěstí přiznal, že jednou spatřil indiánského náčelníka v cylindru a stojatém límci.

Bobr byl trochu zklamán, když viděl, že kouzelník rozžihá oheň zápalkou. Chtěl, aby se všechno dělalo pravým indiánským způsobem, ale lovec kožešin poznamenal: „Trochu troudu a řemínek se taky hodí, když je člověk v lese, ale sirky jsou šikovnější než třecí dřívka.“

Černý jestřáb a Sojka chocholatý se vrátili se dvěma vědry špinavé, teplé a bahnitě vody.

„Ale jiná tam není!“ hájili se.

„Yane, jdi jim ukázat, jak se opatří dobrá voda,“ řekl Caleb, a tak když si druhý sangerský náčelník vzpomněl, jak se tomu učil, vzal sekyru a rychle si vyrobil dřevěný rýč, pak šel na okraj bažiny a sedm metrů od

močálu začal v písčité půdě kopat jámu. Měla v průměru šedesát centimetrů a vyhloubil ji do hloubky jednoho metru. Ze všech stran prosakovala kalná voda a Sojka chocholatý se tvářil pohrdavě. „To mně by byla milejší ta, co máme.“ Bobr kopal dál, až měl v jámě třicet centimetrů špinavé vody. Pak vzal vědro a vodu vybíral, jak nejrychleji stačil, nechal natéci novou, znovu ji vědrem vybral a za deset minut opatrně naplnil hrnkem celé vědro

křišťálově čistou studenou vodou, a tak se Boileři naučili, jak se dělá indiánská studna a jak se ze špinavé kaluže získá čistá voda.

Po prostém obědě, který sestával z čaje, chleba a masa, jim Caleb pověděl svůj plán. „Nikdy výletu tak neužijete, když se jen tak potulujete; lepší je plán - nějaký úkol; a jestli chcete prožít nějaká dobrodružství,

obejdete se bez průvodce. No a osm lidí, to je na společné putování moc; všechno byste svým rámusem vyplašili a neuvíděli byste jediného živého tvora. Nejlepší, když se rozdělíte na skupiny. Já zůstanu v táboře a připravím všechno na noc: ,

Tak vůdcové Sam a Yan měli brzy do páru Guye a Lejska. Wes se cítil povinen vzít si na starost svého malého bratrance Karlíka.

Když Sojka chocholatý shledal, že je lichý, rozhodl se zůstat s Calebem, zvláště proto, že močál neměl žádné pořádné cesty. „Tak,“ řekl Caleb, „na severozápad odtud je řeka, která se jmenuje Bobří a vlévá se do Černé řeky. Chci, aby ji jeden z vás našel. Je deset nebo třináct metrů široká a snadno se pozná, protože je to v močálu jediná větší řeka. Přesně na sever je pás otevřené planiny s malým potůčkem a u jeho pramene táboří tlupa Indiánů. Někde na severovýchodě je prý pruh nespáleného jehličnatého lesa a tam je několik kusů vysoké. Žádné z těch míst není odtud ani celých patnáct kilometrů, až snad na indiánský tábor. Chci, abyste se vypravili na výzvědy a podali hlášení. Můžete losovat, kdo kam půjde.“

Označili stébla slámy a losovali. Yan si vytáhl lesní výpravu. Byl by měl raději cestu za Indiány. Sam měl najít řeku a Wesley indiánský tábor. Caleb dal každému několik zápalek a na rozloučenou jim řekl:

„Zůstanu tady až do vašeho návratu. Budu udržovat oheň a před západem slunce zapálím kouřový oheň ze shnilého dříví a trávy, abyste našli zpáteční cestu. Pamatujte si, že se máte řídit podle slunce; držte se hlavního směru cesty; nesnažte se zapamatovat si stromy a bahniska; a jestli zabloudíte, udělejte hezky od sebe *dva kouřové ohně* a zůstaňte pěkně u nich a každou chvíli zavolejte, někdo určitě přijde.“

Tak kolem jedenácté hodiny chlapi dychtivě vyrazili. Před odchodem zavolal Černý jestřáb na ostatní: „První, kdo splní svůj úkol, získává grand coup!“

„Ať všichni vůdcové vsadí své skalpy,“ řekl Datel.

„Dobrá. První vítěz, který se vrátí, dostane od obou ostatních skalp a svůj si zachová.“

„Poslyšte, chlapi; raději si vezte celou výstroj, trochu jídla a pokrývky,“ navrhl nakonec kouzelník. „Možná že se budete muset zdržet venku přes noc.“

Yan by byl měl raději s sebou Sama, ale nebylo to možné, a z Lejska se vyklubal dobrý mládenec, ačkoliv byl trochu pomalý. Brzy opustili vyvýšeninu a přišli k močálu - rovnému, zdánlivě nekonečnému, s několika vysokými černými modříný. Ve vysokých korunách bylo několik brkoslavů - chytali tam mouchy - a osamělý lejsek volal: „*Hojt - hojt - hojt!*“ Yan se až mnohem později dozvěděl, že to byl lejsek olivový. Nad nimi

přeletěla poštolka a později orel bělohlavý, kterému v patách se hlučně hnala poštolka. Ale nejpodivnější byl povrch slatiny. Houbovité mechovisko mezi ojedinelými

americkými modříný bylo poseto špirlicemi a pod podivnými listy se zpola skrývaly tisíce rosnatek, muchožravých rostlin s pastí připravenou lapit kořist.

Slatina byla nádherná, ale velmi špatně se po ní šlo. Chlapi se bořili do měkkého mechu až po kolena, a jak šli dál, řídíce se jen sluncem, zjistili, že se mech propadá, až byli nohama ve spodní vodě, a brzy se zmáčeli až po kolena. Yan oběma uřízl dlouhé tyče a drželi je v ruce; kdyby močál

povolil, tyč je zachrání před propadnutím. Po třech kilometrech takové chůze se chtěl Lejsek vrátit, ale Malý bobr to pohrdavě odmítl.

Krátce nato přišli k pomalému potůčku uprostřed močálu a podél břehu byla zvláštní červenožlutá pěna. Potůček byl hluboký a měl bahnité dno. Yan je vyzkoušel tyčí - neodvážili se potok přebrodit, a tak šli podél jeho toku, až našli stromek ležící od břehu na břeh a přešli potok po stromku. O kilometr dále byl močál sušší a spousta zeleně před nimi označovala jeden z ostrůvků vyvýšené půdy. Tam přešli a drželi se přitom severozápadním směrem. Slunce pražilo a Lejsek začal pociťovat únavu. Také měl žízeň a u každé jámy, ke které přišli, trval na tom, že se napije bahnité vody.

„Poslouchej, Lejsku, to si odstůneš, jestli to udeleáš, ta voda se dá pít jen převařena.“

Ale Lejsek si stěžoval na palčivou žízeň a nedbaje varování se napil. Po dvouhodinovém pochodu byl velmi unaven a chtěl se vrátit. Yan našel suchý ostrůvek a pak nasbíral dříví na oheň, ale zjistil, že jak se brodili močalem, všechny zápalky, které s sebou mají, důkladně nasákly vodou. Lejsek byl z toho celý pryč, ne že by mu teď záleželo na ohni, ale pro případ, že budou muset přenocovat venku.

„Počkej a uvidíš, jak to dělá Indián,“ řekl Malý bobr. Vyhledal suchou balzámovou jedli, uřízl třecí dřívka, vyrobil z lehce ohnuté větve smyčec a brzy zaplápolal pořádný oheň, k bezmeznému úžasu Petra, který nikdy neviděl takový Cortel rozdělávání ohně třecími dřívky.

Když se napili čaje a trochu pojedli, cítil Pét'a zase více odvahy.

„Počítám, že jsme už ušli skoro deset kilometrů,“ řekl náčelník, „ještě hodinu a bude v dohledu les, jestli tam vůbec nějaký je,“ a Yan zamířil přes více nebo méně otevřené bažiny a ostrůvky spálených stromů.

Zvětšující se vzdálenost mezi nimi a jejich přáteli začínala Pét'u lekat. „Co kdybychom zabloudili? Nikdy by nás nenašli.“ „Nezabloudíme,“ řekl Yan trochu podrážděně, „a i kdyby, co na tom? Šli bychom zkrátka čtyři až pět hodin přímo na sever nebo na jih a došli bychom k nějaké osadě“

Po dvouhodinovém pochodu severovýchodním směrem přišli k ostrovu s vysokým stromem, jehož větve sahaly až k zemi. Yan se na strom vyšplhal. Na všechny strany se rozprostírala obrovská rozloha země - širé ploché močály a ostrůvky stromů, a daleko vpředu byla dlouhá temná masa souvislých jehličnatých stromů - jistě les, který hledají. Mezi lesem a jejich ostrůvkem se třpytila voda.

„Hola, Pét'o, škoda že tu nejsi,“ zavolal Yan radostně, „ten rozhled stojí za to si sem vylézt“

„Radši bych viděl dvorek u nás doma,“ zabručel Pét'a.

Yan slezl, obličej mu zářil a zvolal: „Je to už blízko! Viděl jsem borový les. Je to jenom kousek tamhle tím směrem.“

„Jak daleko?“

„Ale nanejvýš tři kilometry.“

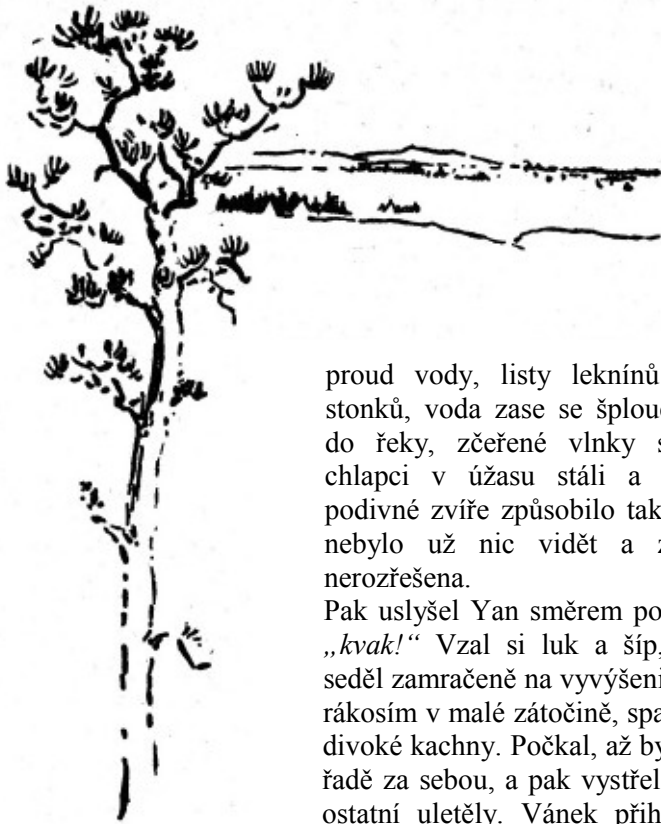
„To říkáš celou cestu.“

„Tak teď jsem les viděl, a je tamtím směrem voda. Tu jsem taky viděl.“

Vykročili dál a za půl hodiny přišli k vodě, hlubokému, čistému, pomalému toku, lemovanému vrbovým houštím a pokrytému listy leknínů, který protékal uprostřed širokého plochého močálu. Yan čekal rybník a řeka ho udivila. Pak mu bleskem svitlo: „Caleb říkal, že v tomhle močále je jen jedna větší řeka. Musí to být tahle. To je Bobří řeka.“

Řeka byla sotva dvanáct metrů široká, ale bylo zřejmě vyloučeno, že najdou nějaký kmen, po kterém by přešli, a tak se Yan svlékl, svázal si všechny věci do uzlíku, přehodil jej na druhý břeh a přeplaval za ním. Pét'a musel plavat také, nebo zůstat sám.

Když se na severním-břehu oblékli, náhle se ozvalo hlasité „bum - ššš!“ Do vzduchu vystříkl

proud vody, listy leknínů se utrhly od stonků, voda zase se šplouchnutím spadla do řeky, zčeřeně vlnky se uklidnily a chlapci v úžasu stáli a vyhlíželi, jaké podivné zvíře způsobilo takový rámus; ale nebylo už nic vidět a záhada zůstala nerozřešena.

a Pak uslyšel Yan směrem po proudu známé „kvak!“ Vzal si luk a šíp, zatímco Pěťa seděl zamračeně na vyvýšenině. Jak vyhlédl rákosím v malé zátočině, spatřil nablízku tři divoké kachny. Počkal, až byly dvě z nich v řadě za sebou, a pak vystřelil, jednu zasáhl ostatní uletěly. Vánek přihnul kachnu na dosah hole, Yan vytáhl kachnu a vrátil se vítězoslavně k Pěťovi, ale ten natahoval moldánky. „Já chci domů!“ řekl žalostně. Pohled na kachnu mu trochu zlepšil náladu a Yan řekl: „Tak poslouchej, Pěťo, nekaž nám výlet a dej si říci. Vzchop se, a jestli ti do dvaceti minut neukážu les, obrátím se a odvedu tě domů.“

Jakmile dospěli na další ostrůvek, spatřili bor - souvislou zelenou stráň necelý kilometr od nich, a chlapci zajásali, bylo jim asi jako Mungo Parkovi, když poprvé spatřil řeku Niger. Za čtvrt hodiny se procházeli v nádherných suchých průsecích.

„Tak my jsme vyhráli,“ řekl Yan, „ať už se to ostatním povedlo, nebo ne, a teď nám zbývá už jen zpáteční cesta.“

„Jsem strašně unavený,“ řekl Pěťa, „odpočihneme si na chvíli“ Yan se podíval na hodinky. „Jsou čtyři hodiny. Myslím, že by bylo nejlépe, kdybychom se tu utábořili na noc.“

„Ale ne, já chci domů. Vypadá to na déšť.“

To byla pravda, ale Yan odpověděl: „Tak se nejdřív najíme.“ Protahoval přípravy, jak nejdéle mohl, aby byli nuceni se utábořit, a neočekávaně se rozpršelo, dokonce ještě než rozdělal oheň. Ale k vlastní radosti a Petrovu úžasu rychle rozdělal oheň třecími dřívky, a kolem ohně si rozvěsili mokré šatstvo. Pak vykopal indiánskou studnu a dal si se všim načas, takže bylo šest hodin, než začali jíst, a sedm, než dojedli - jasně už bylo příliš pozdě, aby vyrazili na cestu, i když se zdálo, že je po dešti. Yan proto nasbíral dříví na oheň, udělal z jedlových větví lůžko a z křoví a kůry větrolam. Bylo teplo a u ohně a s dvěma přikrývkami strávili pohodlnou noc. Zaslechli svého starého přítele výra, někde nablízku zaštekala liška svým hašteřivým „*haf - jarr!*“ a jednou nebo dvakrát je probudil šelest pošlapaného listí, ale jinak spali docela dobře.

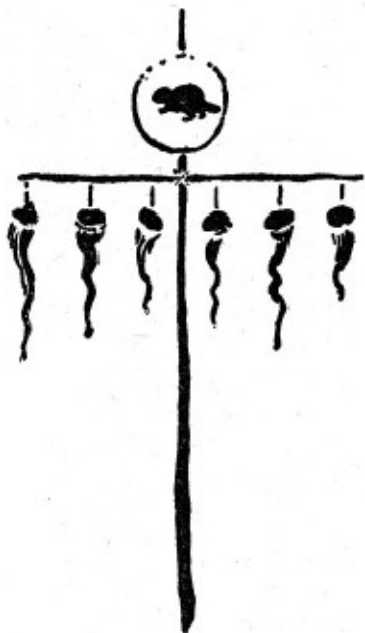
Za svítání Yan vstal. Rozdělal oheň a ohřál trochu vody na čaj. Zbývalo jim velmi málo chleba, ale ještě se nedotkli kachny.

Yan kachnu očistil, zabalil do vlhké hlíny, zahrabal ji do popela a přikryl řežavými uhlíky. To je indiánský způsob pečení, ale Yan se v něm příliš dobře nevyznal. Za půl hodiny rozevřel hliněný koláč a zjistil, že kachna je na jedné straně zcela spálená a na druhé dost syrová. Část kachny však byla k jídlu, a tak zavolal kamaráda k snídani. Pět'a se posadil na loži bledý a zmořený, zřejmě mu nebylo dobře. Nejenže se nachladil, ale voda, kterou pil z bažiny, mu způsobila nevolnost. Teď platil za svou neopatrnost. Když trochu pojedl a napil se čaje, bylo mu lépe, ale bylo jasné, že se toho dne už nebude moci vydat na cestu. Teď se poprvé Yana zmocnil strach. Od nejbližší pomoci ho dělilo na dvacet kilometrů bažiny, co by si tedy počal s nemocným chlapcem? Nožem sloupil z uschlého stromku kousek kůry a pak na hladký povrch tužkou napsal: „Yan Yeoman a Pět'a Boyle zde tábořili 10. srpna 18-.“

Pohodlně uložil Pět'u u ohně, a pátraje po stopách, zjistil, že v noci přišli dva jeleni až téměř do tábora; pak se vyšplhal na vysoký strom a pozorně prohlížel jižní obzor, zdali neuvidí kouřový signál. Nespatriil tam nic, ale na severozápad objevil za několika lesklými žlutými kopcí plochou rovinu, celou posetou tmavými skupinami jedlí; z jedné skupiny se zvedal kouř a blízko ní stály dvě nebo tři bílé věci, které vypadaly jako týpí.

Yan si pospíšil oznámit dobrou zvěst Pět'ovi, ale když se přiznal, že je to o tři kilometry dále od domova, Pět'a nechtěl ani slyšet o tom, že by měl jít do indiánského tábora; a tak Yan rozžehl kouřový oheň, a označuje cestu po obou stranách na stromcích záseky, vydal se do indiánského tábora sám. Došel tam za půl hodiny a spatřil dva sruby a tři týpí. Když se blížil, musel

vzít klacek, aby zahnal spoustu psů. Indiáni se jako obvykle před bílým návštěvníkem ostýchali. Yan udělal několik znamení, která se naučil od

Caleba. Ukázal na sebe a zdvihl dva prsty - což znamenalo, že jsou dva. Pak ukázal na borový les a ukázal, že ten druhý leží, a přidal znamení hladu tím, že okraje dlaní přitiskl na žaludek, což znamená: „Tadyhle jsem rozříznut vejřpůl.“ Indiánský náčelník mu nabídl jelení jazyk, ale další zájem neprojevil. Yan jazyk vděčně přijal, rychle si nakreslil tábor a vrátil se k Pět'ovi, kterému bylo už mnohem lépe, ačkoliv se dočista vylekal, že byl tak dlouho sám. Už byl schopen cesty a toužil po návratu. Yan kráčel první, nesl celou jejich výstroj a jeho kamarád šel pomalu a mrzutě za ním. Když přišli k řece, Pět'a zůstal pozadu strachy, protože se domníval, že hlasitý zvuk, který uslyšeli, způsobil nějaký netvor z hlubin a že ten netvor chytí.

Yan byl přesvědčen, že to mohl být jen výbuch bahenního plynu, a svým příkladem donutil Pět'u přeplavat na druhou stranu. Nikdy se nedozvěděli, co bylo skutečnou

příčinou.

Teď chvíli postupovali velmi rychle. Pět'ovi pomáhalo vědomí, že jde opravdu domů. Spěšný oběd, jelení jazyk, je dlouho nezdržel. Ve tři hodiny zahlédli Calebův kouřový signál a ve čtyři vpadli s vítězoslavným křikem do tábora.

Caleb vystřelil z revolveru a Turek naplno zavyl hlubokým basem, jakým zdravil liščí stopu. Všichni ostatní se vrátili už předchozího večera.

Sam řekl, že ušel patnáct kilometrů a vůbec tu pitomou řeku ani okem nespapřil. Guy se dušoval, že ušli šedesát kilometrů a že podle něho žádná taková řeka vůbec není.

„Jakou krajinu jste viděli?“

„Nic než vypálenou půdu a skály.“

„Hm, šli jste moc na západ - šli jste souběžně s Bobří řekou.“

„Tak teď ty, Černý jestřábe, popiš Malému bobrovi, co jsi viděl,“ řekl Datel. „Vyhráli jste vy dva?“

„Tedy,“ odpověděl náčelník Boilerů, „jestli Sokolí oko ušel šedesát kilometrů, my jsme museli ujít devadesát. Celé tři hodiny jsme mířili na sever, a neviděli jsme vůbec nic mimo močály a ostrůvky spálených stromů - ani stopy po rovině nebo po Indiánech. Nevěřím, že tu nějakí jsou.“

„Viděli jste nějaké pískovcové kopce?“ zeptal se Malý bobr.

„Ne.“

„Tak jste se tam nepřiblížili ani na několik kilometru.“

Ted' Malý bobr s Pét'ovou pomocí vyprávěl svůj příběh a byl natolik ohleduplný, že vynechal zmínku o Lejskově fňukání.

Jeho druh se mu za to odvděčil nadšeným popisem Yanovy zálesácké moudrostí, a zvláště se rozhovořil o tom skvělém výkonu, jak v dešti rozdělal oheň třecími dřívky. Když skončili, Caleb řekl:

„Yane, zvítězil jsi, a víc než zvítězil, protože jsi našel nevypálený les, který jsi šel hledat, našel jsi řeku, kterou šel hledat Sam, a Indiány, které šel hledat Wesley. Same a Wesley, sem s vašimi skalpy.“

NOVÝ DRUH MÝVALA

Pak následovala veselá večeře, a dobírání a žerty trvaly několik hodin, ale do devíti hodin byli chlapeci odpočatí, nevydrželi už v klidu a dychtili po dalších dobrodružstvích.

„Nejsou tu v okolí nějakí mývalové, pane Clarku?“

„Ale myslím, že jsou. Á-no! Tam dole v listnatém lese u farmy Widdy Bidy Baggse je spousta míst, kde by mohli být“ To stačilo, aby se všichni vzrušili, neboť tam měli zcela blízko. Jen Lejsek byl pro to, aby zůstali v táboře, ale když mu řekli, že může zůstat a hospodařit sám, rozhodl se, že se nepřipraví o zábavu. Noc byla horká a bezměsíčná, komárů všude plno, a když šlapali a prodírali se temným lesem, lovci zažili spoustu drobných nehod, ale nevadilo jim to, jen když Turek bude ochotný splnit svou povinnost. Jednou nebo dvakrát projevil zájem o stopu, ale brzy se rozhodl, že stopa nestojí za to. Tak se prodírali směrem k farmě Widdyho Baggse, až přišli k vyschlému korytu potoka. Turek se hned pustil vzhůru řečištěm, ač se Caleb snažil ho přimět, aby šel po proudu. Ale pes neuznával při lovu nad sebou žádného nadřízeného. Když odvedl netrpělivou armádu půl kilometru od opravdu velmi slibného listnatého lesa, Turek objevil, co hledal on, a to byla malá blátivá louže. Klidně si do ní lehl, horlivě funěl, oddychoval a chlemtal vodu a jeho pokorným lidským společníkům nezbylo než se posadit na kládu a netrpělivě vyčkávat, až se milostpánovi uráčí jít dál. Uplynulo patnáct minut a Turek se ještě bavil, když se nakonec Sam odvážil říci:

„Myslím, že kdybych já byl pánem psa, tak bych byl jeho pánem.“

„Nemá smyslu ho nutit,“ odpověděl Caleb. „Tenhle hon řídí on, a ví to. Pes, který nemá vlastní vůli, za nic nestojí.“

Tak když se Turek dosyta nafuněl jako sviňucha a nachrochtal a navyválel jako vepř k závisti osmi horkem zmořených a netrpělivých lidí, kteří tu museli sedět, vstal, bahno z něho jen kapalo, a podle všeho se zas chystal hledat další místo na vyvážení, když tu jeho čenich objevil na stráni něco, co mělo daleko silnější účinek než všechno přemlouvání a hrozby těch „lidí ve frontě“, a vyrazil krátké zašteknutí, což byl pro chlapece radostný zvuk. Teď byli samá opatrnost, když ohař stopu očichával a v několika okamžicích rozezvuchet ozvěnu zatroubením na zahájenou svým nejhlubším basem.

„Turek je na výborné stopě!“ usoudil Caleb.

Řev starého psa byl teď silný, ale ne příliš pravidelný, což dokazovalo, že pronásledované zvíře běží klikatě. Pak nastala dlouhá přestávka, která znamenala, že živočich snad přeskočil plot nebo ze stromu na strom.

„To je mýval,“ řekl dychtivě Yan, neboť nezapomněl na jedinou podrobnost první lekce.

Caleb neodpověděl.

Ohař štěkal hodně daleko, ale vrátil se k rybníčku a jednou nebo dvakrát si stopu ověřil.

„To je nějaká dlouhá honička na mývala,“ poznamenal Yan, kterého se nakonec zmocňovaly pochybnosti. Pak se obrátil na Caleba: „Co si myslíte vy?“

Caleb pomalu odpovídal: „Nevím, co si mám myslet. Na mývala to běží moc daleko a ještě to nevylezlo na strom; a podle hlasu vidím, že je pes celý divý. Kdybys byl u něho, viděl bys, jak se mu srst na hřbetě ježí.“

Psí štěkot ohlásil další kolo a pak dlouhé, vytrvalé, vysoké vyťí oznámilo, že je zvěř konečně na stromě.

„Tak to vylučuje lišku a skunka,“ řekl lovec kožešin, „ale na zemi se to určitě nechová jako mýval.“

„Kdo tam bude první, uloví mývala!“ vykřikl perný jestřáb a chlapi uháněli temným lesem, mnohokrát se poškrábali a upadli. A tak Yan a Wesley přiběhli spolu a dotkli se stromu současně. Ostatní se trousili za nimi, Karlík byl poslední a Guy o něco před ním. Guy chtěl vyprávět všechny podrobnosti svého nejnovějšího skvělého vítězství nad Karlíkem, ale všichni teď věnovali pozornost starému Turkovi, který zuřivě štěkal na strom.

„Vůbec tomu nerozumím, ale vůbec ne,“ řekl Caleb. „Mývalí druh stromu to je, ale pes se nechová jako při mývalovi.“

„Udělejme si oheň,“ řekl Datel a obě skupiny chlapců začaly rozdělovat oheň a snažily se ze všech sil, aby jejich oheň zaplál první.

Světlo ohně se rozlilo daleko do tmy a jednou nebo dvakrát se lovcům zdálo, že vidí svítící oči mývala.

„Tak kdo tam vyleze?“ zeptal se kouzelník.

„Já, já,“ a tak dále, opakovalo se to sedmkrát; i Guy a Karlík se připojili.

„Jste náramně dychtiví lovci, ale chci, abyste si uvědomili, že nevím, co je na stromě. Může to být velký, silný mýval, ale zdá se mi, že se pes chová tak trochu, jako by to byla kočkovitá šelma, a není to tak dávno, co v tomhle kraji byla puma. To, že před Turkem zvíře vylezlo na strom, neznamená, že se psa bojí; spousta zvířat to dělá proto, že chtějí mít pokoj od jeho rámusu. Jestli je to kočkovitá šelma, může tomu, kdo vyleze

nahoru, poškrábat obličej. Podle chování psa myslím, že je to něco nebezpečného. Tak kdo si na to troufá?“

Chvilí nikdo nepromluvil. Pak řekl Yan: „Jestli mi půjčíte revolver, půjdu.“

„Já taky,“ řekl Wesley rychle.

„Tak tedy budem losovat,“ - a Yan vyhrál. Caleb porazil štíhlý kmínek, opřel jej o velký strom a Yan se po něm vyšplhal jako už jednou předtím.

Tentokrát chyběly žerty a škádlení, kterých měli všichni plno, když se posledně Yan vypravil za mývalem. Napětí jim bránilo mluvit; a to napětí dospělo až k lezoucím chlapci a rozrušilo ho podivným pocitem, že se odvažuje do černé tmy tváří v tvář strašlivému tajemnému nebezpečí. Pocit se stupňoval, jak Yan přelézal z opřeného stromku na statný kmen lípy a v změti širokých listů a pokroucených větví ztratil kamarády z dohledu. Tančící zář ohně vrhala stínové skvrny a světlá místa všemi směry s fantastickým účinkem. Vrátily se mu některé pocity, které se ho zmocnily v noci u Garneyho hrobu, ale tentokrát si uvědomil skutečné nebezpečí. Ještě trochu výše, a už neviděl své přátele dole. Nebezpečí ho začínalo děsit, chtěl se vrátit, a aby ospravedlnil ústup, pokusil se zavolat: „Není tu žádný mýval,“ ale hlas mu selhal, a jak se tiskl k větvi, vzpomněl si na Calebova slova: „Není nad statečnost, a statečnost není ani tak nebát se, jako spíš jít dál, i když se bojíš.“ Ne, půjde dál, děj se co děj.

„Našels něco?“ ozval se v pravou chvíli protáhlý povzbudivý hlas zdola.

Yan se nezastavil, aby odpověděl, ale šplhal dál do temna. Pak se mu zdálo, že nad sebou zaslechl mývali zavrčení. Vyšvihl se na vyšší větev a vykřikl: „Je tady mýval, určitě!“ Ale v okamžiku, kdy vykřikl, ozvalo se nablízku chraplavé zavrčení, a když pohlédl pod sebe, spatřil obrovské šedivé zvíře, jak přeskakuje na silnou větev mezi ním a zemí a pak k němu divoce šplhá. Jak zvíře vyskočilo ještě blíže, Yan matně zahlédl zvláštní čtverhranný obličej, chundelatý a pruhovaný jako ten, který tak dávno předtím spatřil v Glenyanu - byl to obrovský rys .

Yan se tak polekal, že se téměř pustil větve, ale rychle se vzpamatoval, opřel se o vidlicovitou větev a vytáhl revolver právě v okamžiku, kdy rys s zuřivým zavrčením přeskočil na postranní větev, čímž se téměř dostal do jedné roviny s Yanem. Yan nervózně natáhl kohoutek pistole a ani se nesnažil ve tmě zamířit, vystřelil a chybil. Při výstřelu rys poněkud ucouvl a přihrčil se. Chlapci pod stromem vykřikli a Turek spustil takový rámus, že je všechny přehlušil.

„Rys,“ vykřikl Yan hlasem, který prozradil, jak zápasí se strachem.

„Pozor!“ zavolal Caleb. „Radši si ho nepouštěj moc blízko!“ Rys zuřivě vrčel. Yan vynaložil veškerou sílu vůle, aby ovládl chvějící se ruku, rozváznější zamířila vystřelil. Zasáhl zuřivou bestii, ale ta divoce skočila na chlapce. Nastavil paži a zvíře mu zabořilo zuby do masa, zatímco se Yan zoufale držel druhou rukou stromu. Věděl, že ho za okamžik rys stáhne a shodí na zem, ale přesto teď cítil menší strach než předtím. Levou rukou hmatl po revolveru, ale sáhl jen na rysí kožich a revolver mu vypadl. Teď opravdu neměl žádnou naději a padla na něho temná hrůza. Ale zvíře bylo těžce raněno. Zadní nohy mu dřevěněly. Uvolnilo sevření a usilovně se snažilo dostat se na větev. Yan kopl rysa pravou nohou a ten ztratil rovnováhu; sklouzl ze stromu a pleskl sebou na zem, raněn, ale plný bojovnosti. Turek se na něho vrhl, ale dostal ozbrojenou tlapou takovou ránu, že se skučením odskočil.

Yana zavalila po přestálém nebezpečí slabost. Byl by omdlel, ale opět si vzpomněl na slova lovce kožešin: „Statečnost spočívá v tom, že jdeš dál, i když se bojíš.“ Vzchopil se a velmi opatrně se prodíral zpět k opřenému kmínku. Slyšel podivné zvuky, štěkot, vrčení, hluk zápasu pod stromem, každou chvíli čekal, že uslyší, jak se rys škrábe zpět na strom, aby Yana dorazil, nejasně vnímal výkřiky a nerozuměl jim; na okamžik si u opřeného kmínku odpočinul a volně vydechl.

„Pospěš si, Yane, s tím revolverem,“ křičel Černý jestřáb.

„Už dávno mi upadl.“

„Kde je?“

Yan bez odpovědi sklouzl po stromku. Rys utekl, avšak ne daleko. Byl by unikl, ale Turek pobíhal kolem něho a znepokojoval ho tak, že ani na strom nemohl vylézt, a bylo možno jít za hlukem, který působili v houští.

„Kde je ten revolver?“ vykřikl Caleb,

neobvykle rozčilený. „Upustil jsem ho v zápase.“

„Já vím, slyšel jsem ho padnout do křoví,“ a Sam jej brzy našel. Caleb popadl revolver, ale Yan řekl slabě: „Nechte mě! Nechte mě! To je můj zápas!“

Caleb mu podal pistoli a řekl: „Dej pozor, abys nepostřelil psa!“ a Yan se přiblížil křovím, až opět spatřil temné pohybující se tělo. Ještě jeden výstřel a ještě jeden. Hluk zápasu utichl.

Indiáni vyrazili vítězoslavný řev - všichni až na Malého bobra. Přišla na něho závrať, třásl se, zavrával a klesl na kořen. Caleb a Sam rychle přiskočili.

„Co je ti, Yane?“

„Není mi dobře - já - -“

Caleb ho vzal za paži. Byla vlhká. Rozškrtl zápalku. „Ale ty krvácíš.“

„Ano - on mě popadl - on mě chytil tam na tom stromě. Já - já - myslel, že už je se mnou konec: ,

Ted' se obrátil zájem od zastřeleného rysa k poraněnému chlapci.

„Odvedeme ho k vodě.“

„Řekl bych, že studna v táboře je blíž.“

Caleb se Samem si vzali na starost Yana, zatímco ostatní nesli rysa. Jak se pomalu blížili k domovu, Yanovi se udělalo lépe. Popsal jim, jak na něho rys zaútočil.

„Sakra! Já bych se strachy zjančil,“ řekl Sam.

„Řek bych, že já taky,“ dodal k překvapení celého kmene Caleb, „tam nahoře, bezmocný, s raněným rysem - představte si to!“

„No, já jsem opravdu měl strach - jako nikdy v životě,“ přiznal Yan.

V táboře sinavě svítil plápolající oheň. Studená voda byla po ruce a chlapci obnažili Yanovu krvácející paži. Polekal se a zároveň ho tajně potěšilo, když viděl, jak je zřízen, neboli rukáv košile měl prosáklý krví, a užaslá slova přátel zněla jeho sluchu jako nejsladší hudba.

Caleb a městský chlapec mu ošetřili rány a ty po omytí už nevypadaly tak ošklivě.

Byli tak rozčileni, že aspoň hodinu nemohli usnout, a když seděli kolem ohně - nepotřebovali ho, ale ani ve snu je nenapadlo, že by se bez něho. mohli obejít -, Yan poznal, jaké panuje v celém kroužku nadšení, a rděl se radostí, že je hrdinou tábora. Guy v tom neviděl nic, s čím by se mělo nadělat tolik řečí, ale Caleb řekl: „Já to věděl, já vždycky věděl, že za něco stojíš, od té noci, co jsi šel ke Garneyho hrobu.“

NA STARÉM TÁBOŘIŠTI

Ráno se opět schylovalo k dešti a Indiáni čekali, že budou muset s těžkými náklady šlapat domů v dešti. Ale jejich kouzelník měl pro ně překvapení. „Našel jsem tady nablízku starého přítele a ujednal jsem s ním, že nás všechny odveze domů na voze.“ Šli až na konec pustiny a tam objevili vůz s párem koní a kočím. Nastoupili a za necelou hodinu byli bezpečně zpátky v milém starém táboře u rybníka.

Přestalo už pršet, a když se Caleb obracel k domovu, řekl: „Poslyšte, chlapci, co je s volbou hlavního náčelníka? Řek bych, že je už na ni čas. Co kdybyste počkali do zítřka odpoledne ve čtyři hodiny, a já vám ukážu, jak se to dělá“

Té noci byl Yan s přítelem v týpí sám. Měl zavázanou paži, ale byl pyšný na své obvazy a okouzlen drobnými červenými skvrnami, které se na obvazu ještě objevovaly, ale nic ho nebolelo, dobrodružství mu vlastně ani neublížilo, protože nedošlo k infekci. Jako obvykle neprocítl dříve než až dlouho po půlnoci, pak se probudil na lůžku se zvláštním pocitem blaha a s jasnou myslí. Neměl žádný tělesný pocit; jako by se sám a sám někde vznášel, nebylo to ani v týpí, ani v lese, ale někde ve světě - ne ve snu, nýbrž ve zcela bdělém stavu - bdělejším než kdy předtím v životě, protože se mu celý život jasně objevil před očima jako dosud nikdy: jeho přísná náboženská výchova; jeho otec, jemný a dobře to s ním myslící, ale slepý, nutící ho věnovat se věcem, které se mu nelíbily, a vzdát se toho jediného, co je blízké jeho srdci - lesní moudrosti.

Pak se mu objevil před očima Raften, hlučný, drsného zevnějšku, ale obdařený dobrým srdcem a zdravým rozumem. Farmář se s otcem nedal srovnávat, a přesto musel Yan přemáhat přání, aby jeho otcem byl Raften. Co mají společného? Nic, a přesto mu Raften dal dvě z nejdražších věcí v životě. On, hlava rodiny, silný a úspěšný člověk, zachází s Yanem s úctou.

Yan se dost podobal vlastnímu otci v tom, jak ho těšila pozornost jiných, na kterou nebyl zvyklý; a jako ten druhý drsný cizinec dávno v Glenyanu, i Raften měl pro něho porozumění. Místo aby se díval na jeho zálibu v lesní moudrosti jako na pouhou malichernost, farmář ji podporoval, a dokonce se jí s ním na nějaký čas věnoval. Yan se vrátil v myšlenkách do Bonnertonu. Věděl, že tam bude muset nejpozději za rok zpátky; věděl, že jeho nejdražší ctizádost, studovat na univerzitě zoologii, se mu nikdy nesplní, neboť mu otec řekl, že při první příležitosti bude

muset jít za poslíčka. Opět se v něm vzbouřil jeho vzpurný duch, ale nevěděl, k jakému cíli. Raději by zůstal na farmě u Raftenů. Ale náboženská výchova v dětství nezůstala bez vlivu. „Cti otce svého a matku svou“ mělo trvalou platnost. Cítil, že je to závazná povinnost. Nemohl se proti tomu vzbouřit, i kdyby chtěl. Ne, poslechně; a v tomto odhodlání pochopil něco nového. Tím, že ho otec vzal ze školy a poslal ho na farmu, zdánlivě mu vzal naději na studium, které mu nejlépe vyhovovalo. Místo aby svou poslušností něco ztratil, dostalo se mu nejkrásnější příležitosti v celém životě.

Ano! Vráti se - bude poslíčkem nebo čímkoliv, aby si vydělal na živobytí, ale ve volném čase si zařídí své malé království. Cesta k němu možná povede sklepem hokynářského krámu, ale on neustoupí. Bude se ze všech sil snažit a zápasit, aby z něho byl znalec přírody. Až pronikne na kloub tomu, co hledá, najde také povolání, po kterém touží, neboť všechny události v lesním životě mu to ukázaly - ukázaly všem, že jeho je království ptáků a zvířat a že má moc jim rozumět.

A zdálo se mu, že se vznáší, šťasten tím, že se rozplývají všechny pochybnosti, naplněn radostným pocitem vítězství. Zvenčí se ozval hluk. Cosi se zlehka prodralo dveřmi týpí, vstoupilo velké zvíře. Jindy by se byl Yan vylekal, ale stále ho ještě povznášela jeho vidina. Pozoroval zvíře a bylo zvláštní, že nepocítil strach. Tiše k jeho lůžku přišlo, olízlo mu ruku a lehlo si k němu. Byl to starý Turek a bylo to poprvé, co si někoho z nich mimo Caleba všiml.

NOVÝ VÁLEČNÝ NÁČELNÍK

Caleb měl celý předchozí den plné ruce práce, nikdo nevěděl s čím, a Saryann měla také plné ruce práce. Už dlouho pilně pracovala, ale teď se doslova štvala. Pak se podle všeho Caleb vypravil za paní Raftenovou, a ta také měla plné ruce práce, a Guy zaskočil na stručnou návštěvu k paní Burnsové, a i ta měla najednou plné ruce práce. Tak proměnili celé sousedství v pracovní kroužek.

Vždyť v Sangeru měla ta malá shromáždění stejný význam jako klub, divadlo a noviny v životě lidí ve velkoměstě. Nezáleželo na příležitosti, ať to byly křtiny, svatba nebo pohřeb, svázení dříví, mlácení obilí, návrat domů nebo rozloučení, dokončení nového domu nebo nákup nového postroje či šrotovníku, kterákoliv ze zmíněných příležitostí byla dostatečným důvodem k „sousedské táčce“; a tak bylo snadné roztočit kolečka.

Ve tři hodiny bylo možno spatřit, jak lesem krácejí tři průvody. Jeden přicházel od Burnsů a zahrnoval celou rodinu; druhý od Raftenů a skládal se z rodiny a čeledínů; třetí z Calebovy farmy a tvořila jej Saryann a četní Boylové. Všichni nesli košíčky. Rozsádili se v kruhu na příjemném travnatém břehu rybníka. Caleb a Sam řídili oslavy. Nejdříve byly závody v běhu, ve kterých vyhrál navzdory poraněné paži Yan a městský chlapec byl těsně druhý; pak střelba do terče a „hon na jelena“, kterých se Yan nemohl zúčastnit. Ač to nebylo v programu, Raften naléhavě toužil vidět, jak Yan měří výšku suku na stromě, aniž k němu přistoupí, a radostně se šklebil, když zjistil, jak je to přesné.

„Podívej se na to ‚zdělání, Same!“ hulákal. „Kdy ty něco takového dokážeš? No ale ty jsi chlapík, Yane, a já tu pro tebe něco mám, z čeho budeš mít radost“

A Raften vytáhl tobolku a jako občanský soudce vyplatil Yanovi se zřejmým potěšením odměnu pěti dolarů, která se dává za zabití rysa. Pak dodal: „A jestli se zjistí, jak vy všichni tvrdíte,“ (a to se potvrdilo) „že ovce zabíjelo tady to zvíře, a ne starý Turek, přidám ještě dalších deset“

Tak získal Yan největší sumu, jakou kdy v životě měl.

Pak se Indiáni odebrali do svých týpí. Caleb zarazil do země kůl a na ten pověsil nový dřevěný štít potažený nevydělanou koží; přes kůži byl lehce připevněn kus pytloviny.

Hosté seděli v kruhu kolem kůlu; na jedné straně byly nějaké kožešiny - Yanův rys a mýval - a oba vycpaní výři.

Pak zazněl buben: „Tam - tam - tam - tam - tam - tam - tam - tam - -“ Ozval se hromadný válečný pokřik a z týpí vyrazili v plném válečném nalíčení sangerští Indiáni.

„*Ki ji - ki ji - ki ji ji ji, loji-loji-loji jiji!*“

Tančili přesně v dvoutaktovém rytmu bubnu, na který tloukl Černý jestřáb. Obtančili třikrát ústřední kůl se štítem, pak buben zmlkl, všichni společně vyrazili závěrečný válečný pokřik a posadili se se zkříženými nohama v menším kruhu uprostřed kruhu hostů.

Teď povstal Velký datel - jeho vlastní matce museli říci, kdo to je - a pronesl osobitou řeč:

„Velcí náčelníci, malí náčelníci, squaw a papoosata sangerských Indiánů. Mnoho věcí se přihodilo, kterými byl tento národ připraven o svého ušlechtilého hlavního náčelníka; Sangeřané nikdy nemůžou očekávat, že by dostali jemu rovnocenného, ale tohle naše shromáždění má vybrat náčelníka nového. Nedávno jsme se o to tak trochu servali, ale nemohli jsme se shodnout. Od té doby jsme byli na obtížné výpravě a situace se trochu vyjasnila, stejně jako když hodíte kořata do rybníka, abyste poznali, které z nich umí plavat, a dnes jsme tady, abychom to rozhodli.“

Ozvaly se hlasité výkřiky „Hau - hau - hau - hau - -“, zatímco Černý jestřáb energicky tloukl na buben.

„Samozřejmě různí lidé mají různá nadání! Ale kdo je nejlepším běžcem celého kmene? Je to Malý bobr.“

(„Hau-hau-hau-hau-hau-“ a buben.)

(„To je můj buben, mami,“ řekl Guy stranou, zapomínaje volat slávu.)

„Kdo je nejlepší stopař a nejlíp leze na stromy? Počítám, že zase Malý Bobr.“ („Hau - hau - hau - hau -“ a buben.) („Za jeho oči bych nedal ani cent!“ zašeptal Guy matce.)

„Kdo vyhrál zkoušku odvahy u Garneyho hrobu? Ale přece Malý bobr!“

(„A přitom se pořádně vylekal!“ zněla Guyova poznámka stranou.)

„Ale kdo střelil výra rovnou do srdce a bojoval s rysem tváří v tvář, o mývalu ani nemluvě? Pokaždé to byl Malý bobr.“

(„V životě nezabil sviště, mami!“)

„A zase, kdo z nás dovede položit všechny ostatní na lopatky? Řek bych, že Malý bobr.“

(„Teda já popaždě přeperu Karlíka,“ poznamenal Guy stranou.)

„Kdo z nás má nejvíc per grand coup a skalpů?“

„Zapomínáš na jeho ‚zdělání,‘“ připomněl Raften, ale jeho slova s pohrdáním pominuli; dokonce ani Malému bobrovi se to nezamlouvalo, bylo to neindiánské.

„Kdo má nejvíc skalpů?“ opakoval Sam přísně. „Zde je skalp získaný v bitvě s nepřítelem.“ Datel pozvedl skalp a kouzelník jej připevnil na okraj štítu, který visel na kůlu.

„Zde je další, ukořistěný na hlavním náčelníku nepřátel,“ a Caleb jej připevnil na štít. „Zde je další, ukořistěný na druhém náčelníku nepřátel,“ a Caleb zavěsil skalp. „Tady je další, ukořistěný na velkém náčelníku Sangeřanů, a tady jeden od hlavního náčelníka Boilerů a další vyhraný v bitvě. Šest skalpů od šesti slavných bojovníků. Tohle je rekord

celého kmene a to dokázal Malý bobr; mimoto kreslí obrázky, píše básně a docela dobře vaří, a já prohlašuje, že se Malý bobr hodí na náčelníka! Co říkají ostatní?“ a ti jako jeden muž vykřikli: „Sláva Malému bobrovi!“

„Hau - hau - hau - hau - hau - tam, tam, tam, tam.“

„Chce někdo proti tomu něco říct?“

„Já, ehm -“ spustil Guy.

„- tak musí náčelníka přeprat,“ pokračoval Sam a Guy svou námitku nedopověděl, jenom zašeptal matce: „Vsadím se, že kdyby to byl Karlík, tomu bych ukázal.“

Caleb pak stáhl roušku ze štítu, kam připevňoval skalpy, a spatřili bílého bizona Sangeřanů a nad ním malého bobra. Pak otevřel ranec, který ležel nablízku, a vytáhl nádhernou válečnou košili z hověziny, kožené kalhoty a mokasíny, všechny opatřené třepením, s našitými korálky a pomalované, které za Calebova vedení vyrobila Saryann. Spěšně do nich nového náčelníka oblékli; válečná čelenka, skvoucí se pery za nedávné výkony, byla už připravena; a Yan, hrdý a šťastný svými nově získanými poctami, za nimiž nezůstávaly pozadu ani jeho rány, vystoupil vpřed. Cadeb na něho hleděl s otcovskou pýchou a řekl: „Poznal jsem tu noc, kdy jsi šel ke Garneyho hrobu, že v tobě něco je, a znova jsem to poznal, když jsi přešel Velký močál. Yane, ty se můžeš vydat kamkoli, kam může člověk dojít,“ a tato věta dovršila chlapcovo štěstí. Teď je opravdu zálesák. Koktal v marné snaze říci něco vhodného, až ho z toho vysvobodil Sam: „Třikrát sláva hlavnímu válečnému náčelníkovi!“ A když rámus utichl, ženy otevřely košíky a rozložily po trávě jídlo k hostině. Raften, kterého velmi potěšil proud synovy výmluvnosti, se opět zařekl, že ho dá studovat práva, ale využil první potulky v štěbetání, aby řekl:

„Chlapci, vaše čtrnáctidenní dovolená, prodloužená o jeden týden, vypršela dnes v poledne. Za půldruhé hodiny je krmení prasat.“

Ernest Thompson Seton

DVA DIVOŠI

O dobrodružstvích dvou chlapců, kteří žili jako Indiáni, a o tom, co všechno se naučili

S autorovými ilustracemi. Obálku navrhl Jan Žbánek. Z anglického originálu Two Little Savages, vydaného nakladatelstvím Grant Richards v Londýně roku 1904, přeložili Libuše Bubeníková a Jiří Valja. Vydal jako svou 6473. publikaci Albatros, nakladatelství pro děti a mládež, v Praze roku 1983. Odpovědná redaktorka Jarmila Rosíková. Výtvarný redaktor Zdeněk Kudělka. Technická redaktorka Zoe Blahová.

Ze sazby písma Baskerville vytiskla Severografia, n. p., Most. 22,87 AA Ctext 2!,32, ilustrace 1,55), 22,89 VA. Náklad 100 000 výtisků. 5. vydání. 13-744-88-14/54 Kartonovaný výtisk 25 Kčs